

**ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AVUKATIN MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI

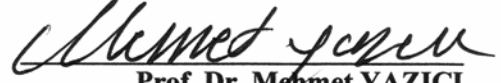
MİNE BAL

HAZİRAN 2015

Tez Başlığı : **Avukatın Mesleki Sorumluluk Sigortası**

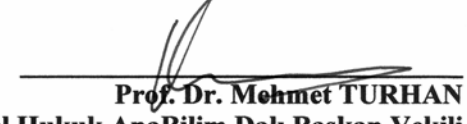
Tezi Hazırlayan: **Mine BAL**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

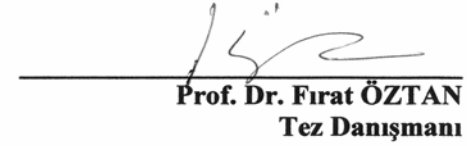
Prof. Dr. Mehmet YAZICI
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin yüksek lisans derecesi elde etmek için gerekli koşulları sağladığımı onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TURHAN
Özel Hukuk AnaBilim Dalı Başkan Vekili

Bu tez, tarafımdan incelenmiş olup yüksek lisans tezi olarak uygun bulunmuştur.

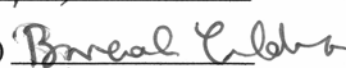

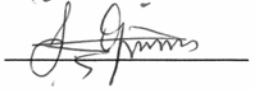
Prof. Dr. Fırat ÖZTAN
Tez Danışmanı

Tez Jüri Tarihi: 11 / 06 /2015

Tez Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Fırat ÖZTAN (Çankaya Üniv. Hukuk Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Burçak YILDIZ (Ankara Üniv. Hukuk Fakültesi)

Yrd. Doç. Dr. Şirin GÜVEN (Çankaya Üniv. Hukuk Fakültesi)

ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, tez çalışmamda bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları bilimsel etik kurallar gözeterek ifade ettiğimi ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.

Adı, Soyadı : Mine BAL
İmza : *Mine Bal*
Tarih : 25.06.2015

ÖZET

AVUKATIN MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI

BAL, Mine

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Hukuk Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Fırat ÖZTAN

Haziran 2015, 153 sayfa

Meslekî sorumluluk sigortası, avukat, mâlî müşavir, hekim, mimar vb. meslek sahiplerini mesleklerini uygulamaları sırasındaki, yetersiz veya hatâlı işlemler sonucunda üçüncü kişilere verebilecekleri zararlardan dolayı ödemek zorunda kalacakları tazminata karşı koruma sağlayan bir sigorta türüdür. Sorumluluk sigortalarına ilişkin yasal düzenlemelerdeki eksiklikler, son dokuz yıl içerisinde yapılan değişikliklerle giderilmeye çalışılmıştır. Bunun sonucunda, daha da yaygınlaşması beklenen meslekî sorumluluk sigortalarından “Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası”, çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası avukatın, meslekî faaliyeti sırasında görevini gerektiği şekilde yapmamış, müvekkiline karşı özen borcunu yerine getirmemiş olmasından doğan zararları ve avukatın diğer kusurlu davranışlarının neden olduğu zararları kapsar. Bu sayılan durumlarda avukatların karşı karşıya kalacağı ve ödemek zorunda olacakları tazminat tutarları, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası ile güvence altına alınmaktadır. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, asıl olarak avukatı tazminat ödemelerine karşı korumaya yönelik olarak düzenlenmiş olsa da, avukatın bir kusur veya hatâsından dolayı zarar gören müvekkilin ya da hukukî bilgi verdiği üçüncü kişinin de zararının karşılığını bu yolla alabilmesine ve böylece de korunmasına imkân tanımaktadır. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, hem mesleğini icra ederken avukata hem de müvekkiline güven veren, risk endişesi taşımadan işlerini daha rahat yapmalarına yarayan çağdaş bir araç olarak görülmekte ve sigortacılık sektöründe de giderek ilgi gören bir sigorta türü haline gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avukat, Sorumluluk Sigortası, Avukatın Sorumluluğu, Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası, Sigorta Hukuku, Avukatlık Hukuku

ABSTRACT

LAWYER'S PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE

BAL, Mine

Graduate School of Social Sciences Department of Private Law

Supervisor: Prof. Dr. Firat ÖZTAN

June 2015, 153 pages

Professional liability insurance is a kind of insurance that protects lawyers, accountants, doctors, architects etc. against the compensation they will have to pay on the condition that they may cause damage to third parties during their implementation of their profession. The deficiencies in the legislation concerning the liability insurances have been tried to resolve by the changes made in the last 9 years. As a result, "Lawyer's Professional Liability Insurance" which is among the liability insurances that are expected to become widespread constitutes the subject of our study. Advocacy professional liability insurance covers the damages that are caused by the condition that the lawyer didn't fulfill the task as necessary and that didn't fulfill the duty of care towards the client and, the damages caused by other misconducts of lawyer. The amounts of compensation that lawyers will have to pay on the condition of these cases are guaranteed by the advocacy professional liability insurance. Although the advocacy professional liability insurances are mainly arranged to protect the lawyer against paying the compensation, it also provides opportunity to the clients who suffer from the misconduct of a lawyer or to the third parties who suffer because the lawyer leaks information to get the compensation in this way and thus, to be protected. Advocacy professional liability insurance is considered as a contemporary tool that assures both the lawyers who performs their jobs and the clients; and that provide them with the opportunity to perform their tasks with no concerns, and it is becoming a more common type of insurance that attracts more attention in the insurance sector.

Key words: Lawyer, Attorney, Liability Insurance, Professional Liability Insurance, Lawyer's Professional Liability Insurance, Attorney Professional Liability Insurance, Insurance Law, Attorney Law

TEŞEKKÜR

Çalıőmam süresince manevi desteklerini her zaman yanımda hissettiğim aileme ve tez konusunu bana öneren, hazırlanması esnasında büyük bilgi birikimiyle her türlü yardımlarını esirgemeyen, yol gösteren, değerli hocam ve tez danışmanım sayın Prof. Dr. Fırat ÖZTAN'a, teşekkürü bir borç bilirim.

Mine BAL

İÇİNDEKİLER

İNTİHAL BULUNMADIĞINA İLİŞKİN SAYFA	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR SAYFASI.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ	1
B Ö L Ü M I.....	5
1. GENEL OLARAK SORUMLULUK SİGORTALARI VE ÖZELLİKLE DE MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI KAVRAMININ İNCELENMESİ.....	5
1.1. SORUMLULUK SİGORTALARI.....	5
1.1.1. Sorumluluk Sigortalarının Tanımı ve Niteliği	5
1.1.2. Sorumluluk Sigortalarının Yasal Kaynağı	8
1.1.3. Sorumluluk Sigortalarının Sınıflandırılması.....	10
1.1.4. Sorumluluk Sigortalarının Özellikleri	12
1.2. MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI	15
1.2.1. Meslekî Sorumluluk Sigortası Kavramı	15
1.2.2. Meslekî Sorumluluk Sigortasının Sigorta Hukukundaki Yeri	17
1.2.3. Meslekî Sorumluluk Sigortasının Türleri	17
1.2.4. Türkiye’de Meslekî Sorumluluk Sigortasına İlişkin Rakamsal Değerler	18
B Ö L Ü M II	22
2. AVUKATLIK MESLEĞİ, AVUKATIN MESLEKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE HUKUKİ SORUMLULUĞU	22
2.1. AVUKATLIK MESLEĞİ.....	22
2.1.1. Avukatlık Mesleğinin Tanımı	22

2.1.2. Avukatlık Mesleğinin Özellikleri	23
2.1.2.1. Kamu Hizmeti Niteliği	23
2.1.2.2. Serbest Meslek Niteliği	24
2.1.2.3. Meslek İcrasının Tekel Oluşturması	24
2.1.2.4. Bağımsızlık Niteliği	25
2.1.3. Avukatlık Mesleğinin Yürütülme Biçimleri	25
2.1.3.1. Münferit (Bağımsız Çalışan) Avukat Olarak	26
2.1.3.2. Ücretli Avukat Olarak	26
2.1.3.3. Serbest Anlaşmalı Olarak	27
2.1.3.4. Ortak Avukatlık Bürosu Olarak	27
2.1.3.5. Avukatlık Şirketi Ortağı Olarak	27
2.2. AVUKATIN MESLEKÎ YÜKÜMLÜLÜKLERİ	28
2.2.1. Edimini Özenle Yerine Getirme Yükümlülüğü	28
2.2.2. Aydınlatma Yükümlülüğü	30
2.2.3. Sadakat Yükümlülüğü	32
2.2.4. Edimi Şahsen Yerine Getirme Yükümlülüğü	33
2.2.5. Vekillikten Uygun Olmayan Zamanda Çekilmeme Yükümlülüğü	34
2.2.6. Müvekkilin Talimatına Uygun Davranma Yükümlülüğü	34
2.2.7. Amaca En Uygun ve Güvenli Yolu Seçme ve Yürütme Yükümlülüğü	35
2.2.8. Dosya Tutma ve Müvekkiline Hesap Verme İlgili Yükümlülüğü	35
2.2.9. Sır Saklama Yükümlülüğü	37
2.3. AVUKATIN HUKUKÎ SORUMLULUĞU	40
2.3.1. Avukatın Sözleşmeye Dayalı Sorumluluğu	40
2.3.1.1. Maddî Tazminat Sorumluluğu	42
2.3.1.1.1. Maddî Tazminat Sorumluluğunun Şartları	42
2.3.1.1.1.1. Bir Maddî Zararın Ortaya Çıkmış Olması	42
2.3.1.1.1.2. Zararın Mal Varlığına İlişkin Olması	42
2.3.1.1.1.3. Zararın Oluşumunda Avukatın Kusurlu Olması	42
2.3.1.1.1.4. Zarara İlişkin Uygun İliyet Bağının Bulunması	43
2.3.1.1.1.5. Dâvanın Süresinde Açılmış Olması	43
2.3.1.1.2. Maddî Tazminat Miktarının Hesaplanması	44
2.3.1.1.3. Avukatlık Sözleşmesinde Sorumsuzluk Anlaşması	44
2.3.1.2. Manevi Tazminat Sorumluluğu	44
2.3.2. Avukatın Sözleşme Dışı Hukukî Sorumluluğu	45
2.3.3. Avukatın Üçüncü Kişilere Karşı Hukukî Sorumluluğu	46
BÖLÜM III	47
3. AVUKATLARIN HUKUKÎ SORUMLULUKLARININ SİGORTA YOLUYLA	
 GÜVENCE ALTINA ALINMASI	47
 3.1. AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİ	47

3.1.1. Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesinin Tarafları	48
3.1.1.1. Sigortacı.....	48
3.1.1.2. Sigorta Ettiren.....	49
3.1.1.3. Sigortalı	50
3.1.2. Sigorta Bedeli, Sigorta Değeri ve Sigorta Zararı	51
3.1.2.1. Sigorta Bedeli	51
3.1.2.2. Sigorta Değeri.....	52
3.1.2.3. Sigorta Zararı.....	53
3.1.3. Sigorta Sözleşmesinin Şekli	53
3.1.4. Sigortaya İlişkin Rizikonun Gerçekleşme Zamanı	55
3.1.4.1. “Sebepl Olayı” Teorisi (Sorumluluğu Gerektiren Olayın Vuku Bulduğu Ânı Esas Alan Teori)	56
3.1.4.2. “Zarar Olayı” Teorisi.....	56
3.1.4.3. “Tazminat Talebinin İleri Sürülmesi” Teorisi	57
3.1.4.4. “ Zararın Tespiti” Teorisi	58
3.1.5. Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortasının Kapsamı	59
3.1.5.1. Sigortanın Meslekî Faaliyet Konusu Yönünden Kapsamı.....	59
3.1.5.2. Sigortanın Zaman Yönünden Kapsamı.....	60
3.1.5.2.1. Sigorta Korumasının Geleceğe Etkili Olması	60
3.1.5.2.2. Sigorta Korumasının Geçmişe Etkili Olması	61
3.1.5.2.3. Sigorta Korumasının Hem Geçmişe Hem de Geleceğe Etkili Olması	63
3.1.5.3. Sigortanın Yer Yönünden Kapsamı.....	63
3.1.5.4. Sigortanın Miktar Yönünden Kapsamı.....	64
3.1.6. Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortasında Sigorta Güvencesi Altına Alınan Zararlar	65
3.2. AVUKATIN MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASINDA SİGORTA ETTİRENİN BORÇ ve YÜKÜMLÜLÜKLERİ	66
3.2.1. Prim Ödeme Borcu	67
3.2.1.1. Genel Olarak.....	67
3.2.1.2. Prim Ödeme Borçlusu	68
3.2.1.3. Prim Alacaklısı	68
3.2.1.4. Prim Ödeme Zamanı.....	69
3.2.1.5. Prim Ödeme Yeri.....	69
3.2.1.6. Prim Ödeme Şekli.....	70
3.2.2. Beyan (İhbar) Yükümlülüğu	70
3.2.2.1. Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Beyan Yükümlülüğu	71
3.2.2.1.1. Sözleşmenin Yapılması Esnasında Beyan Yükümlülüğu.....	71
3.2.2.1.2. Teklifin Yapılması İle Kabulü Arasındaki Değişiklikleri Beyan Yükümlülüğu	73
3.2.2.1.3. Sözleşme Süresi İçinde Beyan Yükümlülüğu	74
3.2.2.1.4. Riziko Gerçekleştiğinde Beyan Yükümlülüğu	74
3.2.2.2. Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına Göre Beyan Yükümlülüğu	75

3.2.3. Avukatın, Riziko ve Tazminat Kapsamının Belirlenebilmesi İçin Sigortacıya Bilgi Verme ve Araştırma Yapmasına İzin Verme Yükümlülüğü	77
3.2.4. Avukatın Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücû Haklarını Koruma Yükümlülüğü.....	79
3.2.5. Rizikoya İlişkin Yükümlülükler	80
3.3. AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASINDA SİGORTACININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	81
3.3.1. Rizikoyu Taşıma Yükümlülüğü.....	81
3.3.2. Sigorta Poliçesi Verme Yükümlülüğü	84
3.3.3. Giderleri Ödeme Yükümlülüğü	85
3.3.4. Sigorta Tazminatını Ödeme Yükümlülüğü.....	86
3.3.4.1. Genel Olarak.....	86
3.3.4.1.1. Tazminatın Ödenme Şekli	86
3.3.4.1.2. Tazminatın Ödeme Yeri ve Sınırı.....	87
3.3.4.1.3. Tazminatın Ödenme Zamanı	87
3.3.4.1.4. Avans Ödenmesi ve Temerrüt	88
3.3.4.2. Kusurun Etkisi	90
3.3.5. Aydınlatma Yükümlülüğü	91
3.3.5.1. Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik	91
3.3.5.2. Türk Ticaret Kanunu Açısından	93
3.3.6. Ticarî ve Meslekî Sırları Saklı Tutmak Yükümlülüğü	94
3.4. AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE ZAMANAŞIMI.....	94
3.4.1. Sigorta Sözleşmesinin Sona Ermesi	94
3.4.1.1. Tarafların Anlaşması Nedeniyle Sona Ermesi.....	95
3.4.1.2. Sözleşme Süresinin Dolması Nedeniyle Sona Ermesi.....	95
3.4.1.3. Meslekî Faaliyete Son Verilmesi Nedeniyle Sona Ermesi	97
3.4.1.4. Rizikonun Gerçekleşmesi Nedeniyle Sona Ermesi	97
3.4.1.5. Sigortacının İflâsı Nedeniyle Sona Ermesi.....	98
3.4.1.6. Rizikoyu Ağırlaştırılmama Külfetinin İhlali Nedeniyle Sona Ermesi	98
3.4.1.7. Sigortacının Aciz Hâlinde Olması Nedeniyle Sona Ermesi	99
3.4.1.8. Sigortacının Konkordato İlan Etmesi, İlgili Sigorta Dalına İlişkin Ruhsatının İptal Edilmesi veya Sözleşme Yapma Yetkisinin Kaldırılması Nedeniyle Sona Erme	99
3.4.1.9. Sigorta Sözleşmesinin Cayma Nedeniyle Sona Ermesi.....	99
3.4.2. Zamanaşımı.....	101
3.5. AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ	102
3.5.1. Uyuşmazlıkların Dâva Yoluyla Çözümü	102
3.5.1.1. Yetkili Mahkeme	103
3.5.1.2. Görevli Mahkeme	104

3.5.2. Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü	104
3.5.2.1. Genel Olarak Sigorta Tahkim Komisyonu	105
3.5.2.2. Sigorta Tahkim Komisyonu'nun Yasal Dayanağı	106
3.5.2.3. Sigorta Tahkim Komisyonuna Başvuru	106
3.5.2.4. Sigorta Tahkim Komisyonu'nun Başvuruyu İncelenmesi	107
BÖLÜM IV	108
4. BİR AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI POLİÇESİ	
ÖRNEĞİNİN KAPSAMININ İNCELENMESİ	108
4.1. ÖRNEK POLİÇEDE GEÇEN ÖNEMLİ KAVRAMLAR VE TANIMLARI... ..	108
4.2. ÖRNEK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI POLİÇESİNİN	
NİTELİĞİ.....	110
4.3. SİGORTA ÜCRETİNİN (PRİMİNİN) ÖDENME ŞEKLİ	111
4.4. SİGORTACININ TAZMİNAT ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ İLE İLGİLİ	
ŞARTLAR	112
4.5. SAĞLANAN EK TEMİNATLAR	113
4.5.1. Koşulsuz Ek Teminatlar	113
4.5.2. Koşullu Ek Teminatlar.....	114
4.6. SİGORTA TEMİNAT LİMİTİ.....	116
4.7. TENZİLÎ MUAFİYET TUTARI	117
4.8. TAZMİNAT TALEBİ İSTİSNALARI	117
4.9. SİGORTALI AVUKATIN POLİÇE YÜKÜMLÜLÜKLERİ.....	120
SONUÇ	122
KAYNAKÇA.....	124
EKLER	131

ŞEKİLLER LİSTESİ

ŞEKİLLER

- Şekil 1:** Sigorta Korumasının Geleceğe Etkili Olduğu Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi 61
- Şekil 2:** Sigorta Korumasının Geçmişe Etkili Olduğu Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi 62
- Şekil 3:** Sigorta Korumasının Geçmişe ve Geleceğe Etkili Olduğu Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi..... 63

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLÖLAR

Tablo 1: Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Yasa Maddeleri	9
Tablo 2: İsteğe Bağlı – Zorunlu Sorumluluk Sigortaları	12
Tablo 3: Meslekî Sorumluluk Sigortası Türleri	18
Tablo 4: Genel Sorumluluk Branşı Üretim Verileri (Sözleşme Sayısı)	19
Tablo 5: Genel Sorumluluk Branşı Üretim Verileri(Direkt Prim Tutarı)	20
Tablo 6: Genel Sorumluluk Branşı Üretim Verileri(ÖdenenTazminat Tutarı)	20
Tablo 7: Meslekî Sorumluluk Sigortası Verileri	21
Tablo 8: Sigorta Tahkim Kuruluna Başvuruların Poliçe Türü Bazında Dağılımı...	105

EKLER LİSTESİ

EKLER

EK-1: MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARI.....	132
EK-2: MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARI AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI KLOZU.....	138
EK-3: AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI BİLGİLENDİRME FORMU.....	139
EK-4: AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI FERDİ POLİÇE ÖRNEĞİ.....	141
EK-5: AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI TALEP FORMU.....	151
EK-6: AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTALARINDA HASAR ÖRNEKLERİ.....	152
EK-7: ÖZGEÇMİŞ.....	153

KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ş.	: Anonim Şirket
AÜEHFD	: Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
Av.K.	: Avukatlık Kanunu
Av.MSSK	: Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu
BATİDER	: Banka ve Ticaret Araştırmaları Dergisi
C.	: Cilt
CCBE	: Avrupa Baroları ve Hukuk Birlikleri Konseyi
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
ÇED	: Çevresel Etki Değerlendirmesi
Çev.	: Çeviren
E.	: Esas
EÜHFD	: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
GVK	: Gelir Vergisi Kanunu
HD.	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
m.	: Madde
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
MSSGŞ	: Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SHD	: Sigorta Hukuku Dergisi
SK.	: Sigortacılık Kanunu
SSBİY	: Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik
STK.	: Sigorta Tahkim Komisyonu
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
TCK.	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TSB	: Türkiye Sigorta Birliği
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
VVG	: Alman Sigorta Sözleşmesi Kanunu

GİRİŞ

İş hayatı ve insan ilişkileri, günümüzde gerek sanayi gerek hizmet sektöründe bilim ve teknolojinin gelişimine paralel olarak daha karmaşık hâle gelmiştir. Bunun sonucunda, bazı meslek alanlarında çalışanların, başka kişilere verebilecekleri zararların nitelikleri değişmiş; kapsamı genişlemiş; özellikle ekonomik zararların karşılanabilmesi giderek daha zor bir hâl almıştır. Sorumluluk sigortaları, sigorta kapsamındaki kişilerin, üçüncü kişilere verdikleri bu gibi zararlar dolayısıyla, malvarlıklarının pasifinde ortaya çıkabilecek artışları karşılamayı, bu yolla da zarar görenlerin mağdur olmasını engellemeyi amaçlayan bir sigorta türü olarak ortaya çıkmış ve zaman içerisinde büyük gelişme göstermiştir.

Tarihî süreç içerisinde, sorumluluk sigortası iki aşamadan geçmiştir. Önceleri, sorumluluk sigortasının geçerliliği etik açıdan tartışılmış; bu sigorta ile kusurdan kaynaklanan zararların sigorta edilmesinin, sigortalıyı kusurlu hareketlerde bulunma ve kayıtsız davranmaya yönlendireceği gerekçesiyle kamu düzenini bozucu bir etki göstereceği kabul edilmiştir. Ancak, daha sonraları, sigortalıyı korumanın yanı sıra, yüksek tutarlı tazminatların ödenememesi durumunda üçüncü kişilerin de bundan olumsuz etkileneceği düşüncesiyle, kasıt ve ağır kusur durumları dışında, diğer kusurlu fiillerden kaynaklanan zararlara karşı sorumluluk sigortasının geçerli ve gerekli olduğu üzerinde fikir birliği sağlanmıştır.

Bunu takiben, sorumluluk sigortalarının bir bölümü yasalar ve yönetmeliklerle zorunlu tutulmuş; bir bölümünde ise, yaptırıp yaptırmama konusunda meslek veya işyeri sahipleri serbest bırakılmıştır. Sorumluluk sigortaları her iki koşulda da, meslek veya işyeri sahiplerini sorumluluğun sonuçlarından kurtaracak, gerçek ve çağdaş bir sigorta şekli olarak kabul edilmektedir. Birçok sigorta şirketinin portföyünde yer alan isteğe bağlı sorumluluk sigortalarından birisi de meslekî sorumluluk sigortasıdır.

Meslekî sorumluluk sigortası, avukat, mâlî müşavir, hekim, mimar vb. meslek sahiplerini mesleklerini uygulamaları sırasındaki, yetersiz veya hatâlı işlemler

sonucunda üçüncü kişilere verebilecekleri zararlar nedeniyle ödemek zorunda kalacakları tazminata karşı koruma sağlayan bir sigortadır.

Meslekî sorumluluk sigortası, Avrupa ülkelerinde 19'uncu yüzyıl'ın ortalarından başlayarak uygulanan bir sigorta dalı olmasına rağmen, ülkemizde bu sigorta dalı gerektiği kadar ilgi görmemiş, ilgili "genel şartları" ancak 2006 yılında yayımlanmıştır. Bu yıla kadar meslekî sorumluluk sigortaları konusunda 1959 tarihli "Üçüncü Şahıslara Karşı Mâlî Mesuliyet Sigortası Genel Şartları" uygulanmıştır. Sorumluluk sigortalarının tamamı için genel şartlar olarak kabul edilen bu şartlar, farklı mesleklere ilişkin konularda yetersiz kalmış ve meslekî sorumluluk sigortasına ilişkin genel şartların yeniden düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu ihtiyaca yönelik olarak, avukat, hekim, mimar-mühendis, mâlî müşavir-serbest muhasebecilerin meslek kuruluşları "Meslekî Sorumluluk Sigortaları İhtisas Komitesi"ni oluşturmuş, 2005 yılında Hazine Müsteşarlığı ile bu mesleklerin tümünü kapsayacak şekilde genel şartlar hazırlanıp yayımlanması için toplantılar yapılmıştır. Bu toplantıların sonucunda, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ hükümlerine paralel düzenlemeleri içerecek şekilde, "Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları" hazırlanmıştır. "Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları" 16 Mart 2006 tarih ve 26110 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, böylece "Üçüncü Şahıslara Karşı Mâlî Mesuliyet Sigortası Umumi Şartları" nın uygulanmasına son verilmiştir. Daha sonra 2013'te, "Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları" yeniden gözden geçirilmiş ve 26 Mayıs 2013 tarih ve 28658 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 2006 tarihli "Genel Şartlar" yürürlükten kaldırılmıştır.

Sorumluluk sigortalarına ilişkin yasal düzenlemelerdeki eksikliklerin bu şekilde giderilmesi ile birlikte daha geniş bir alana yayılması beklenen meslekî sorumluluk sigortalarından "Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası", çalışmamızın konusunu oluşturmaktadır.

Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası, gelişmiş birçok ülkede avukatlık mesleğine başlamada bir ön koşul olarak kabul edilmektedir. Öte yandan, ülkemizde

¹ 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmî Gazete.

faaliyet gösteren yabancı şirketler de artık çalışacakları avukatların sorumluluk sigortasının olup olmadığını sorgulamaya başlamışlardır.

Türkiye Barolar Birliği tarafından, 2006 yılından bu güne kadar 1136 sayılı Avukatlık Kanunu²'nda yapılması düşünülen tüm değişiklik teklifi metinlerinde, avukatlar için meslekî sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu getirilmesi önerilmiş³; ancak, günümüze kadar bu yönde bir değişiklik yapılmamıştır. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası hâlen isteğe bağlı olarak yapılmaktadır. Avukatlık Kanunu'nun değiştirilmesi ve Avukatlık Mesleki Sorumluluk Sigortası'nın zorunlu olması ile birlikte, bu sigorta 90.000'e yakın⁴ avukatı ilgilendirecek; bu sigortanın avukatlar açısından önemi, gerekliliği ve hukukî yapısı gibi konular daha çok tartışılır hâle gelecektir.

Ayrıca, konunun ön plâna çıkması ile birlikte, iş sahiplerinin ve müvekkillerin, avukatların sorumlulukları hakkında bilgi sahibi olmaları ve haklarını arama ve tazminat talebinde bulunma konusunda daha bilinçli olarak hareket etmeleri de beklenebilir.

İlk defa 3 Şubat 2009 tarihli ve 27130 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu, 26 Mayıs 2013 tarihli ve 28658 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Klok ile güncellenmiştir.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası avukatın, meslekî faaliyeti sırasında görevini gerektiği şekilde yapmamış, müvekkiline karşı özen borcunu yerine getirmemiş olmasından doğan zararları ve avukatın diğer kusurlu davranışlarının neden olduğu zararları kapsar. Diğer bir ifade ile, bu sayılan durumlarda avukatların karşı karşıya kalacağı ve ödemek zorunda olacakları tazminat tutarları avukatlık meslekî sorumluluk sigortası ile güvence altına alınmaktadır.

² 07 Nisan 1969 tarih ve 13168 sayılı Resmî Gazete.

³ Bkz.: Değişiklik önerisi madde 3/d; Türkiye Barolar Birliği; "Avukatlık Kanununda Yapılması Gerekli Değişiklikleri Hazırlama Komisyonunun 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni, 2014 Mayıs"; <http://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/avkanunundayapilacak-degisiklikler.pdf> (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 12.04.2015)

⁴ 30.12.2014 tarihi itibarıyla Türkiye'de Barolara kayıtlı avukat sayısı 86.981'dir.Kaynak: Türkiye Barolar Birliği; <http://www.barobirlik.org.tr/Detay39218.tbb> (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 03.03.2015)

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası geniş ve iki boyutlu bir içeriğe sahiptir: Bir yönüyle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu⁵'nin ilgili maddeleri ile "sigorta hukuku"nu kapsarken, diğer yandan 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun ilgili maddeleri ile "meslek hukuku"nu kapsamaktadır. Bu nedenle çalışmamızda konuların mümkün olduğunca özüne değinilmeye çalışılmış, teorik tartışmalara girilmemiştir.

Çalışmamız, giriş ve sonuç dışında dört ana bölümden meydana gelmektedir. Çalışmamızın birinci bölümünde, sorumluluk sigortaları ve bunun alt türü olan meslekî sorumluluk sigortaları kavramsal olarak incelenmiş özellikleri ve türleri üzerinde kısaca durulmuştur.

İkinci bölümde, avukatlık mesleği, avukatın meslekî yükümlülükleri ve sorumlulukları başlığı altında; öncelikle avukatlık mesleğinin tanımı, nitelikleri ve mesleğin yürütülme biçimleri üzerinde durulmuş, daha sonra avukatın meslekî yükümlülükleri maddeler halinde incelenmiş ve son olarak "avukatın meslekî sorumluluk sigortasına" konu olan avukatın sözleşmeye dayanan, sözleşme dışı ve üçüncü kişilere karşı hukukî sorumluluğu hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, önce avukatın meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinin tarafları ve sözleşmeye ilişkin önemli kavramlar ile sözleşmenin kapsamına, daha sonra da tarafların borç ve yükümlülüklerine değinilmiş, sigorta sözleşmesinin sona ermesi ve zamanaşımı konusu incelendikten sonra, son olarak, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinde uyuşmazlıkların dâva ve tahkim yoluyla çözümü konusu ele alınmıştır.

Dördüncü ve son bölümde ise, bir avukatlık meslekî sorumluluk sigortası poliçesi somut bir örnek üzerinden kapsam olarak incelenmiş ve çalışma sonuca bağlanmıştır.

⁵ 14 Haziran 2007 tarih ve 26552 sayılı Resmî Gazete.

B Ö L Ü M İ

1. GENEL OLARAK SORUMLULUK SİGORTALARI VE ÖZELLİKLE DE MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI KAVRAMININ İNCELENMESİ

“*Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortası*”nın kapsamı incelenmeden önce bu sigorta türünün sigortacılık sistemi içerisindeki yerinin belirlenmesi önemlidir. Özü itibarıyla bir sorumluluk sigortası olması nedeniyle, sorumluluk sigortaları ve onun alt sınıflaması olan “*Meslekî Sorumluluk Sigortaları*” ile ilgili her türlü nitelendirme, bilgi ve değerlendirme “*Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortası*” için de geçerli olacaktır. Ancak, “*Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortası*” ile teminat altına alınacak meslekî sorumluluğun kapsamının belirlenmesinde “*Avukatlık Mesleği*”ne özgü kurallar ön plâna çıkacaktır.

Bu bölümde yukarıda belirtilen düşünce çerçevesinde, “*Sorumluluk Sigortaları*” ve “*Meslekî Sorumluluk Sigortaları*” incelenecektir.

1.1. SORUMLULUK SİGORTALARI

1.1.1. Sorumluluk Sigortalarının Tanımı ve Niteliği

Sorumluluk (mesuliyet) “uyulması gereken kurala aykırı olarak yapılan hareketin hesabını verme durumu⁶” veya “kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi⁷” şeklinde tanımlanabilir.

Fransızca “*Responsabilité*”, Almanca “*Haftung*”, İtalyanca “*Responsabilità*”, İngilizce “*Liability*” deyimleri ile ifade edilen sorumluluk kavramı, hukuk kuramında, Fransızların nitelendirdikleri biçimde borçlardan yükümlülüğü içermektedir. Sorumluluk bazı durumlarda garanti anlamına gelmekte ve alacaklıların, borçluların mal varlığına kısmen veya tamamen el koymalarını ifade

⁶ **Türk Hukuk Lügati**, 3. Baskı, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 1991, s. 230.

⁷ **TDK Türkçe Sözlük**, Ankara 2005, s.1794.

etmektedir⁸.

Sigorta ise, aynı veya benzer tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin, belirli bir miktar para ödemesi yoluyla toplanan tutarın, sadece o tehlikenin gerçekleşmesi sonucu, fiilen zarara uğrayanların zararını karşılamada kullanılan bir risk transfer sistemidir. Başka bir ifade ile sigorta, “*aynı veya benzer rizikolara mâruz bulunan şahıslar topluluğunda, belirli bir karşılık (prim) ödeyerek, rizikonun gerçekleşmesi hâlinde ortaya çıkacak ekonomik ihtiyacın karşılanmasına yönelik bağımsız talebe sahip olunmasıdır*”⁹. “

İtalyanca “*sicurta*” kelimesinden gelen “*sigorta*” kavramı bireylerin hayatta çeşitli olaylar (riskler) sonucunda¹⁰ karşılaşılabilecekleri, zarar ve harcamalara neden olan olayların ekonomik sonuçlarından kendilerini korumak için önceden önlem alma ihtiyacından doğmuştur¹¹.

Sorumluluk sigortası, sigorta ettirenin (veya sigortalının) malvarlığının sigortacı tarafından, bir ücret (prim) karşılığında, sorumluluğun ekonomik sonuçlarına karşı sigorta güvencesine alınmasını öngören¹², sigortalının sorumlu olacağı bir fiil sonucu üçüncü kişilerin zararlarını karşılayabilmesini sağlayacak bir sigortadır.

Diğer bir ifadeyle sorumluluk sigortaları, sigortalının malvarlığının hukukî sorumluluk nedeniyle kötüleşmesi rizikosunu karşılayan sigortalardır¹³.

Sorumluluk sigortalarında kişi, başkasına vereceği zarar için sorumluluğunu sigorta ettirmektedir. Bu nedenle sorumluluk sigortalarında risk “*sorumluluk*”tur¹⁴.

⁸ DESCHENAUX, H. & TERCIER, P. , **Sorumluluk Hukuku**, Çev. Salim Özdemir, Ankara, Kadioğlu Matbaası, 1983, s.1.

⁹ YAZICIOĞLU, Emine ve ATAMER, Kerim. **Sigorta Hukuku Ders Notları**, İstanbul 2011, s.2.

¹⁰ ÇEKER, Mustafa. **Sigorta Hukuku**, Adana, Karahan Kitabevi, 3.Baskı, 2011, s.1.

¹¹ KENDER, Rayegân. **Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku**, 14. Bası, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2014, s.1.(*Hususi Sigorta*)

¹² ÜNAN, Samim. **İsteğe Bağlı Sorumluluk Sigortasında Riziko**, İstanbul, Beta Yayınları, 1998, s. 8.(*Sorumluluk Sigortasında Riziko*)

¹³ ÜNAN, Samim. “Türk Sigorta Hukuku Bakımından Sorumluluk Sigortalarının Değerlendirilmesi”, Sorumluluk Sigortaları Semineri, İstanbul 2006, İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları, s. [29-51], s. 31.(*Sorumluluk Sigortalarının Değerlendirilmesi*)

Sorumluluk sigortaları ile sigortalı “sorumluluğu”nu kabul etmekte ancak sorumluluğun sonucu olan “zararı karşılama” veya “tazminat ödeme” borcundan kurtulmaktadır. Başka bir ifade ile sorumluluk sigortaları ile sigortalının zarar veya tazminat ödemesine konu olan davranışları, hile ve kasıt hâlleri dışında, kusurlu ve kusursuz sorumluluklarının maddî sonuçları, sigorta şirketince güvence altına alınmaktadır¹⁵.”

Bu sigorta türü ile sigorta ettiren, üçüncü kişilerin tazminat taleplerinin sonuçlarından kendisini korur ve tazminat talepleri ile sigortacının muhatap olmasını sağlar¹⁶.

Sorumluluk sigortalarında, sigorta sözleşmesinde belirtilen faaliyetlerinden dolayı sebep olacağı zarar miktarı ve türü, oluşan bu zararlar ile ilgili ne kadar sorumlu olacağı önceden tam olarak bilinemediği için, sigorta sözleşmesinde belirtilen miktar sigortacının sorumluluğunun üst limitini göstermektedir¹⁷.

Sorumluluk sigortasının ana amacı, kişinin malvarlığını hukukî sorumluluktan doğan taleplerin parasal sonuçlarına karşı koruma altına alınmaktır. Zarar gören üçüncü kişilerin tazminat talepleri karşısında; kişinin haklı ise, yargılama için yaptığı giderleri karşı taraftan alamaması, haksız ise, hem mahkeme için yapılan giderleri hem de hükmolunan tazminatı ve varsa yasal faizini ödeme riskine karşı malvarlığında oluşabilecek azalmaları korumaya almak, sorumluluk sigortasının konusu ve amacını belirler¹⁸.

¹⁴ KARAYALÇIN, Yaşar. “Sorumluluk (Mesuliyet) Sigortaları”, SHD, Sayı:1–2,Cilt: II, 1984,s.31.

¹⁵ ÖNTÜRK, Özgür. “Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Meslekî Sorumluluk Sigortası ve Yöneticinin Sorumluluğu”, **T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları**, Sayı: 2014-1/Ağustos 2014, s.2; Sorumluluk Sigortası: <http://sigortaversicherung.blogspot.com.tr/2010-08/sorumluluksigortasi.html> (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 03.11.2014)

¹⁶ HIZIR, Serdar. “Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Mal Sigortalarına İlişkin Muhtelif Hüküm ve İlkelerin Sorumluluk Sigortasına Uygulanabilirliği”, **TBB Dergisi**, Sayı 86, 2009, [268-312], s.271.

¹⁷ KENDER, Rayegân. “Mesuliyet Sigortasının Mahiyeti ve Türleri”, Teori ve Uygulama Açısından Mesuliyet Sigortaları, **III. Sigorta Semineri** (İstanbul 4-7 Nisan 1977), I. Bildiri, Ankara 1977, [1-32], s.9. (*Mesuliyet Sigortası*)

¹⁸ MAHMUTOĞULLARI, Serhal Nur. **Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası**, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2007, s. 16.

Sorumluluk sigortalarının riziko belli bir şahsı veya malı değil, şahsın bütün mal varlığını tehdit ettiğinden, sigorta korumasını sınırlayan miktar somut değil, belirsizdir. Ayrıca sorumluluk sigortasında sigorta ettirenin, sigorta sözleşmesinde belirtilen olaydan doğan her türlü sorumluluğu teminat altına alınmakta, bunun sonucu olarak bir eşya veya şahsın uğradığı cismani zarar sonucu ortaya çıkan zararlar da sigorta koruması altına girebilmektedir¹⁹.

Kısacası, sorumluluk sigortası ile, malvarlığının pasifindeki artmaya karşı önlem alınmaktadır.

1.1.2. Sorumluluk Sigortalarının Yasal Kaynağı

Sorumluluk sigortalarının esas yasal dayanağını 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) oluşturmaktadır. Bu yasal düzenlemede yer alan hükümler, büyük ölçüde Alman Sigorta Sözleşmesi Kanunu (VVG) esas alınarak düzenlenmiştir²⁰.

Sorumluluk sigortaları Türk Ticaret Kanunu'nda; “*Genel Hükümler*” (m. 1473-1482), “*Zorunlu Sorumluluk Sigortaları*” (m. 1483-1484) ve “*Sorumluluk Sigortalarına Uygulanacak Hükümler*” (m.1485) olmak üzere üç başlık altında yer almıştır.

“*Genel Hükümler*” başlığı altında, “sigorta sözleşmesinin konusu ve kapsamı”, “hukukî koruma”, “bildirim yükümlülüğü”, “sigortacının yardımları”, “kasten neden olma”, “doğrudan dâva hakkı”, “sigortacının zarar görenden bilgi alma hakkı”, “takas”, “halefiyet” ve “zamanaşımı” alt başlıkları ile zorunlu ve zorunlu olmayan sorumluluk sigortalarına ilişkin genel ilkeler hüküm altına alınmıştır.

“*Zorunlu Sorumluluk Sigortaları*” başlığı altında, yapılması yasal olarak zorunlu olan sorumluluk sigortalarına ilişkin hükümler yer almaktadır.

¹⁹ ŞEHİRALİ, Feyzan Hayal. “Avukat-İş Sahibi İlişkisinde Sigorta”, Hukuk Kurultayı 2004, Bildiriler Kitabı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, s. [423-454], s. 425.

²⁰ ULAŞ, Işıl. **Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku**, Ankara, Turhan Kitapevi, 8. Bası, 2012, s. 766,767.

“Sorumluluk sigortalarına uygulanacak hükümler” başlığı altında ise, genel hükümlere ek olarak; mal sigortalarına ilişkin Türk Ticaret Kanunu’nun 1454 ve 1458. maddeleri ile 1466/1 ve 1471. maddelerinin de sorumluluk sigortalarına uygulanacağı belirtilmiştir.

Diğer taraftan Sigortacılık Kanunu’nun 13. maddesinde de “Zorunlu Sorumluluk Sigortasına” ilişkin hükümler yer almaktadır. Ayrıca, aşağıdaki kanunlarda da sorumluluk sigortalarına ilişkin hükümler mevcuttur: Borçlar Kanunu, Karayolları Trafik Kanunu, Elektronik İmza Kanunu, Kara Yolu Taşıma Kanunu, Türk Sivil Havacılık Kanunu, Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu ve Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun.

Tablo 1: Sorumluluk Sigortalarına İlişkin Yasa Maddeleri

KANUNLAR	MADDE NO	KONULAR
Türk Ticaret Kanunu	1473-1482 1483-1484 1485 1454,1458, 1466/1, 1471	Genel hükümler Zorunlu sorumluluk sigortaları Sorumluluk sigortalarına uygulanacak hükümler Sorumluluk sigortalarına uygulanacak mal sigortalarına ilişkin hükümler
Sigortacılık Kanunu	13	Maddesinde zorunlu sorumluluk sigortasına ilişkin hükümler
Borçlar Kanunu	130	İşveren malî sorumluluk sigortası
Karayolları Trafik Kanunu	91-101	Zorunlu ve ihtiyari malî sorumluluk sigortası
Elektronik İmza Kanunu	13	Zorunlu sertifika malî sorumluluk sigortası
Kara Yolu Taşıma Kanunu	17-23	Zorunlu karayolu taşımacılık malî sorumluluk sigortası
Türk Sivil Havacılık Kanunu	132,138	Malî Sorumluluk sigortası
Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu	12	Seyahat acenteleri zorunlu sorumluluk sigortası
Deniz Çevresinin Petrol Ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun	8	Kıyı tesisleri deniz kirliliği zorunlu malî sorumluluk sigortası

1.1.3. Sorumluluk Sigortalarının Sınıflandırılması

Sorumluluk sigortalarını farklı bakış açılarına göre sınıflandırmak mümkündür. Türkiye Sigorta Birliği²¹(TSB) sorumluluk sigortalarını Kara Araçları Sorumluluk ve Genel Sorumluluk olmak üzere iki bölüme ayırmıştır²².

Diğer bir ayırım, sorumluluğun sigortalandığı borcun kaynağına göre, “sözleşmeden kaynaklanan borçlara” ve “yasal borçlara” ilişkin sorumluluk sigortaları olmak üzere yapılan ayırımdır²³.

Sözleşmeden kaynaklanan (akdî) borçlara ilişkin sorumluluk sigortası ile kişiler, tarafı oldukları sözleşmeden doğabilecek olan sorumluluklarını sigorta koruması altına alabilirler. Ancak, sözleşmeden doğabilecek bütün borçlara ilişkin sorumluluklar sigortalanamaz. Sözleşmeye dayalı sorumluluğun sigortalanabilmesi için, ortaya çıkışının tesadüfî nitelikte olması gerekir. Örneğin, kefalet sözleşmesinde “kefilin”, garanti sözleşmesinde ise “garantörün” sorumlulukları “tesadüflük” unsurunu sağlamaktadır. Sigortacı açısından ise “reasürans”²⁴ bu kategoriye girer²⁵.

Yasal borçlara ilişkin sorumluluk sigortalarında ise teminat altına alınan borçlar, bir kanun hükmüne dayanan sorumluluktan kaynaklanır. Bu tür sorumluluk

²¹ **Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği**(Sigortacılık mesleğinin geliştirilmesi, şirketler arasında dayanışma sağlanması ve haksız rekabetin önlenmesi amacıyla kurulan, tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşudur. SK. m.24)

²² **Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği**. <http://www.tsb.org.tr/sigortabranslari.aspx?pageID=622>; (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 23.12.2014) ***Kara Araçları Sorumluluk***(Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mâlî Sorumluluk Sigortası, Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mâlî, Sorumluluk Sigortası, Motorlu Kara Taşıtları İhtiyari Mâlî Sorumluluk Sigortası), ***Genel Sorumluluk*** (İşveren Mâlî Sorumluluk Sigortası, Üçüncü Şahıslara Karşı Mâlî Sorumluluk Sigortası, Asansör Kazalarında Üçüncü Şahıslara Karşı Mâlî Sorumluluk Sigortası, Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası, Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk Sigortası, Özel Güvenlik Mâlî Sorumluluk Sigortası, Zorunlu Sertifika Mâlî Sorumluluk Sigortası, Meslekî Sorumluluk Sigortası, Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Mâlî, Sorumluluk Sigortası, Ürün Sorumluluk Sigortası)

²³ CAN, Mertol. **Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına Genel Bir Bakış**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayın No: 431, (t.y.), s.9,10. (*Genel Şartlar*)

²⁴ **Reasürans**; Sigorta edilmiş riskin, belli bir kısmının veya tamamının yeniden sigorta edilmesidir. Sigorta şirketleri, teminat verdikleri rizikolarda büyük hasarların aynı zamana gelme ihtimaline karşı, hasar ödemelerinde zorlanmamak için reasürans (mükerrer sigorta) yaptırır. Reasürans, sigorta şirketlerine, tek başlarına yüklenmeleri kendi sermayeleri, ihtiyatları, özvarlıkları bakımından kısaca mali yönden mümkün olmayan riskleri, sigortalayabilme imkânı verir. TSB; <http://www.tsb.org.tr/reasurans.aspx?pageID=440> (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 05.09.2014)

²⁵ CAN(*Genel Şartlar*), s. 9, 10.

sigortalarına örnek olarak, değişik haksız fiil sorumluluğu durumları için geliştirilmiş sorumluluk sigortaları verilebilir²⁶.

Sorumluluk sigortaları; “*Özel Sorumluluk Sigortası / Ticarî İşletme ve Meslekî Faaliyete Göre Sorumluluk Sigortası*” ve “*İsteğe Bağlı Sorumluluk Sigortaları / Zorunlu Sorumluluk Sigortaları*” olarak da ayrıma tâbi tutulabilir²⁷.

Sigorta ettirenin kendisinin veya birlikte oturduğu eşi ile velayeti altındaki çocuklarının eylemleri dolayısıyla üçüncü kişilere verdikleri zararı sigorta güvencesi altına alan sorumluluk sigortaları ve sigorta ettirenin yanında çalışan *yardımcı şahıslarının* hizmet yaparken üçüncü kişilere verdikleri zararı sigorta güvencesi altına alan sorumluluk sigortaları “*Özel Sorumluluk Sigortaları*”na örnek olarak gösterilebilir²⁸.

Tacirin, meslekî faaliyetlerini yerine getirirken üçüncü kişilere veya doğaya verdiği zararları güvence altına alan sorumluluk sigortaları “*Ticarî İşletme ve Meslekî Faaliyete Göre Sorumluluk Sigortası*” bölümü içerisinde değerlendirilir²⁹. Örneğin, Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası, Tehlikeli Maddeler Zorunlu Sorumluluk Sigortası, Kıyı Tesisleri Zorunlu Sorumluluk Sigortası gibi. Diğer yandan, belirli bazı meslek sahiplerinin, mesleklerini yerine getirirken üçüncü kişilere verdikleri zararları sigorta güvencesi altına alan sorumluluk sigortaları, örneğin; Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Meslekî Sorumluluk Sigortası, Muhasebeci Malî Müşavirlik Meslekî Sorumluluk Sigortaları, Hekimlik Meslekî Sorumluluk Sigortaları gibi mesleğe yönelik sorumluluk sigortaları bu kategoride yer alır.

Diğer bir ayırım da, sorumluluk sigortalarının yaptırılmasının “*isteğe bağlı*” veya “*zorunlu*” olmasıdır³⁰.

²⁶ CAN(*Genel Şartlar*), s. 10.

²⁷ ULAŞ, s. 767-769.

²⁸ ULAŞ, s. 767, 768.

²⁹ ULAŞ, s. 768.

³⁰ Bazı sorumluluk sigortaları “*hem isteğe bağlı*” hem de “*zorunlu*” olabilir. Örneğin, hekimlik mesleği ile ilgili sorumluk sigortası hem yasal olarak zorunlu hem de isteğe bağlı olarak düzenlenebilmektedir Hekimler “**Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mâlî Sorumluluk**

“İsteğe bağlı” veya “zorunlu” sorumluluk ayırımına göre sorumluluk sigortalarından bazıları örnek olarak aşağıda **Tablo 2’** de gösterilmiştir.

Tablo 2: İsteğe Bağlı / Zorunlu Sorumluluk Sigortaları

ZORUNLU SORUMLULUK SİGORTALARI	İSTEĞE BAĞLI SORUMLULUK SİGORTALARI
1. Tehlikeli Maddeler ve Tehlikeli Atık Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası 2. Tüpgaz Zorunlu Sorumluluk Sigortası 3. Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Sorumluluk Sigortası 4.Özel Güvenlik Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası 5. Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası 6. Trafik Sigortası (Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası) 7. Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası 8.Zorunlu Karayolu Taşımacılık Malî Sorumluluk Sigortası 9. Zorunlu Sertifika Malî Sorumluluk Sigortası 10. Denizyolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Malî Sorumluluk Sigortası	1. Tamamlayıcı Hekim Sorumluluk Sigortası 2. Meslekî Sorumluluk Sigortası 3. İşveren Sorumluluk Sigortası 4. Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluk Sigortası 5. İşletme ve Ürün Sorumluluk Sigortası 6. Asansör Kazalarında Üçüncü Kişilere Karşı Sorumluluk Sigortası 7. Ambar Malî Sorumluluk Sigortası 8. Motorlu Kara Taşıt Araçları İhtiyari Malî Sorumluluk Sigortası 9. Yangın İnfilak Malî Sorumluluk Sigortası

Kaynak: Türkiye Sigorta Birliği <http://www.tsb.org.tr/sigorta-branslari.aspx?pageID=622>
(Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 23.12.2014)

1.1.4. Sorumluluk Sigortalarının Özellikleri

Sorumluluk sigortasından her ne kadar zarar gören üçüncü kişi doğrudan yararlanmaktaysa da, bu sigorta türünün asıl oluşum amacı, sigorta ettirenin bir fiili sonucunda ortaya çıkan sorumluluğu, pasifindeki artma nedeniyle kendi malvarlığında meydana gelecek azalmanın önlenmesidir. Bu durum, sigortacının sigorta ettiren gibi sorumlu olması anlamına da gelmemektedir; çünkü buradaki tazminat borcunun asıl sorumlusu sigortacı değil, sigorta ettiren/sigortalı kişidir³¹.

Sorumluluk sigortalarını diğer sigorta türlerinden ayıran özellikler şu şekilde sıralanabilir;

Sigortası” yaptırmak zorundadırlar. Teminatları yetersiz görmeleri durumunda ise isteğe bağlı olarak **"Tamamlayıcı Hekim Sorumluluk Sigortası”** yaptırabilmektedirler.

³¹ HIZIR, s.272.

- Sorumluluk sigortalarında zarara neden olan eylem veya işlemleri önceden belirlemek mümkün olmadığı için, sorumluluğu doğuran hâl ve hareketlerin kural olarak teminat kapsamında olduğu kabul edilmekte ve teminat dışı durumlar belirlenmek suretiyle teminata bir sınır çizilmektedir. Bir başka ifade ile, sorumluluk sigortalarında zararın nedenlerini saymak mümkün olmadığı için, hangi nedenle ortaya çıkarsa çıksın, zarar sonucunda sigortalının tazminat ödemesi gereken fiiller sigortalanmaktadır³².

- Sorumluluk sigortalarında poliçede sigortacının âzami sorumluluğu tahminî olarak belirlenir. Sigortalının neden olduğu zarar poliçedeki bedelin altında veya üstünde olabilir³³.

- Sorumluluk sigortalarında hasar hesaplanırken tazminat prensibi esas alınır ve zarara uğrayan kişinin gerçek zararı hesaplanmaya çalışılır³⁴.

- Sorumluluk sigortası, temelde sigorta ettireni korumaya yönelik olarak oluşmuş olsa da, zarar görenin de zararının karşılığını alabilmesine ve korunmasına imkân tanımaktadır³⁵. Bu özellik, sorumluluk sigortasının toplum yararını ön plânda tutan bir özelliğidir³⁶.

- Sorumluluk sigortalarında sigortalının kasten veya bilerek gerçekleştirdiği zararlar teminat dışı bırakılır³⁷.

- Sorumluluk sigortalarında sigortacının poliçelerde kayıtlı âzami sorumluluk limiti, sigorta süresi içinde birbirini takip eden birden fazla olayda ayrı ayrı geçerli olmaktadır; ancak, birden fazla zarar ile zarar görenlerin aynı olaya bağlı olmaları durumunda, sigortacının tazminat limiti poliçede belirtilen meblâğ ile sınırlıdır³⁸.

³² SERGİCİ, Erdoğan. “Mesuliyet Sigortası Türleri”, Teori ve Uygulama Açısından Mesuliyet Sigortaları, III. Sigorta Semineri, Ankara 1977, s. [65-84], s. 274.

³³ ULAŞ, s.764.

³⁴ SERGİCİ, s.66; ULAŞ, s.764.

³⁵ KENDER(*Mesuliyet Sigortası*), s. 5.

³⁶ HIZIR, s. 276.

³⁷ SERGİCİ, s.66, HIZIR, s.274.

³⁸ SERGİCİ, s.66; ULAŞ, s.764.

- Sorumluluk sigortalarında, mağdur doğrudan doğruya sigortacıya başvuruda bulunabilir; ama bu durum, sorumluluk sigortası sözleşmesini üçüncü kişi lehine sözleşme hâline getirmez. Üçüncü kişinin başvuru hakkının kaynağı doğrudan doğruya kanundur³⁹.

- Sorumluluk sigortaları, “sigortacının edim şekline göre”⁴⁰ yapılan “zarar sigortası / meblâğ sigortası” şeklindeki ayırımı “zarar sigortası” içerisine girmektedir. *Zarar sigortası*, sigorta ettirenin somut zararını gidermeyi amaçlayan sigorta türüdür. *Meblâğ sigortası* ise sigortacının rizikonun gerçekleşmesi üzerine önceden kararlaştırılan meblâğı ödeme yükümlülüğü altına girdiği sigorta türüdür⁴¹.

- *Zarar sigortası* “aktifin / pasifin sigortası” şeklinde bir ayırımı tâbi tutulabilir. Sorumluluk sigortası bu ayırımı “pasifin sigortası” içindedir⁴². *Aktifin sigortası*, sigorta ettirenin malvarlığının aktif kısmında yer alan değerler üzerindeki menfaatini koruma altına alırken, *pasifin sigortası*, sigorta ettirenin mal varlığında bazı pasiflerin ortaya çıkması veya mevcut pasiflerin artması sonucu ortaya çıkan zararları, üçüncü kişilere vereceği zararlardan dolayı ortaya çıkacak tazminat borçlarını karşılamayı hedef almaktadır⁴³

- Sorumluluk sigortaları, zarar sigortaları içinde “mal sigortası / mal varlığı sigortası ayırımı”, *malvarlığı sigortası* içerisine girmektedir. *Mal sigortasında*, hasara uğrayan şeyin sadece malî değeri karşılanırken, *mal varlığı sigortasında* zararlar güvence altına alınmaktadır⁴⁴.

³⁹ BOZKURT, Tamer. **Sigorta Hukuku**, İstanbul, On İki levha Yayıncılık, 8. Baskı, Aralık 2014, s.183.

⁴⁰ ŞENOCAK, Kemal. **Meslekî Sorumluluk Sigortası**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2000, s. 17. ; KENDER bu ayrımı “ihtiyacın karşılanması kistasına göre” olarak isimlendirmektedir; KENDER(*Hususi Sigorta*), s.208; ULAŞ, 764.

⁴¹ ŞENOCAK, s. 17,18; KENDER(*Hususi Sigorta*), s.208.

⁴² BOZKURT, s. 183; ÜNAN(*Sorumluluk Sigortalarının Değerlendirilmesi*), s. 31; ŞEHİRALİ, s.426; ULAŞ, s. 765.

⁴³ ŞENOCAK, s.54 vd. ; ŞEHİRALİ, s.426; HIZIR, s. 276.

⁴⁴ ŞENOCAK, s. 43-45; CAN(*Genel Şartlar*), s. 7; BOZKURT, s.183; ÜNAN(*Sorumluluk Sigortalarının Değerlendirilmesi*), s. 31; ŞEHİRALİ, s.426; HIZIR, s. 279.

1.2. MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI

1.2.1. Meslekî Sorumluluk Sigortası Kavramı

Meslek, bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş⁴⁵ veya aynı faaliyet grubunda bulunan kimselerin meydana getirdikleri sosyal topluluktur⁴⁶.

Meslekî sorumluluk ise, kişilerin yaptıkları iş (meslek) dolayısıyla tazminat ödeme olgusuyla ilgilidir. Bir başkasına verdiği zarardan dolayı tazminat ödemek zorunda kalan herkes, böyle bir sorumluluk kavramı içinde düşünülebilir. Gerçek veya tüzel kişiler ister doğrudan doğruya, ister dolaylı olarak üçüncü kişilere bedensel veya maddî zarar verebilirler. Bir kimsenin dikkatsizliği, ihmâli veya kusuru ile ortaya çıkan bir hasar, bir diğer kişinin can veya mal bakımından zarar görmesine, bu zararı veren kişinin de sorumluluk altına girmesine neden olacaktır.

Meslekî sorumluluk sigortası, meslekî faaliyetin yürütülmesi sırasında verilen zararları tazmin etmeyi amaç edinen bir sorumluluk sigortası türüdür⁴⁷. Bir başka tanıma göre ise, meslekî sorumluluk sigortası, sigortalının sadece mesleğinin gerektirdiği faaliyetleri yürütürken doğan zararlar nedeniyle talep edilen tazminatlar için sigorta koruması sunan⁴⁸, meslek faaliyetlerinden doğan sorumluluğun⁴⁹ sigortasıdır.

Daha somut bir tanımlama ile, meslekî sorumluluk sigortası, avukat, malî müşavir, hekim, mimar vb. meslek sahiplerini mesleklerini uygulamaları sırasındaki, yetersiz veya hatalı işlemleri sonucunda üçüncü kişilere verebilecekleri zararlar nedeniyle ödemek zorunda kalacakları tazminatlara karşı koruma sağlayan bir sigortadır.

Meslekî faaliyetler sürdürülürken ortaya çıkabilecek zararları ödemek yükümlülüğünü, bir başka deyişle meslekî sorumluluğunu sigortalatmak imkânı,

⁴⁵ TDK Türkçe Sözlük, s. 1377.

⁴⁶ Türk Hukuk Lügati, s. 230.

⁴⁷ BOZKURT, s. 203.

⁴⁸ CAN (*Genel Şartlar*), s. 15.

⁴⁹ ŞENOCAK, s. 1.

birçok meslek dalında isteğe bağlı olarak mümkün olduğu gibi, bu husus bazı meslek dallarında yasal olarak zorunlu tutulmuştur⁵⁰.

“*Tıbbi kötü uygulama*”(malpraktis) için hekimlik, uzman hekimlik ve diş hekimliği mesleğini yapanlar için “malî sorumluluk sigortası” yaptırmak zorunlu olduğu halde, ek olarak “mesleki sorumluluk sigortası” yaptırmak isteğe bağlıdır⁵¹.

Öte yandan, bazı meslekler için meslekî sorumluluk sigortası yaptırmak, yasal olarak zorunlu olmamakla birlikte, mesleğin belirli alanlarda icrasında zorunlu olabilmektedir. Örneğin; Bankalarda Bağımsız Denetim Gerçekleştirecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik⁵² ile bankalarda bağımsız denetim yapacak olan yeminli malî müşavirlik veya serbest muhasebeci malî müşavirlik ruhsatına sahip sorumlu ortak baş denetçi, baş denetçi, kıdemli denetçi ve bağımsız denetçilerin, bağımsız denetim kuruluşunun vereceği hizmetlerden doğabilecek zararları karşılamak amacıyla meslekî sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunlu kılınmıştır.

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında (EK-1) (MSSGŞ)⁵³, bazı meslek grupları için ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar çerçevesinde “*Kloz*” başlığı altında uygulanacak ek şartlar bulunmaktadır. Söz konusu Genel Şart düzenlemesinde “*Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu*” (EK-2), “*Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Malî Müşavir ve Yeminli Malî Müşavir Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu*”, “*Hekim Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu*” ve “*Sigorta Acenteleri Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu*” uygulama alanı bulmaktadır. Tüm meslekî sorumluluk sigortalarında olduğu gibi sayılan meslek gruplarının poliçelerinde de Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları’nın uygulanması

⁵⁰ Bu zorunluluk, 1219 sayılı “Tababet ve Şuabatı San’atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun”a 21.01.2010 tarih ve 5947 sayılı Kanun’la yapılan Ekleme ile(ek 12’nci madde) getirilmiştir. Buna göre tabip, diş tabibi ve uzman tabipler, tıbbi kötü uygulama nedeniyle kendilerinden talep edilebilecek zararlar ile kurumlarınca kendilerine yapılacak rüculara karşı sigorta yaptırmak zorundadır. Ayrıca, “Tıbbi Kötü Uygulamaya İlişkin Zorunlu Mâlî Sorumluluk Sigortasında Kurum Katkısına İlişkin Usul ve Esaslara dair Tebliğ(2010/1)” de yayımlanmıştır. (RG., 21.07.2010, S.27648)

⁵¹ Hekimler teminat tutarını yeterli görmemeleri durumunda isteğe bağlı olarak ”Tamamlayıcı Hekim Sorumluluk Sigortası” yaptırabilmektedirler.

⁵² 1 Kasım 2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmi Gazete.

⁵³ 26 Mayıs 2013 tarihli ve 28658 sayılı Resmi Gazete.

zorunlu kılınmıştır. Ancak, belirli meslek grupları için özel olarak hazırlanan ve yayımlanan bu klozların, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na aykırı hükümler içermesi durumunda “Genel Şart” hükümleri yerine, farklılık gösteren kloz hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

1.2.2. Meslekî Sorumluluk Sigortasının Sigorta Hukukundaki Yeri

Türk Ticaret Kanunu'nda sigorta türleri, *zarar sigortaları* ve *can sigortaları* olmak üzere iki ana bölüm altında düzenlenmiştir. *Zarar sigortaları*; *mal sigortaları* ve *sorumluluk sigortaları* olmak üzere iki bölüm, *can sigortaları* ise; hayat *sigortaları*, *kaza sigortaları* ve *hastalık ve sağlık sigortaları* olmak üzere üç bölüm içermektedir. *Sorumluluk Sigortaları*; “genel hükümler”, “zorunlu sorumluluk sigortaları” ve “sorumluluk sigortalarına uygulanacak hükümler” alt başlıklarında düzenlemeye tâbi tutulmuştur. Kanun koyucu, “zorunlu sorumluluk” başlığı altında, Türk Ticaret Kanunu'nun 1483. maddesi ile, “*Sigortacılar, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, faaliyet gösterdikleri dalların kapsamında bulunan zorunlu sigortaları yapmaktan kaçınamazlar*” hükmü ile sorumluluk sigortalarını zımni olarak, “zorunlu sorumluluk sigortaları”, “isteğe bağlı sorumluluk sigortaları” olmak üzere ikiye ayırmıştır.

Meslekî sorumluluk sigortası ibaresi yasal düzenlemelerde yer almamakla birlikte, sorumluluk sigortalarının alt bölümlenmesi içerisinde yer aldığından, sorumluluk sigortalarıyla ilgili olarak **Tablo 1**'de ifade edilen yasal çerçeve, meslekî sorumluluk sigortaları için de geçerli olacaktır.

1.2.3. Meslekî Sorumluluk Sigortasının Türleri

Meslekî sorumluluk sigortası yukarıda, “sigortalının sadece mesleğinin gerektirdiği faaliyetleri yürütürken doğan zararlar nedeniyle talep edilen tazminatlar için sigorta koruması sunan, serbest meslek faaliyetlerinden doğan sorumluluğun sigortası” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan hareketle, teorik olarak, icrası sırasında üçüncü kişilere zarar verilebilecek her serbest meslek türü için bir meslekî sorumluluk sigortası oluşturulabilir. Bunlardan en yaygın olanları, hekimler, avukatlar, mühendisler, mimarlar, yeminli malî müşavirler, serbest muhasebeci ve

malî müşavirler, noterler vb. için oluşturulan meslekî sorumluluk sigortalarıdır. Bunları kendi içlerinde değişik şekillerde kategorize etmek mümkündür. Örneğin; *isteğe bağlı / zorunlu, sağlık ile ilgili / sağlık dışı* gibi.

Tablo 3' te meslekî sorumluluk sigortaları, “*Genel Şartlara tâbi meslekî sorumluluk sigortaları*” ve “*Genel Şartlara ek şart getirilen meslekî sorumluluk sigortaları*” olmak üzere ikili bir ayrıma tâbi tutulmuşlardır.

Tablo 3: Meslekî Sorumluluk Sigortası Türleri

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına Tâbi Meslekî Sorumluluk Sigortaları⁵⁴	Genel Şartlara Ek Şart Getirilen Meslekî Sorumluluk Sigortaları
1. Mühendis, Mimar Meslekî Sorumluluk Sigortası 2. Sayısal Kadastral ve ÇED Raporu Hazırlama Meslekî Sorumluluk Sigortası 3. İş Güvenliği Uzmanları Meslekî Sorumluluk Sigortası 4. Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticiler Meslekî Sorumluluk Sigortası 5. Bağımsız Denetim Meslekî Sorumluluk Sigortası 6. Değerleme Kuruluşları Meslekî Sorumluluk Sigortası 7. Patent/Marka Vekilliği Meslekî Sorumluluk Sigortası 8. Noterlik Meslekî Sorumluluk Sigortası	1. Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası 2. Serbest Muhasebeci Malî Müşavir ve Yeminli Malî Müşavir Meslekî Sorumluluk Sigortası 3. Hekimlik Meslekî Sorumluluk Sigortası 4. Sigorta Acenteleri Meslekî Sorumluluk Sigortası

Kaynak: Türkiye Sigorta Birliği; <http://www.tsb.org.tr/default.aspx>

1.2.4. Türkiye’de Meslekî Sorumluluk Sigortasına İlişkin Rakamsal Değerler

Meslekî sorumluluk sigortası, Avrupa’da 19. yüzyılın sonlarından itibaren uygulanan bir sigorta dalı olmasına rağmen, ülkemizde gerektiği kadar ilgi görmemiş ve genel şartları dahi 2006 yılına gelinceye kadar yayımlanmamıştır. Ülkemizde sorumluluk sigortalarının, dolayısıyla meslekî sorumluluk sigortalarının gelişmesindeki bu gecikmenin nedenleri şöyle sıralanmaktadır⁵⁵.

⁵⁴ İfası sırasında üçüncü kişilere zarar verilebilecek her serbest meslek türü için bir meslekî sorumluluk sigortası oluşturulabilir. Burada en yaygın olanları sıralanmıştır.

⁵⁵ METEZADE, Zihni. “Meslekî Sorumluluk Sigortaları Hekimlerin Meslekî Sorumluluğu ve Değerlendirme”, **Birlik’ten**, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Yayını, S.12, 2008, s. [23-32], s.31,32.

- Sorumluluğun ilgili faaliyet ve mesleklere göre yasalarla açık bir şekilde tanımlanması yapılırken, bu sorumlulukları karşılayacak zorunlu sigortanın da getirilmemiş olması,

- Sorumluluk sigortasında rizikonun ne derece ağır sonuçlar vereceğini önceden tahmin etmek oldukça güç olduğundan, bazen çok ağır sonuçların doğabileceğini göz önüne alan sigortacının risk seçiminde güçlük çekmesi,

- Eğitim ve sorumluluk duygusunun eksikliği,

- Tüketicilerin de yeterince bilinçlenmemiş olması ve zarara uğrayanların haklarını takipte karşılaştıkları hukukî ve malî güçlükler, hakların alınmasındaki gecikmeler.

Daha önce de değinildiği gibi Türkiye Sigorta Birliği kategorik olarak meslekî sorumluluk sigortalarını “*genel sorumluluk*” branşı içerisinde göstermektedir. Bu branşa⁵⁶ ilişkin, 2009-2013 yılları arasında yapılan sigorta sözleşme sayıları, toplanan direkt prim tutarları ve ödenen tazminat tutarları Tablo 4, 5 ve 6’ ya çıkarılmıştır.

Tablo 4: Genel Sorumluluk Branşı Üretim Verileri (Sözleşme Sayısı)(Adet)

	YILLAR				
	2009	2010	2011	2012	2013
Meslekî Sorumluluk	75.483	245.240	159.189	178.914	256.872
Diğer Genel Sorumluluk Sigortası Branşları	2.610.453	1.232.647	1.938.963	1.875.242	2.577.101
TOPLAM	2.685.936	1.477.887	2.098.152	2.054.156	2.833.973
Meslek Sorumluluk Sigortasının Payı (%)	0,0281	0,1659	0,0759	0,0871	0,0906

Kaynak: T.C.BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI Sigorta Denetleme Kurulu, Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Raporları, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013.

⁵⁶ Genel Sorumluluk Branşı içerisinde yer alan sorumluluk sigortalarına Bölüm 1.1.3’ te değinilmiştir.

Tablo 5: Genel Sorumluluk Branşı Üretim Verileri(Direkt Prim Tutarı)(ooo. TL)

	YILLAR				
	2009	2010	2011	2012	2013
Meslekî Sorumluluk	40.675	49.858	49.613	55.709	69.920
Diğer Genel Sorumluluk Sigortası Branşları	204.647	270.589	325.224	348.480	420.250
TOPLAM	245.322	320.447	374.837	404.189	490.170
Meslek Sorumluluk Sigortasının Payı (%)	0,1658	0,1556	0,1323	0,1378	0,1426

Kaynak: T.C.BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI Sigorta Denetleme Kurulu, Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Raporları, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013.

Tablo 6: Genel Sorumluluk Branşı Üretim Verileri(ÖdenenTazminat Tutarı)(ooo. TL)

	YILLAR				
	2009	2010	2011	2012	2013
Meslekî Sorumluluk	2.703	4.965	8.255	8.995	9.642
Diğer Genel Sorumluluk Sigortası Branşları	50.276	55.346	84.844	105.824	132.284
TOPLAM	52.979	60.329	93.099	114.819	141.926
Meslek Sorumluluk Sigortasının Payı (%)	0.0510	0.0823	0,0887	0,0783	0,0679

Kaynak: T.C.BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI Sigorta Denetleme Kurulu, Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Raporları, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013.

Tablo 4,5 ve 6 birlikte incelendiğinde; yapılan sözleşme sayısında yıllara göre belirli bir eğilim oluşmadığı, ancak, gerek direkt prim tutarlarında, gerekse ödenen tazminat tutarlarında yıllara göre bir artış olduğu görülmektedir.

Sözleşme sayısı açısından bakıldığında, meslekî sorumluluk sigortalarının payı *Genel Sorumluluk Branşı* içinde 2009 yılında, %2,8 lik bir yer tutarken bu oran 2013 yılında %9'a çıkmıştır. Direkt prim tutarları açısından bakıldığında, meslekî sorumluluk sigortalarının payı *Genel Sorumluluk Branşı* içinde 2009 yılında, %16,5 lik bir yer tutarken bu oran 2013 yılında %14,2 olmuştur.

Sigorta şirketlerince ödenen tazminat tutarlarına bakıldığında ise, meslekî sorumluluk sigortalarının payı *Genel Sorumluluk Branşı* içinde 2009 yılında, %5 lik bir yer tutarken bu oran 2013 yılında %6,7 olmuştur.

Meslekî sorumluluk sigortalarına ilişkin 2009-2013 yıllarında yapılan sigorta sözleşmesi sayısı, sigorta şirketlerince elde edilen direkt prim tutarları ve sigorta yaptırana ödenen tazminat tutarları **Tablo 7**'ye çıkarılmıştır.

Tablo 7: Meslekî Sorumluluk Sigortası Verileri (2009-2013)

	YILLAR				
	2009	2010	2011	2012	2013
Sözleşme Sayısı (Adet)	75.483	245.240	159.189	178.914	256.872
Direkt Prim Tutarı (000. TL)	40.675	49.858	49.613	55.709	69.920
Ödenen Tazminat (000. TL)	2.703	4.965	8.255	8.995	9.642

Kaynak: T.C.BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI Sigorta Denetleme Kurulu, Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Raporları, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013.

Meslekî sorumluluk sigortasının 2009-2013 yılları arasındaki verilerine bakıldığında, sözleşme sayısı, direkt prim tutarları ve ödenen tazminat tutarlarında sürekli bir artış olduğu görülmektedir. Diğer yandan sigorta şirketlerinin elde ettiği primler ile sigorta yaptırana ödediği tazminat tutarları arasındaki oranın dikkat çekici olduğu görülmektedir.

B Ö L Ü M İ I I

2. AVUKATLIK MESLEĞİ, AVUKATIN MESLEKİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE HUKUKİ SORUMLULUĞU

2.1. AVUKATLIK MESLEĞİ

2.1.1. Avukatlık Mesleğinin Tanımı

Avukatlar, hukuk düzeninin en üst düzeyde korunmasına hizmet eden, hak arama özgürlüğünün peşinde koşan ve hukuk uğruna savaş veren meslek mensuplarıdır⁵⁷. Avukat , “bilgi ve tecrübelerini adâlet hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis eden kişi” olarak tanımlanmıştır⁵⁸.

Avukat daha geniş bir ifadeyle, hukuksal sorunlarda bilgisine başvurulana⁵⁹, temsil ettiği tarafların menfaatlerini, hayatlarını, hürriyetlerini, şeref ve haysiyetlerini yazı ile veya sözle adâlet huzurunda müdafaa etmeyi kendisine meslek edinen⁶⁰ kişi olarak tanımlanabilir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu⁶¹ (Av.K.) m. 2’ de ise avukat⁶²; “*Her türlü hukukî sorun ve anlaşmazlıkların, adâlet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesi ve genellikle hukuk kurallarının tam olarak uygulanması hususunda, yargı organları ve hakemlerle resmi ve özel kişi, kurul ve kurumlara yardım etmek amaçlarıyla, hukukî bilgi ve tecrübelerini, adâletin hizmetine ve kişilerin yararlanmasına tahsis ederek kamu hizmeti gören serbest meslek mensubu kişi*” olarak tanımlanmaktadır.

⁵⁷ YILMAZ, Ejder. “Kamuda Çalışan Avukatlar”, **AÜHFD** 2008, C.57 Sa.3, s. [733-751], s.735.

⁵⁸ ERDOĞAN, Şirin Mehmet. “Avukatlıkta Tekel Hakkı”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, [137-155], s. 139.

⁵⁹ ÖZKAN, Meral Sungurtekin. **Avukatlık Mesleği: Avukatın Hak ve Yükümlülükleri**, İzmir, Barış Yayınları, 4, Bası, 2013, s.2; YALTI, Başar. “Avukatlık ve Felsefe”, **İBD**, Cilt. 79, S. 2005/1, s. [3-13], s. 3,5.

⁶⁰ ÖZKENT, Ali Haydar. **Avukatın Kitabı**, İstanbul, Arkadaş Basımevi, 1940 (Tıpkı Basımı, İstanbul Barosu Yayını, 2002).

⁶¹ 19 Mart 1969 tarihli ve 13168 sayılı Resmi Gazete.

⁶² **Avukat**, Latince;advocatus, considicus, patronus cause, Almanca; rechtsanwalt, advokat, Fransızca;-avocat, İngilizce; lawyer, attorney, solicitor, barrister anlamında kullanılmaktadır. **Türk Hukuk Lügati**, s. 26.

2.1.2. Avukatlık Mesleğinin Özellikleri

Bir meslek olarak avukatlığın kendine özgü özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler; mesleğin “*kamu hizmeti niteliği*” taşıması⁶³, mesleğin “*serbest meslek*” şeklinde icra edilmesi, mesleğin icrasının “*tekel oluşturması*” ve avukatın mesleğini yerine getirirken “*bağımsız*” olmasıdır.

2.1.2.1. Kamu Hizmeti Niteliği

“*Kamu hizmeti*”, kavram olarak kamu hukuku açısından temel bir kavram olmasına rağmen Anayasa’da ve yasalarda açıkça tanımlanmamıştır; ancak, değişik bilimsel yapıtlarda tanımlanmaya çalışılmıştır. Kamu hizmeti kavramı, “*iktisadi nesnellik olarak kamu hizmeti*”, “*devletin işlevleri/görevleri olarak kamu hizmeti*” ve “*devletin yarattığı işlevler olarak kamu hizmeti*” şeklinde üç yaklaşımla açıklanmaya çalışılmaktadır⁶⁴.

Kamu hizmeti; “*belli bir görevi yürütmek üzere kamu tüzel kişileri tarafından tahsis edilmiş olan ajan ve vasıtalar bütünü*”⁶⁵, “*görülmesinde kamu yararı olan ve toplumsal bir gereksinmeyi karşılayan faaliyet*”⁶⁶, “*siyasal organlar tarafından kamuya yararlı olarak kabul edilen, bir kamu kuruluşunun ya kendisi ya da yakın denetimi ve gözetimi altında özel kesim tarafından yürütülen faaliyetler*”⁶⁷ olarak tanımlanmaktadır.

Tanımlar değerlendirildiğinde, aslında bir hukukî rejimi ifade eden kamu hizmeti kavramının belirlenmesinde, hizmeti görenin “*idare*” olması koşulu, yani organik unsur zorunlu olarak aranmamakta, faaliyetin kamuya yararlı nitelik

⁶³ Avukatlık mesleğinin (1) kamu hizmeti değil serbest meslek olduğu,(2)kamu hizmeti değil kamu görevi olduğu yönündeki görüşlerin eleştirisi için, Bknz; SAV, Önder. “Savunma Mesleği Bir Kamu Hizmetidir”, **Ankara Barosu Dergisi**, Yıl 68, S. 2010/1, [133-143], s.134.

⁶⁴ KARAHANOGULLARI, Onur. **Kamu hizmeti (kavramsal ve hukuksal rejim)**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2001, s. 453; YILMAZ, Dilşat. “Türk Hukukunda Kamu Hizmeti Kavramı ve Kriterleri”, **GÜHFD**, C. XII, 2008, Sa. 1-2, s.[1215-1234], s. 1217.

⁶⁵ KORKUSUZ, Refik ve KORKUSUZ, Halit. **Avukatlık Hukukuna Giriş**, Bursa, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, 2014, s.5; ÇAL, Sedat. “Kamu Hizmeti Kavramı Üzerine Kimi Düşünceler”, **Prof. Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan**, İstanbul, Vedat Yayıncılık, 2009, s.[1829-1906].

⁶⁶ DURAN, Lütfi. **İdare Hukuku Ders Notları**, İstanbul 1982, s. 304.

⁶⁷ GÜNER, Semih. **Avukatlık Hukuku**, Ankara, Yetkin Yayınları, 5. Baskı, 2011, s. 103.

taşımasına koşut olarak kamusal ayrıcalık ve yükümlülüklerin varlığı hâlinde geniş bir kamu hizmeti kavramı benimsenmektedir⁶⁸.

2.1.2.2. Serbest Meslek Niteliği

Avukatlığın *serbest meslek* olduğu Avukatlık Kanunu'nun 1. maddesinde belirtilmiştir. Avukat, meslekî faaliyette bulunma veya bulunmamada ya da bu faaliyetin içeriğini düzenlemede veya türünü seçmede özgürdür. Ayrıca, kendisine teklif edilen bir dâvayı almaya veya kendisinden istenilen hukukî bir mütalaayı vermeye zorlanamaması, aynı zamanda gerekirse işini her aşamada bırakabilmesi⁶⁹, avukatlığın bir serbest meslek olması niteliğinden kaynaklanmaktadır⁷⁰.

Avukatlık sermayeden çok kişisel çabaya bağlı bir uğraştır. Mesleği yapmak için avukatlık ruhsatını alıp bir baroya kaydolmanın yanı sıra bir işyeri açıp, gerekli donanıma sahip olmak gereklidir⁷¹.

2.1.2.3. Meslek İcrasının Tekel Oluşturması

Avukatlık mesleği tekелci niteliğini yasadan almaktadır. Yalnız avukatların yapacağı işler başlığı altındaki Avukatlık Kanunu'nun 5. maddesine göre; kanun işlerinde ve hukukî meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dâva etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız Baroda kayıtlı avukatlara aittir. Bu maddeye göre avukatlar, vekaleten iş ve dâva takip etme konusunda tekелci niteliğe sahip olmaktadır.

Meslek icrasının "*tekел*" oluşturması, gerçekte "*avukatı korumak ve ona hak bahşetmek gibi bir amaca yönelik değildir. Normun koruma amacı, avukatlık mesleğini, hukukun kendisini ve daha fazlası hukukî yardım görevini*

⁶⁸ TAN, Turgut. "Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Hizmeti Yaklaşımı", **Anayasa Yargısı Dergisi**, 8. Cilt, 1991, s. [233-252], s.236.

⁶⁹ Bu yönüyle avukatlık, tamamen serbest meslektir ve bir idare hukuku kavramı olarak kamu hizmeti niteliği ile ilgisi bulunmamaktadır; AYDIN, Necmettin. "Avukatlık Mesleğinin Niteliği", **Genç Hukukçular**, İstanbul, Hukuk Okumaları, 17 Ekim 2003, [509-518], s.514.

⁷⁰ ADAY, Nejat. **Avukatlık Hukukunun Genel Esasları**, İstanbul, Beta Yayınları, Ocak 1994, s. 19 (*Avukatlık Hukuku*); KORKUSUZ, s.9.

⁷¹ KORKUSUZ, s. 9.

kapsamaktadır”⁷². Ayrıca ”uzlaşma sağlama hakkı”⁷³ da avukatlık tekeli içerisinde yer almakta ve bu faaliyet sadece avukatlara tanınmaktadır⁷⁴.

2.1.2.4. Bağımsızlık Niteliği

Bir avukatın yapmak durumunda olduğu birçok görevi, kendi kişisel çıkarları ve dış baskılardan kaynaklananlar başta olmak üzere, onun her türlü etkiden arınmış mutlak bağımsızlığını gerektirir⁷⁵.

Avukatın aynı zamanda hem hukukun hem de müvekkilin çıkarlarına hizmet edebilmesi gerçek anlamda bağımsızlığın sağlanması ile mümkündür⁷⁶. Diğer bir ifade ile avukat bağımsız, hür ve serbest ise, ancak bu durumda müvekkilinin çıkarlarını koruyabilir⁷⁷.

Bağımsızlık, avukatlara görevleri sırasında doğrudan ya da dolaylı bir kısıtlama, baskı veya müdahale getirmeksizin, bağımsızlığını garanti eden, eşitliğe dayalı, adli, idari, hukukî ilkelerin konulması ve korunması anlamına gelmektedir⁷⁸.

2.1.3. Avukatlık Mesleğinin Yürütülme Biçimleri

Avukatlık mesleği farklı biçimlerde yürütülebilir. Bu yürütülme biçimleri şunlardır:

⁷² İYİMAYA, Ahmet. “Avukatlık Tekeli”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, [157-170], s. 161.

⁷³ Av. K. m. 35/A “Avukatlar dava açılmadan veya dava açılmış olup da henüz duruşma başlamadan önce kendilerine intikal eden iş ve davalarda, tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde edebilecekleri konulara inhisar etmek kaydıyla, müvekkilleriyle birlikte karşı tarafı uzlaşmaya davet edebilirler. arşı taraf bu davete icabet eder ve uzlaşma sağlanırsa, uzlaşma konusunu, yerini, tarihini, karşılıklı yerine getirmeleri gereken hususları içeren tutanak, avukatlar ile müvekkilleri tarafından birlikte imza altına alınır.” Bu sayede uyuşmazlık yargı önüne gitmeden çözümlenmiş olmaktadır.

⁷⁴ ERDOĞAN, s. 143.

⁷⁵ Council of Bars and Law Societies of Europe (CCBE) Avrupa’da Avukatların Tabi Olduğu Meslek Kuralları(2.1);http://www.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata_ozel/meslek_kurallari/CCBE_avukatlik_meslek_kurallari.pdf (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 11.02.2015)

⁷⁶ ŞENOL, Talay. Bağımsız Avukatlık, **TBB Dergisi**, Sayı 54, 2004, s. [269- 291], s.272.

⁷⁷ EREM, Faruk. **Meslek Kuralları Şerhi**, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2002, s.32.

⁷⁸ GÜRSELLER, Güneş. ”Baroların Bağımsızlığı”, **Hukuk Kurultayı 2004**, Bildiriler Kitabı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, [4-14], s. 5.

2.1.3.1. Münferit (Bağımsız Çalışan) Avukat Olarak

Avukatlık hizmetini; herhangi bir kamu kurumunda, kamu iktisadi teşebbüslerinde, resmi veya özel kişi ya da şirketler nezdinde bir hizmet ilişkisi içerisinde bulunmaksızın yerine getiren, sürekli olarak bulunacağı yer baro levhasına yazılmak kaydıyla kendi bürosunu edinen, kendi çalışma saat ve şartlarını belirleyen avukatlar, bağımsız çalışan avukatlardır⁷⁹. Günümüzde avukatlık mesleği büyük bir çoğunlukla bu biçimde yürütülmektedir.

2.1.3.2. Ücretli Avukat Olarak

Avukatlık Kanunu'nun 12/c maddesi gereğince avukatın; bir avukatın yanında avukat ortaklığında veya avukatlık bürosunda çalışması mümkündür. Avukatlık Kanunu uyarınca Türkiye Barolar Birliği, ücretle çalışan avukatlarla ilgili bir yönerge⁸⁰ yayınlamıştır⁸¹. Bu yönerge, bir avukat bürosunda veya avukatlık ortaklığında Avukatlık Kanunu m.12/c ve İş Kanunu hükümleri uyarınca çalışan avukatların ve işveren avukatların tâbi olacağı bazı kurallar içermektedir.

Yönerge hükümlerine göre; taraflar arasında imzalanacak sözleşme ile verilmesi kararlaştırılan hizmetten yararlanan ve hizmet karşılığında ücret ödeme yükümlülüğü başta olmak üzere ilgili mevzuattaki diğer yükümlülükleri üstlenmiş avukat, avukatlık ortaklığı veya avukatlık bürosu "*işveren avukat*"ı; bağımsız avukat niteliğini taşımakla birlikte, Avukatlık Kanunu m. 12/c çerçevesinde, "*işveren avukat*"la akdettiği sözleşme ile üstlendiği ve aşağıda tanımı yapılan işi yerine getiren "*işgören (ücretli) avukat*"ı ifade etmektedir.

⁷⁹ KARATEKE, Songül. **Avukatlık Sözleşmesinde Ücret**, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006, s. 49.

⁸⁰ Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulunun 09. 09. 2013 gün ve 2013 - 981 sayılı karar ile kabul edilen 01.10.2013 tarihinde yürürlüğe giren "Bir Avukat Yanında Avukatlık Ortaklığı veya Avukatlık Bürosunda Ücret Karşılığı Birlikte Çalışan Avukatlar Yönergesi".

⁸¹ TC. DANIŞTAY 8. DAİRE Esas No: 2013/10851 kararı ile; 1136 sayılı Avukatlık Kanununun yönetmelik ile düzenlenmesini öngördüğü konuların Yönerge ile düzenlenmesine olanak bulunmadığı, bu nedenle Yönergenin hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmış ve YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA, itiraz yolu açık olmak üzere 09/07/2014 tarihinde oy çokluğu ile karar vermiştir (Kazancı Bilişim İhtihat Bilgi Bankası).

2.1.3.3. Serbest Anlaşmalı Olarak

Avukatlık hizmeti, herhangi bir kamu kurumu veya kamu iktisadi teşebbüslerine bağlı olmaksızın ya da bağımsız bir büro edinmeksizin özel bir kişi, kuruluş ya da şirkette veya bir başka avukat yanında “*hizmet sözleşmesi*” ile yerine getirilebilir⁸². Serbest anlaşmalı avukat olarak çalışma, hizmet sözleşmesi çerçevesinde bir avukat yanında çalışmadan kişisel bağımlılık bakımından ayrılır.

2.1.3.4. Ortak Avukatlık Bürosu Olarak

Birden çok avukatın çalışmalarını bir ortak avukat bürosu şeklinde birleştirebilecekleri Avukatlık Kanunu’nun 44/A maddesi hükmünde yer almaktadır.

Bu maddeye göre “*ortak avukatlık bürosu olarak*” mesleğin yerine getirilmesi, aynı baroya kayıtlı birden çok avukatın meslekî çalışmalarını bir büroda yürütmeleri anlamındadır. Bu birlikteliğin tüzel kişiliği yoktur, yapılan iş ticarî sayılmaz, yapılan iş serbest meslek faaliyetidir.

2.1.3.5. Avukatlık Şirketi Ortağı Olarak

Avukatlık Kanunu’nun 44. maddesinin tümü dikkate alındığında, avukatlık ortaklığı, birden fazla avukatın, konusu meslek çalışması niteliğinde olan, ticarî sayılmayan bir işi ortak bir ad altında, ortakların ortaklıkla ilgili tüm borçlarından dolayı müştereken ve sınırsız sorumlu olarak bir tüzel kişilik içerisinde yürütmeleriyle oluşur⁸³.

Avukatlık ortaklığı, Avukatlık Kanununda yapılan düzenleme göz önünde bulundurularak şöyle tanımlanabilir: “Avukatlık ortaklığı, kurucuları ve ortakları avukat olan, tüzel kişiliği bulunan, ticarî sayılmayan ve faaliyet konusu avukatlık mesleğinin icrası olan, kanunla düzenlenmiş, kendine özgü bir ortaklık türüdür”⁸⁴.

⁸² KARATEKE, s. 48.

⁸³ TURANBOY, Asuman, “Avukatlık Ortaklığı”, *AÜHFD*, Cilt: 50, 2001, Sayı:4, s. [41-63], s. 42.

⁸⁴ KUBİLAY, Huriye. Avukatlık Kanununun Avukatlık Ortaklıklarına İlişkin Hükümünün Eleştirisi, *Prof. Dr. İrfan BAŞTUĞ Anısına Armağan*, Cilt: 7 Özel Sayı, 2005 [133-172], s.134. (*Avukatlık Ortaklığı*)

2.2. AVUKATIN MESLEKÎ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

2.2.1. Edimini Özenle Yerine Getirme Yükümlülüğü

Avukat; üstlendiği iş veya işlemi yerine getirmek için, kanun ve sözleşme ile kendisine yüklenen yükümlülüklerle uymak, gerekli her türlü dikkat ve özeni⁸⁵ göstermek zorundadır⁸⁶.

Avukatın özen yükümlülüğü Avukatlık Kanunu ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunda (TBK)⁸⁷ düzenlenmiştir.

Avukatlık Kanunu'nun 34. maddesi ile “*Avukatlar, yüklendikleri görevleri bu görevin kutsallığına yakışır bir şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene uygun biçimde davranmak ve Türkiye Barolar Birliğince belirlenen meslek kurallarına uymakla yükümlüdürler*” şeklinde bir düzenlemeyle özen yükümlülüğü ifade edilmiştir. Avukatın özen yükümlülüğünü oluşturan bu hüküm, avukatın müvekkiliyle, üçüncü kişilerle ve meslektaşlarıyla olan ilişkilerini düzenlediği gibi, meslekî çalışmanın niteliğini ve kurallarını da düzenlemektedir⁸⁸.

Türk Borçlar Kanunu m. 506/2’de ise “*Vekil üstlendiği iş ve hizmetleri, vekâlet verenin haklı menfaatlerini gözeterek, sadakat ve özenle yürütmekle yükümlüdür*” denilmektedir.

Avukatlar için Avukatlık Kanunu m. 34’de öngörülen özen borcu, Türk Borçlar Kanunu’nun 506. maddesinde vekilin özen borcuna göre, özel bir düzenleme niteliğindedir. Bu nedenle söz konusu hüküm, avukatın özen borcuna aykırı davranması durumunda, sorumluluğu bakımından öncelikle uygulama imkânına

⁸⁵ **Özen Kavramı**; “itina”, “fazla dikkat etme”, “ehemmiyetle çalışma”; “dikkat”, “ihtimam”, “bir işi yaparken gösterilen hususî dikkat”; “bir şeyi yapmada ve sürdürmede gösterilen titizlik”; “bir işin elden geldiğince iyi olmasına dikkat etme”, “dikkatli ve özenli davranma” gibi anlamlarda kullanılmaktadır. BAŞPINAR, Veysel. “Avukatın Özen Borcu”, GÜHFD C. XII, Y. 2008, S. 1-2, [39-62], s.41. (*Avukatın Özen Borcu*)

⁸⁶ BAŞPINAR (*Avukatın Özen Borcu*), s.41.

⁸⁷ Türk Borçlar Kanunu, 4 Şubat 2011 tarihli ve 27836 sayılı Resmi Gazete.

⁸⁸ ÖZBAY, İbrahim, “Avukatlık Hukukunda Uzlaştırma ve Uzlaştırma Tutanağının İlam Niteliği”, EÜHFD, 2004/3-4, s. [387-418], s.398,399.

sahiptir⁸⁹. Yargıtay bir kararında vekilin, iş görürken kasten, ihmâl veya dikkatsizlikle müvekkiline verdiği zarardan kusursuzluğunu ispat etmediği sürece, özen borcunu yerine getirmiş sayılamayacağını ve meydana gelen zararı tazminle yükümlü olduğunu açık bir şekilde kabul etmiştir⁹⁰. Bir başka Yargıtay kararında ise, avukatın mazeretsiz olarak duruşmaya katılmaması, bunun sonucunda da dosyanın müracaata bırakılması, üstelik bir süre sonra aynı olayın tekrar etmesi, “özen borcu” konusundaki yükümlülüğün yerine getirilmediğinin açık bir göstergesi olarak kabul edilmiştir⁹¹.

Avukatlık, özen mesleği olduğu için meslek icra edilirken yapılacak bir yanlış, meslek saygınlığının ve mesleğe güvenirliliğın yıpranmasına neden olabilir.

Avukatın özen yükümlülüğünü yerine getirmemesi, hukukî sorumluluğu gerektirdiği gibi, meslek hukukuna özgü yaptırımların da devreye girmesi sonucunu ortaya çıkarabilir. Özen yükümlülüğünün yerine getirilmediğini ispat yükü müvekkile aittir⁹².

Avukat yüklendiği görevi, bu görevin kutsallığına uygun şekilde özen, doğruluk ve onur içinde yerine getirmek ve avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene yakışır şekilde hareket etmekle yükümlüdür. Avukat, özen ve doğruluk yükümlülüğüne aykırı davranışından doğan zararı gidermek, tazmin etmek zorundadır. Hatta avukatın özen borcuna aykırı davranması, bazı durumlarda görevi kötüye kullanmak suçunu da teşkil edebilir⁹³.

Avukatın; mevzuatı bilmesi, mevzuat ve yargısal kararlardaki değişiklikleri, öğretiyi takip etmesi, yasal yollara zamanında başvurma ve gereksiz başvuru

⁸⁹ ÖZKAN, s. 436.

⁹⁰ BAŞPINAR, Veysel. **Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu**, Ankara 2004, s. 129 (*Vekilin Özen Borcu*); Yargıtay 13. HD. E. 2002/4738, K. 2002/5566 (Kazancı Bilişim İçtihat Bilgi Bankası), BAŞPINAR (*Avukatın Özen Borcu*), s. 46-51.

⁹¹ Yargıtay 13. HD. E. 2013/31516 K. 2014/12805 (Kazancı Bilişim İçtihat Bilgi Bankası)

⁹² ÖZKAN, s. 458.

⁹³ ADAY, Nejat. “Türk Hukukunda Avukatın Yükümlülükleri”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Temmuz, Ağustos, Eylül, Cilt:68, Sayı: 7-8-9, İstanbul, Ufuk Matbaası, [477-500], s. 481. (*Avukatın Yükümlülükleri*)

yapmaması konularında, gerekli dikkat ve özeni göstermesi⁹⁴ özen yükümlülüğü kapsamında değerlendirilir.

Ayrıca, avukatın hukukî yardım amacına yönelik en uygun ve güvenli yolu seçmek, iş sahibinin talimatlarına uymak, temiz ve açık hukukî ilişkiler kurmak, maddi olguları araştırmak ve buna benzer pek çok özen yükümlülükleri de bulunmaktadır⁹⁵.

Avukatın özen yükümlülüğünü yeterince yerine getirmemesinde sorumluluğunun söz konusu olabilmesi için, yükümlülük ihlâlinin müvekkilini zarara uğratmış olması, zararlar yükümlülük ihlâli arasında nedensellik bağının bulunması gerekir. Avukat, kusuru ile zarara neden olmuş olmalıdır. Müvekkil, avukata karşı açtığı sorumluluk dâvasında, onun akdî yükümlülüğüne aykırı davranarak kendisini zarara uğrattığını ispatlamak durumundadır. Avukat ise, kusursuzluğunu ispatlaması durumunda kendisini sorumluluktan kurtaracaktır. Avukatın, özen yükümlülüğünü yerine getirememesi nedeniyle hukukî sorumluluğunun bulunması, üstlendiği vekâlet görevinden kaynaklanan yükümlülüklerinden birini gereği gibi yerine getirememesinin sonucudur⁹⁶.

Avukatın özen yükümlülüğünün ihlâl etmesinin müeyyidesi şöyledir⁹⁷:

Hukukî sorumluluk açısından, zararın tazmini; cezaî sorumluluk açısından, eğer başka bir madde kapsamına girmiyorsa Türk Ceza Kanunu'nun 257. maddesine göre cezalandırma (görevi kötüye kullanma); disiplin sorumluluğu açısından ise, Avukatlık Kanunu'nun 134 ve takip eden maddelerindeki disiplin işlem ve cezalarına tâbi tutulma.

2.2.2. Aydınlatma Yükümlülüğü

Avukatlık Meslek Kuralları m. 34 uyarınca, avukatlar, kendilerine gelen iş ile

⁹⁴ AKİL, Cenk. "Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatın Görevini Özenle Yerine Getirme Yükümlülüğü", **HHFD**, 2(1) 2012, [11–26], s. 14, 22.

⁹⁵ GÜNERGÖK, Özcan. **Avukatlık Sözleşmesi**, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2013, 53. (*Sözleşme*)

⁹⁶ ÖZKAN, s. 459.

⁹⁷ HANAĞASI, Emel. Avukatlık Hukuku Ders Notları, <http://hukuk.emu.edu.tr/6.pdf>, s. 3. (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 05.01.2015).

ilgili olarak, müvekkillerini objektif bir biçimde bilgilendirmek ve verdikleri bilginin sonuca ilişkin bir teminat olmadığını özellikle belirtmekle yükümlüdürler. Ayrıca, avukatlar, Avukatlık Meslek Kurallarının 38. maddesi gereği “*yeteneklerinin erişemediği bir işi*” kabul edemezler.

Avukatın, kendisine takip etmesi için önerilen bir dâvaya ilişkin veya dâva sonucu hakkında tahminini söylemesi ve sonucu hakkında olumlu veya olumsuz beyanda bulunması ve onu aydınlatması kendisinin temel sorumluluklarının başında gelir. Aydınlatma borcu, avukatın önüne getirilen uyuşmazlığın hukuksal niteliğini ortaya çıkarması anlamına gelir. Müvekkil tarafından kendi dili ile anlatılan olayın hukuk sistemi içerisindeki yerini belirlemek, bu sorunu çözmek için gerekli adımların neler olduğunu ortaya koymak avukatın sorumluluğudur⁹⁸.

Avukatın aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için üstlendiği işe ilişkin her türlü yargısal ve bilimsel bilgiyi edinmesi ve müvekkiline gerçeğe en yakın tespitleri aktarması gerekir. Bilgilendirme, sadece danışmanlık yapılması şeklinde olabileceği gibi, uzlaşma ve dâva ihtimallerinin değerlendirildiği bir karar analizi şeklinde de olabilir. Bilgilendirme yükümlülüğü uzlaşma veya dâva yollardan birisine başvurulduktan sonra, seçilen yola ilişkin düzenli bilgilendirmeyi de kapsar⁹⁹.

Avukatın müvekkilinden çözüm yoluna ilişkin olarak alacağı talimatın güvenilirliği, bilgilendirme için yeterince zaman ayrılmasıyla sağlanabilir. Avukat, kendisine gelen iş ile ilgili görüşünü açık, eksiksiz ve müvekkilinin anlayacağı şekilde ortaya koymalıdır. Avukatın müvekkilini aydınlatmasında, müvekkilin dürüstlüğüne etkisi göz ardı edilmemelidir¹⁰⁰.

Avukatın aydınlatma yükümlülüğün amacı, müvekkilin meseleye ilişkin sağlıklı bilgi vermesini sağlamaktır; bilginin yoğunluk ve kapsamının müvekkilin eğitim düzeyine göre farklı olacağı açıktır. Avukat, müvekkile meseleye dair eksik

⁹⁸ KORKUSUZ, s.161.

⁹⁹ ÖZKAN, s.398,400.

¹⁰⁰ ÖZKAN, s.398,400.

bilgi vermenin ortaya çıkarabileceği sakıncalı durumları açıkça bildirmelidir¹⁰¹. Ancak, tüm bunlara karşın müvekkilin eksik bilgilendirilmesi, avukatın bu yükümlülüğünü ihlâl etmesi, tazminat yükümlülüğü yaratır. Müvekkilin de bilgilendirme yükümlülüğünü ihlâl etmesi, Türk Borçlar Kanunu'nun 52. maddesi anlamında ortak kusur olarak kabul edilir ve avukatın ödeyeceği tazminattan indirim sebebi olur¹⁰².

2.2.3. Sadakat Yükümlülüğü

Sadakat yükümlülüğü, özen yükümlülüğünü de içine alan bir yükümlülüktür. Özen yükümlülüğü, sadece müvekkilin menfaatlerine zarar verecek davranışlardan kaçınmayı ifade ederken, sadakat yükümlülüğü, müvekkilin menfaatlerinin korunmasını ve onun menfaatleri doğrultusunda bir sonucun elde edilmesi için çaba göstermeyi de ifade eder¹⁰³.

Avukat sadakat yükümlülüğünü, müvekkilinin yararına olacak davranışlarda bulunarak ve ona zarar verecek davranışlardan kaçınarak yerine getirir¹⁰⁴. Aksi hâlde, avukatın cezaî, hukukî ve disiplin sorumluluğu doğabilir. Avukatlık meslek hukuku, Türk Borçlar Kanunu'ndaki vekilin özen ve sadakatle iş görmesi ile yetinmemiş, avukat ile müvekkil arasındaki özel nitelik gösteren güven ilişkisine dayandığından, özel bir sadakat yükümlülüğü düzenlenmiştir¹⁰⁵.

Sadakat yükümlülüğü, gerek vekâlet görevinin yerine getirilmesi sırasında, gerekse vekâlet sona erdikten sonra, avukatın, kendisine sunulan güvene uygun bir biçimde müvekkil menfaatlerini korumak ve kendi menfaatlerini müvekkilinkine tâbi kılmak yükümlülüğü şeklinde de ifade edilebilir¹⁰⁶.

Aslında sadakat yükümlülüğü, Avukatlık Kanunu m.34 hükmüne göre avukatın müvekkiline karşı olan diğer meslekî yükümlülüklerinin de temelini

¹⁰¹ ÖZKAN, s.398.

¹⁰² ÖZKAN, s.401; ŞENOCAK, Zarife. "Avukatın Akdî Sorumluluğunun Şartları", **Ankara Barosu Dergisi**, Sayı:1998/2, s. [5-33], s.9.

¹⁰³ ŞENOCAK, Z. , s. 23.

¹⁰⁴ HANAĞASI, s.22.

¹⁰⁵ ÖZKAN, s.410.

¹⁰⁶ ŞENOCAK, Z. , s. 24.

oluşturur. Sadakat yükümlülüğü, özellikle her iki tarafa hizmet ve taraf değiştirme yasaklarının, ayrıca sır saklama yükümlülüğünün, müvekkili ihtilâf konusunda bilgilendirme, talimatların gerektirdiklerini yapma ile vekâlet görevin ifası için veya ifası dolayısıyla alınanları iade ve müvekkile hesap verme yükümlülüklerinin temelini oluşturur¹⁰⁷.

Sadakat yükümlülüğünün ihlâlinin müeyyidesi ise şöyledir¹⁰⁸:

Hukukî sorumluluk açısından, sadakat yükümlülüğünün yerine getirilmemesi, beslenen güvenin boşa çıkmasından doğan zararın tazminini gerektirir. *Cezai sorumluluk açısından*, vekilin genel olarak sadakat yükümlülüğüne aykırı davranışı, Türk Ceza Kanunu m. 258 hükmündeki suçun unsurlarını taşıyabilir. Bu düzenlemeye göre, “Görevi nedeniyle kendisine verilen veya aynı nedenle bilgi edindiği ve gizli kalması gereken belgeleri, kararları ve emirleri ve diğer tebligatı açıklayan veya yayınlayan veya ne suretle olursa olsun başkalarının bilgi edinmesini kolaylaştıran kamu görevlisine, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir.” *Disiplin sorumluluğu açısından* ise; avukatın sadakat yükümlülüğünü ihlâl eden eylemi, aynı zamanda disiplin kovuşturmasının konusunu teşkil eder.

2.2.4. Edimi Şahsen Yerine Getirme Yükümlülüğü

Avukatın edimi şahsen yerine getirme yükümlülüğü Avukatlık Kanunu m. 172 ile düzenlenmiştir. Buna göre; avukat, kural olarak üstlendiği işi “sonuna kadar” bizzat yerine getirmekle yükümlüdür. “İşin sonundan”, hukukî yardımın son bulunduğu, yani temyiz aşaması dâhil tüm aşamaların tamamlanması kastedilmektedir.

Diğer yandan avukat, bir başka avukatı sözleşmede aksine bir hüküm yoksa tevkil etme hakkına da sahiptir. Avukat kendisine verilen vekâletnamede bir başka avukatı tevkil etme yetkisi tanındığı takdirde, söz konusu işi bir başka avukata takip ettirebilir. Uygulamada avukatlar bunu bir başka avukat adına yetki belgesi düzenlemek suretiyle gerçekleştirmektedir¹⁰⁹.

¹⁰⁷ ÖZKAN, s.411; ŞENOCAK, Z. , s. 24, 25.

¹⁰⁸ HANAĞASI, s.24.

¹⁰⁹ HANAĞASI, s.33.

2.2.5. Vekillikten Uygun Olmayan Zamanda Çekilmeme Yükümlülüğü

Avukat ile müvekkil ilişkisi özel nitelikte bir güvene dayandığından gerek avukatın gerek müvekkilin neden göstermeksizin sözleşmeden dönme hakları vardır. Ancak, vekâletten çekilme, müvekkilin menfaatlerini bizzat korumasına veya bir başkasını vekil tayin etmesine olanak tanıyacak bir zamanda olmalıdır. Bu meslek kurallarından çıkan bir sonuç ve genel anlamda sadakat yükümlülüğünün bir gereğidir¹¹⁰.

Avukatlık Kanunu'nda bu yükümlülüğü düzenleyen bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, avukatlık sözleşmesinde hüküm bulunmayan hâllerde Borçlar Kanunu'nun vekâlet sözleşmesine ilişkin hükümleri uygun olduğu ölçüde uygulandığından, burada, Türk Borçlar Kanunu m. 512/1 hükmü uygulanacaktır. Kanun'un bu hükmüne göre, uygun olmayan zamanda vekâletten çekilme veya çıkarılma durumunda bunu yapan diğer tarafın bu nedenle uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlü olacaktır¹¹¹. Bununla beraber işi sürdürmesinin kendisinden beklenmesi mümkün olmadığı durumlarda, avukatın işi devam etmeye zorlanamaması gerekir. Böyle bir durumda, avukatın işi bırakması onun söz konusu yükümlülüğü yerine getirmediği sonucunu doğurmayacak ve bu nedenle müvekkilinin zararını tazmin etmek zorunluluğunu da gerektirmeyecektir. Uygun olmayan zamanda vekâletten kaçınan avukat yalnızca ücretini alamaz, aldığı ücreti de iş sahibine geri öder. (Av.K m. 174/1)

2.2.6. Müvekkilin Talimatına Uygun Davranma Yükümlülüğü

Türk Borçlar Kanunu m. 505'e göre, avukat, iş sahibinin açık olan talimatına karşı koyamaz. Ancak, durumun gereğine göre iş sahibinden izin alma olanağı bulunmamakla birlikte, eğer olanak bulunup da sorulsaydı iş sahibinin her hâlde izin verecek olduğu durumlarda talimatın dışına çıkılması mümkündür. Avukat, hak yitirmeye neden olacak vazgeçme durumlarında iş sahibinin talimatlarıyla bağlıdır ve bu talimatın yazılı bir belgeye dayanması gerekir (Av.K m. 53).

¹¹⁰ HANAĞASI, s.34.

¹¹¹ GÜNERGÖK (*Sözleşme*), s. 119; ÖZKAN, s. 473, 474.

Avukat, müvekkil talimatlarına aykırı faaliyette bulunmuşsa, bu nedenle ortaya çıkan zararı tazmin ile yükümlüdür. Ancak, haksız veya dürüstlüğe aykırı ya da hukuka aykırı olan talimat dairesinde hareket etme zorunluluğu söz konusu olamaz (Av. K m. 1, 2, 34, 134). Şâyet müvekkilin verdiği talimata uymak, avukatın meslekî yükümlülüklerini ihlâl etmesi sonucunu ortaya çıkarıyorsa veya bunlara uyularak hareket edilmesi, hukuka, dürüstlük kurallarına aykırılık yaratacaksa, bu gibi talimata uymak zorunluluğu yoktur; hattâ böylesi bir talimata uymamak onun görevidir; vekâlet görevinden çekilmelidir. Bu, haklı istifa olarak kabul edilebilir¹¹².

2.2.7. Amaca En Uygun ve Güvenli Yolu Seçme ve Yürütme Yükümlülüğü

Avukat, üzerine aldığı işi başarmak için, en sağlıklı, en güvenli ve amaca en uygun yolu seçmekle yükümlüdür. Alınabilecek birden çok tedbir söz konusu olduğunda, en emin ve en tehlikesiz olana başvurulmalı ve amaçlanan sonuca ulaşmada birden fazla yol mümkün olduğunda en güvenilir şekilde sonuca ulaştıran yol seçilmelidir. Hukukî uyuşmazlığın çözüm yolları araştırılmalı, tartışılmalı, o konuda yargı içtihatları irdelenip, somut olaya uygunluğu dikkate alınarak karar verilmelidir¹¹³.

2.2.8. Dosya Tutma ve Müvekkiline Hesap Verme İlgili Yükümlülüğü

Avukatlık Kanunu m. 52'ye göre, “ *avukat, üzerine aldığı her iş yahut yazılı mütalaasına başvurulmuş her husus hakkında düzenli dosya tutmak zorundadır ve kendisi tarafından yazılan veya taslağı yapılan her belgeyi imzalamakla yükümlüdür*”.

Avukat, kurulan sözleşme ilişkisi dolayısıyla, kendisine verilen kâğıt ve belgeleri vekâletin sona ermesinden başlayarak üç yıl süre ile saklamak zorunluğundadır. Eğer belgelerin geri alınması için yazılı bildirimde bulunmuşsa, bu zorunluluk bildirimden başlayarak üç ay süre ile sınırlıdır (Av. K m.39/1).

Avukat, avukatlık ücreti ve yapmış olduğu diğer giderler iş sahibi tarafından

¹¹² HANAĞASI, s.13.

¹¹³ HANAĞASI, s.19.

kendisine ödenmediği takdirde, elinde bulunan evrakı geri vermekle yükümlü değildir (Av. K m. 39/2).

Avukat, belgelerin korunması ödevini sözleşme ile üzerine aldığından, vekâlet sona ermesine rağmen koruma süresi içinde bu borca aykırı davranılması durumunda, sözleşmeye aykırı davranış nedeniyle müvekkilin bu yüzden uğradığı zararını gidermek zorundadır¹¹⁴.

Avukatlık faaliyetinin başarılı biçimde gerçekleşebilmesi bakımından, dosyalar hem gerekli, hem önemlidir. Bunlar, avukatın yükümlülüklerini yerine getirebilmesinin birer aracıdır; özellikle, sorumluluk ve ücret anlaşmazlıklarında delil teşkil ederler. Dosyaların özenle tutulması, müvekkil yararına olduğu kadar; avukatın da yararınadır¹¹⁵.

Müvekkilin, vekâlet görevi verdiği avukatın işi nasıl yürüttüğünü ve sonuçlandırdığını bilmeye hakkı vardır. Avukatın müvekkiline hesap verme yükümlülüğüne aykırı davranması meslek hukuku bakımından yaptırımların devreye sokulmasını gerektiren bir durumdur¹¹⁶.

Vekilin, vekâletin yerine getirilmesinde veya vekâletin yerine getirilmesi için üçüncü kişilerden veya müvekkilden aldığı para vs. değerler, ücret, gider ve tazminat alacakları hakkında hesap vermesi gerekir. Bu yoldan, müvekkil, vekâletin yerine getirilmesi sonucunda ne gibi değerler elde edildiğini öğrenir; kullanılmamış değerlerin ise iadesi istenebilir. Hesap verme yükümlülüğü, aynı zamanda vekilin sadakat ve özen yükümlülüklerinin bir parçasıdır¹¹⁷.

Avukatın hesap verme yükümlülüğünü yerine getirememesi durumunda, müvekkil, sadece bu yükümlülüğün yerine getirilmesini değil, aynı zamanda vekilin vekâlet dolayısıyla aldığı ve kendisine geri vermesi gereken para ve diğer kıymetlerin getirisi ile birlikte iadesini ve vekâletin gereği gibi yerine

¹¹⁴ MÜDERRİSOĞLU Feridun. **Avukatlıkta Vekâlet ve Ücret Sözleşmesi ve İçtihatlar**, Ankara, Ayyıldız Matbaası A.Ş, 1974, s.67.

¹¹⁵ ÖZKAN s.505.

¹¹⁶ ÖZKAN s. 513.

¹¹⁷ ÖZKAN s. 514.

getirilmemesinden doğan zararın karşılanmasını isteyebilir. Bu yükümlülüğün ihlali Ceza Hukuku bakımından, vekilin hesap vermektan kaçınarak müvekkile iade etmesi gereken şeyleri saklaması, zimmet suçu sayılabilecektir. Ayrıca, bu durumda, sözleşmeden dolayı olan tazminat istemiyle, haksız fiile dayalı tazminat istemi söz konusu olabilecektir¹¹⁸.

2.2.9. Sır Saklama Yükümlülüğü

Sır, Türk Hukuk Sözlüğüne göre, bir kimsenin bir şekilde öğrendiği ve gizli tutmak zorunda olduğu bilgidir. *Meslek sırrı* ise, meslek veya sanatın icrası dolayısıyla öğrenilen sırdır¹¹⁹.

Avukatın meslekî faaliyeti sırasında öğrendiği, müvekkiline ait gizli yaşam alanına giren konulara *avukatlık sırrı* denilmektedir. Avukatlık sırrı meslekî faaliyet sırasında öğrenilen bilgilerle sınırlı olup, sırrın meslekî faaliyet ile uygun nedensellik bağı içinde öğrenilmiş olması da gerekir. Meslek sırrı niteliğinde olan bilgiler, doğrudan müvekkil tarafından avukata ulaştırılabileceği gibi, avukat müvekkil ile ilgili bilgileri meslekî faaliyetleri aşamasında dosyadan veya karşı tarafın dilekçelerinden ya da benzeri yollardan da elde etmiş olabilir¹²⁰.

Özellikle müvekkilin kişisel ilişkileri, üçüncü kişiler hakkındaki değer yargıları sır kapsamında olabileceği gibi, proje ve buluşları, ikametgâhı da bu kapsama dâhil edilebilir. Buna karşılık, sınırlı olmayan kişi çevresince, genel olarak ulaşılabilir olan gazete, kitap gibi bilinen şeylerden edinilen bilgiler, sır olarak kabul edilmezler. Gizli tutulması gereken şey belirli bir önemde olmalıdır. Başkalarının bilinmesi kişinin saygınlığını, onurunu ya da aile ilişkilerini etkileyebilecek olan bilgiler, meslek sırrı kapsamında değerlendirilmelidir¹²¹.

¹¹⁸ ÖZKAN s. 516.

¹¹⁹ **Meslek sırrı:** Meslek veya sanatın icrası dolayısıyla öğrenilen sırlardır. Bu şekilde öğrenilen ve açıklanmasında sakınca olan bir sırrın açıklanması suçtur. Fakat sırrın haklı bir nedene dayanarak açıklanması cezayı gerektirmez. Meslek sırrının açıklanması bir “ tehlike suçu ”dur. Bu nedenle suçun teşekkülü için bir zararın ortaya çıkması şart değildir, zararın meydana gelmesi suçu ağırlaştırır. **Türk Hukuk Lügati**, s. 298.

¹²⁰ GÜNER, Semih. **Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti**, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2014, s. 204. (*Avukatlık Sözleşmesi*)

¹²¹ GÜNERGÖK, Özcan. “Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü”, **AÜEHFD**, C. VII, S. 1-2, Haziran 2003, [655-667], s. 656. (*Sır Saklama*)

Avrupa’da Avukatların Tâbi Olduğu Meslek Kuralları (2.3)’ e göre; “İfa edilen hizmetin bir gereği olarak, müvekkil, avukatına başkalarına söylenmemesi gerekli bazı şeyler anlatabileceği gibi; avukat, mahremiyet ilkesi doğrultusunda başka bilgilere de sahip olabilir; bu sırların saklanacağından emin olunmadıkça güven olamaz. Sır saklama yükümlülüğü, avukatın birincil ve temel hak ve görevidir”.

Avukatların sır saklama yükümlülüğü, hukuk mevzuatımıza ise, Avukatlık Kanunu m. 36 ile getirilmiştir. Avukatlık Kanunu m. 36 ile avukatların, kendilerine verilen veya gerek avukatlık görevi, gerekse Türkiye Barolar Birliği ve barolar organlarındaki görevleri dolayısıyla öğrendikleri hususları açığa vurmaları yasaklanmıştır. Avukatların bu hususlarda tanıklık edebilmeleri, müvekkilin muvafakatini almış olmalarına bağlıdır. Ancak, bu durumda dahi avukat tanıklık etmekten çekinebilir.

Sır saklama yükümlülüğü avukat ile iş sahibi arasındaki güven ilişkisine dayanır. Sırrın saklanması, müvekkilin avukata güven duymasını, böylelikle dâvası ile ilgili bütün bilgileri rahatlıkla ona aktarabilmesini mümkün kılmaktadır. Sır saklama yasağı dâva vekilleri, dâva takipçileri, stajyerler ve avukat kâtipleri bakımından da söz konusudur¹²².

Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları’nın 37. maddesine göre, “ Avukat, meslek sırrı ile bağlıdır.

- Tanıklıktan çekinmede bu ölçüyü esas tutar. Avukat dâvasını almadığı kimselerin başvurması nedeniyle öğrendiği bilgileri de sır sayar.
- Avukatlık sırrının tutulması süresizdir, meslekten ayrılmak bu yükümlülüğü kaldırmaz.
- Avukat, yardımcılarının, stajyerlerinin ve çalıştırdığı kimselerin meslek sırrına aykırı davranışlarını engelleyecek tedbirleri alır.”

Avukatın meslek sırrı konusu, sadece Avukatlık Kanunu’nda değil, aynı zamanda, Ceza Muhakemeleri Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda da yer

¹²² ADAY(Avukatlık Hukuku), s. 87.

almaktadır.

Ceza Muhakemeleri Kanunu m. 46/a'ya göre, “*avukatlar veya stajyerleri veya yardımcıları, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgileri tanık olarak açıklamaktan çekinebilirler. Bu kişiler, ilgilinin rızası bulunsa bile tanıklıktan çekinebilirler.*”

Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 249'a göre ise, “*Kanun gereği sır olarak korunması gereken bilgiler hakkında tanıklığına başvurulacak kimseler, bu hususlar hakkında tanıklıktan çekinebilirler. Avukatlar ve stajyerler, sır sahibi tarafından sırrın açıklanmasına izin verildiği takdirde de tanıklıktan çekinebilirler*”.

Avukatın saklamakla yükümlü olduğu sırrın kapsamının belirlemek önemli bir husustur. Bu anlamda, avukatın sadece mesleği nedeniyle veya mesleğini icra ederken öğrendiği ve başkaları tarafından bilinmeyen, müvekkilin alanına giren konular sır kapsamında olup saklamalıdır¹²³. Bir hususun sır olarak nitelendirilebilmesi için iki unsur gerekir. Bunlardan biri “*sübjektif unsur*”; diğeri ise “*objektif unsur*”dur. *Sübjektif unsur*, sır sahibinin onun sır olarak saklanması konusunda sübjektif bir iradesinin bulunmasıdır. *Objektif unsur* ise, bu hususun esasen başkaları tarafından bilinmemesidir¹²⁴. Söz konusu sırrın öğrenilmesi ile avukatın avukatlık mesleği arasında nedensellik bağının bulunması gerekir¹²⁵.

Sır saklama yükümlülüğün ihlâl edilmesi, avukatın hukukî sorumluluğunu yaratacağı gibi, cezaî yaptırıma da tâbidir. Meslek hukuku bakımından da disiplin cezasını gerektirecektir.

¹²³ ADAY(*Avukatlık Hukuku*), s.87.

¹²⁴ DONAY, Süheyl. **Meslek Sırrının Açıklanması Suçu**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları Sulhi Goran Matbaası, 1978, s.5.

¹²⁵ ÖZKAN, s.521; GÜNERGÖK (*Sır Saklama*), s. 658.

2.3. AVUKATIN HUKUKÎ SORUMLULUĞU

Avukatın hukuksal sorumluluğunun belirlenmesinde öncelikle “sözleşme”, sözleşmede bir kural olmaması durumunda “*Avukatlık Kanunu*” ve “*Avukatlık Meslek Kuralları*” uygulanacaktır. Bu kurallar arasında konuya uygulanacak bir kural bulunmaması durumunda ise, başta vekâlet sözleşmesi kuralları olmak üzere hizmet sözleşmesinin kuralları, gerektiğinde genel işlem koşulları veya Borçlar Hukuku genel kuralları ile, vekillik görevinin nasıl yapılacağını belirleyen Hukuk Muhakemeleri Kanunu kuralları, eylem ya da işlemin konusunun suç sayılan bir boyuta ulaşması durumunda ise, Türk Ceza Kanunu’nun ilgili kuralları uygulama alanı bulacaktır¹²⁶.

Avukatın hukukî sorumluluğu;

- Vekâlet sözleşmesine dayalı nedenlerden,
- Haksız fiil, vekâletsiz iş görme, sebepsiz zenginleşme gibi sözleşme dışı nedenlerden,
- Sözleşmenin hazırlanması sırasındaki kusurundan,
- Sözleşmeye dayalı ilişkinin bitmesinden sonra sorumluluğunu gerektiren durumlardan veya
- Sözleşmeye dayalı ilişkiye dahil olmayan üçüncü kişilere karşı ortaya çıkabilir¹²⁷.

Aşağıda, avukatın hukukî sorumlulukları; “*avukatın sözleşmeye dayalı hukukî sorumluluğu*”, “*avukatın sözleşme dışı hukukî sorumluluğu*” ve “*avukatın üçüncü kişilere karşı hukukî sorumluluğu*” olmak üzere, üç ana başlık altında incelenecektir.

2.3.1. Avukatın Sözleşmeye Dayalı Sorumluluğu

Avukatın hukukî sorumluluğunun belirlenmesinde öncelikli olarak avukat ile müvekkil arasındaki ilişkinin ortaya konulması gerekir. Avukatla müvekkil arasındaki ilişki “*avukatlık ilişkisi*”, dayanağı ise “*avukatlık sözleşmesi*” dir¹²⁸.

¹²⁶ GÜNER (*Avukatlık Hukuku*), s. 632; GÜNER (*Avukatlık Sözleşmesi*), s. 249, 250.

¹²⁷ ADAY (*Avukatlık Hukuku*), s. 157; KORKUSUZ, s.195.

Avukatlık sözleşmesi, “avukatın belli bir hukukî yardımda bulunmayı üstlendiği, taraflarca ücret alınmaması kararlaştırılmadığı sürece, avukatın ücrete hak kazandığı iş görme borcu doğuran bir sözleşmedir”¹²⁹.

Diğer bir tanıma göre ise *avukatlık sözleşmesi*,” baro levhasına yazılı olup mesleğini serbest olarak yapan avukat veya avukatlık ortaklığı ile iş sahibi arasında bağitlanan hukukî ilişkilerin düzenlenmesini, hukukî sorun ve uyuşmazlıkların çözümlenmesini konu edinen, tam iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme” dir¹³⁰.

Tam iki tarafa borç yükleyen bu sözleşmede, avukatın yükümlülükleri; hukukî yardım görevini sözleşme ile belirlenen yükümlülükler ile kanun, meslek kuralları, meslek örgütü kararları, meslekî düzen ve geleneklerle ortaya çıkan yükümlülüklerle uygun bir şekilde sonuçlandırma olarak ifade edilebilir¹³¹.

Taraflar arasındaki ilişkinin sözleşmeye dayalı olmasının sonucu olarak, avukatın hukukî sorumluluğunun dayanağı da sözleşme olmakta ve avukatın sorumluluğuna “*sözleşmeye dayalı sorumluluk*” denilmektedir. Avukat, ilişkinin kamusal boyutunun olması nedeniyle görevi yerine getirirken, yasa ve diğer kurallarla getirilen yükümlülüklerle, meslekî düzen ve gelenek kurallarına da uyma borcu altına girmekte ve bunlara aykırı davranışı, taraflar arasındaki sözleşmede yer almasa bile sözleşmeye aykırı davranış kabul edilebilmektedir¹³². Müvekkilinin uğrayacağı zararın hukukî dayanağı, kural olarak avukatlık sözleşmesidir. Avukatın sorumluluğu kusur esasına dayanır. Avukatın kastî olarak müvekkilini zarara uğratması çok rastlanan bir durum olmayıp, çoğunlukla ihmâlden kaynaklanan davranışlardan ortaya çıkar¹³³.

Avukatın tazminat sorumluluğu, maddî tazminat sorumluluğu ve mânevî tazminat sorumluluğu olarak bölümlendirilebilir.

¹²⁸ GÜNER (*Avukatlık Hukuku*), s. 631; ADAY (*Avukatlık Hukuku*), s. 157; GÜNER (*Avukatlık Sözleşmesi*), s. 249.

¹²⁹ GÜNERGÖK (*Sözleşme*), s. 36.

¹³⁰ GÜNER(*Avukatlık Hukuku*), s. 631; KORKUSUZ, s.73; GÜNER (*Avukatlık Sözleşmesi*), s. 249.

¹³¹ GÜNER(*Avukatlık Hukuku*), s. 631; GÜNER (*Avukatlık Sözleşmesi*), s. 249

¹³² GÜNER(*Avukatlık Hukuku*), s. 631, 632; GÜNER (*Avukatlık Sözleşmesi*), s. 249.

¹³³ KORKUSUZ, s.196.

2.3.1.1. Maddî Tazminat Sorumluluğu

Müvekkilin mal varlığında ortaya çıkan eksilme veya müvekkilin mal varlığında olması gereken artışın olmaması “*maddî zarar*” olarak nitelendirilir. Eksilmenin veya olması gereken artışın hesabı maddi zarar hesabına ilişkin genel ilkelere göre yapılacaktır¹³⁴.

2.3.1.1.1. Maddî Tazminat Sorumluluğunun Şartları

Maddî tazminat sorumluluğunun şartları aşağıda sıralanmıştır.

2.3.1.1.1.1. Bir Maddî Zararın Ortaya Çıkmış Olması

Avukatın tazminat sorumluluğunun ortaya çıkabilmesi için öncelikle müvekkilin bir zararının olması gerekir. Avukat, vekâlet sözleşmesi gereği istenilen sonuca ulaşmaktan sorumlu değildir¹³⁵.

2.3.1.1.1.2. Zararın Mal Varlığına İlişkin Olması

Avukatın neden olacağı zararın, daha çok maddî zarar şeklinde gerçekleşmesi beklenir. Avukat, vekâlet görevini gereği gibi yapmış olsaydı, müvekkilinin malvarlığının göstereceği durumla mevcut durum arasındaki fark, onun müspet zararıdır. Malvarlığı kayıpları, yoksun kalınan kâr, kaçırılan kazanç, müvekkilin yaptığı ek masraflar söz konusu bu farkı ortaya çıkarır¹³⁶.

2.3.1.1.1.3. Zararın Oluşumunda Avukatın Kusurlu Olması

Avukatın sözleşmeye aykırı davranması ve bu durumdan dolayı kusurlu olması aranan temel şarttır. Avukatın kasten ya da ihmâl sonucunda sözleşmeye dayalı yükümlülüklerini ihmâl etmesi durumunda, kusurlu olduğundan söz edilir. Kasta dayalı yükümlülük ihlâli çok fazla orta çıkmaz. İhmâlin ölçüsü objektiftir. Bunun anlamı, özenli bir avukatın aynı durum ve koşullar altında göstereceği özeni

¹³⁴ KORKUSUZ, s.197.

¹³⁵ KORKUSUZ, s.198.

¹³⁶ KORKUSUZ, s.198; ÖZKAN, S. 539.

göstermemesi, sorumluluğun bu şartının gerçekleştiğini kabul sonucunu ortaya çıkarır. Belli bir alanda uzmanlaşmış bir avukatın, o alanda faaliyet gösteren bir avukatın göstereceği özeni göstermesi gerekir. Kusursuzluğu ispat yükü avukata aittir¹³⁷.

Avukattan beklenen, sözleşmeden dolayı söz konusu olan yükümlülüklerini kanunlara ve sözleşmeye uygun olarak yerine getirmesidir; gerekli yükümlülükleri yerine getirdiği hâlde istenilen sonuç alınamamışsa veya bir zarar ortaya çıkmışsa, bundan sorumlu değildir¹³⁸.

2.3.1.1.1.4. Zarara İlişkin Uygun İlliyet Bağının Bulunması

Zararla avukatın kusurlu davranışı arasında mantıksal bir illiyet bağının kurulması yeterli olmayıp, aynı zamanda uygun illiyet bağının kurulmuş olması gerekir. Uygun illiyet bağının varlığını ispat yükü müvekkile aittir¹³⁹.

Eğer avukat dâva öncesi hazırlık aşamasında veya dâva sırasında bir kusur işlemiş, fakat dâvanın kaybı gerçekte mahkemenin hatalı bir kararına dayanmaktaysa, avukat müvekkiline karşı sorumlu tutulamayacaktır; çünkü zarar görenin veya üçüncü şahsın kusuru veya zorunlu sebep durumlarında illiyet bağı kesilir¹⁴⁰.

2.3.1.1.1.5. Dâvanın Süresinde Açılmış Olması

Avukatlık Kanunu m. 40 gereğince sözleşmeye dayanılarak avukatlar hakkında dâva açılabilmesi için, bu hakkın doğumunun öğrenilmesinden itibaren bir yıl ve her durumda zararı doğuran olaydan itibaren beş yılın geçmemesi gerekir. Kanun'da belirtilen sürenin geçmesi ile artık müvekkilin avukata karşı istenebilir bir tazminat alacağı kalmayacaktır. Ancak, bu hüküm avukatın sözleşmeye dayalı tazminat

¹³⁷ KORKUSUZ, s.199.

¹³⁸ KORKUSUZ, s.199.

¹³⁹ KORKUSUZ, s.199, 200.

¹⁴⁰ ÖZKAN, s. 544.

sorumluluğu yönünden düzenlenmiştir. Avukatın üçüncü kişilere karşı sorumluluğu, genel hükümlere tâbi olacaktır¹⁴¹.

2.3.1.1.2. Maddî Tazminat Miktarının Hesaplanması

Avukata karşı açılacak dâvalarda, maddî tazminat miktarı her zaman kolaylıkla tespit edilemez. Dâvanın sırf aleyhte sonuçlanması, hiçbir zaman tek başına tazminat dâvası açılmasına neden olmaz. Avukatın dâvayı takip etmemesi nedeniyle, dâvanın işleminden kaldırılması ve bu nedenle zamanaşımına uğraması, müvekkiline gereksiz yere harcama yaptırmış olması ise tazminat gerekçesi olabilir¹⁴². Tazminat hukukumuzda asıl olan, gerçek zararın tazmin edilmesidir. Sözleşmeye aykırılık nedeniyle haksız kazanç sağlanamaz; çünkü hukukumuzda tazminatların zenginleşme aracı olması kabul edilmemektedir¹⁴³.

2.3.1.1.3. Avukatlık Sözleşmesinde Sorumsuzluk Anlaşması

Sorumsuzluk anlaşması, Türk Borçlar Kanunu m. 114 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu'na göre, hafif kusur hâlleri için sorumsuzluk anlaşması yapılabilmesine karşılık kast ve ağır kusur hâlleri için sorumsuzluk anlaşması yapılamaz. Devlet garantili hizmet ifa eden ve kamu hizmeti gören avukatın özen yükümlülüğünü azaltıcı ya da kaldırıcı türde bir sorumsuzluk anlaşması yapılması mümkün olmadığı gibi, bu yöndeki sorumsuzluk kaydı da geçerli olmayacaktır¹⁴⁴.

2.3.1.2. Manevi Tazminat Sorumluluğu

Avukatın verebileceği zarar, büyük çoğunlukla maddî zarardır. Ancak, Türk Borçlar Kanunu m. 56'daki şartların¹⁴⁵ gerçekleşmesi hâlinde mânevî tazminat da talep edilebilecektir.

¹⁴¹ KORKUSUZ, s.201.

¹⁴² KORKUSUZ, s.201.

¹⁴³ KORKUSUZ, s.202.

¹⁴⁴ ÖZKAN, s. 543.

¹⁴⁵ TBK m. 56: “Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir. Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.”

Mânevî tazminat sorumluluğunun ortaya çıkabilmesi için, avukatın müvekkilinin kişilik hakkına ve hukuka aykırı bir tecavüzde bulunması, bir mânevî zarara uğranılması, kişilik hakkına yönelen hukuka aykırı tecavüz ile mânevî zarar arasında illiyet bağının bulunması, dâvalının sorumlu olmasını gerektiren kusuru veya bir kusursuz sorumluluk durumunun bulunması gerekir. Avukat, ortaya koyduğu hukuk dışı davranışı ile kişilik haklarına saldırıda bulunmuş ise, sırlarını kendisinin iradesi olmaksızın açığa vurmuş ve onu küçültücü bir konuma düşürmüş ise, müvekkil, avukattan mânevî tazminat isteme hakkına sahip olacaktır¹⁴⁶.

2.3.2. Avukatın Sözleşme Dışı Hukukî Sorumluluğu

Avukatın sözleşmenin kurulmasından önce ve sözleşmenin sona ermesinden sonra da müvekkiline karşı yükümlülükleri bulunmaktadır. Avukatlık Kanunu m. 41/1 buna örnek teşkil eder¹⁴⁷. Bu madde hükmüne göre, vekillikten çekilen avukatın vekâlet görevi on beş gün daha devam edecektir. Bu süre içerisinde meslekî yükümlülükleri ve hukukî sorumluluğu devam edecektir.

Kanun'da açıkça belirtilen bir yükümlülüğü bulunmasa dahi, avukat ile müvekkili arasında sözleşmenin kurulmasından önce bir güven ilişkisi kurulmuş ise, bu ilişki çerçevesinde de avukatın bazı yükümlülükleri dürüstlük kuralından çıkartılabilir¹⁴⁸.

Ayrıca, müvekkilin avukata karşı haksız fiilden, vekâletsiz iş görmeden, sebepsiz zenginleşmeden ortaya çıkan talepleri de olabilir. Bu durumda her bir sorumluluk sebebi için, o konuyla ilgili özel hükümler uygulama alanı bulacaktır¹⁴⁹.

Avukatın cezaî sorumluluğunu gerektiren davranışlarının sonuçları hiçbir şekilde sigorta güvencesinden yararlanamaz¹⁵⁰. Örneğin, Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen para cezaları meslekî sorumluluk sigortası yoluyla teminat altına

¹⁴⁶ KORKUSUZ, s.203.

¹⁴⁷ Av. K. m. 41/1; "Belli bir işi takipten veya savunmadan isteği ile çekilen avukatın o işe ait vekâlet görevi, durumu müvekkiline tebliğinden itibaren on beş gün süre ile devam eder"

¹⁴⁸ ADAY(Avukatlık Hukuku), s.168.

¹⁴⁹ ADAY(Avukatlık Hukuku), s.169.

¹⁵⁰ HIZIR, s. 275.

alınmaz. Avukatın cezaî sorumluluğunu gerektiren bu fiiller, Türk Borçlar Kanunu m. 49 kapsamında değerlendirildiğinde, haksız fiil oluşturmaktadır. Meslekî sorumluluk sigortasının kapsamına girebilmesi avukata karşı haksız fiile dayalı bir tazminat dâvası açılması ile mümkün olabilecektir¹⁵¹.

2.3.3. Avukatın Üçüncü Kişilere Karşı Hukukî Sorumluluğu

Avukat ile üçüncü kişiler, özellikle de müvekkilin hasmı olan kimselerle arasında bir güven ilişkisinin kurulması durumunda, avukatın bu kişilere karşı sorumluluğu söz konusu olabilir. Özellikle “aydınlatma yükümlülüğü” nün ihlâl edilmesi durumunda böyle bir sonuç ortaya çıkabilecektir. Çünkü aydınlatma yükümlülüğü avukatı, hem müvekkile hem de üçüncü kişilere karşı sorumluluk altına sokmaktadır¹⁵².

¹⁵¹ ŞEHİRALİ, s.440.

¹⁵² ADAY(*Avukatlık Hukuku*), s.169.

BÖLÜM III

3. AVUKATLARIN HUKUKÎ SORUMLULUKLARININ SİGORTA YOLUYLA GÜVENCE ALTINA ALINMASI

3.1. AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİ

Sigorta sözleşmesi¹⁵³, sigortacının sigorta korumasını ve sigorta ettirenin bir prim ödeme borcunu üzerine aldığı, karşılıklı taahhütleri içeren, borç doğuran bir sözleşmedir¹⁵⁴.

Diğer bir tanıma göre ise, sigorta sözleşmesi; sigorta ettirenin ödeyeceği prim karşılığında, sigortacının, sözleşme süresi boyunca sigortalının gerçekleşecek riziko sonucunda uğrayacağı zararı gidermek üzere çeşitli teminatlar sunmayı üstlendiği bir sözleşmedir. Sigorta sözleşmesi karşılıklı taahhütleri içeren bir sözleşme olduğundan, sigorta ettirenin prim ödeme borcu, sigortacının üstlenmiş bulunduğu sigorta koruması sağlama borcunun karşılığıdır¹⁵⁵. Prim ödeme borcu yerine getirilmediği takdirde sigortacı tarafından ifası talep ve dâva edilebilir bir borç niteliğindedir¹⁵⁶.

Aşağıda, avukatın meslekî sorumluluk sigortası konusuyla ilgili olduğu oranda, bir sigorta sözleşmesinin temel unsurlarından olan “sözleşmenin tarafları”, “sigorta bedeli ve değeri”, “sigorta sözleşmesinin şekli” ve “sözleşmenin konusu ve kapsamı” üzerinde durulacaktır.

¹⁵³ Bu bölümde aksi belirtilmediği sürece, “Sigorta Sözleşmesi”, “Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi” anlamında kullanılacaktır.

¹⁵⁴ KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 169.

¹⁵⁵ BOZKURT, s. 5.

¹⁵⁶ ELDELEKLİOĞLU, İrem ARAL. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcu”, “10. Yıl’a Armağan” İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 11, S.22, Güz 2012, [203-222], s. 204.

3.1.1. Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesinin Tarafları

Sigorta sözleşmesinin tanımına göre, temel olarak bir tarafta sigorta teminatı vermek üzere “*sigortacı*” yer alırken, diğer tarafta da riziko ile karşı karşıya olan “*sigorta ettiren*” bulunmaktadır. Ancak, bazı durumlarda sigorta ettiren sigorta korumasının bir başkası üzerine kurulmasını talep edebilir. Bu durumda “*sigortalı*” kavramı ortaya çıkar. Bu üç kavram aşağıda ele alınmıştır.

3.1.1.1. Sigortacı

Sigortacı, sigorta koruması isteyen kişi ve kuruluşlara, sigorta sözleşmesi gereğince belirli bir prim karşılığında güvence veren ve tehlikenin gerçekleşmesi durumunda tazminat yükümlülüğünü üzerine alan¹⁵⁷ ve risk üstlenen şirkettir.

Sigortacılığın ekonomik alandaki önemi ve belirli bir organizasyon yapısını gerektirmesi nedeniyle, sigorta sözleşmesi yapabilecek kişiler sınırlandırılmış, çalışma ve denetimleri yönünden özel kurallara tâbi tutulmuşlardır¹⁵⁸.

Ülkemizde sigortacılık faaliyetleri 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu¹⁵⁹ ’nun 3, 4 ve 5’inci maddelerindeki koşullara uygun olarak kurulmuş ve anonim şirket veya kooperatif şeklinde faaliyetlerini sürdüren tüzel kişiler tarafından yapılmaktadır.

SK m. 3/1 gereğince; sigortacılığın mahiyeti, sigorta şirketlerinin malî gücünün sürekli olarak sigortalıların alacaklarını karşılamaya yeterli hâlde tutması gerekliliği ve şirketin mâli olanaklarının başka işlerde kullanılmasının uygun olmayan sonuçlar doğurabileceği gözönünde tutularak, sigorta şirketlerinin ve reasürans şirketlerinin, sigortacılık işlemleri ve bunlarla doğrudan bağlantısı bulunan işler dışında işlerle uğraşmaları yasaklanmıştır. SK m. 5/2 gereğince; sigortacılık faaliyetleri “*hayat*

¹⁵⁷ GÜVEL, E. Alper ve GÜVEL, Ö.G.A. **Sigortacılık**, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002, s.49.

¹⁵⁸ KENDER (*Hususi Sigorta*), s.35; ÇEKER, s.25; CAN, Mertol. **Sigorta Hukuku**, Ankara, İmaj Yayıncılık, 2009, s.225(*Sigorta Hukuku*); KAYIHAN, Şaban. **Sigorta Sözleşmesinde Prim Ödeme Borcu**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2004, s. 50; KABUKÇUOĞLU ÖZER, F. Dilek, **Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2005, s.50.

¹⁵⁹ 14. 6. 2007 Tarih ve 26552 Sayılı Resmi Gazete.

sigortaları” ve *“hayat dışı sigortalar”* olmak üzere iki ana gruba ayrılır ve sigorta şirketleri bu ana gruplardan sadece birinde faaliyet gösterebilir.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasını, *“hayat dışı sigortalar”* ana grubu içerisinde yer alan *“genel sorumluluk”* branşı ruhsatına ve bilişim altyapısına sahip sigorta şirketleri yapabilir. 2013 yılında 32 sigorta şirketi genel sorumluluk branşında prim üretimi gerçekleştirmiş ve 658.217 adet poliçe düzenlemiştir¹⁶⁰. Ancak, bu sigorta şirketlerinin sadece bir bölümü *“avukatlık meslekî sorumluluk sigortası”* yapmaktadır.

Avukatın meslekî sorumluluk sigortası da, bütün özel sigorta türleri için yapılan sözleşmelerde olduğu gibi, sigortacı ile sigorta ettiren arasında sözleşmeye bağlanır¹⁶¹. Burada da çoğunlukla, sigorta sözleşmesini, sigortacı adına, ya bizzat sigorta şirketinin yetkilisi ya da acentesi imzalamaktadır¹⁶².

3.1.1.2. Sigorta Ettiren

Sigorta ettiren, sigorta sözleşmesini yapan ve sigorta sözleşmesinden doğan bütün borç ve yükümlülükleri yerine getiren kişidir¹⁶³. Bir başka ifadeyle, sigorta ettiren, avukatın meslekî sorumluluk sigortası konusunda sigorta sözleşmesinin diğer tarafı olan ve prim ödemek suretiyle rizikoyu sigorta şirketine devreden ve bunun karşılığında bu sözleşmeden doğan görevleri üzerine alan kişidir. Avukatın meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinden doğan borçlar sadece sigorta ettiren kişiye aittir¹⁶⁴.

Kanun koyucu, incelemekte olduğumuz avukatın meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinin düzenlenebilmesi için, özel bir ehliyet şartı ileri sürmemiştir, sigortalının avukat olması yeterlidir. Bu nedenle, medenî haklarını kullanma

¹⁶⁰ T.C.BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI Sigorta Denetleme Kurulu, Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor, 2013, s.52.

¹⁶¹ CAN (*Sigorta Hukuku*), s. 225.

¹⁶² KENDER (*Hususî Sigorta*), s. 215.

¹⁶³ BOZER, Ali. **Sigorta Hukuku**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma, Enstitüsü Yayınları, 2007, s.32.

¹⁶⁴ KENDER (*Hususî Sigorta*), s. 215; CAN (*Sigorta Hukuku*), s. 249; KUBİLAY, Huriye. Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku, İkinci Baskı, İzmir, 2003, s. 40(*Özel Sigorta*); ÇEKER, s.35; KAYIHAN, s.50; KABUKÇUOĞLU ÖZER, s.73.

yetkisine sahip ve reşit olan herkesin sigorta sözleşmesi yaptırabilmesi esasına, sâdece bu husus eklenmiştir¹⁶⁵.

3.1.1.3. Sigortalı

Bilindiği üzere, sigorta korumasından (himayesinden) yararlanan kişiye “*sigortalı*” denir¹⁶⁶. Bir başka ifade ile sigortalı, menfaati güvence altına alınan ve riziko gerçekleştiğinde sigorta bedelini talep hakkı bulunan avukattır¹⁶⁷. Bu noktada, bazı hususların belirtilmesinde yarar vardır. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında sigorta korumasından yararlanan avukat, sigortalı kişidir. Bu kapsama; vergi levhası sahibi her bir yönetici avukat, avukatlık bürosunda çalışan “*SGK’lı avukat*”¹⁶⁸ veya bir kamu kuruluşunda veya kamu kurumunda çalışan avukat girmektedir. Ancak, “sigortalı” kavramının kapsamı, sigorta şirketlerine göre değişiklik gösterebilmektedir. Örneğin, bazı sigorta şirketleri bir hukuk (avukatlık) bürosu dışındaki bir şirkette, işletmede, kurum veya kuruluşta bordrolu olarak çalışan avukatları “*sigortalı*” tanımına dâhil etmemektedirler.

Avukat, istediği sigorta korumasını elde etmek için, sigorta sözleşmesini sigortacıyla kendisi akdederse, hem sigortalı hem de sigorta ettiren sıfatını kazanır. Ancak, sigorta ettirenin ile sigorta korumasından yararlanan kişi her zaman aynı olmayabilir. Sigorta ettiren bazen kendisinin değil başkasına ait menfaati bizzat veya bir temsilci aracılığıyla onun yararına sigorta ettirebilir¹⁶⁹. Bu durumda başkası hesabına yapılan bir mesuliyet sigortası söz konusudur.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında “*sigortalı*”, ayrı ayrı belirtilmiş aşağıdaki şahısların her biri ya da hepsi anlamına gelebilir¹⁷⁰:

¹⁶⁵ BOZER, s. 32, 33.

¹⁶⁶ KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 220; ULAŞ, s.33; CAN(*Sigorta Hukuku*), s.249; ÇEKER, s.65; KAYIHAN, s.52.

¹⁶⁷ KUBİLAY(*Özel Sigorta*), s. 41; BOZER, 33.

¹⁶⁸ İş akdiyle bir başka avukatın yanında, avukatlık bürosunda veya avukatlık ortaklığında çalışan avukattır.

¹⁶⁹ Sigorta sözleşmesi, iki taraflı bir işlemdir. Ancak, taraflar yaptıkları sözleşme ile borcun alacaklıya değil de üçüncü kişiye ifasını kararlaştırabilir. Bu durumda başkası lehine sigortadan bahsedilir. TTK m. 1454’ün gerekçesinden.

¹⁷⁰ Zürich Sigorta, Avukat Meslekî Sorumluluk Sigortası Örnek Poliçesi.

- a. ”Sigorta ettiren”
- b. Poliçe dönemi boyunca “sigorta ettiren”in “çalışanı” olan her bir “çalışan” ve her bir “eski çalışan”,
- c. Paragraf (a) veya (b)’de söz edilen kişilerin ölmüş ya da yasal olarak ehliyetsiz olması hâlindeki “yasal şahsî temsilciler”,
- d. Sigorta ettiren ile veya sigorta ettiren için çalışan “ortak avukat”, “avukat” ve “stajyer avukatlar”.

Çoğunlukla sigorta ettiren avukat ile sigortalı aynı kişilerdir¹⁷¹; bazen menfaati sigortalanan kişi (sigortalı) ile sigorta ettiren farklı kişiler olabilir. Bir kişiyi başkası hesabına sigorta sözleşmesi yapmaya iten saik, zararın kendisine yansımından korunma, sorumluluğunu teminat altına alma veya sözleşme yapmaya teşvik etmektir¹⁷².

Böyle bir durumda, sigorta korumasından faydalanacak olan kişi sigortalı avukat iken, sigorta ettiren ise sigorta sözleşmesini, avukat yararına sigortacıyla bizzat veya temsilcisi aracılığıyla akdeden başka bir kişidir (yönetici avukat). Başkası hesabına sigorta sözleşmesinde, sözleşmeden doğan haklar sigortalıya aitken, borç ve yükümlülükler sigorta ettirene aittir¹⁷³.

3.1.2. Sigorta Bedeli, Sigorta Değeri ve Sigorta Zararı

“Sigorta bedeli”, “sigorta değeri” ve “sigorta zararı” kavramları sigorta sözleşmesinin önemli unsurlarındandır. Bu kavramlara aşağıda değinilmiştir.

3.1.2.1. Sigorta Bedeli

Avukatın meslekî sorumluluk sigortasında da, diğer sigortalarda olduğu gibi, sigorta bedeli, sigorta poliçesinde belirtilen ve rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigorta değerini geçmemek şartıyla sigortacının ödeyeceği âzami miktarı gösterilen

¹⁷¹ KUBİLAY (Özel Sigorta), s. 41; BOZER, s.33.

¹⁷² SOMER, Mehmet. “Başkası Hesabına Sigortanın Gerçekleşme Şekilleri”, Prof. Dr. Fahiman TEKİL’in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s. [43-62], s. 54.

¹⁷³ BOZER, s.33; SAYHAN, İsmet; Sigorta Sözleşmelerinin Konusu, Ankara, Yetkin Yayınları, 2001, s. 109; KENDER (Hususi Sigorta), s. 220; CAN (Sigorta Hukuku), s. 249; ÇEKER, s.66; KAYIHAN, s. 53.

bedeldir¹⁷⁴ veya poliçede yazılı olan tutardır¹⁷⁵. Sigorta bedeli, sigortacının prim miktarını belirlemede kullanılan önemli bir ölçüttür¹⁷⁶. Zarar sigortalarında özellikle de aktif sigortalarında, sigorta bedeli normal olarak sigorta edilen menfaate, yani sigorta değerine eşittir¹⁷⁷. Avukatın meslekî sorumluluk sigortası gibi pasif sigortalarda ise, sigorta bedeli, sigortacının yükümlülüğünün sınırını belirler ve pasif sigortalarda kural olarak, sigorta sözleşmesinin taraflarınca tespit edilmektedir.

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları A/A.1. maddesinde, sigortanın sağladığı teminat, en fazla sözleşmede belirtilen miktar ile sınırlandırılmıştır. Sigorta ettiren avukat ile sigortacı sigorta bedelini istedikleri gibi belirleyebilirler.

Sigorta sözleşmesi kapsamında tazmini gereken bir zarar ortaya çıktığında, bu zarar sigorta bedeli altında ise, sigortacının bu zararı gidermesi, sigorta koruması borcunu sona erdirmez. Sigortacının koruma borcu birden fazla ortaya çıkan zararların toplamının sigorta bedeline ulaşmasına kadar devam eder; bu noktaya ulaşması durumunda, sigorta koruma borcu sona erer. Sigorta korumasının sigorta bedeli üzerinden devam etmesini isteyen sigorta ettirenin yeniden prim ödeyerek eksilen sigorta bedeli ile ilgili ilişkiyi devam ettirmesi mümkündür¹⁷⁸. Sigorta ettiren avukat ile sigortacı, sözleşmede, sigortacının sigorta süresi içinde yapılan taleplerin tümüyle ilgili olarak ödeyeceği en yüksek tutar ile birlikte, sigorta süresi içinde gerçekleşen her bir olay nedeniyle ayrı ayrı ödenecek en yüksek tutarı da kararlaştırabilirler¹⁷⁹.

3.1.2.2. Sigorta Değeri

Sigorta konusu menfaatin, sözleşmenin herhangi bir ânındaki değerine “*sigorta değeri*” veya “*menfaat değeri*” denir¹⁸⁰. Bu değer, sigorta edilen menfaatin tam

¹⁷⁴ BOZKURT, s. 34; KENDER (*Hususi Sigorta*), s.323; KAYIHAN, s. 63; SAYHAN, s.159; ULAŞ, s.43; BOZER, s. 36, 37.

¹⁷⁵ GÜVEL, s. 70.

¹⁷⁶ BOZER, s. 37; CAN (*Sigorta Hukuku*), s. 76,77; BOZKURT, s. 36.

¹⁷⁷ KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 236; SAYHAN, s. 58; BOZKURT, s. 34.

¹⁷⁸ CAN(*Sigorta Hukuku*), s. 325.

¹⁷⁹ ŞENOCAK, s.173.

¹⁸⁰ CAN(*Sigorta Hukuku*), s. 77; KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 236; SAYHAN, s.158, BOZKURT, s. 36

değeri olup, aktif sigortasında sigortacının tazminat ödeme borcunun yasal olarak en üst sınırını belirler¹⁸¹.

Sigorta bedeli bütün sigorta türlerinde, sigorta zararı bütün zarar sigortalarında sigortacının edimi konusunda rol oynadığı hâlde, sigorta değeri sadece aktif sigortalarında söz konusudur. Buna karşılık, avukatın meslekî sorumluluk sigortası gibi pasif sigortalarında, sigortalanan hususun somut olarak belirlenmesi birçok durumda mümkün olmadığından, sigorta değerinin bulunmadığı kabul edilmektedir. Bu nedenle pasif sigortalarında (dolayısıyla avukatın meslekî sorumluluk sigortasında), sigorta tazminatı hesaplanırken, sadece sigorta bedeli ile sigorta zararı dikkate alınacaktır¹⁸².

3.1.2.3. Sigorta Zararı

Türk Ticaret Kanunu m. 1461 hükmüne göre, sigortacı, sigorta bedeli daha yüksek olsa bile riziko gerçekleştiğinde, sigorta ettirene sadece uğradığı zararı ödemekle yükümlüdür. Bu hükümde geçen “*sigorta zararı*”, zarar sigortalarında, rizikonun gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkan zararı ifade eder(avukatın sorumlu tutulabileceği miktar)¹⁸³.

3.1.3. Sigorta Sözleşmesinin Şekli

Türk Ticaret Kanunu’nda sigorta sözleşmesi ile ilgili herhangi bir şekil şartı bulunmamaktadır. Bu durumda, “*avukatın meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesi*”nin kurulabilmesi için Borçlar Kanunu’nun 1. madde hükmü gereğince sigortacı ile sigorta ettirenin birbirine uygun ve karşılıklı irade beyanında bulunmaları yeterli olacaktır.

Diğer taraftan, Türk Ticaret Kanunu m. 1424/1 hükmü gereğince, sigortacı; avukatın meslekî sorumluluk sigortasında da, sigorta sözleşmesi kendisi veya acentesi tarafından yapılmışsa, sözleşmenin yapılmasından itibaren yirmi dört saat, diğer hâllerde on beş gün içinde, yetkililerce imzalanmış bir poliçeyi sigorta ettirene

¹⁸¹ BOZKURT, s. 36.

¹⁸² CAN(*Genel Şartlar*), s. 21;KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 310.

¹⁸³ KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 307.

vermekle yükümlüdür ve sigortacı poliçenin geç verilmesinden doğan zarardan sorumludur. Ancak, poliçe verilmesi, burada da sigorta sözleşmesinin kurulması için bir geçerlilik şartı olmayıp, aksine sigorta sözleşmesinin kurulmasından sonra verilen ve tarafların hak ve borçlarını gösteren bir belge niteliği taşımaktadır¹⁸⁴. Çünkü poliçenin düzenlenmesi sözleşmenin kurulması için bir şekil şartı olarak öngörülmüş olsaydı, iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olan sigorta sözleşmesi gereği poliçede her iki tarafın da imzasının yer alması gerekirdi.

Oysa, Kanun, avukatın meslekî sorumluluk sigortasında da sigorta poliçesinin sigortacı tarafından imzalanmasını şart koşmuş ve sigortalının poliçeyi imzalamasını sigortacının isteğine bırakmıştır¹⁸⁵.

Bütün bu söylemlerden anlaşılacağı üzere, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinin geçerliliği belli bir şekle tâbi değildir. Poliçe verme yükümlülüğü de kurulmuş bir sigorta sözleşmesinden doğan bir yükümlülük olmakta ve sözleşmenin geçerliliği açısından önem taşımamaktadır. Ancak, uygulamada, poliçenin verilmesi, sözleşmenin tamamlanmış olması bakımından önemli kabul edilmektedir¹⁸⁶.

Ayrıca, poliçe tek kanıtlama aracı da değildir. Sigorta sözleşmesi, sigortacının defter kayıtları, primin tahsilini gösteren makbuzlar ve benzeri delillerle de kanıtlanabilir. Sigorta sözleşmesinin ispatı için poliçe geçerlilik şartı olmadığından, sigortacının veya sigorta ettirenin ikrarı da delil niteliğindedir¹⁸⁷. Diğer taraftan, sigorta poliçesinin ibraz edilememesi hâlinde dâvacı HMK. m. 221 hükümlerine göre yemin hakkını da kullanabilir¹⁸⁸.

¹⁸⁴ BOZER, s. 42; KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 178; ŞENOCAK, s.74; CAN (*Sigorta Hukuku*), s. 257; BAHTİYAR, Mehmet. “Sigorta Poliçesi Genel Koşulları”, **BATİDER**, Cilt XIX, S. 2, Aralık 1997, [85-108], s.90; ÇEKER, s.32; BOZKURT, S. 60.

¹⁸⁵ KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 125; CAN(*Sigorta Hukuku*), s. 257

¹⁸⁶ BOZER, s. 43; KENDER(*Hususi Sigorta*), s.184; ŞENOCAK, s.74; KUBİLAY(*Özel Sigorta*), s. 4; BAHTİYAR, s. 90; ÇEKER, s.32.

¹⁸⁷ BOZER, s. 41.

¹⁸⁸ KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 126; DOĞANAY, İsmail. **Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, 3. Cilt, 4. Bası, İstanbul 2004, s. 3355

3.1.4. Sigortaya İlişkin Rizikonun Gerçekleşme Zamanı

Avukatın meslekî sorumluluğuyla ilgili sigortada da, diğer sigortalarda olduğu gibi, sözleşmede taraflarca belirlenen maddî süre içerisinde meydana gelen zararların sigorta teminatı kapsamında karşılanması için, rizikonun hangi anda gerçekleştiğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Öncelikle, rizikonun gerçekleşme zamanının belirlenmesi, rizikonun yer ve zaman bakımından sigorta koruması kapsamında olup olmadığı, yani sigortalının, sigorta korumasından yararlanma hakkının bulunup bulunmadığının belirlenmesinde önem taşımaktadır.

Ayrıca, aynı şekilde, rizikonun gerçekleşmesi ile rizikonun gerçekleştiğini öğrenen sigorta ettiren avukat açısından, durumu yasal süre içerisinde sigortacıya ihbar külfeti ve koruma tedbirlerini alma yükümlülüğü de söz konusu olmaktadır. Sigortacı için ise, sigorta tazminatını ödeme borcunun muacceliyetini tespit açısından rizikonun gerçekleştiği an önem taşımaktadır.

Özellikle meslekî sorumluluk sigortalarında, zarara neden olan olay, çok önceden de gerçekleşmiş olabilir.

Rizikonun ne zaman gerçekleşmiş sayılacağı, sigortacının sorumlu olup olmayacağı, farklı sigortacıların döneminde farklı sözleşmeler yapılmışsa hangi sigortacının sorumlu olacağı, diğer bir ifade ile olayın meydana geldiği zamanki mi, yoksa zararın ya da dâvanın açıldığı tarihteki sigortacının mı sorumlu olacağı, özellikle, avukat, hekim vb. kimselerin meslekî sorumluluk sigortalarında başta gelen sorunlardır¹⁸⁹.

Rizikonun gerçekleşme anına ilişkin olarak sigorta poliçesinde ve Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nda açık bir düzenlemenin olmadığı durumlarda, rizikonun gerçekleşme ânı hakkında doktrinde farklı teoriler mevcuttur. Bu teorilerden en önemli dört tanesi aşağıda ele alınmıştır.

¹⁸⁹ BOZKURT, s.185.

3.1.4.1. “Sebepl Olayı” Teorisi (Sorumluluğu Gerektiren Olayın Vuku Bulduğu Ânı Esas Alan Teori)

Bu Teori’ye göre riziko, sorumluluğu doğuran olayın nedeninin gerekleğme anında meydana gelir¹⁹⁰.

Teori’nin dayandığı temel esas, sorumluluk sigortasında sigortacının edimi bakımından “yüklümlülük¹⁹¹ ihlâlinin” sigorta edilmiş olmasıdır. Bu bakımdan sigorta ettirenin sorumluluğunu doğuran sebep rizikonun kendisidir¹⁹².

Teori aleyhine değişik görüşler ileri sürülmüştür. Bunlardan ilki, sigorta sözleşmesinin başlangıcından önce meydana gelen olayların sigorta kapsamında olmayacağıdır.

İkincisi ise, sorumluluk sigortasında sigortalanan rizikonun sigortalının pasifinde artma olduğu ve sebep olayının gerekleştiiği anda henüz bir artmanın ortaya çıkıp çıkmayacağını belli olmamasıdır¹⁹³.

Alman hukukunda, avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında bu teori esas alınır. Sigortalanan riziko, avukatın, sorumluluğunu yaratan ilk kusurlu davranışta bulunduğu anda gerekleşir¹⁹⁴. Örneğin, sigortalı avukatın, dâva açma süresini veya temyize başvurma süresini kaçırdığı¹⁹⁵ veya bir tazminat dâvasında süre hesaplama hatası yaptığı anda rizikonun gerçekleşmiş olduğu kabul edilir.

3.1.4.2. “Zarar Olayı” Teorisi

“Zarar Olayı”nın, sebep olayına oranla tespiti daha kolaydır. Zarar Olayı Teorisi savunucularına göre, sigorta ettirenin sorumluluğunun doğduğu an; üçüncü

¹⁹⁰ BOZER, s.135.

¹⁹¹ Bkz.; yukarıda “Bölüm 2.2.Avukatın Mesleki Yüklümlülükleri”

¹⁹² ŞENOCAK, s. 79.

¹⁹³ BOZER, s.135.

¹⁹⁴ ŞENOCAK, s. 139.

¹⁹⁵ ŞENOCAK, s. 139.

kişinin zararının gerçekleştiği andır¹⁹⁶. Bu nedenle, sigortalanan riziko da zarar olayının ortaya çıkmasıyla doğacaktır¹⁹⁷.

Zarar Olayı Teorisi'nin olumlu yönü, sigorta ettirene “geriye dönük sigorta koruması” tanınmasıdır¹⁹⁸.

Bu Teori'ye karşı ileri sürülen eleştirilerden birincisi; sigorta süresi içinde bulunup da sigorta sözleşmesinin sona ermesinden sonra ortaya çıkan zarar olayları için koruma olanağının ortadan kalkması, ikincisi ise, sigortacıların yedek (ihtiyat) ayırması zorunluluğunu ortadan kaldırmasını avantaj olarak göstermesi noktasındadır; çünkü, bu durumda da, sigortalanan kişinin yedek ayırması gerekeceği, bunun da kazanç kaybına neden olacağı ileri sürülmektedir¹⁹⁹.

Türk hukukunda, avukatın meslekî sorumluluk sigortasında rizikonun gerçekleştiği ânın tespitine yönelik olarak esas alınan Teori'nin “*Zarar Olayı Teorisi*” olduğu, bu durumun, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları, A/A.1 maddesinde de açıkça görüldüğü ve bu maddeye göre sigortalanan rizikonun, zarar olayının meydana gelmesiyle gerçekleşeceği ileri sürülmektedir²⁰⁰. Örneğin, avukatın kusuruyla hatalı mahkeme hükmünün kesinleşmesi, avukatın kazanılma şansı olmayan bir dâvaya ilişkin yanlış değerlendirmesine dayanılarak tazminat dâvası açılması gibi.

3.1.4.3. “Tazminat Talebinin İleri Sürülmesi” Teorisi

Bu teoriye göre, rizikonun gerçekleşme ânı için, sebep veya zarar olayının gerçekleşme ânına bakılmaksızın, sigorta ettirene karşı üçüncü kişilerce tazminat talebinin ileri sürüldüğü an dikkate alınmalıdır. Buna göre, sigorta ettiren, zararın

¹⁹⁶ ŞENOCAK, s. 88,93; BOZER, s.135.

¹⁹⁷ ŞENOCAK, s. 88.

¹⁹⁸ ŞENOCAK, s. 91.

¹⁹⁹ ŞENOCAK, s. 90, 97.

²⁰⁰ MUTLU, Ahmet. “Avukatın Sorumluluk Sigortası Genel Olarak Avukat, Avukatlık ve Avukatlık Sözleşmesi”, *Hukuk Gündemi Dergisi*, S. 2007-7, s. [33-46], s. 36.

gerçekleşme ânında değil, bu zarara ilişkin talebin kendisine karşı ileri sürüldüğü anda bir zarar ihtimaliyle karşılaşmaktadır²⁰¹.

Talep esasına dayalı sorumluluk sigortası poliçeleri daha çok Anglo-Amerikan hukukunda uygulanmaktadır²⁰². Teori aleyhine ileri sürülen eleştirilerden birincisi, sorumluluğu doğuran fiilin veya zarar olayının gerçekleştiğinin bilincinde olan sigorta ettirenin, mağdur durumdaki üçüncü kişinin tazminat talebi ileri sürmeden önce, durumu sigortacıya bildirmeden sigorta sözleşmesi hazırlamasına zemin hazırlamasıdır²⁰³. Diğer bir eleştiri de, tazminat talebinin zarar olayından çok sonraki bir dönemde yapılması durumunda sigorta teminatı dışında kalınmasıdır²⁰⁴.

3.1.4.4. Zararın Tespiti Teorisi

Sigortanın geçerli olduğu süre zarfında zararın ilk olarak tespit edildiği an, sigortanın geçerlilik süresi içerisinde olması durumunda, sigortacının edim yükümlüğünün doğduğu an olarak kabul edilir. Zararın, sigorta ettiren veya diğer herhangi bir üçüncü kişi tarafından tespit edilmesini yeterli sayanlar bulunduğu gibi²⁰⁵, zararın mutlak surette ve kesin biçimde mahkeme tarafından tespitinin gerekli olduğunu ileri sürenler de bulunmaktadır²⁰⁶.

Teori, rizikonun gerçekleştiği ânın zaman yönünden açıkça belirlenebilmesi kolaylığını sağlamakta; böylece de, bir yandan sigorta ettiren daha yüksek sigorta bedeli korumasına kavuşabilme şansına sahip olabilmekte, diğer yandan sigortacının, sonradan karşılaşabileceği zarar riskini büyük ölçüde azaltmaktadır²⁰⁷.

Teori aleyhine ileri sürülen görüş ise, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce meydana gelen riskin ortaya çıkardığı zararın, sözleşme kapsamında tazmin edilmesi zorunluluğudur²⁰⁸.

²⁰¹ BOZER, s.135; ŞENOCAK, s. 101,102; KENDER (*Mesuliyet Sigortası*), s.9.

²⁰² ŞENOCAK, s. 103

²⁰³ ŞENOCAK, s. 106.

²⁰⁴ ŞENOCAK, s.107

²⁰⁵ ŞENOCAK, s. 98; BOZER, s.135.

²⁰⁶ ŞENOCAK, s. 110.

²⁰⁷ ŞENOCAK, s. 100.

²⁰⁸ ŞENOCAK, s. 101.

3.1.5. Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortasının Kapsamı

Avukatın meslekî sorumluluk sigortasında, zararın hangi olay sonucu ortaya çıkacağından önceden bilinmesi mümkün olmadığı için, sigorta sözleşmesi kurulurken sigorta koruması kapsamında olan rizikolar tek tek sayılmamakta, sigorta koruması kapsamında olmayan rizikolar belirtilerek sigortacının sorumluluğuna sınırlama getirilmektedir. Bunun sonucu olarak, diğer sorumluluk sigortalarında olduğu gibi, avukatın meslekî sorumluluk sigortasında da, hangi konuların sigorta korumasının kapsamı dışında olduğunun, sigorta poliçesi ve eklerinde açık bir şekilde gösterilmesi gerekmektedir. Sigorta korumasının kapsamı, sigorta poliçesi hükümleri ile sigorta genel ve özel şartlarında sayılacaktır²⁰⁹.

Avukatın meslekî sorumluluk sigortası poliçelerinde sigorta korumasının, zaman ve yer bakımından da sınırı gösterilir. Bu sınırlandırmalar dışında, genel şartlarda yer alan “*istisna hükümleri*” aracılığıyla da, bazı konular sigortanın kapsamı dışında tutularak, korumanın kapsamının daraltılması söz konusu olabilir²¹⁰.

Taraflarca sigorta sözleşmesi yapılırken, MSSGŞ veya Klok’da yer almayan ancak, koruma kapsamında bulunması mümkün olan bir risk unsuru da ek prim ödenerek, sigorta koruması kapsamına alınabilmektedir.

Sigortanın korumasının kapsamı “*meslekî faaliyet konusu*”, “*zaman*”, “*yer*” ve “*miktar*” yönlerinden incelenecektir.

3.1.5.1. Sigortanın Meslekî Faaliyet Konusu Yönünden Kapsamı

Avukatın meslekî sorumluluk sigortasında sigortanın koruması, sigortalı avukatın, sigorta poliçesinde belirtilen meslekî faaliyeti yerine getirirken doğan zarar taleplerine karşı sağlanır (MSSGŞ m. A/A.1, MSSGŞ Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klok’u m.I). Avukatın, meslekî sorumluluk sigortası kapsamında koruma göreceği faaliyetleri, onun avukat sıfatıyla ve avukatlık sözleşmesine dayanarak yaptığı hizmetlerdir²¹¹. Avukatlık mesleğini yapan kişi, meslekî sorumluluk sigortası açısından sigortalı sıfatını kazanabilir ve sigorta korumasından yararlanabilir. Ancak,

²⁰⁹ ÜNAN (*Sorumluluk Sigortasında Riziko*), s.65

²¹⁰ ÜNAN (*Sorumluluk Sigortasında Riziko*), s.65

²¹¹ ŞENOCAK, s. 203.

avukatın üçüncü kişilere verdiği her zarar ve her tazminat talebine karşı, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası koruma sağlamaz. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında, avukatın poliçede belirtilen meslekî faaliyetini yerine getirirken doğan sorumluluğu sigortalanmaktadır.

3.1.5.2. Sigortanın Zaman Yönünden Kapsamı

Sigorta korumasının hangi süre boyunca devam edeceği, tarafların anlaşmasına bağlıdır. Örneğin, taraflar sigorta korumasının daha önceki bir tarihten itibaren başlayacağını öngörmüşlerse, bu durumda “geçmişe etkili sigorta” sözleşmesi söz konusu olur. Ancak, Türk Ticaret Kanunu’nun 1458. madde hükmüne göre, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin ortadan kalkmış olduğu, sözleşmenin yapılması sırasında, sigortacı ile sigorta ettiren ve sigortadan haberi olmak şartıyla, sigortalı tarafından biliniyorsa sözleşme geçersiz olacaktır.

Diğer yandan, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları’nda da, sigorta korumasının zaman yönünden kapsamını belirleyen üç farklı poliçe tipi öngörülmüştür. Buna göre, taraflar, sigorta sözleşmesini yaparlarken, sigorta korumasının geleceğe veya geçmişe etkili yahut hem geçmişe hem de geleceğe etkili olmasını seçebilirler.

3.1.5.2.1. Sigorta Korumasının Geleceğe Etkili Olması

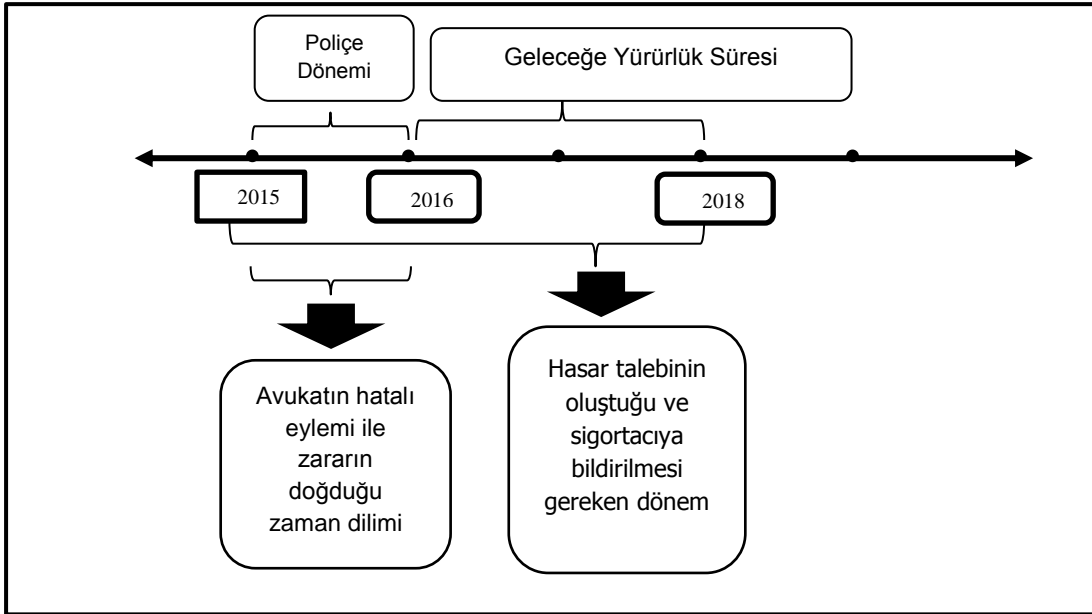
Bazı durumlarda, zarara neden olan olay, sigorta sözleşmesi süresi içerisinde gerçekleşmiş olsa dahi, olayın zararlı sonuçlarının ortaya çıkması gecikebileceği (geciken zarar) gibi, zarar görenin hemen tazminat talebinde bulunmaması da mümkündür. Ancak, taraflar, MSSGŞ A/A.1 (a) maddesinde belirtilen poliçeyi (*sorumluluğu doğuran olayın meydana geldiği ânı esas alan poliçe*²¹²) seçmeleri durumunda, sigortalı, sözleşme süresi içerisinde meydana gelen zarar verici olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri gereğince tazmini sözleşme süresi içerisinde veya sonrasında talep edilebilen zararlara karşı sigorta korumasından yararlanabilecektir. Yani sigortalı, sorumluluğunu gerektiren zararı doğuran olayın sigorta sözleşmesi süresi içerisinde meydana gelmiş olması şartıyla, sonradan ortaya

²¹² CAN(*Genel Şartlar*), s. 19.

çıkan taleplere karşı sigorta sözleşmesi sona ermiş olsa dahi, belirli bir süre sigorta korumasından faydalanabilecektir. Bu süre, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları B/B.1 maddesinde iki yıl olarak öngörülmüştür.

Buna göre, sigortalı avukat, sigorta sözleşmesi sona erdikten sonra dahi 2 yıl içinde ileri sürülen tazminat talepleri karşısında; bu tazminat talebinin sebebi olan ve sigorta kapsamında kalan zarar verici olayın sigorta sözleşmesi süresi içerisinde gerçekleşmesi şartıyla, sigorta korumasından faydalanabilecektir. Bu iki yıllık sürenin kısaltılması mümkün değilken, uzatılması tarafların anlaşmalarıyla durumunda mümkündür.

Şekil 1'de geleceğe iki yıl yürürlük süresi olan bir avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesi örneği yer almaktadır.

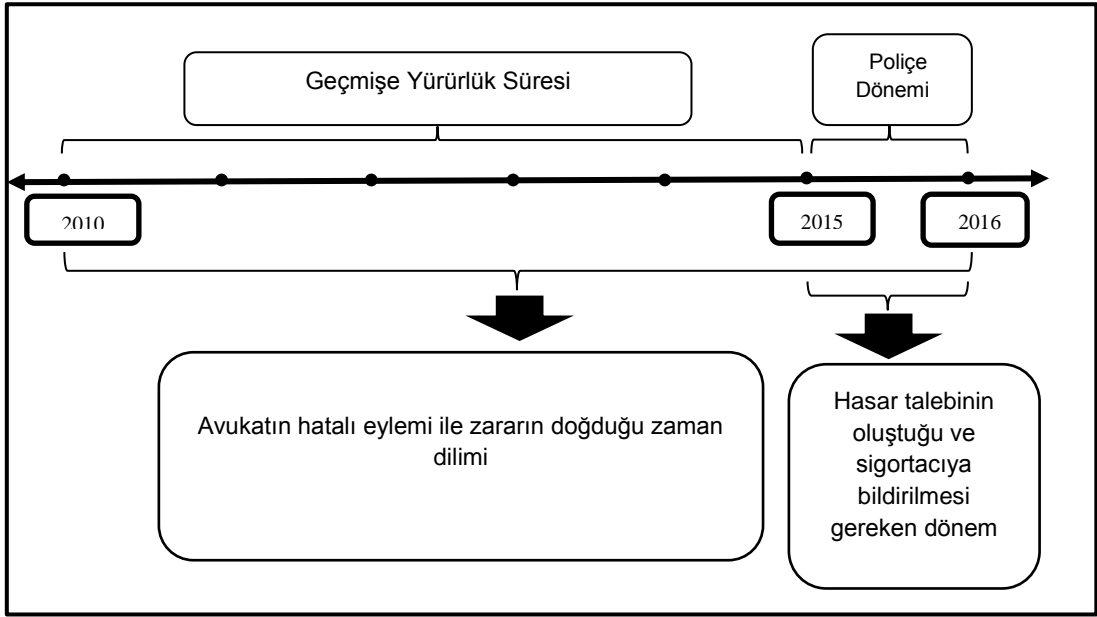
Şekil 1: Sigorta Korumasının Geleceğe Etkili Olduğu Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi

3.1.5.2.2. Sigorta Korumasının Geçmişe Etkili Olması

Sigortalı avukatın, sorumluluk sigortası yaptırmadan önceki dönemlerde ortaya çıkan zararlarla ilgili talepler ile karşılaşması mümkündür. Bu durumda, sözleşme kurulurken sigorta ettirenin, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları A/A.1(b) maddesinde yer alan poliçeyi (*tazminat talebinin ileri sürüldüğü âni esas*

alan poliçe²¹³) tercih etmesi durumunda, sigorta sözleşmesinin kurulmasından belirli bir süre önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen olaylardan kaynaklanan tazminat taleplerinin, sözleşme süresi içerisinde ileri sürülmesi şartıyla sigortalı, bu tazminat taleplerine karşı sigorta korumasından yararlanabilecektir. Ancak, sigorta ettirenin, sözleşme kurulduğu sırada zararın doğduğunu biliyor olması durumunda sigorta sözleşmesi hükümsüz olacaktır.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasının geçmişe yönelik olarak ne kadar süreyle sigorta koruması sağlayabileceği Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları B/B.1. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre, taraflar geçmişe yönelik sigorta korumasını bir yıldan az olmamak koşuluyla kararlaştırabileceklerdir²¹⁴. Şekil 2'de geçmişe doğru beş yıl yürürlük süresi olan bir avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesi örneği yer almaktadır.

Şekil 2: Sigorta Korumasının Geçmişe Etkili Olduğu Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi

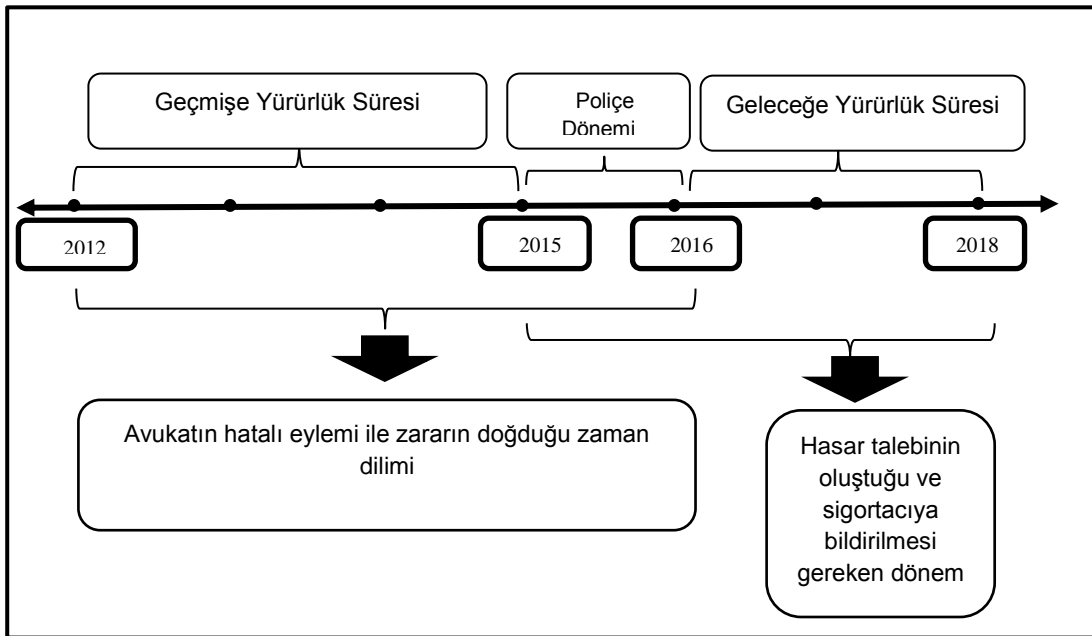
²¹³ CAN(*Genel Şartlar*), s. 18.

²¹⁴ Ancak, sigortanın geçmişe etkili olarak koruma sağlayacağı sürenin bir yıldan kısa olarak kararlaştırılmaması CAN tarafından eleştirilmiştir. Bu konudaki eleştirisi sigortacıların riziko hesabı yapmakta bazı sıkıntılarla karşılaşabilecekleri ve geçmişe etkili olarak koruma sağlayan poliçeler dolayısıyla kendilerine reasürör bulmakta zorlanacakları yönündedir; CAN(*Genel Şartlar*), s. 19.

3.1.5.2.3. Sigorta Korumasının Hem Geçmişe Hem de Geleceğe Etkili Olması

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın A.1. maddesi taraflara, meslekî sorumluluk sigortası ile hem sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce meydana gelen olaylara ilişkin olarak ileri sürülecek tazminat talepleri, hem de sigorta sözleşmesi sona erdikten sonra ileri sürülen tazminat talepleri için birlikte koruma sağlayan sigorta sözleşmesi yapabilme imkânı tanımıştır.

Şekil 3'te geçmişe doğru üç yıl, geleceğe doğru iki yıl yürürlük süresi olan bir avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesine ilişkin örnek yer almaktadır.

Şekil 3: Sigorta Korumasının Geçmişe ve Geleceğe Etkili Olduğu Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Sözleşmesi

3.1.5.3. Sigortanın Yer Yönünden Kapsamı

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları A/A.2. maddesi gereğince, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, kural olarak, sigortalının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde yerine getirdiği meslekî faaliyetlerinden doğan sorumluluklarını teminat altına almaktadır.

Sigortacının, Türk Hukuku dışında, başka ülkelerin hukukunu da dikkate alarak, risk hesabı yapmasının zor olması veya bunun bazı durumlarda imkânsız olması, bazı ülkelerde hükmedilen tazminat miktarlarının çok yüksek olması, sigortacının sigortalıya karşı yabancı bir ülkede açılan dâvayı coğrafi uzaklık nedeniyle izlemesinin ve gerektiğinde hukukî yardımda bulunmasının çok kolay olmaması nedenleriyle, sigorta sözleşmelerinde koruma kapsamı sadece ülke içindeki meslekî faaliyetleri nedeniyle söz konusu olmaktadır²¹⁵.

Ancak, gerektiğinde, sigortacının, Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında mesleğini icra eden bir meslek mensubu için de teminat vermesi, sözleşmeyle kararlaştırılabilir²¹⁶.

3.1.5.4. Sigortanın Miktar Yönünden Kapsamı

Sigorta uygulamasında, rizikoyu hesaplanabilir bir sınır içerisinde tutmak veya sigortacının ödeme kabiliyetini yitirmemesi gibi düşüncelerle poliçelerde sigortalıya sınırsız koruma sağlanmamaktadır²¹⁷. Bunun için de, poliçede belli bir sigorta bedeline yer verilir²¹⁸.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesi ile, sigortacının sorumlu olduğu miktarın sınırlandırılmasında ise, farklı yöntemler kullanılmaktadır. Çoğunlukla, maddî süre içinde geçerli olacak bir “toplam limit” ve toplam limite ek olarak “olay başına limit²¹⁹” öngörülmektedir. “Olay başına limit”, aynı tür olaydan kaynaklanan bütün zararlar için sigortalıya karşı yöneltilen tazminat taleplerinin tamamı hakkında uygulanan bir sınırlamadır. Bir başka deyişle “olay başına limitte”, tazminat talep edenlerin ve tazminat taleplerinin sayısı önemli değildir. Toplam limit ise, sigortacının teminat verdiği döneme ilişkin bütün olaylar hakkında geçerli olan limittir²²⁰.

²¹⁵ ÜNAN (*Sorumluluk Sigortasında Riziko*), s.102; CAN(*Genel Şartlar*), s.17.

²¹⁶ CAN(*Genel Şartlar*), s.18.

²¹⁷ ŞENOCAK, s. 172.

²¹⁸ Bkz. yukarıda Bölüm 3.1.2. Sigorta Bedeli, Sigorta Değeri ve Sigorta Zararı

²¹⁹ Sigortacılık yazınında “beher olay limiti” olarak da isimlendirilmektedir.

²²⁰ ÜNAN(*Sorumluluk Sigortasında Riziko*), s. 105.

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu'nun 1. maddesine göre sigortacı, sözleşmedeki şartlara tâbi olmak kaydı ile, sigortalı avukatın poliçede konusu belirlenmiş meslekî faaliyeti ifa ederken görevini gereği gibi yapmamasından, müvekkiline karşı özen borcunu yerine getirmemesinden veya diğer kusurlu davranışlarından doğan zararlar nedeniyle ödemek zorunda kaldığı veya kalacağı tazminat tutarları ile, karşılaştırılmışsa yargılama giderleri ve avukatlık ücretlerini poliçede yazılı limitler dâhilinde temin edecektir.

Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozunda sigorta dönemi için “toplam limit” söz konusu olduğu hâlde, “olay başına limit” öngörülmemiştir. Bu durumda, aynı olaydan kaynaklanan zararlarla ilgili bütün tazminat talepleri toplam limit dâhilinde ayrı ayrı karşılanacak; ancak, bir sigorta dönemi içerisinde toplam limit aşılamayacaktır.

3.1.6. Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortasında Sigorta Güvencesi Altına Alınan Zararlar

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, sigortalı avukatın sözleşmeden kaynaklanan “*hukukî sorumluluklarını*” gereği gibi yerine getiremediği için müvekkiline vereceği zararlar sonucunda, pasifinde ortaya çıkabilecek artmaya karşı güvence oluşturmaktadır. Avukatın meslekî olarak sorumluluğunun temel kaynağı, müvekkil ile arasındaki ilişkiden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesidir. Buna karşılık avukatın “*disiplin sorumluluğu*” ve “*cezaî sorumluluğu*” nedeniyle uğrayabileceği ekonomik zararlar tazminata konu olmadığı sürece sigorta güvencesi kapsamı dışında olacaktır.

Doktrinde sorumluluk sigortalarında, koruma kapsamındaki zararlar, *kişiyeye ilişkin zararlar*, *eşya zararları* ve *mal varlığı zararları* olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır²²¹.

Kişiyeye ilişkin zararlar, kişinin ruh sağlığına ve beden tamlığına yapılan saldırılar sonucu ortaya çıkan zararlardır. *Eşyaya ilişkin zararlar*, üçüncü kişilere ait

²²¹ ŞENOCAK, s. 407; ULAŞ, s.777.

bir malın yok olması veya hasara uğraması şeklinde ortaya çıkabilir. Kişiyeye veya eşyaya ilişkin zarar olarak nitelendirilemeyen zararlar ise *mal varlığı zararları* olarak isimlendirilmektedir²²².

Meslekî sorumluluk sigortalarında temel olarak “yalın malvarlığı zararları” olarak adlandırılan ve herhangi bir kişi veya eşya zararı ile bağlantılı olmayan zararlar güvence altına alınır²²³.

Yalın mal varlığı zararlarına ilişkin şu örnekler verilebilir;

Avukatın, müvekkiline karşı açılan bir alacak dâvasında, zamanaşımı def’inde bulunmayı unutmaması durumunda, müvekkilin ödemesi gereken alacak “*yalın mal varlığı zararını*” oluşturacaktır. Aynı şekilde, avukatın, müvekkili adına açtığı dâvada faiz istemeyi unutmaması durumunda, müvekkilin uğradığı faiz zararı “*yalın malvarlığı zararıdır*”²²⁴.

Meslekî sorumluluk sigortalarında temel olarak malvarlığı zararları güvence altına alınmakla birlikte, bazı durumlarda eşyaya ilişkin zararlar da, genel şartlarda olmasa bile ek teminatla güvence kapsamına alınabilmektedir. Örneğin, takibe konması için avukata teslim edilen kambiyo senedinin kaybolması durumunda eşyaya ilişkin bir zarar söz konusu olacaktır²²⁵. Yine, eşyaya ilişkin zarar kapsamında avukatın bürosunda meydana gelen bir yangında müvekkilinin kendisine emanet ettiği kıymetli evrak, vasiyetname vs. gibi belgelerin kaybolması sonucu ortaya çıkabilecek zararlar da sigorta kapsamına alınabilecektir²²⁶.

3.2. AVUKATIN MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASINDA SİGORTA ETTİRENİN BORÇ ve YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sigorta ettiren avukat, sigorta korumasına, bazı borç ve yükümlülükleri yerine getirirse sahip olabilir. Esas olarak Kanun’da, kısmen de Sigorta Genel Şartlarında

²²² ŞENOCAK, s. 407 vd. ; ÜNAN(*Sorumluluk Sigortasında Riziko*), s. 80; ŞEHİRALİ, s. 441; ULAŞ, s. 777.

²²³ ÜNAN(*Sorumluluk Sigortasında Riziko*), s. 80; ŞEHİRALİ, s. 441.

²²⁴ ŞENOCAK, s. 438, 439.

²²⁵ ŞEHİRALİ, s. 441.

²²⁶ MAHMUTOĞULLARI, s. 70.

yer alan ve yaptırımları birbirinden farklı olan, sigorta ettiren avukatın “prim ödeme“ borcu ile “beyan (ihbar)”, “bilgi verme ve sigortacının araştırma yapmasına izin verme”, “zararı önleme, azaltma ve sigortacının rücu haklarını koruma” ve “rizikoya ilişkin” yükümlülükleri²²⁷ aşağıda incelenmiştir.

3.2.1. Prim Ödeme Borcu

Sigorta ettirenin prim ödeme borcu, Türk Ticaret Kanunu’nun 1430-1434. madde hükümleri arasında primin ödenme zamanı, ödenme yeri, indirilmesi ve ödenmemesinin sonuçlarını kapsar şekilde düzenlenmiştir.

3.2.1.1. Genel Olarak

Karşılıklı edimleri içeren bir sözleşme²²⁸ olan sigorta sözleşmesi, sigortacının üstlenmiş bulunduğu sigorta koruması sağlama borcunun karşılığı sigorta ettirenin prim ödeme borcudur. Türk Ticaret Kanunu’nun 1401. maddesinde, sigorta sözleşmesinin tanımında, sigortacının sigorta koruması sunma edimini, "*bir prim karşılığında*" üstlenmiş olacağı hükmü yer almaktadır.

Prim, sigortacılık literatüründe “*sigorta ücreti*”, “*riziko bedeli*”, mutüel sigorta şirketlerinde “*aidat*” olarak isimlendirilmektedir²²⁹.

Prim, “*safi prim*” ve “*sigorta yükü*” (şarjman) olmak üzere, teknik olarak iki kısımdan oluşur²³⁰. Safi prim rizikonun matematik ifadesi yani aktüer değeridir. Sigorta yükü ise sigortacı tarafından yapılan bazı masrafların karşılanması amacıyla safi prime ek olarak sigorta ettirenden alınan bir paradır. Sigorta yükü sigortacı tarafından yapılan, acente ve prodüktörlere ödenen komisyonlar, eksperlere müstahdemlere ödenen ücretler, kira giderleri ile vergi, resim ve harç gibi sigorta ettirenden alınan ve safi prime eklenen paradır²³¹.

²²⁷ Bu yükümlülükleri KENDER “sigorta ettirenin görevleri” olarak isimlendirmektedir; KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 234.

²²⁸ BOZER, s.32, 37; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 235.

²²⁹ ARSEVEN, Haydar. Sigorta Hukuku, Ana Prensipler-Genel Hükümler, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1987, s.117; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 235.

²³⁰ BOZER, s. 38; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 235; KUBİLAY(*Özel Sigorta*), s. 40.

²³¹ BOZER, s. 38, 39; ELDELEKLİOĞLU, s.1.

MSSGŞ m.C/C.1'e göre; sigortacının sorumluluğu, primin ödenmesi ile başlar. Aksi kararlaştırılmadıkça, primin ödenmemesi hâlinde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu şart poliçeye yazılır.

3.2.1.2. Prim Ödeme Borçlusu

Diğer sigortalarda olduğu gibi Avukatın Meslekî Sorumluluk Sigortası'nda da, prim borçlusu sözleşmenin diğer tarafı sıfatıyla sigorta ettirendir. Sigorta sözleşmesi, bir kimsenin nam ve hesabına (temsilen sigorta) yapılmış da olsa, sigorta priminden müvekkil sorumludur; ancak, nam ve hesabına hareket ettiği kimseyi temsile yetkili değilse, sigorta priminden dolayı yetkisiz temsilci bizzat sorumlu olur (TTK.m.1406/1).

Sigorta ettirenle sigortalı avukatın ayrı kişiler olduğu durumlarda, Türk Ticaret Kanunu'nun 1454. maddesine göre prim ödeme yükümlüsü sigorta ettiren avukattır. Prim borcunu sigorta ettiren kişinin dışında başka bir kişinin ödemesi durumunda, sigortacının bunu kabul etme zorunluluğu vardır. Türk Ticaret Kanunu'nda bu konu ile ilgili bir düzenleme

bulunmamaktadır. Ancak, Türk Ticaret Kanunu'nun 1451. maddesi uyarınca Türk Ticaret Kanunu'nda hüküm bulunmayan durumlarda Türk Borçlar Kanunu uygulanacağından, sigortacının prim borcunun üçüncü şahıs tarafından ifasını kabul zorunluluğunun hukukî dayanağını Türk Borçlar Kanunu'nun 83. madde hükmü oluşturmaktadır²³².

3.2.1.3. Prim Alacaklısı

Primin alacaklısı, sigorta şirketi veya onun yetkili temsilcisi (acenteler) dir. Sigortalı avukat tarafından yetkili acenteye yapılan ödeme sigorta şirketine yapılmış kabul edilir.

Sigorta Acenteleri Yönetmeliği²³³ m. 17/1 e göre; "Sigorta sözleşmesi akdetme ve/veya prim tahsil etme yetkisi, sigorta şirketlerine aittir. Bu yetki, acentelik

²³² ELDELEKLİOĞLU, s. 207.

²³³ 22.04.2014 tarih ve 28980 sayılı Resmi Gazete.

vekâletnamesinde belirtilmek kaydıyla, sigorta acentelerine devredilebilir. Sigorta şirketlerince sözleşme yapma ve/veya prim tahsil etme konularında yetkilendirilmemiş acenteler poliçe düzenleyemez ve/veya prim tahsilâtı yapamaz.”

Yine aynı Yönetmelik’in 17/2 maddesine göre ise ; “ Acentelerce düzenlenen poliçeler kapsamında sigortalı tarafından acentelere yapılan ödeme sigorta şirketine yapılmış sayılır. Acenteler tarafından düzenlenen poliçeler kapsamındaki tazminat ödemelerinin sigorta şirketlerince doğrudan hak sahibine yapılması esastır. Sigorta şirketlerince tazminat ödemesi kapsamında acenteye ödeme yapılması durumunda, yapılan ödeme hak sahibi tarafından tahsil edilmedikçe ödenmiş sayılmaz”.

3.2.1.4. Prim Ödeme Zamanı

Sigorta priminin ödenme zamanı Türk Ticaret Kanunu m. 1431’ de düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu’nun 1431/1. madde hükmüne göre, sigorta priminin tamamının, taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa ilk taksidin, sözleşme yapılır yapılmaz ve poliçenin teslimi karşılığında ödenmesi gerekir.

İzleyen taksitlerin ödeme zamanı ise, miktarı ve priminin vâdesinde ödenmemesinin sonuçları, poliçe ile birlikte yazılı olarak sigorta ettirene bildirilir veya bu şartlar poliçe üzerine yazılır (TTK. m. 1431/2).

Sigortacının ödeyeceği tazminat alacağı primlerin karşılığıdır. Bu nedenle, primin taksitle ödenmesinin kararlaştırıldığı durumlarda riziko gerçekleştiği zaman, müccel primlerin de muaccel hâle geleceği, Türk Ticaret Kanunu’nun 1431/3. maddesi ile hüküm altına alınmıştır.

3.2.1.5. Prim Ödeme Yeri

Türk Ticaret Kanunu’nda sigorta priminin sigorta ettirenin ikametgâhında değil, poliçede gösterilen veya poliçe düzenlenmemişse sigorta ettirenin bildirmiş olduğu adresinde ödenmesinin esas olduğu kabul edilmiştir.

Türk Ticaret Kanunu m. 1432 hükmü; *"Sigorta primi, sigorta ettirenin, sözleşmede gösterilen adresinde ödenir. Sözleşmede başka bir ödeme yeri gösterilmiş olmasına rağmen, sigorta primi fiilen sigorta ettirenin gösterdiği adreste ödene gelmekte ise, bu ödeme yerine ilişkin söz konusu şart yok sayılır"* şeklindedir.

Kanun koyucu, bu hüküm ile sigorta priminin sigorta ettirenin sözleşmede gösterilen adresinde ödenmesi öngörmüş ve tarafların anlaşarak sigorta priminin sigortacının veya acentesinin ikametgâhında ödeneceğine dair bir şartın poliçeye konması imkânını tanımıştır.

3.2.1.6. Prim Ödeme Şekli

Türk Ticaret Kanunu m.1430/1 uyarınca, sigorta ettiren, sözleşmeyle kararlaştırılan sigorta primini aksine bir sözleşme yoksa (varsa özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak koşulu ile) peşin ödemekle yükümlüdür.

Türk Ticaret Kanunu m. 1430/2 uyarınca prim sadece nakden ödenebilir, mal olarak ödenmesi²³⁴ mümkün değildir. Ayrıca, primin taksitle ödenmesi kararlaştırıldıysa, ilk taksidin nakden ödenmesi şartıyla, sonraki primler için kambiyo senedi verilebilir. Türk Ticaret Kanunu m. 1452/2 hükmü uyarınca 1430/2 hükmüne aykırı olarak düzenlenen sözleşme şartları geçersiz kılınmıştır. Uygulamada, diğer sigorta dallarında olduğu gibi, avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında da çoğunlukla kredi kartı ile taksitlendirilerek ödeme yolu seçilmektedir.

3.2.2. Beyan (İhbar) Yükümlülüğü

Sigorta ettiren avukatın ilk olarak ele alacağımız yükümlülüğü *"beyan"* dır. Bu yükümlülük *"Türk Ticaret Kanunu hükümleri"* ve *"Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları"* yönünden ele alınacaktır.

²³⁴ ELDELEKLİOĞLU, s. 205.

3.2.2.1. Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Beyan Yükümlülüğü

Sigorta sözleşmesi düzenlenirken avukatın, amaçladığı yararları elde edebilmesi için, bazı yükümlülükleri yerine getirmesi gerekir. Beyan yükümlülüğü, bunlardan birisi olup, Türk Ticaret Kanunu'nun 1435 ila 1446 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Sigorta ettirenin ihbar yükümlülüğünün teknik anlamda bir borç olmadığı kabul edilmesinin sonucu olarak, yerine getirilmemesi durumunda sigorta ettireni veya sigortalıyı, ne dâva yoluyla ne de cebri icra vasıtasıyla buna zorlamaya imkân bulunmaktadır²³⁵. Bu yükümlüğün yerine getirilmemesinin yaptırımını sigorta ettirenin bazı haklarını kaybetmesi²³⁶ olduğundan sigorta ettirenin yükümlülüğü olarak nitelendirilmekte ve bu yükümlülüğün hiç veya gereği gibi yerine getirilmemesi ayrıca bir tazminat talep hakkı vermemektedir.

Türk Ticaret Kanunu düzenlemesine göre, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğü dört aşamada söz konusu olmaktadır. Bunlar; sözleşmenin yapılması esnasında beyan yükümlülüğü, teklifin yapılması ile kabulü arasındaki değişiklikleri beyan yükümlülüğü, sözleşme süresi içinde beyan yükümlülüğü ve riziko gerçekleştiğinde beyan yükümlülüğüdür.

3.2.2.1.1. Sözleşmenin Yapılması Esnasında Beyan Yükümlülüğü

Türk Ticaret Kanunu'nun 1435. maddesine göre, sözleşmenin yapılmamasını veya değişik şartlarda yapılmasını gerektirecek nitelikte olan bilgilerle, sigortacının yazılı veya sözlü olarak sorduğu hususlar önemli kabul edilmiştir.

Rizikonun gerçek durumunu tespit hususunda sigortacının sahip olduğu imkânlar sınırlı olduğundan, sözleşme yapılırken, çoğunlukla sigorta ettirenin yapacağı beyanlarla yetinir. Sigortacı, sigorta ettirenin beyanının tam ve gerçeğe uygun olduğuna güvenerek sözleşme yapma iradesini açıklamakta ve buna bağlı olarak prim miktarını, sağlanacak korumanın kapsam ve koşullarını belirlemektedir.

²³⁵ ÖZTAN, Fırat. **Sigorta Akdinin İnikadında İhbar Mükellefiyeti**, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ayyıldız Matbaası, 1966, s. 31; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 234.

²³⁶ KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 234.

Bu nedenle, sigorta sözleşmesinin kurulması sırasında²³⁷ sigorta ettirenin yapacağı beyanlar önemli olmaktadır²³⁸.

Sigortalanacak riziko hakkında tam bir bilgi sahibi olmayan sigortacı, sigorta sözleşmesini yapıp yapmamak veya sözleşmeyi hangi koşullar altında yapması gerektiği hususlarında yeterli bilgiye sahip olmadığından²³⁹, sigorta ettirene, bildiği ve bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirmek zorunluluğu getirilmiştir (TTK m. 1435). Önemli hususlar, sigortacının sözleşme yapılırken gerçek durumu bildiği takdirde sözleşmeyi hiç yapmamasını veya daha ağır şartlarda yapmasını gerektirecek bütün konuları kapsar. Sözleşmenin daha ağır şartlarda yapılması durumu, sigortacının belirleyeceği prim miktarı²⁴⁰ ile ilgilidir. Sigortacı, rizikonun gerçekleşme ihtimaline ve doğması muhtemel zararın büyüklüğüne göre prim miktarını tespit edecektir²⁴¹. Örneğin, yılda yetmiş dâva aldığı beyan eden bir avukatın riziko ile karşılaşma ihtimali, yılda yirmi dâva aldığı beyan eden bir avukatınkinden daha fazladır. Bu farklılık, sözleşmenin daha ağır şartlarda yapılmasına etki eden bir durumdur; dolayısıyla, sigorta ettiren, bu yükümlülüğü yerine getirirken iyi niyet kurallarına uygun hareket etmelidir²⁴².

Sigorta ettiren tarafından, önemli konuların sözleşme yapılmadan önce sigortacıdan gizlenmesi durumunda, Türk Ticaret Kanunu ile sigortacı lehine bazı hükümler getirilmiştir. Bunlardan birincisi, sözleşmeden cayma, ikincisi ise, sözleşmede öngörülen prime ek olarak prim farkı ödenmesidir (TTK m. 1439) .

²³⁷ Sözleşmenin kurulması sırasındaki ihbar mükellefiyeti(beyan yükümlülüğü), sözleşme henüz kurulmadan önce yapılması gerektiğinden, burada sözleşmeden doğan bir mükellefiyet(yükümlülük) değil, kanundan doğan bir mükellefiyet(yükümlülük) söz konusudur; ÖZTAN, s. 33; KABUKÇUOĞLU ÖZER, s.172.

²³⁸ BOZER, s.86;DOĞANAY, s.3305; KUBİLAY(Özel Sigorta), s. 71; ÖZDAMAR, Mehmet. “Sigortacının Sorumluluğu İle İlgili Gelişmeler (Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğünden Doğan Sorumluluğu)”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Ankara 2009, s. [409-447], s.410 (Sorumluluk); KAYIHAN, s. 111.

²³⁹ ŞENOCAK, s. 218

²⁴⁰ **Prime Etki Eden Önemli Konular:** (1)Sigortalının veya sigortalı şeyin önemli özellikleri, (2)Sigortalı şeyin kıymeti, (3)Sigortalı şeyin kullanılma yeri veya (4) Sigortalının mesleği ve riskin yeri; Ayrıntılı bilgi için Bknz; ÖZTAN, s. 41-56.

²⁴¹ BOZER, s.88,89; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 260; AYLİ, Ali. **Zarar Sigortalarında Prim Ödeme Borcu**, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2003, s.20; KAYIHAN, s.. 112.

²⁴² ARSEVEN, s. 105.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1436. maddesi ile sözleşmenin yapılması sırasındaki beyan yükümlülüğü sadece sigorta ettiren için öngörülmüştür. Oysa bazı durumlarda, sigorta ettiren ile sigortalanan farklı kişiler olabilmektedir. Temsilen yapılan bu tür sigorta sözleşmelerinde, temsilcinin, temsil ettiği kimsenin bildiği bütün durumları bildiğinin kabul edilmesi gerekir. Yoksa sigorta ettiren kişilerin sözleşmeyi bir temsilci aracılığı ile yaparak bildiği önemli konuları sigortacıya beyan yükümlülüğünden kurtulması söz konusu olacaktır²⁴³. Keza, temsilcinin kendi bilgilerini de bunlara eklemesi icap eder.

Sigortacı, bildirim yükümlülüğünün ihlâl edildiğini öğrendikten sonra on beş gün içinde sigorta ettirene, sigorta sözleşmesinden caydığını bildirebilir (TTK m.1440). Sigorta ettirenin kastı varsa, cayma durumunda, sigortacı rizikoyu taşıdığı süreye ait primlere hak kazanır (TTK m. 1441); ancak, cayma hakkının kullanılmasından açıkça veya zımnen vazgeçilmişse, caymaya yol açan ihlâl sigortacı sebebiyet vermişse veya sigortacı, sorularından bazıları cevapsız bırakıldığı hâlde sözleşmeyi yapmışsa cayma hakkını kullanamaz (TTK m.1442).

3.2.2.1.2. Teklifin Yapılması İle Kabulü Arasındaki Değişiklikleri Beyan Yükümlülüğü

Sözleşmenin kurulması sırasındaki beyan yükümlülüğü (ihbar mükellefiyeti), sözleşme kurulurken yerine getirilecektir. Ancak, beyanın yapıldığı an ile sözleşmenin kurulması ânı arasında, diğer bir ifade ile teklifin yapılması ile kabulü arasında ortaya çıkan veya varlığı öğrenilen durumların da sigortacıya beyan edilmesi gereklidir²⁴⁴.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1443. maddesi ile; teklifin yapılması ile kabulü arasında ortaya çıkan değişikliklerin bildirilmemesi durumunda, sözleşmenin yapılmasında beyan yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağı kabul edilmiştir.

²⁴³ ÖZTAN, s.83; ŞENOCAK, s.221; DOĞANAY, s.3315-3316.

²⁴⁴ ÖZTAN, s.70; KENDER(*Hususi Sigorta*), s.261; KAYIHAN, s.73.

3.2.2.1.3. Sözleşme Süresi İçinde Beyan Yükümlülüğü

Türk Ticaret Kanunu'nun 1444/1. maddesi, sigorta ettirenin, sözleşmenin yapılmasından sonra, sigortacının izni olmadan rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasına yol açabilecek davranış ve işlemlerde bulunamayacağını hüküm altına almıştır. Ayrıca, sigorta ettirenin veya onun izniyle başkasının, rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunması, ya da sözleşme yapılırken açıkça riziko ağırlaşması olarak kabul edilmiş bulunan hususlardan birini gerçekleştirmesi durumlarında sigortacıya bildirim yapılmasını öngörmektedir(TTK m. 1444/2).

Türk Ticaret Kanunu'nun 1445. maddesine göre, sigortacı, sözleşme süresi içinde beyan yükümlülüğüne aykırı hareket edildiğini öğrenmesi durumunda, sözleşmeyi feshedebileceği gibi, bunun yanında, ek sigorta primi ödenmesini de talep edebilir. Sigortacı, sözleşme süresi içinde beyan yükümlülüğüne aykırı hareket edildiğini, riziko gerçekleştikten sonra öğrenmişse ve rizikonun gerçekleşmesi ile beyan yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi arasında illiyet bağı bulunuyorsa, tazminat miktarından indirim yapılmasını talep edebileceği gibi, sözleşmenin feshedildiği bildirilerek, tazminat ödemeyi ret hakkına sahiptir.

3.2.2.1.4. Riziko Gerçekleştiğinde Beyan Yükümlülüğü

Türk Ticaret Kanunu'nun 1446. madde hükümleri ise, ödenecek tazminat veya bedelin, bildirim yapılmaması veya geç bildirim yapılması nedeniyle artmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Buna göre, sigorta ettirenin, rizikonun gerçekleştiğini geciktirmeden bildirmesi öngörülmüş; bildirim yapılmaması veya geç bildirim yapması nedeniyle ödenecek tazminatta veya bedelde artış meydana gelmişse sigortacıya, ödeyeceği tazminat ve bedelden indirim yapma hakkı tanınmıştır.

Rizikonun gerçekleşmesinden sonraki bir tarihte, avukatın ihmâli ile beyan yükümlülüğünün yerine getirilmediği durumda, bunun sonucu tazminatın veya bedelin miktarına etki edebilecek nitelikte ise, ihmâlin büyüklüğüne göre tazminattan indirim yapılır. Sigorta ettirenin kusuru kast derecesinde ise ve beyan yükümlülüğünün ihlâli ile gerçekleşen riziko arasında illiyet bağı varsa, sigortacının

tazminat veya bedel ödeme borcu ortadan kalkacak; herhangi bir bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını veya bedelini ödeyecektir (TTK m.1439).

3.2.2.2. Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına Göre Beyan Yükümlülüğü

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nda sigortalının ve sigorta ettirenin beyan yükümlülüğü C.2 ve C.3. maddelerinde yer almıştır.

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın C.2 maddesine göre;

- Avukat, sözleşmenin yapılması sırasında bildiği veya bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Sigortacıya bildirilmeyen, eksik veya yanlış bildirilen hususlar, sözleşmenin değişik şartlarda yapılmasını gerektirecek nitelikte ise, önemli kabul edilir. Sigortacı tarafından yazılı veya sözlü olarak sorulan hususlar, aksi ispat edilinceye kadar önemli sayılır.

- Sigortacı, avukata, soru listesi vermişse, listedeki sorular dışındaki konularda avukata hiçbir sorumluluk yükleyemez; meğerki avukat önemli bir hususu kötü niyetle saklamış olsun.

- Sigortacı için önemli olan bir husus bildirilmemiş veya yanlış bildirilmiş ise, sigortacı on beş gün içinde sözleşmeden cayabilir veya prim farkı isteyebilir. İstenilen prim farkının kabul edildiğinin, avukat tarafından, sigortacıya on gün içinde bildirilmemesi durumunda, sözleşmeden cayılmış kabul olunur. Önemli hususun avukatın kusuru sonucu öğrenilememiş olması veya avukat tarafından önemli sayılmaması, durumu değiştirmez. Ancak, bildirilmeyen veya yanlış bildirilen bir hususun ya da olgunun gerçek durumu sigortacı tarafından biliniyorsa, sigortacı beyan yükümlülüğünün ihlâl edilmiş olduğunu ileri sürerek sözleşmeden cayamaz. Bu hususta, ispat yükü avukata aittir.

- Sigortacı, cayma hakkını kullanmaktan açıkça veya zımnen vazgeçmişse veya caymaya yol açan ihlâl kendisi neden olmuşsa ya da sorularından bazıları cevapsız bırakıldığı hâlde sözleşmeyi yapmışsa, sözleşmeden cayamaz. Cayma hâlinde,

avukat bildirim yükümlülüğünün ihlâlinde kasıtlı hareket etmişse, sigortacı, rizikoyu taşıdığı süreye ait primlere hak kazanır.

- Rizikonun gerçekleşmesinden sonra, avukatın ihmâli ile beyan yükümlülüğü ihlâl edildiği takdirde, bu ihlâl tazminatın miktarına ya da rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmâlin derecesine göre tazminattan indirim yapılır. Avukatın kusuru kast derecesinde ise, beyan yükümlülüğünün ihlâli ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacının tazminat ödeme borcu ortadan kalkar; bağlantı yoksa sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını öder.

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın C.3 maddesinde ise, sigortalı ve sigorta ettirenin sözleşme devamı sırasındaki beyan yükümlülüğü düzenlenmiştir. Bu maddeye göre;

- Sigorta ettiren avukat, sözleşmenin yapılmasından sonra, sigortacının izni olmadan rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasını etkileyici davranış ve işlemlerde bulunamaz.

- Sigorta ettiren avukat veya onun izniyle başkası, rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunursa yahut sözleşme yapılırken açıkça riziko ağırlaşması olarak kabul edilmiş bulunan hususlardan biri gerçekleşirse derhâl; bu işlemler bilgisi dışında yapılmışsa, bu hususu öğrendiği tarihten itibaren en geç on gün içinde durumu sigortacıya bildirir.

- Sigortacı sözleşmenin süresi içinde, rizikonun gerçekleşmesi veya mevcut durumun ağırlaşması ihtimalini ya da sözleşmede riziko ağırlaşması olarak kabul edilebilecek olayların varlığını öğrendiği takdirde, bu tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkı isteyebilir. Farkın on gün içinde kabul edilmemesi hâlinde sözleşme feshedilmiş sayılır. Meğer ki, rizikonun artmasına, sigortacının menfaatiyle ilişkili bir husus ya da sigortacının sorumlu olduğu bir olay veya insanî bir görevin yerine getirilmesi sebep olmasın.

- Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden önce, avukatın beyan yükümlülüğünü

kasıtlı olarak ihlâl ettiğini öğrenince, birinci fıkraya göre sözleşmeyi feshetse bile, değişikliğin meydana geldiği sigorta dönemine ait prime hak kazanır.

- Rizikonun gerçekleşmesinden sonra avukatın ihmâli belirlendiği ve değişikliklere ilişkin beyan yükümlülüğünün ihlâl edildiği saptandığı takdirde, söz konusu ihlâl tazminat miktarına ya da rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmâlin derecesine göre, tazminattan indirim yapılır. Avukatın kastı hâlinde ise meydana gelen değişiklik ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacı sözleşmeyi feshedebilir; bu durumda sigorta tazminatı ödenmez. Bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını öder.

- Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden önce, avukatın beyan yükümlülüğünü kasıtlı olarak ihlâl ettiğini öğrenince, sözleşmeyi feshetse bile, değişikliğin meydana geldiği sigorta dönemine ait prime hak kazanır.

- Sigortacıya tanınan feshin bildirim süresi veya feshin hüküm ifade etmesi için verilen süre içinde, yapılan değişiklikle bağlantılı olarak rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta tazminatı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oran dikkate alınarak hesaplanır.

3.2.3. Avukatın, Riziko ve Tazminat Kapsamının Belirlenebilmesi İçin Sigortacıya Bilgi Verme ve Araştırma Yapmasına İzin Verme Yükümlülüğü

Sigorta bir zenginleşme aracı olmadığından sigortacının gerçek zararı ödemesi gereklidir. İyiniyet ve âzami güven esasına dayanan sigortada, sigortacının, riziko gerçekleştiğinde sorumluluğunun doğup doğmadığını, doğmuşsa kapsam ve sınırını belirleyebilmesi için, rizikoyla ilgili tüm bilgilere sahip olması gerekir. Bu nedenle sigortacı, sigorta ile ilgili olan kimselerden riziko ile ilgili her türlü bilgiyi talep edebilmeli ve rizikonun gerçekleştiği yerlerde gereken incelemeleri yapabilmelidir²⁴⁵.

²⁴⁵ TTK m.1447 gerekçesi.

Bu gerekçeye dayanarak, Türk Ticaret Kanunu'nun 1447. madde hükmünde; *"Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sözleşme uyarınca veya sigortacının istemi üzerine, rizikonun veya tazminatın kapsamının belirlenmesinde gerekli ve sigorta ettirenden beklenebilecek olan her türlü bilgi ile belgeyi sigortacıya makul bir süre içinde sağlamak zorundadır. Ayrıca, sigorta ettiren, aldığı bilgi ve belgenin niteliğine göre, rizikonun gerçekleştiği veya diğer ilgili yerlerde sigortacının inceleme yapmasına izin vermekle ve kendisinden beklenen uygun önlemleri almakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün ihlâl edilmesi sebebiyle ödenecek tutar artarsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır."* düzenlemesi yer almaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1452/3. maddesi hükmü uyarınca, Türk Ticaret Kanunu'nun 1447. maddesi hükmünde yer alan düzenlemenin sigorta ettiren, sigortalı, lehtar aleyhine değiştirilmesi mümkün olmayıp, değiştirilmesi hâlinde kanun hükmünün uygulanması gerekecektir.

Sigorta ettiren avukat, ortaya çıkan zararın riziko niteliği olan bir olay sonucu ortaya çıktığı ve riziko ile hasar arasındaki illiyet bağının bulunduğu konusunda sigortacıya kanıtlayıcı belgeleri vermesi durumunda, bu yükümlülüğünü yerine getirmiş olur. Ayrıca, avukat, sigortacının talebi üzerine bu belgeleri en kısa süre içinde vermek zorundadır. Avukat bu yükümlülüğünü yerine getirmemesi sebebiyle ödenecek tutarda artış meydana gelirse, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır.

MSSGŞ B/B.3. maddesinde, sigortacının hangi süre içinde inceleme yapması gerektiğine ilişkin düzenleme yapılmıştır. Buna göre, sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden sonra sigorta ettiren avukatın kendisine bilgi ve belgeleri ilettiği tarihten itibaren on beş gün içinde gerekli incelemelerini yapıp tamamlamak zorundadır.

MSSGŞ C/C.8. maddesinde ise, sigortacı ve sigortacı adına hareket edenler, bu sözleşmenin yapılmasından dolayı sigortalı avukata ilişkin öğreneceği sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan sorumlu tutulmuşlardır. Bu durum, avukatın

faaliyetleri kapsamında, üçüncü kişilerle olan bazı meslekî sırlarını sigortacı ile paylaşmasının, gerektiğinde zorunlu olabileceği şeklinde değerlendirilebilir.

3.2.4. Avukatın Zararı Önleme, Azaltma ve Sigortacının Rücû Haklarını Koruma Yükümlülüğü

Türk Ticaret Kanunu'nun 1448/1. maddesi ile sigorta ettirene, rizikonun gerçekleştiği veya gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu durumlarda, zararın önlenmesi, azaltılması, artmasına engel olunması veya sigortacının üçüncü kişilere olan rücû haklarının korunabilmesi için, imkânlar ölçüsünde önlemler almak ve sigortacının bu amaçla vereceği talimatlara uymak yükümlülüğünü getirmiştir. Bu hükmün amacı, zararın artması yanında, zararın oluşmasını engellemek de olduğundan, yükümlülük sadece rizikonun gerçekleştiği dönemde değil, gerçekleşme ihtimalinin yüksek olduğu dönem için de öngörülmüştür. Sigorta ettirenin bu yükümlülüğü, rizikonun gerçekleşme ihtimalinin yüksek olarak görüldüğü andan başlayıp, zararların önlenebileceği veya azaltılabileceği son âna kadar devam etmektedir²⁴⁶.

Avukatın zararı önleme ve azaltma yükümlülüğü, daha çok, üçüncü kişilerin haksız taleplerine karşı işlev görmektedir²⁴⁷. Söz konusu maddede alınacak tedbirlerin neler olduğu belirtilmemiş olduğundan, sigorta ettiren avukat, en uygun tedbirin hangileri olduğunu kendisi değerlendirip, imkânları ölçüsünde bu tedbiri alacaktır.

Avukat, riziko sonucunda gerçekleşmesi mümkün zararı önlemeye veya meydana gelen zararı azaltmaya yönelik olarak kendisinden beklenen önlemleri almazsa, bu yükümlülüğünü ihlâl etmiş olur. Bu yükümlülüğe aykırılık, sigortacı aleyhine bir durum yaratmışsa, kusurun ağırlığına göre tazminattan indirim yapılır (TTK m. 1448/2).

Sigortacı tarafından karşılanan giderlerin, ayrıca sigorta tazminatından veya bedelinden karşılanması söz konusu değildir; giderler, sigortacı tarafından sigorta

²⁴⁶ ŞENOCAK, s. 254.

²⁴⁷ ŞENOCAK, s. 253.

tazminatı veya bedelinden ayrı olarak karşılanır(TTK m. 1448/3). Ayrıca, sigortacı, talebi hâlinde giderlerin karşılanması amacıyla sigorta ettiren avukata avans vermek zorundadır (TTK m. 1448/4).

Türk Ticaret Kanunu'nun 1452/3. madde hükmü uyarınca, Türk Ticaret Kanunu'nun 1448. madde hükmünde yer alan düzenlemenin sigorta ettiren, sigortalı, lehtar aleyhine değiştirilmesi mümkün değildir.

3.2.5. Rizikoya İlişkin Yükümlülükler

Türk Ticaret Kanunu'nun yanı sıra, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları içerisinde de sigorta ettirene bazı yükümlülükler getirilmiştir.

MSSGŞ m.B/B.2'de; sigortalı veya sigorta ettiren avukatın, aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir:

- Sigortalı sorumluluğunu gerektirecek olayları, on gün içinde, sigortacıya bildirmek,
- Haberdar olduğu andan itibaren rizikonun gerçekleştiğini, derhâl sigortacıya ihbar etmek,
- Sigorta sözleşmesi yokmuş gibi, imkânları ölçüsünde zararın önlenmesi, azaltılması ve artmasının önlenmesi için gerekli her türlü önlemi almak ve bu amaçla sigortacı tarafından verilecek meslekî faaliyet dışındaki sigortacılıkla ilgili makul talimatlara uymak,
- Sigortacının talebi üzerine, olayın ve zararın nedeni ile hangi hâl ve şartlar altında gerçekleştiğinin ve sonuçlarının tespitine; tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına yarayacak, elde edilmesi mümkün bilgi ve belgeleri mâkul sürede vermek,
- Zarardan dolayı, dâva yolu ile veya başka yollarla bir tazminat talebi karşısında kaldığı veya aleyhine cezaî kovuşturmaya geçildiği hâllerde, durumdan

sigortacıyı derhâl haberdar etmek ve tazminat talebine ve cezaî kovuşturmayaya ilişkin olarak almış olduğu ihbarname, dâvetiye ve benzeri tüm belgeleri gecikmeksizin sigortacıya vermek,

- Sigorta konusu ile ilgili başka sigorta sözleşmesi varsa bunları sigortacıya bildirmek.

3.3.AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASINDA SİGORTACININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında sigortacının, Türk Ticaret Kanunu ve Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları ile hüküm altına alınan yükümlülükleri; “*rizikoyu taşıma yükümlülüğü*”, “*sigorta poliçesi verme yükümlülüğü*”, “*giderleri ödeme yükümlülüğü*”, “*sigorta tazminatını ödeme yükümlülüğü*”, “*aydınlatma yükümlülüğü*” ve “*ticarî ve meslekî sırları saklı tutmak yükümlülüğü*” dır. Bu yükümlülüklerle sırasıyla aşağıda değinilmiştir.

3.3.1. Rizikoyu Taşıma Yükümlülüğü

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre, risk ve riziko eş anlamlı olarak kabul edilmekte ve “*zarara uğrama tehlikesi*” anlamına gelmektedir. Sigorta hukukunda ise riziko, sözleşmenin taraflarının iradelerinin dışında olan, gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, gerçekleşecekse ne zaman gerçekleşeceği belirli olmayan, zarar veya başkaca istenmeyen bir hâlin doğumuna neden olan olaydır²⁴⁸.

Sigortacının sigorta sözleşmesinden kaynaklanan en önemli ve asli borcu rizikoyu taşıma yükümlülüğüdür²⁴⁹.

Sigortacının rizikoyu taşıma yükümlülüğü, sigorta edilen rizikonun gerçekleşmesinden önce “kronik” durumda iken, rizikonun gerçekleşmesiyle birlikte “akut” duruma gelir²⁵⁰. Sigortacının, sigorta tazminatını ödeyebilmesi için rizikonun

²⁴⁸ **Türk Hukuk Lügati** s. 287; KUBİLAY(*Özel Sigorta*), s.47.

²⁴⁹ KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 292; BOZKURT, s. 98

²⁵⁰ Bu kavramlar, KENDER tarafından “statik” ve “dinamik” olarak ifade edilmektedir; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 292; KAYIHAN, s.66; KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 226.

sigorta süresi içinde gerçekleşmesi, rizikonun sigorta teminatının kapsamına girmesi ve riziko ile zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekmektedir²⁵¹.

Sigortacının bu yükümlülüğü, Türk Ticaret Kanunu'nun 1421. maddesi hükmünde; "*Aksine sözleşme yoksa sigortacının sorumluluğu primin veya ilk taksidinin ödenmesi ile başlar. 1430. madde hükmü saklıdır*" şeklinde düzenlenmiştir.

Sigorta tazminatı aynen ödenebileceği gibi, nakden de ödenebilir²⁵². Bununla birlikte, aynen tazmin istisnaî hâllerde söz konusu olduğundan, nakden ödeme kural olarak kabul edilmiştir.

Anılan hüküm uyarınca, sigortacının rizikoyu taşıma yükümlülüğü, diğer bir ifade ile sigorta korumasının başlangıcı, sigorta priminin ödenmesine bağlıdır. Kural bu olmakla birlikte, taraflar düzenleyecekleri sözleşmede, sigortacının sorumluluğunun poliçe düzenlenmeden, hattâ prim alacağı ödenmeden de başlayacağını kararlaştırabilirler. Düzenlenecek sözleşmede sorumluluğun hangi tarihte başlayacağına ilişkin bir esas belirtilmemişse, primin veya ilk taksitin ödenmesinden önce gerçekleşen riziko, sigorta teminatı dışında kalmaktadır²⁵³.

MSSGŞ B/B.1.b. maddesi, sigortalıya karşı hukukî yardım da sunan meslekî sorumluluk sigortalarında, sigortalının tebligat ile dâvayı veya hukukî takibi öğrenmesini, rizikonun gerçekleştiği hâl olarak kabul etmiştir. Bu durum sorumluluk sigortasında hukukî korumanın, yan yüküm değil, aslî yüküm niteliğinde olmasından kaynaklanmaktadır²⁵⁴.

Ayrıca, Türk Ticaret Kanunu' nun "Koruyucu Hükümler" başlıklı 1452/3 maddesi gereğince, korumanın her durumda sigorta sözleşmesinin kurulması ile başlayacağını öngörülmesi, sigorta ettirenin lehine olduğu için geçerli olacaktır.

²⁵¹ OMAĞ, Meriç Kemal. "Sigortacı Açısından Sigorta Sözleşmesinin Hükümleri", **Prof. Dr. Fahiman TEKİL' in Anısına Armağan**, İstanbul, 2003, s. [25-41], s. 33.

²⁵² TTK m.1421 gerekçesi.

²⁵³ Yargıtay 11. HD. Esas: 2003/5833, Karar: 2004/623 (Kazancı Bilişim İçtihat Bilgi Bankası).

²⁵⁴ ŞENOCAK, s. 34.

Bu yükümlülük kapsamında, sigortacının, gerek sigorta sözleşmesi gerek sigorta genel şartları ile koruduğu menfaat ve bunun yanında bu sözleşme ile bu menfaate yönelik olarak hangi rizikolara karşı teminat sunulduğu hususları sigorta sözleşmesinde belirtilmelidir; çünkü, *menfaat* ve *riziko* sigorta sözleşmesinin en önemli unsurlarıdır²⁵⁵.

Sigortacının rizikoyu taşıma yükümlülüğünü sınırlandıran bazı hususlar bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, “*sigorta bedeli*” dir. Türk Ticaret Kanunu’nun 1461. maddesinde, sigortacının sorumluluğunun sigorta bedeli ile sınırlı olduğu belirtilmiştir. Sigortacılık uygulamasında, rizikoyu hesaplanabilir bir sınır içinde tutmak, reasüransa olanak tanımak, sigortacının ödeme yeteneğini sürdürmek gibi nedenlerle sigorta ettirene sınırsız bir koruma sağlanamamaktadır²⁵⁶.

Sigortacının, rizikoyu taşıma yükümlülüğünü sınırlandıran ikinci bir durum ise, “*teminat dışında kalan durumlar*” dır. Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları’nda bu husus iki şekilde ele alınmıştır: Birincisi, MSSGŞ A.3.maddesinde belirtilen ve her durumda teminat dışında bırakılan durumlardır²⁵⁷. İkincisi ise; MSSGŞ A/A.4. maddesinde yer alan, aksine sözleşme yoksa teminat dışında bırakılan hâllerdir²⁵⁸.

MSSGŞ Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu (Av.MSSK)’nda da bu sınırlama her iki durum için devam ettirilmiştir. Av.MSSK II. maddesinde, MSSGŞ

²⁵⁵ BOZKURT, s. 98.

²⁵⁶ ŞENOCAK, s.172.

²⁵⁷ A.3. Teminat Dışında Kalan Haller

Aşağıdaki hâller teminat kapsamı dışındadır:

- a) Sigortalının, poliçede belirlenmiş ve sınırları hukuk kuralları veya etik kurallar ile tespit edilen meslekî faaliyeti dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan tazminat talepleri,
- b) Meslekî faaliyetin ifası sırasında sigortalı tarafından kasten sebep olunan her tür olay ile davranışları,
- c) Sigortalı veya çalıştırdığı kişilerin, poliçede belirtilen meslekî faaliyeti ifa ederken alkol, uyuşturucu ya da narkotik maddelerin tesiri altında bulunması sonucunda meydana gelen olaylar.

²⁵⁸ A.4.1 Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Haller

- a) Herhangi bir bilgisayar esaslı veya elektronik ortamda saklanabilir, yazılı, basılmış veya herhangi bir yöntem ile (veya benzer bir şekilde) tekrar çoğaltılmış olsun veya olmasın her tür belge kaybı veya sigortalının bakım, gözetim ve kontrolüne verilmiş bilgi ve malzemenin kaybı veya imha edilmesi;
- b) Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri haricinde bir mahkemede açılan tazminat davaları ve tahkim;
- c) Her türlü haksız rekabet.

A/A.3. maddesinde yer alan düzenlemeler saklı tutularak, müvekkille bağlantılı sırların saklanması veya kötüye kullanılması sonucu meydana gelebilecek zararlar da teminat dışında bırakılmıştır. Yine, Av.MSSK III. maddesinde “Ek Sözleşme ile Teminat Altına Alınabilecek Tazminat Talepleri” başlığı altında, MSSGŞ A/A.4. maddede yer alan düzenlemeler saklı tutularak ilave sınırlamalar getirilmiştir²⁵⁹.

3.3.2. Sigorta Poliçesi Verme Yükümlülüğü

Sigortacı, sigorta ettirene sigorta poliçesi vermek zorundadır; poliçenin geç verilmesi nedeniyle oluşan zararları taşır(TTK m. 1424).

Yine Türk Ticaret Kanunu'nun 1424. Maddesi uyarınca, sigortacı, poliçe vermek yükümlülüğünü, sigorta sözleşmesi kendisi veya acentesi tarafından yapılmışsa, sözleşmenin yapılmasından itibaren yirmi dört saat içinde; diğer hâllerde ise on beş gün içinde yerine getirmek zorundadır. Ayrıca, sigorta poliçesinde sigortacının veya acente yetkilisinin imzasının bulunması da gereklidir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1425. maddesi uyarınca; “sigorta poliçesi, tarafların haklarını, temerrüde ilişkin hükümleri genel ve varsa özel şartları içeren bir belgedir”. Kısacası sigorta poliçesinde, tarafların hak ve borçları gösterilmektedir²⁶⁰.

MSSGŞ B/B.3.3. maddesinde,“ rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, özel durumlar hâriç olmak üzere, hangi belgelerin istenileceği poliçe ekinde anlaşılır şekilde yer almak zorundadır” ifadesi yer almaktadır. Bu ifadeden, poliçe düzenlemenin gerekli olduğu sonucu çıkmaktadır.

²⁵⁹ III. Ek Sözleşme ile Teminat Altına Alınabilecek Tazminat Talepleri:

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının “A.4. Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Haller, Tazminat Talepleri ve Ödemeler” maddesinde yer alan düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla;

1. Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı dışındaki kanunlar çerçevesinde yapılabilecek tazminat talepleri,

2. Sigortalının fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kasıtlı hareketlerinden kaynaklanabilecek tazminat talepleri,

3. Yabancı mevzuatın yanlış yorumlanması veya uygulanması ya da bunlara uyulmamasından kaynaklanan tazminat talepleri, aksine sözleşme yoksa teminat dışındadır.

²⁶⁰ BOZER, s. 42.

Sigortacılık uygulaması açısından, sigorta ettiren tarafından sigorta poliçesinin teslim alınması sigortacı tarafından yapılan icabı kabul mahiyetinde görüldüğünden, poliçe düzenlenip sigorta ettirene verilmesi önemli kabul edilmektedir²⁶¹.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1424/3. maddesinde, poliçenin verilmediği durumlarda sigorta sözleşmesinin yapıldığının genel hükümler uyarınca ispat edileceği hüküm altına alınmış, bu suretle de sigorta poliçesinin bir ispat aracı niteliği taşıdığı belirtilmiştir. Yargıtay da sigorta poliçesinin bir ispat aracı olduğu görüşündedir²⁶². Sigortacı, sigorta poliçesini kaybettiğini ve yeni bir nüsha tanziminin giderlerini üstleneceğini belirten sigorta ettirene, yeniden bir sigorta poliçesi vermek zorundadır.

Poliçenin, sigortacı tarafından sigorta ettirene sunulan teklifte bulunan şartlardan farklı şartlar içermesi söz konusu olabilir. Kanun'da, böyle bir durumda, sigorta ettiren lehine bir hüküm getirildiği; teklifnamede olmayıp, poliçede yer alan ve aleyhe durum yaratan hükümlerin ise geçersiz olduğu belirtilmiştir(TTK m. 1425/2).

3.3.3. Giderleri Ödeme Yükümlülüğü

Türk Ticaret Kanunu'nun 1426/1. maddesinde, *"Sigortacı, sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar tarafından, rizikonun, tazminatın veya bedel ödeme borcunun kapsamının belirlenmesi amacıyla yapılan makul giderleri, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, ödemek zorundadır"* hükmü yer almaktadır.

Sigortacı, sigortalının gerçek zararını ödeyeceğinden, sigorta ettirenin veya sigortalının, rizikonun ve tazminat ödeme borcunun kapsamının belirlenmesi amacıyla yapılan masraflarının da sigortacı tarafından karşılanması gerekmektedir; ancak, burada asıl olan iyi niyettir. Bu sebeple de, karşılanacak olan, her türlü masraf değil, yapılması mâkul görülen masraflardır. Bu noktada, maddede sözü edilen

²⁶¹ KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 184.

²⁶² KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 184.

kişiler iyi niyetli olarak harcama yapmışlarsa, harcamaların faydalı olup olmadığının da bir önemi olmadığı maddede belirtilmiştir²⁶³.

Türk Ticaret Kanunu m. 1426 hükmünde yer alan bu düzenlemenin Türk Ticaret Kanunu m. 1452/3 hükmü uyarınca sigorta ettiren, sigortalı ve lehtar aleyhine değiştirilmesi mümkün değildir. Değiştirilmesi hâlinde kanun hükmü uygulanır. Ayrıca, hükmün ikinci fıkrasında, eksik sigorta durumunun varlığı hâlinde ise bu giderlerin sigorta bedeli ile sigorta değeri arasındaki oran gözönünde tutularak tenzil edildikten sonra ödeneceği öngörülmektedir.

Diğer yandan, MSSGŞ B.3.1. maddesi ile sigortacıya, zararı önleme, azaltma, artmasına engel olma ve rüçû haklarının korunmasına yönelik olarak sigortalının yaptığı makûl giderleri; bunlar faydasız kalmış olsa bile, sigorta tazminatından ayrı olarak tazmin etme ve sigorta ettirenin istemi üzerine giderlerin karşılanması amacıyla gerekli tutarı avans olarak ödeme yükümlülüğü getirilmiştir.

3.3.4. Sigorta Tazminatını Ödeme Yükümlülüğü

Bu yükümlülük Türk Ticaret Kanunu'nun ilgi maddeleri esas alınarak başlıklandırılmış, "*Kısmî Ödemeler*" ile ilgili Türk Ticaret Kanunu'nun 1428. madde hükümlerine, sorumluluk sigortalarına uygulanmadığı için değinilmemiştir.

3.3.4.1. Genel Olarak

Sigorta sözleşmesinde, sigorta ettirenin asıl amacı, riziko gerçekleştiğinde, poliçe kapsamına giren bir zararın giderilmesidir. Bu nedenle, sigortacının bu yükümlülüğünün ne olduğunun ve ne zaman muaccel olacağını belirlenmesi gerekir²⁶⁴.

3.3.4.1.1. Tazminatın Ödenme Şekli

Sigorta sözleşmesinde, zararın aynen tazminine ilişkin bir hüküm yoksa, sigorta tazminatı nakden ödenecektir (TTK m.1427/1). Sigortalıya yapılacak ödeme,

²⁶³ TTK. m.1426 gerekçesi.

²⁶⁴ BOZKURT, s. 100.

genellikle nakden tazmin şeklindedir. Doğal olan da, istisnâî durumlar dışında, sigortacının ediminin nakit olmasıdır. Bunun yanı sıra, sigorta bedelinin çek, poliçe veya bono ile ödenmesi de mümkün olabilir; ancak, sigortalının bu ödeme şekillerini kabul etmesi gerekir.

3.3.4.1.2. Tazminatın Ödeme Yeri ve Sınırı

Sigorta bedelinin nerede ödeneceği konusunda Türk Ticaret Kanunu'nda bir düzenleme bulunmamaktadır. Sigorta sözleşmesinde veya poliçede bir hükmün bulunmaması durumunda, Borçlar Kanunu'nun hükümleri uygulanacaktır²⁶⁵. Türk Borçlar Kanunu'nun 89. madde hükmü ifa yerini tarafların kararlaştırabileceklerini, aksine anlaşma olmadığı takdirde ise, para borçlarının alacaklının ikametgâhında yerine getirileceğini hükme bağlamıştır.

Sigortacının ödeyeceği tazminatın sınırını özellikle sigorta değeri ve sigorta bedeli belirlemektedir. Ayrıca, sigorta sözleşmesi veya sigorta genel şartlarında, rizikonun ilgili sigorta sözleşmesindeki muafiyet kapsamına girmesi durumunda da, sigortacı, gerçekleşen rizikoya rağmen edimi yerine getirmekten kurtulacaktır²⁶⁶.

3.3.4.1.3. Tazminatın Ödenme Zamanı

Sigorta ettiren, riziko gerçekleşip sigorta konusu menfaat hasara uğradığında, tazminatı talep edebilmek için, tazminat alacağını istenebilir hâle, yani muaccel hâle, getirmek durumundadır.

Muacceliyet konusu ile ilgili olarak Türk Ticaret Kanunu 'nun 1427/2. Maddesi hükmünde yer alan *"Sigorta tazminatı veya bedeli, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortacının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde 1446'ncı maddeye göre yapılacak ihbardan kırk beş gün sonra muaccel olur. Can sigortaları için bu süre on beş gündür. Sigortacıya yüklenemeyen bir kusurdan dolayı inceleme gecikmiş ise süre işlemez"* şeklindeki düzenlemeden rizikonun gerçekleşmesinin

²⁶⁵ BOZKURT, s. 102.

²⁶⁶ BOZKURT, s. 103.

yeterli görülmemekle, rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesi ve sigortacının araştırmalarını bitirmesinin de şart olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Sigortacının da hasar tespitini uzatmaması, bildirimden başlayarak kırk beş günlük süre içerisinde bunu tamamlaması gerekir. Sigortacı, Sigortacılık Kanunu'nda yer alan "*Sigorta şirketleri, iyi niyet kurallarına aykırı olarak sigorta tazminatının ödenmesini geciktiremez*" hükmü uyarınca, tazminatın ödemesini geciktiremez (SK.m.32/3).

Bunun yanı sıra, sigortacıya yüklenemeyen bir kusurdan dolayı inceleme gecikmiş ise, süre işlemeyecektir. Diğer taraftan, sigortacı rizikonun gerçekleştiği kendisine ihbar yapılmadan öğrenmiş ise, muacceliyet için rizikonun gerçekleştiğine ilişkin ihbarın yapılmış olması da aranmamalıdır²⁶⁷.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1427/2 . maddesi hükmünde yer alan düzenlemelerin Türk Ticaret Kanunu'nun 1452/3. maddesi hükmü uyarınca, sigorta ettiren, sigortalı veya lehtar aleyhine değiştirilmesi mümkün değildir; değiştirilmesi hâlinde kanun hükmü uygulanır.

3.3.4.1.4. Avans Ödenmesi ve Temerrüt

Sigorta sözleşmesini yaparken, sigorta ettirenin amacı, zararının bir an önce telâfi edilmesi ve karşılaştığı tehlikeden dolayı herhangi bir mağduriyetinin doğmamasıdır. Bu durumda da sigorta ettirenin menfaatinin korunması gerektiğinden, sigortacıya, ödenecek tazminat veya bedelden mahsup edilmek üzere avans verme mecburiyeti getirilmiştir²⁶⁸.

Bu gerekçeye dayanarak, Türk Ticaret Kanunu'nun 1427/3. maddesi ile "*Araştırmalar, 1446. maddeye göre yapılacak ihbardan başlayarak üç ay içinde tamamlanamamışsa, sigortacı, tazminattan veya bedelden mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık hâlinde mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre süratle tespit edilecek hasar miktarının veya bedelin en az yüzde*

²⁶⁷ TTK m. 1427 gerekçesi.

²⁶⁸ TTK m. 1427 gerekçesi.

ellisini avans olarak öder" hükmü getirilerek, sigortacının avans ödemesinde bulunarak, sigortalının mağdur edilmemesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1427/4. maddesi hükmü uyarınca, sigortacının tazminat ödeme borcu muaccel olunca, sigortacı ihtarla gerek kalmaksızın temerrüde düşer. Ayrıca, sigortacının temerrüt faizi ödeme borcundan kurtulmasını öngören sözleşme hükümlerinin geçersiz olduğu da hüküm altına alınmıştır (TTK. m. 1427/5). Bu düzenleme ile, sigortacının sigorta ettirene göre daha güçlü bir konumda olduğu göz önünde bulundurularak, tazminat ödeme borcunda sigortacının temerrüde düşürülmesi için sigortacıya ihtar gönderilmiş olması şartı aranmamış ve sigortacıyı temerrüt faizi ödemekten kurtaran anlaşmaların geçersiz olduğu kabul edilmiştir²⁶⁹.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1427/5. madde hükmünde yer alan düzenlemeler Türk Ticaret Kanunu'nun 1452/3. madde hükmü uyarınca sigorta ettiren, sigortalı, lehtar aleyhine değiştirilmesi mümkün olmayıp, değiştirilmesi durumunda kanun hükmü uygulanacaktır.

Sigortacının tazminat ödeme yükümlülüğü ile ilgili olarak MSSGŞ B/B.3.2 ve B/B.3.3. de düzenleme yapılmıştır. MSSGŞ m. B. 3.2 ile, sigortacıya, sigortalının talebi üzerine, tazminat talebine ilişkin giderler için avans vermek zorunluluğu getirilmiştir. Tazminatın ödenmesine ilişkin olarak da, MSSGŞ m. B.3.3. de düzenleme yapılmıştır. Buna göre;

- "Rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, özel durumlar hariç olmak üzere, hangi belgelerin istenileceği poliçe ekinde açık ve anlaşılır şekilde yer almak zorundadır.

- Sigorta tazminatı, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortacının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirim yapılmasından kırk beş gün sonra muaccel olur. Sigortacıya yüklenemeyen bir kusurdan dolayı inceleme gecikmişse süre işlemez.

²⁶⁹ TTK m. 1427 gerekçesi.

- Araştırmalar, rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirim yapılmasından ya da zarar gorenin doğrudan sigortacıya başvurmasından başlayarak u ay içinde tamamlanamamışsa; sigortacı, tazminattan mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık hâlinde mahkemece yaptırılacak n ekspertiz sonucuna göre süratle tespit edilecek hasar miktarının en az yüzde ellisini avans olarak öder.

- Borç muaccel olunca, sigortacı ihtara gerek kalmaksızın temerrüde düşer.

- Sigortacının temerrüt faizi ödeme borcundan kurtulmasını öngören sözleşme hükümleri geçersizdir.

- Zarar, sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılandığı lde sigortacının sorumluluğu sona erer.”

Bu düzenlemenin Türk Ticaret Kanunu'nun 1427. maddesi ile uyumlu olduğu görülmektedir.

3.3.4.2. Kusurun Etkisi

Sigortacı, aksine sözleşme yoksa, sigorta ettirenin, sigortalının, lehtarın ve bunların fiillerinden hukuken sorumlu buldukları kişilerin ihmllerinden kaynaklanan zararları tazmin ile yükümlüdür. Sigorta ettiren, sigortalı ve tazminat ödenmesini sağlamak amacıyla bunların fiillerinden hukuken sorumlu oldukları kişiler, rizikonun gerçekleşmesine kasten sebep oldukları takdirde, sigortacı tazminat borcundan kurtulacak ve aldığı primleri geri vermeyecektir (TTK m. 1429/1). Bu hükmün amacı, sigortadan para almak kastıyla rizikonun gerçekleştirilmesine engel olmaktır²⁷⁰.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1452/1. madde hükmüne göre, 1429/1 hükmü emredici hükümler arasında sayıldığından, buna aykırı sigorta sözleşmeleri geçersizdir.

²⁷⁰ TTK m. 1427 gerekçesi.

3.3.5 Aydınlatma Yükümlülüğü

Sigorta sözleşmelerinin içerikleri ve sigortacının ediminin karışık olması, çoğu zaman anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı, düzenlemelerde sigorta ettirenin yanı sıra, sigortacı ve sigorta acentesi için de muhatabı aydınlatma ve onu bilgilendirme yükümlülüğü getirilmiştir²⁷¹. Aydınlatma yükümlülüğü ile, sigortacının, sözleşme ilişkisine girmek isteyen avukatı sözleşmeyle ilgili önemli konularda bilgilendirerek, sağlıklı karar vermesini sağlamak amaçlanmıştır²⁷².

Sigortacının sigorta ettireni aydınlatma yükümlülüğünün kapsamına ona bilgi vermenin yanı sıra kendisine danışmanlık yapma yükümlülüğünün de dâhil olduğu ve bunun sigorta ettirenin bilgilendirilmesinin ikinci ve tamamlayıcı adımı olduğu görüşü ileri sürülmektedir²⁷³.

Sigortacının aydınlatma yükümlülüğü, önceleri sadece Sigortacılık Kanunu ve buna bağlı olarak çıkarılan Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik²⁷⁴(SSBİY) ile düzenlenirken, daha sonra Türk Ticaret Kanununda da düzenleme konusu yapılmıştır. Aydınlatma yükümlülüğü SSBİY ve Türk Ticaret Kanunu açılarından ayrı ayrı ele alınacaktır.

3.3.5.1 Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik

Türk hukukunda, sigorta ettirenin sigortacı tarafından bilgilendirilmesine ilişkin ilk düzenlemeye 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda yer verilmiştir. Sigortacılık Kanunu m. 11/3 hükmünde, “*Sigorta şirketleri ve sigorta acenteleri tarafından, gerek sözleşmenin kurulması gerekse sözleşmenin devamı sırasında sigorta ettiren, lehdar ve sigortalıya yapılacak bilgilendirmeye ilişkin hususlar yönetmelikle düzenlenir.*” denilmiştir.

²⁷¹ ÖZDAMAR, Mustafa. “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Bağlamında Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğünü İhlâl Eden Sigortacıya Uygulanacak Yaptırım Sorunu”, **İÜHF M C. LXXI, S. 2**, 2013, s. [347-360], s. 349.(*Aydınlatma*)

²⁷² ELDELEKLİOĞLU, s. 388.

²⁷³ ÖZDAMAR (*Aydınlatma*), s. 351.

²⁷⁴ 28.10.2007 tarih ve 26684 sayılı Resmi Gazete.

Bu hüküm gereğince, Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmelik'te sigortacının sözleşmenin kurulmasından önce ve sonraki bilgi verme yükümlülüğü ayrıntılı olarak yer almıştır. Yönetmelikte altı bölüm ve on altı maddeden oluşmaktadır.

Yönetmelik'e göre, sigortacının bilgilendirme yükümlülüğü, sigortacı tarafından sigorta ettirene ve sigorta sözleşmesine taraf olmak isteyen kişilere karşı sözlü ve yazılı şekilde yerine getirilir. Bilgilendirmenin yazılı olarak yapılması esastır. Ancak, telefon, çağrı merkezi, internet ve benzeri iletişim araçları kullanılarak uzaktan pazarlama yöntemleriyle yapılan sigorta sözleşmelerinde olduğu gibi, sözleşme taraflarının fizikî olarak karşı karşıya gelmesinin ve işin gereği olarak yazılı bilgilendirme yapılmasının söz konusu olmadığı durumlarda, yazılı bilgilendirme şartı aranmayabilir. Ancak, sigortacı asgari bilgilendirmenin yapıldığını ispatla yükümlüdür (SSBİY m. 5/1).

Ayrıca, sigortacı, dürüstlük ilkeleri çerçevesinde sözleşmenin müzakeresi ve kurulması sırasında sigorta ettirene, sigortayla ilgili teknik konularda yardımcı olmak, yapılacak veya yapılmış sigortacılık işlemlerinin özellikleri ve sözleşmeye konu sigorta teminatı ile sigortanın işleyişi hakkında gerekli her türlü bilgiyi sözlü ve yazılı olarak vermekle yükümlüdür. Sigortacı, sigorta ettirene, sigorta sözleşmesine ilişkin genel açıklamaları, sözleşmenin kapsamındaki teminatlara ve özel şartlara ilişkin açıklamaları, riziko ve tazminata ilişkin açıklamaları, kendisine ve acentesine ilişkin açıklamaları yapmakla yükümlüdür (SSBİY m. 5/3).

Bilgilendirme yükümlülüğünün gereği gibi yerine getirilmemesi durumunda sigortacıya uygulanacak yaptırım da Yönetmelik'te yer almaktadır. SSBİY m. 7'ye göre, sigorta ettiren, aşağıdaki durumların varlığı durumunda, sigorta sözleşmesini feshedebileceği gibi varsa, uğradığı zararın tazminini de talep edebilecektir:

- Sigorta sözleşmesinin müzakeresi, kurulması ve devamı sırasında, bilgilendirme yükümlülüğü gereği gibi yerine getirilmemiş veya sigortacı hakkında yanıltıcı bilgi verilmişse,

- Bu Yönetmeliğin 8 inci maddesinde düzenlenen Bilgilendirme Formu²⁷⁵ gereği gibi teslim edilmemişse,

- Bilgilendirme Formu'nda yer alan bilgiler gerçeğe aykırı şekilde düzenlenmiş ve bu hâllerden herhangi biri sigorta ettirenin kararına etkili olmuş ise.

3.3.5.2. Türk Ticaret Kanunu Açısından

Türk Ticaret Kanunu'nda, sigorta ettirenin ve sigortalının sigorta konusu menfaat ve rizikolar hakkında sigortacıyı gerektiği şekilde bilgilendirmesi gerektiği hükme bağlamıştır. Türk Ticaret Kanunu'nun 1435 ilâ 1446. maddeleri arasında “*beyan yükümlülüğü*” başlığı altındaki hükümlerde, sigorta ettirenin üzerine düşenler ayrıntılı bir şekilde kaleme alınmıştır. Sigorta ettirenin bilgi verme külfetine karşılık Türk Ticaret Kanunu'nun 1423. maddesinde “*aydınlatma yükümlülüğü*” başlığı altında sigortacının benzer borcu yer almıştır. Buna göre, sözleşmenin kurulmasından önce ve sözleşmenin devamı esnasında sigortacı ve acentesi, muhatapı olan sigorta ettiren ve/veya sigortalıyı sözleşme hakkında bilgilendirmelidir²⁷⁶.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1423/1. maddesine göre, sigortacı ve acentesi, sigorta sözleşmesinin kurulmasından önce, gerekli inceleme süresi de tanınmak şartıyla kurulacak sigorta sözleşmesine ilişkin tüm bilgileri, sigortalının haklarını, sigortalının özel olarak dikkat etmesi gereken hükümleri, gelişmelere bağlı bildirim yükümlülüklerini sigorta ettirene yazılı olarak bildirmekle yükümlüdür. Ayrıca, poliçeden bağımsız olarak sözleşme süresince sigorta ilişkisi bakımından önemli sayılabilecek olayları ve gelişmeleri sigortalıya yazılı olarak açıklar (TTK m. 1423/2).

Aydınlatma açıklamasının verilmemesi durumunda ise, sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasından sonraki on dört gün içinde itiraz etmemişse, sözleşme poliçede yazılı şartlarla yapılmış olur. Aydınlatma açıklamasının verildiğinin ispatı sigortacıya aittir (TTK m. 1423/3)

²⁷⁵ SSBİY gereğince bir Sigorta Şirketinin Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortasına yönelik olarak hazırladığı “Bilgilendirme Formu” Örneği EK-3’ te yer almaktadır.

²⁷⁶ ÖZDAMAR (*Aydınlatma*), s. 349.

Kanunda yer alan bu düzenlemeye göre, aydınlatma yükümlülüğü; sigortacının ve acentesinin sözleşmenin kurulmasından önce ve sonra sigorta ettireni sözleşmenin esaslı unsurları, kapsamı ve şartları hakkında karar vermesini etkileyecek hususlarda bilgilendirmesi olarak tanımlanmaktadır²⁷⁷.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1423. maddesinde yer alan bu düzenlemenin Türk Ticaret Kanunu'nun 1452/3. madde hükmü uyarınca, sigorta ettiren, sigortalı veya lehtar aleyhine değiştirilmesi mümkün olmayıp, değiştirilmesi hâlinde kanun hükmü uygulanacaktır.

3.3.6. Ticarî ve Meslekî Sırları Saklı Tutmak Yükümlülüğü

Sigortacının, talep ettiği bilgi ve belgeler ile yaptığı incelemeler, sigorta ettiren avukatın müvekkillerine ait sırlarına ilişkin olabilir. Bu durumda sigorta ettiren avukat, meslekî sırlarının açıklanacağı kuşkusunu ile bunları sigortacıya iletmekten kaçınmaz. Yine avukat, kendisinde bulunan ve saklamakla yükümlü olduğu müvekkillerine ait sırları açıklamak zorunda kalabilir. Sır sahibinin, bu durumda Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın C/C.7. maddesi uyarınca sigortacının öğrendiği sırları saklamak yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yükümlülüğe aykırı hareket edilmesi durumunda ortaya çıkacak zarar, sigortacı tarafından tazmin edilecektir.

3.4. AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ VE ZAMANAŞIMI

3.4.1. Sigorta Sözleşmesinin Sona Ermesi

Türk Ticaret Kanunu'nda "*Sigorta Sözleşmelerinin Hükümleri*" başlığı altında, sigorta sözleşmelerinin tüm türlerine uygulanabilecek nitelikte, sigorta sözleşmesini feshetme veya cayma ile ilgili hükümler yer almaktadır. Hükümlerden bir bölümü bu hakkı sigortacıya, bir bölümü de sigorta ettirene vermekte; bazı durumlarda da sigorta sözleşmesi kendiliğinden sona ermektedir²⁷⁸.

²⁷⁷ ELDELEKLİOĞLU, s. 388.

²⁷⁸ BOZKURT, s. 73.

Ayrıca, MSSGŞ m. C.6 ve m. C.7 de de sigorta sözleşmelerinin hangi durumlarda son bulacağına ilişkin hükümler yer almaktadır.

MSSGŞ m. C/C.6/1'e göre sigorta sözleşmesinin son bulma hâlleri; *poliçede tanımlanan meslekî faaliyete son verilmesi, sigortacının iflâsı, sözleşmenin feshi ve sözleşmeden cayılmasıdır.*

MSSGŞ m. C/C.7'de ise, özel fesih nedenleri sayılmıştır. Maddenin düzenlemesine göre;

- “Sigorta ettiren, sigortacının sorumluluğu başlamadan önce, kararlaştırılmış primin yarısını ödeyerek sözleşmeden cayabilir.

- Sigortacının, konkordato ilan etmesi, ilgili sigorta dalına ilişkin ruhsatının iptal edilmesi veya sözleşme yapma yetkisinin kaldırılması gibi hâllerde; sigorta ettiren, bu olguları öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir.

- Sigorta ettiren, aciz hâline düşen veya hakkında yapılan takip semeresiz kalan sigortacıdan, taahhüdünün yerine getirileceğine ilişkin teminat isteyebilir. Bu istemden itibaren bir hafta içinde teminat verilmemiş ise sigorta ettiren sözleşmeyi feshedebilir”.

Sigorta sözleşmesini sona erdiren durumlar aşağıdaki başlıklar altında ele alınmıştır.

3.4.1.1. Tarafların Anlaşması Nedeniyle Sona Ermesi

Sözleşme serbestîsi prensibinin bir sonucu olarak, bütün sözleşme ilişkilerinde olduğu gibi, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinde de, taraflar anlaşmak suretiyle sigorta sözleşmesini süresi dolmadan sona erdirebilirler.

3.4.1.2. Sözleşme Süresinin Dolması Nedeniyle Sona Ermesi

Sigorta sözleşmesinde süre, *şeklî* (formel) süre, *maddî* (material) süre ve *teknik*

süre olarak üçe ayrılmaktadır. Sigorta sözleşmesinin, yapılmasından sona ermesi ânına kadar geçen süre, *şeklî süre* iken, sigortacının sorumluluğunu gösteren süre *maddî süredir*. *Teknik süre* ise, prim borcunun devam ettiği zaman parçası olup, hemen daima sözleşmede öngörülen başlangıç tarihinde başlar ve devam eder ve bazı durumlarda akdî sürenin bitiminden sonra sona erebilir²⁷⁹. Daha önce de belirtildiği gibi, Türk Ticaret Kanunu'nun 1421. maddesi gereğince sigortacının sorumluluğu, aksi kararlaştırılmamış ise, primin veya ilk taksidinin ödendiği tarihten itibaren başlar ve şeklî sürenin sona erdiği âna kadar devam eder. Sigorta sözleşmesinin süresinin sona erme ânı ile sigortacının sorumluluğunun devam ettiği sürenin sona erme ânı aynıdır. Sigorta sözleşmesinin süresi hesaplanırken, primin ödendiği tarih değil, sözleşmenin kurulduğu tarih esas alınacaktır. Bununla birlikte, sözleşmenin yürürlük tarihini primin ödenmesine bağlayan sigorta sözleşmelerinde, sigorta sözleşmesinin süresi primin ödenmesinden itibaren hesaplanmalıdır²⁸⁰.

Sorumluluk sigortası sözleşmeleri uygulamada, genellikle bir yıl süreli yapılmakta ve bu süre poliçe üzerine yazılmaktadır. Sürenin bitiminde, yeni bir poliçe düzenlenmekte ve bunun süresi, öncekinin bitiminden itibaren başlamaktadır²⁸¹.

Sigorta poliçesinde yazılı sürenin dolmasıyla, sigorta sözleşmesi kendiliğinden sona erecektir. MSSGŞ A.5. maddesinde de, “sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile saat 12.00’de başlar ve saat 12.00’de sona erer” denilerek sigortanın, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde sona ereceği düzenlenmiştir. Sigorta sözleşmesinin sona ereceği tarih sözleşmede kararlaştırılmamış ise, sürenin belirlenmesi Türk Ticaret Kanunu'nun 1410. maddesine göre yapılacaktır. Bu maddeye göre; “süre, sözleşme ile kararlaştırılmamış ise, taraf iradeleri, yerel teamül ile hâl ve şartlar göz önünde bulundurularak, mahkemece belirlenir”.

Sigorta sözleşmesinin süresinin dolmasıyla birlikte, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın, sigorta güvencesi sona erer; yani, bu durumda sigorta sözleşmesinin

²⁷⁹ KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 232, 233.

²⁸⁰ BOZER, s. 45; KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 232, 233; CAN(*Sigorta Hukuku*), s.323.

²⁸¹ KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 237.

sona ermesi için sigortacının veya sigorta ettirenin fesih ihbarında bulunmalarına gerek yoktur²⁸². Ancak, sözleşmenin sona erebilmesi için taraflardan birinin diğerine fesih bildiriminde bulunması şartı konulmuşsa, böyle bir bildirim olmadan, söz konusu tarihin gelmesi sözleşmeyi geçersiz kılmaz ve sözleşme bir yıl süreyle uzatılmış sayılır²⁸³. Böyle bir çözüm hem sigortacının hem de sigorta ettirenin yararınadır; çünkü, sigorta ettiren sigorta güvencesinden bir anda mahrum kalmayacağı gibi, sigortacı da müşterisini kaybetmemiş olacaktır²⁸⁴.

3.4.1.3. Meslekî Faaliyete Son Verilmesi Nedeniyle Sona Ermesi

MSSGŞ C/C.6. maddesinde, poliçede tanımlanan meslekî faaliyete son verilmesi durumunda sigorta sözleşmesinin sona ereceği ve işlemeyen günlere ait primin sigorta ettirene iade edileceği konusunda bir düzenleme yer almaktadır.

Meslekî sorumluluk sigortası, sigortalının sözleşme süresi içinde yürüttüğü meslekî faaliyeti dolayısıyla oluşan zararları güvence altına alır. Sigortalı avukatın herhangi bir nedenle mesleğini bırakması durumunda, meslekî sorumluluk sigortasının devam etmesinin sigortanın amacı ile bağdaşmayacağı açıktır. Çünkü, mesleği bırakan sigortalının rizikoyu gerçekleştirme mümkün değildir. Bu durumda sigorta kendiliğinden sona ermiş olacaktır.

3.4.1.4. Rizikonun Gerçekleşmesi Nedeniyle Sona Ermesi

“Rizikonun gerçekleşmesi” denildiğinde, bununla kastedilen, tazminat ödeme borcunu doğuran olayın meydana çıkmasıdır. Sigorta hukuku bakımından rizikonun gerçekleşmesine önemli sonuçlar bağlanmıştır. Bunlardan en önemlisi, rizikonun gerçekleşmesi ile birlikte sigorta sözleşmesinin sona ermesidir²⁸⁵.

Sigorta ettiren sigortacı, sigorta sözleşmesi ile sigortacının sigorta süresi içinde yapılan taleplerin tümüyle ilgili olarak ödeyeceği en yüksek tutar (yıllık limit

²⁸² ULAŞ, s. 98; ÇEKER, s. 127; KAYIHAN, s. 88; KABUKÇUOĞLU ÖZER, s. 253; BOZER, s. 48.

²⁸³ ÇEKER, s. 127.

²⁸⁴ ŞENOCAK, s. 284.

²⁸⁵ FİDAN, İsmail. “Sorumluluk Sigortalarında Rizikonun Gerçekleşmesi”, **Ankara Barosu Dergisi**, S. 2005-2, [33-56], s.34

toplamı) ile sigorta süresi içinde gerçekleşen her bir olay nedeniyle ödenecek en yüksek tutarı da (beher olay limiti) belirlemiş olabilirler²⁸⁶. Bu durumda belirlenen limit sigorta ettiren tarafından ödenen primler karşılığında sigortacı tarafından sunulacak âzami sigorta teminatını gösterdiğinden, sigorta süresi içinde yıllık toplam limite ulaşılmışsa sigortacının rizikoyu taşıma yükümlülüğü, dolayısıyla da sigorta sözleşmesi sona erecektir; sigorta ettiren ile sigortacı “beher olay limiti” belirlememişlerse, sigorta edilen rizikonun sigorta süresi içinde gerçekleşmesi, sigorta bedeli kadar kayıp oluşursa, sigorta sözleşmesinin sonlanmasına yol açar²⁸⁷.

3.4.1.5. Sigortacının İflâsı Nedeniyle Sona Ermesi

Sigorta sözleşmesinin, sigortacının iflâsı nedeniyle sona ermesi, Türk Ticaret Kanunu’nun 1418. maddesinde düzenlenmiştir. Türk Ticaret Kanunu’nun 1418/ 1. madde hükmüne göre; sigortacının iflâsı hâlinde sigorta sözleşmesi sona erecek, sigortacının iflâsından önce ödenmeyen tazminat, özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, önce Sigortacılık Kanunu gereğince sigortacı tarafından ayrılması gereken teminatlardan, sonra iflâs masasından karşılanacaktır.

İflâs etmiş bir şirketle sigorta sözleşmesinin devam ettirilmesinde sigorta ettirenin menfaatinin olmadığı düşüncesi ile iflâsla birlikte sözleşmenin de son bulacağı bu madde ile hüküm altına alınmıştır²⁸⁸.

3.4.1.6. Rizikoyu Ağırлаştırmama Külfetinin İhlali Nedeniyle Sona Ermesi

Türk Ticaret Kanunu madde 1444’de, hem *sübjektif*²⁸⁹ hem de *objektif riziko ağırлаşması*²⁹⁰ öngörülerek, sigorta ettirene; *sübjektif riziko ağırлаşmasında* derhâl,

²⁸⁶ ŞENOCAK, s. 177.

²⁸⁷ KENDER (*Hususî Sigorta*), s. 348.

²⁸⁸ TTK m. 1418 gerekçesi.

²⁸⁹ Sübjektif riziko ağırлаşması: Sigorta ettirenin sigortacının rızası olmadan tehlikeyi bizzat kendi fiili veya davranışı ile veya yerine ikame ettiği kimsenin fiili veya davranışı ile ağırлаştırması halidir. Bu durumda sigorta ettirenin iki görevi vardır: Birincisi; tehlike durumunu ağırлаştırmama (muhafaza etme), İkincisi; eğer ağırлаşmış ise ihbar etme. ALGANTÜRK LIGHT, Didem. “Sigorta Sözleşmesi Süresi İçinde Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri”, “10. Yıl’a Armağan” İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:11 Sayı: 22, Güz 2012/2 [1- 8], s.4

²⁹⁰ Objektif riziko ağırлаşması: Sigorta ettirenin herhangi bir fiili olmadan ya üçüncü bir şahsın fiili ile veya hiç kimsenin fiili olmadan rizikonun ağırлаşmasıdır; ALGANTÜRK LIGHT, s. 4.

objektif riziko ağırlaşması hâlinde ise, öğrendiği tarihten itibaren 10 gün içinde ihbar yükümlülüğü getirmiştir. Bu bildirimle ilgili olarak sigortacıya Türk Ticaret Kanunu'nun 1445 /I. maddesi uyarınca sözleşmeyi fesih veya prim farkı talep etme hakkı verilmiştir. Sigortacı, bildirim tarihinden itibaren 1 ay içinde fesih hakkını kullanmadığı takdirde, sigorta geçerli olmaya devam eder. Bildirim yapılmamasına rağmen, sigortacı herhangi bir şekilde bu değişikliği öğrenmişse, yine bir ay içinde sözleşmeyi fesih hakkını kullanabilir²⁹¹.

Sigortacıya tanınan fesih yetkisi, tek yanlı bir irade beyanı olup, sigorta ettirene ulaşma ânından itibaren hüküm ifade eder. Fesih geçmişe etkili değildir. Bu nedenle, fesih ânına kadar sözleşmeden doğan karşılıklı borçların ifa edilmesi gerekir²⁹².

3.4.1.7. Sigortacının Aciz Hâlinde Olması Nedeniyle Sona Ermesi

Sigorta ettiren, aciz hâline²⁹³ düşen veya hakkında yapılan takip semeresiz kalan sigortacıdan, taahhüdün yerine getirileceğine ilişkin teminat isteyebilir. Bu istemden itibaren bir hafta içerisinde teminat verilmemişse, sigorta ettiren sözleşmeyi feshedebilir (TTK m. 1417/1 ve MSSGŞ m. C.7/3).

3.4.1.8. Sigortacının Konkordato İlan Etmesi, İlgili Sigorta Dalına İlişkin Ruhsatının İptal Edilmesi veya Sözleşme Yapma Yetkisinin Kaldırılması Nedeniyle Sona Erme

Sigortacının, konkordato ilan etmesi, ilgili sigorta dalına ilişkin ruhsatının iptal edilmesi veya sözleşme yapma yetkisinin kaldırılması gibi durumlarda; sigorta ettiren, bu olguları öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir (TTK m.1413/1, MSSGŞ m. C.7/2).

3.4.1.9. Sigorta Sözleşmesinin Cayma Nedeniyle Sona Ermesi

Gerek Türk Ticaret Kanunu gerek Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları

²⁹¹ ALGANTÜRK LIGHT, s. 4,5.

²⁹² KENDER (*Hususi Sigorta*), s.276.

²⁹³ Aciz hali: Borçlunun ödeme araçlarındaki yetersizlikten dolayı, hemen ifası gereken para borçlarını ödeme gücünden yoksun bulunması ve bu durumun sürekli nitelik taşımasıdır. Daha ayrıntılı bilgi için Bknz; DEYNEKLİ, Adnan. "Aciz Hali ve İflasın İşçi Alacaklarının Tahsiline Etkisi", *Ankara Barosu Dergisi*, Yıl:67, Sayı: 2, Bahar 2009, [43-47], s.44.

bazı durumlarda taraflara cayma hakkı tanımıştır. Bunlar dışında sözleşmede farklı nedenlerle cayma hakkı tanınması da mümkündür. Cayma hakkının kullanılması ile sözleşme de sona erebilir. Cayma nedeniyle sözleşmenin sona ermesi durumları şöyle sıralanabilir:

- Türk Ticaret Kanunu'nun 1430/3. maddesi gereğince, sigorta ettiren, sigortacının sorumluluğu başlamadan önce, kararlaştırılan sigorta priminin yarısını ödemek suretiyle sözleşmeden cayabilir. Sözleşmeden caymak isteyen sigorta ettirenin, ödemek zorunda tutulduğu bu prim (yarım prim), bir nevi yasal dönme cezası niteliğindedir²⁹⁴.

- Sözleşme öncesi ihbar yükümünün ihlali hâlinde geriye etkili dönme hakkı Türk Ticaret Kanunu madde 1439 ve buna paralel olarak MSSGŞ m. C/C.2/3'de düzenlenmiştir. Maddeye göre; sigortacı için önemli olan bir hususun bildirilmemiş veya yanlış bildirilmiş olması durumunda, sigortacı on beş gün içinde sözleşmeden cayabilir²⁹⁵ veya prim farkı isteyebilir. İstenilen prim farkının on gün içinde kabul edilmemesi durumunda, sözleşmeden cayılmış kabul olunur.

- Sigortacının, sigorta sözleşmesini bazı hükümlerine ilişkin olarak feshetmesi veya ondan cayması haklı sebeplere dayanıyorsa ve sigortacının sözleşmeyi geri kalan hükümlerle aynı şartlarla yapmayacağı durumdan anlaşılıyorsa, sigortacı sözleşmenin tamamını feshedebilir veya ondan cayabilir(TTK m. 1415/1). Sigortacı, sözleşmeyi kısmen feshetmiş veya ondan caymışsa, sigorta ettiren sözleşmenin tamamını feshedebilir veya ondan cayabilir (TTK m. 1415/2).

- Türk Ticaret Kanunu madde 1434'e göre, ilk taksidinin veya anlaşmaya göre tamamının zamanında ödenmemesi hâlinde, sigortacının, ödeme yapılmadığı sürece, sözleşmeden üç ay içinde cayma hakkı bulunmaktadır. Söz konusu cayma süresi, vâdeden itibaren başlamaktadır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 1442. ve MSSGŞ C/C.2(4) maddelerinde, cayma

²⁹⁴ KENDER (*Hususi Sigorta*), s. 245; CAN (*Sigorta Hukuku*), s. 326,327; AYLI, s.64; KAYIHAN, s.152.

²⁹⁵ “Sigortacıya tanınan cayma süresi hak düşürücü (sukutu hak) bir süredir”; ÖZTAN, s.121.

hakkının kullanılmayacağı ve düştüğü durumlar sayılmıştır. Buna göre, cayma hakkının kullanılmasından açıkça veya zimnen vazgeçilmişse, caymaya yol açan ihlâl sigortacı sebebiyet vermişse veya sigortacı, sorularından bazıları cevapsız bırakıldığı hâlde sözleşmeyi yapmışsa cayma hakkı düşer.

3.4.2. Zamanaşımı

“Zamanaşımı”, Türk Ticaret Kanunu’nun sigorta hukukuna ilişkin beşinci kitabının genel hükümler bölümünün 1420. maddesinde yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, sigorta sözleşmesinden kaynaklanan bütün istemler alacağın muaccel olduğu tarihten başlayarak iki yılda zamanaşımına uğramaktadır. Ancak, madde hükmünün devamında, “Türk Ticaret Kanunu’nun 1482. madde hükmü saklı kalmak üzere, sigorta tazminatına ve sigorta bedeline ilişkin istemler her hâlde rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren altı yıl geçmekle zamanaşımına uğrar “hükmü yer almaktadır. Bu maddede ile saklı tutulan Türk Ticaret Kanunu’nun 1482. maddesi, sorumluluk sigortalarını düzenleyen hükümler arasında yer almaktadır. Türk Ticaret Kanunu’nun 1482. madde hükmü şöyledir: “*Sigortacıya yöneltilecek tazminat istemleri, sigorta konusu olaydan itibaren on yılda zamanaşımına uğrar.*”

Kanun koyucunun sorumluluk sigortalarında, sigortacıya yöneltilecek tazminat istemlerinin zamanaşımı süresini on yıla çıkarmasının amacı; sorumluluğun doğumunun ve tazmini gereken zararının tespitinin uzun zaman alabiliyor olması nedeniyle genel hükümlerde öngörülen iki yıllık sürenin sorumluluk sigortalarında az olacağı düşüncesidir²⁹⁶.

Sözleşmenin taraflarının sözleşme hükmü ile Türk Ticaret Kanunu’nun 1420. maddesinde bütün istemler için belirtilmiş bulunan *iki yıllık*, sigorta tazminatına ve sigorta bedeline ilişkin istemler için altı yıllık ve sorumluluk sigortalarında, sigorta tazminatına ilişkin istemler için on yıllık zamanaşımı sürelerini Türk Ticaret Kanunu’nun 6. maddesi gereğince değiştirmeleri mümkün değildir.

Zamanaşımı süresinin ne zaman başlayıp biteceğinin belirlenmesi önemli bir husustur. Zamanaşımının başlangıcı;

²⁹⁶ TTK m. 1482 gerekçesi.

- Sigorta sözleşmesinden kaynaklanan bütün istemler için “alacağın muaccel olduğu tarihten başlayarak”, sigorta tazminatına ve sigorta bedeline ilişkin istemler için her hâlde “rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren” (TTK 1427/2. maddesine göre, sigorta tazminatı veya bedeli, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortacının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde Türk Ticaret Kanunu’nun 1446. maddesine göre yapılacak ihbardan kırkbeş gün sonra, muaccel olur. Ayrıca, Türk Ticaret Kanunu’nun 1431/3. Maddesine göre, sigorta priminin taksitle ödenmesinin kararlaştırıldığı hâllerde, riziko gerçekleşince, ödenecek tazminata veya bedele ilişkin primlerin tümü muaccel olur),

- Sorumluluk sigortalarında, sigortacıya yöneltilecek tazminat istemleri için ise “sigorta konusu olaydan itibaren” olacaktır (TTK m. 1482).

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları’nın C/C.9 maddesi ile de Türk Ticaret Kanunu’nun yukarıda belirtilen maddelerine paralel olarak, meslekî sorumluluk sigortası sözleşmesinden doğan bütün istemlerin, alacağın muaccel olduğu tarihten başlayarak iki yıl ve sigorta tazminatına ilişkin istemlerin ise her hâlde rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacağı hükme bağlanmıştır.

3.5. AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI SÖZLEŞMELERİNE İLİŞKİN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Diğer sorumluluk sigortası sözleşmelerinde olduğu gibi avukatlık meslekî sorumluluk sigortası sözleşmelerinde de sigortacı ile sigorta ettiren arasındaki uyuşmazlıkların çözümü iki şekilde gerçekleştirilebilir. Bunlar; “dâva yoluyla çözüm” ve “tahkim yoluyla çözüm” dür.

3.5.1. Uyuşmazlıkların Dâva Yoluyla Çözümü

Sigorta sözleşmelerinde taraflar arasında uyuşmazlık çıkması durumunda, uyuşmazlığın dâva yoluyla çözümünde; yetkili ve görevli mahkemeler, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) ve Türk Ticaret Kanunu’nun ilgi maddelerine

göre ařađıda Őekilde dűzenlenmiřtir.

3.5.1.1. Yetkili Mahkeme

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 6. maddesine gűre genel yetkili mahkeme, dâvalı gerĥek veya tűzel kişinin dâvanın aĥıldıđı tarihteki yerleşim yeri mahkemesidir. Ayrıca Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 15/1. maddesi ile zarar sigortalarından doğan dâvaların, sigorta, bir taşınmaza veya niteliği gereği bir yerde sabit bulunması gereken yahut řart kılınan taşınıra ilişkinse, malın bulunduğu yerde; bir yerde sâbit bulunması gerekmeyen veya řart kılınmayan bir taşınıra ilişkinse, rizikonun gerĥekleřtiđi yerde aĥılabileceđini hűkűm altına alınmıştır. Bu durumda, sigorta sűzleřmesinden doğan anlaşmazlıklar nedeniyle sigortacı aleyhine aĥılacak dâvalarda yetkili mahkeme, sigorta şirketinin merkezinin veya sigorta sűzleřmesine aracılık yapan acentenin ikametgâhının bulunduğu yerdeki mahkeme; sigortalı ve sigorta ettiren aleyhine aĥılacak dâvalarda ise yetkili mahkeme, dâvalının ikametgâhının bulunduğu yerdeki mahkeme olacaktır.

Sigorta sűzleřmelerinden dođan uyuřmazlıklarda yabancılık unsurunun bulunması durumunda 5718 sayılı Milletlerarası Őzel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun²⁹⁷ (MŐHUK) 'un 46. madde hűkműne gűre; sigorta sűzleřmesinden dođan uyuřmazlıklarda, sigortacının esas iřyeri veya sigorta sűzleřmesini yapan řubesinin ya da acentasının Tűrkiye'de bulunduđu yer mahkemesi yetkilidir. Ancak, sigorta ettirene, sigortalıya veya lehdara karřı aĥılacak dâvalarda yetkili mahkemenin, onların Tűrkiye'deki yerleřim yeri veya mutat meskeni mahkemesinin olduđu yerdir.

Sigortalının, zarar sorumlusuna karřı talep hakkı, bađlı olduđu hukukî nedene (haksız fiil, sűzleřmenin ihlâli, kanundan dođan) gűre deđiřecektir. Sigortacının yasal halefiyetine dayanarak zarar sorumlusuna aĥacağı rűcu dâvasında o hűkűmler uygulanacak ve yetkili mahkeme de o hukukî iliřkiye gűre belirlenecektir²⁹⁸.

²⁹⁷ 12 Aralık 2007 tarih ve 26728 sayılı Resmi Gazete.

²⁹⁸ KENDER(*Hususi Sigorta*), s. 346.

3.5.1.2. Görevli Mahkeme²⁹⁹

Türk Ticaret Kanunu'nun 4/1. maddesine göre; tarafların tâcir olup olmadıklarına bakılmaksızın; TTK'da öngörülen hususlardan doğan hukuk dâvaları ticarî dâva sayılmaktadır. Aksine hüküm bulunmadıkça, dâva olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticarî dâvalara bakmakla görevlidir (TTK m.5/1). Bir yerde asliye ticaret mahkemesi varsa, asliye hukuk mahkemesinin görevi içinde bulunan ve 4' üncü madde hükmünce ticarî sayılan dâvalarla özel hükümler uyarınca ticaret mahkemesinde görülecek diğer işlere asliye ticaret mahkemesinde bakılır (TTK m. 5/2). Buna göre, sigorta ettiren ve sigortacı arasındaki sigorta sözleşmesine ilişkin uyuşmazlıklarının görüleceği görevli mahkeme, aksine bir hüküm bulunmadığı sürece “*asliye ticaret mahkemesi*”dir.

3.5.2. Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü

Sigorta ettirenler veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen sigortacılar arasındaki uyuşmazlıklar temel kural olarak adlî yargı sistemi içerisinde çözümlenmektedir. Sigortacılık alanında ihtisas mahkemelerinin olmaması, yargı sürecinin uzun zaman alması ve maliyetinin yüksek olması, sigortalıların mağduriyetine neden olmakta ve zararının giderilmesi uzun zaman alabilmektedir. Bu nedenle, sigortalılar, bazı uyuşmazlıklarda, riski üstlenen tarafların haksız da olsa önerdikleri tazminatı kabul etmek durumunda kalabilmektedirler ve bu durum, sigortacılık sektörüne duyulan güveni sarsan bir faktör olarak değerlendirilmektedir³⁰⁰.

Söz konusu bu sıkıntıları aşabilmek amacıyla ülkemizde sigortacılık alanında

²⁹⁹ 28.11.2013 tarih ve 28835 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6052 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun(TKHK)'un 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe girmesi ile sigortacılık işlemlerinde sadece SK ve TTK değil, aynı zamanda TKHK'nın da dikkate alınması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Şöyle ki, TKHK m.3/1 (1) fıkrasına göre, ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına ya da hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan “sigorta sözleşmeleri” tüketici işlemi olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, TKHK m. 73/1 ile de tüketici işlemleri ve tüketiciye yönelik uygulamalardan doğabilecek uyuşmazlıklara ilişkin davalarda “tüketici mahkemelerinin” görevli olacağı hükmü getirilmiştir. Yine, TKHK'nın m. 3/1(k) fıkrasında tüketici; ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre, “Avukatlık Mesleki Sorumluluk Sigortası”nda, sigorta sözleşmesinin taraflarından “sigorta ettiren/sigortalı avukat”, tüketici değil “mesleki amaçlarla hareket eden kişi” olduğundan, bu tip sözleşmelere TKHK hükümleri uygulanamayacak ve Avukatlık Mesleki Sorumluluk Sigortalılarına yönelik uyuşmazlıkların çözümünde görevli mahkeme “tüketici mahkemesi” olamayacaktır.

³⁰⁰ SK m.30 gerekçesinden.

“*tahkim*” uygulamasına geçilmesine karar verilmiş ve sigorta tahkim sistemi³⁰¹, ülkemizde doğrudan Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliğine (Sigorta Birliği) bağlı olarak kurulan ve ayrı tüzel kişiliği bulunmayan Sigorta Tahkim Komisyonu (STK) bünyesinde işlemek üzere tasarlanmıştır.

3.5.2.1. Genel Olarak Sigorta Tahkim Komisyonu

Tahkim sistemi ile sigorta ettiren veya sigorta sözleşmesinden menfaat sağlayan kişiler ile riski üstlenen taraf arasında sigorta sözleşmesinden doğan tüm uyuşmazlıkların çözümü amaçlanmaktadır. Bu bağlamda, uluslararası uygulamalarda var olan “*Ombudsman Sistemi*” nin işleyişi esas alınmış, ülkemizdeki hukuk sistemi ile paralellik sağlanmasını teminen 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun (HMK) da yer alan tahkim sistemi temel esas ve usulleri çerçevesinde sistem şekillendirilmiştir.

Komisyon çalışmalarına 14 Şubat 2008 tarihinde başlamış ve her yıl artan sayıda sigorta uyuşmazlığını çözümlenmiştir. Komisyona yapılan başvuruların dağılımı **Tablo 8**'e çıkarılmıştır.

Tablo 8: Başvuruların Poliçe Türü Bazında Dağılımı

SİGORTA BRANŞLARI	YILLAR				
	2009	2010	2011	2012	2013
Meslekî Sorumluluk Sigortası	-	18	26	25	31
Diğer Sigorta Branşları	137	1115	1831	2328	4291
TOPLAM	137	1133	1857	2353	4322

Kaynak: Sigorta Tahkim Komisyonu, 2009-2013 Faaliyet Raporları

Tablo 8'den de görüleceği gibi Sigorta Tahkim Komisyonu'na başvuru her yıl büyük oranda artış göstererek devam etmektedir. Meslekî sorumluluk sigortası

³⁰¹ Tahkim sistemine ilişkin lehte ve aleyhte görüşler için Bknz: ARAS, Ecehan Y. ve YEŞİLOVA, Bilgehan. “Sigortacılık Tahkimi-Sigorta Tahkim Usulü ve Ayırdedici Özellikleri”. http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/9-Ecehan-Bilgehan-YE%C5%9E%C4%B0L_OAVA.pdf (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 05.01.2015) ve ÖZDAMAR, Mehmet. “Sigorta Hukukunda Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim Sistemi”, **GÜHFD**, Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal'a Armağan, C. XVII, Y. Ocak-Nisan 2013, S. 1-2, s. [831-856].(Tahkim)

branşındaki başvuruların hem miktar hem de artış oranının diğer branşlara göre daha az olduğunu görmekteyiz. 2013 yılındaki başvuruların büyük çoğunluğu (%78) prim üretimleri ile de paralel olarak “trafik sigortası” ve “kasko sigortası” ile ilgilidir³⁰².

3.5.2.2. Sigorta Tahkim Komisyonu’nun Yasal Dayanağı

Sigortacılık ile ilgi sorunların “tahkim yolu” ile çözümü 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun 30. maddesi ile hukukumuzda girmiştir. Tahkim sistemine ilişkin düzenlemeler Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan “*Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelik*”³⁰³ ile yapılmıştır. Hazine Müsteşarlığı ayrıca, sigorta tahkimine ve hakemlere ilişkin usul ve esasları düzenleyebilmek amacıyla “*Sigorta Tahkim Usulü ve Sigorta Hakemlerine İlişkin Tebliğ*”¹⁰ çıkarmıştır.

3.5.2.3. Sigorta Tahkim Komisyonuna Başvuru

Tahkim Komisyonu, bir Hazine Müsteşarlığı temsilcisi, iki Sigorta Birliği temsilcisi, bir tüketici derneği temsilcisi ile Hazine Müsteşarlığınca belirlenecek bir akademisyen hukukçu temsilcinin katılımı ile oluşur(SK m.30/2).

Sigorta şirketi ile uyuşmazlık yaşayan sigorta ettiren avukat çözüm bulabilmek için adli mahkemede dâva açma yerine, isteğe bağlı olarak Sigorta Tahkim Komisyonu’na başvuru yapabilir. Sigorta yaptıran avukatın böyle bir başvuruyu yapılabilmesi için öncelikle sigorta şirketinin Sigorta Tahkim Komisyonu’na üye olması ve kendisiyle ilgili ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklarda, tahkim usulünü önceden kabul etmiş olması gerekmektedir (SK m.30/1)^{304,305}.

İkinci olarak, sigortacılık yapan kuruluşla uyuşmazlığa düşen sigortalı avukatın, Sigorta Tahkim Komisyonu’na gidilebilmesi için, uyuşmazlığa konu teşkil eden olay ile ilgili olarak sigortacılık yapan kuruluşa gerekli başvuruları yapmış ve

³⁰² **Sigorta Tahkim Komisyonu, Yıllık Rapor**, 2013, s. 17.

³⁰³ 17.8.2007 tarih ve 26616 sayılı Resmi Gazete.

³⁰⁴ Tahkime üye sigorta şirketlerinin pazar payları: 2010 yılında % 90,1, 2011 yılında % 97,23, 2012 yılında %96,21, 2013 yılında ise % 96,73 dür. **Sigorta Tahkim Komisyonu Yıllık Rapor**, 2013, s.15.

³⁰⁵ Ancak, ilgili mevzuat ile zorunlu tutulan sigortalardan kaynaklanan bu fıkra kapsamındaki uyuşmazlıklar için ilgili kuruluş sigorta tahkim sistemine üye olmasa dahi hak sahipleri bu bölüm hükümlerine göre tahkim usulünden faydalanabilir (SK m.30/1).

talebinin kısmen ya da tamamen olumsuz sonuçlandığını belgelemiş olması gerekir. Sigortacılık yapan kuruluşun, başvuru tarihinden itibaren on beş iş günü içinde yazılı olarak cevap vermemesi de Sigorta Tahkim Komisyonuna başvuru için yeterlidir(SK m. 30/13).

3.5.2.4. Sigorta Tahkim Komisyonu'nun Başvuruyu İncelenmesi

Sigortacılık yapan kuruluşla uyuşmazlığa düşen sigortalı avukatın Sigorta Tahkim Komisyonu'na başvurusu, öncelikle raportörler tarafından incelenir. Raportörler en geç on beş gün içinde incelemelerini tamamlamak zorundadır. Raportörler tarafından çözümlendirilemeyen başvurular sigorta hakemine iletilir. Uyuşmazlığa hangi sigorta hakeminin bakacağı, Tahkim Komisyonu tarafından sigorta hakemi listesinden seçilir. Tahkim Komisyonu, işin niteliğine bağlı olarak en az üç sigorta hakeminden oluşan bir heyet oluşturulmasına karar verebilir. Ancak, uyuşmazlık konusu miktarın on beş bin Türk Lirası ve üzerinde olduğu durumlarda heyet teşekkülü zorunludur. Heyet kararını çoğunlukla verir. Hakemler, sadece kendilerine verilen evrak üzerinden karar verir. Seçilen sigorta hakemi mücbir nedenler ve umulmayan hâller hariç olmak üzere görevi reddedemez. Bununla birlikte, taraflar, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan hâkimi ret nedenlerine dayanarak hakemi reddedebilir. Ret talebi Tahkim Komisyonu'na, durumun öğrenildiği tarihten itibaren en geç beş iş günü içinde bir dilekçeyle yapılır. Ret talebi üzerine Komisyon müdürü, iki tarafın görüşlerini dinledikten sonra bu konuda en geç beş iş günü içinde karar verir(SK m. 30/15).

Hakemler, görevlendirildikleri tarihten itibaren en geç dört ay içinde karar vermeye mecburdur. Aksi hâlde, uyuşmazlık yetkili mahkemece hâll edilir(SK m. 30/16).

BÖLÜM IV

4. BİR AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI POLİÇESİ ÖRNEĞİNİN KAPSAMININ İNCELENMESİ

Örnek olarak ele aldığımız bir sigorta şirketinin avukatlar için düzenlediği Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Poliçesi³⁰⁶ (EK-4) iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölüm; TEMİNAT ÖZETİ' ni içeren ana bölüm olup, *sigorta ettiren/sigortalı avukatın* kimliğini, meslekî faaliyetin ne olduğunu, poliçenin dönemini, teminat limitini, tenzili muafiyet tutarını, poliçenin coğrafi sınırını, uygulanacak ülke kanununu, poliçe kapsamındaki ek teminatların neler olduğunu, prim tutarını, düzenleme tarihi ve yerini, prim ödeme şeklini, sigortalı ve sigortacının isim ve imzalarını içermektedir.

İkinci bölüm ise; Poliçe ÖZEL şartlarının ayrıntılı olarak yer aldığı ek bölümdür.

Örnek poliçe kapsamı, önemli olduğu düşünülen yönleri itibariyle aşağıdaki maddelerde incelenmiştir.

4.1. ÖRNEK POLİÇEDE GEÇEN ÖNEMLİ KAVRAMLAR VE TANIMLARI

Sigorta Ettiren: Bu poliçenin tarafı olan “avukat” ya da “avukatlık(hukuk) bürosu” dur.

Sigortalı: Sigortalı, ayrı ayrı belirtilmiş aşağıdaki şahısların her biri ya da hepsi anlamındadır:

³⁰⁶ Yıllık cirosu 500.000TL'den fazla olan avukatlar risk faktörleri yönünden ayrı bir değerlendirilmeye tabi tutulduklarından, primler ve muafiyetler farklılık göstermektedir. Bu poliçe yıllık cirosu 500.000 TL nin altında olan avukatlar için geçerlidir.

- a. *Sigorta ettiren*
- b. *Poliçe dönemi boyunca sigorta ettiren ‘in çalışanı olan her bir çalışan ve her bir eski çalışan,*
- c. Paragraf (a) veya (b)’de söz edilen kişilerin merhum(vefat etmiş) ya da yasal olarak ehliyetsiz olması hâlindeki yasal şahsî temsilciler.
- d. *Sigorta ettiren ile veya sigorta ettiren için çalışan ortak avukat, avukat ve stajyer avukatlar.*

Bu poliçe teminatı bağımsız çalışan avukatlar ve/veya bir hukuk (avukatlık) bürosunda çalışan avukatlar için geçerli olup, bir hukuk (avukatlık) bürosu dışında bir şirkette, işletmede, kurum veya kuruluşta bordrolu olarak çalışan avukatlar *sigortalı* tanımına dâhil değildir.

Sigortacı: Poliçenin diğer tarafı olan *Sigorta A.Ş.* anlamındadır.

Çalışan: Poliçede *çalışan*, bir iş akdine göre, *sigorta ettiren avukatın* ’in bir çalışanı olarak açıkça görevlendirilen, işe alımı *Sosyal Güvenlik Kurumu’na* bildirilen gerçek kişiler ve stajyer avukatlar anlamında ifade edilmiştir. Ofis elemanları bu tanım içinde yer alırken, *sigorta ettiren* ‘in yanında çalışan diğer avukatlar, geçici sözleşmeli işçiler ve taşeronlar bu tanım içinde kabul edilmemektedir.

Hasar³⁰⁷ : Hasar, poliçede, *mahkeme, Tahkim Kurulu* ve benzeri adli mercilerce belirlenmiş ve kesinleşmiş ya da *sigortalı avukatın, sigortacının* da önceden rızasını alarak üçüncü şahıslarla anlaşma yoluyla belirlediği tazminat tutarı anlamındadır. Bu tanımın içine *savunma masrafları* girmemektedir.

Tazminat Talebi: Sigortalı avukatın meslekî hizmetlerini yerine getirirken ortaya çıktığı iddia edilen herhangi bir ihmâlkâr davranış, hata ya da eksikliğin neden olduğu kayıpların tazmini ile; ilgili şikâyete dayalı hukukî işlemler, kamu dâvası, tahkim veya başka bir alternatif ihtilâf giderme yöntemi dâhil ancak, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla sigortalı avukata yapılan her türlü yazılı talep, poliçede, “tazminat talebi” anlamında kullanılmıştır.

³⁰⁷ Bazı hasar örnekleri **EK-6**’ da verilmiştir.

Savunma Masrafları : Poliçede; *sigortalı* avukat tarafından üstlenilen dâhilî ya da genel harcamalar, *sigortalı avukatın* ya da *çalışanlarının* maaşları hariç olmak üzere herhangi bir *tazminat talebinin* soruşturulması, savunulması ve tasfiyesi için gerekli ve mâkul olarak üstlenilen tüm hukukî giderler ve harcamalar “*savunma masrafları*” olarak tanımlanmıştır.

Meslekî Hizmetler: *Sigortalı avukatın* Türkiye sınırları dâhilinde, *Türkiye Cumhuriyeti Kanunları* uyarınca avukatlık mesleği çerçevesinde yürüttüğü faaliyetler ve her türlü yargı mercii önünde, kanunun kendisine verdiği yetkiler çerçevesinde icra ettiği bilirkişilik ve benzeri görevleri poliçede “*meslekî hizmetler*” olarak ifade edilmiştir.

4.2. ÖRNEK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI POLİÇESİNİN NİTELİĞİ

Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Poliçesi “hasar ihbar esaslı” bir poliçedir. Bu nedenle, sigortalıya yapılan tazminat taleplerinin poliçe dönemi içinde gerçekleşmesi ve sigortacıya yazılı olarak ihbar edilmesi herhangi bir yükümlülük için ön koşul teşkil etmektedir.

Poliçenin *Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları (EK-1)* ve *Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigorta Kızı (EK-2)* ile poliçe üzerinde belirtilen özel şartlara dayandığı ve poliçe üzerinde belirtilen özel şart hükümlerinin genel şartlara ters düşmediği ölçüde önde ve üstün geldiği poliçede belirtilmektedir.

“*Örnek*” poliçenin teminat başlangıç tarihi poliçe başlangıç tarihinden 5 yıl öncesidir. Ayrıca *sigortalı* avukatın, poliçe vâde bitim tarihinde poliçeyi yenilememesi durumunda, vâde bitim tarihi itibarıyla 24 ay süreyle “*uzatılmış ihbar süresi*” teminatı bulunmaktadır. Bu nedenle MSSGŞ m. A.1. (a) ve (b) bentlerinde belirtilen tip sözleşmelerin her ikisini de içermektedir. Diğer bir ifade ile “*örnek*” olarak incelediğimiz sigorta poliçesinin koruması “*hem geçmişe hem de geleceğe etkili*” dir³⁰⁸.

³⁰⁸ Bknz. **Şekil 3**, Shf.61.

Poliçe bir yıllık olup, genel şartlarda belirtilen hâllerde vade bitiminden önce iptal edilmedikçe, teminat vâde bitim tarihinde *sigorta ettiren avukata* herhangi bir özel tebligat yapılmaksızın kendiliğinden sona erecektir. Tarafların poliçeyi yenilemek istemesi durumunda bu hususta tarafların yazılı olarak açıkça anlaşması gerekecektir.

Poliçe içeriğinde; poliçenin, “*sigorta ettiren avukat*” tarafından, “*poliçe dönemi*” içinde herhangi bir zamanda yazılı olarak postayla veya poliçeyi *sigortacıya* veya onun yetkili acentesine teslim etmesi yoluyla fesih edebileceği, böyle bir durumda; iptal işleminden önce herhangi bir hasar talebi yapılmamışsa veya herhangi bir hasara yol açabilecek durum bildirilmemişse, *sigortacı* gün esasına göre primin o zamana kadar işleyen kısmını gönderme masrafları da düşülmüş olarak alıkoyma hakkına sahip olduğu, aksi durumda primin iade edilmeyeceği ve poliçe iptal edildiğinde tamamen kazanılmış sayılacağı belirtilmektedir.

Sigorta ettiren avukat tarafından yazılı ve imzalı olarak sigortacıya iletilen Soru (Talep) Formunda (EK-5) yer alan beyan ve sigorta ettiren avukatın verdiği diğer tüm bilgilerin yapılan sözleşmenin temelini oluşturduğu ifade edilmektedir.

4.3. SİGORTA ÜCRETİNİN (PRİMİNİN) ÖDENME ŞEKLİ

Poliçe şartlarına göre, sigorta ücreti, *sigorta ettiren avukatın* tercihine ve karşılıklı anlaşmaya bağlı olarak, toptan(defaten) veya taksitle ödenebilecektir. Taksitli ödeme kararlaştırılmışsa ilk taksit (peşinat) poliçenin tesliminde ve kalan taksitler de poliçede belirtilen tarihlerde nakden ödenecektir. Sigorta ücretinin tamamı veya taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa ilk taksit (peşinat) poliçenin teslimine rağmen ödenmemişse sigortacının sorumluluğu başlamayacaktır. Rizikonun gerçekleşmesi hâlinde vâdesi gelmemiş taksitlerin, sigortacının ödemekle yükümlü olduğu tazminat miktarını aşmayan kısmı muaccel olacaktır(Türk Ticaret Kanunu ve Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın daha önce değindiğimiz hükümleri gereğince). Ayrıca poliçe hükümlerine göre, taksitle ödeme hâlinde, peşinatın ya da taksit miktarlarından birinin, karşısında belirtilen ve kesin olarak kararlaştırılmış bulunan nihai ödeme tarihinde ödenmemesi durumunda sigorta

sözleşmesi ayrıca bir ihbara gerek kalmaksızın Borçlar Kanunu m. 107/3 uyarınca derhâl feshedilmiş kabul edilecektir.

4.4. SİGORTACININ TAZMİNAT ÖDEME YÜKÜMLÜLÜĞÜ İLE İLGİLİ ŞARTLAR

Örnek poliçede yer alan hükümlere göre, *sigortacı*:

- *Sigortalı avukatın*, Türkiye sınırları dâhilinde, Türkiye Cumhuriyeti Kanunları uyarınca avukatlık mesleği çerçevesinde yürüttüğü faaliyetler ve her türlü yargı mercii önünde, kanunun kendisine verdiği yetkiler çerçevesinde icra ettiği bilirkişilik ve benzeri görevlerini (meslekî hizmetlerini) ifa ederken gerçekleşen ya da iddia edilen ihmâl ya da eksikliğinden doğan görev aksatma, hata, yanlış beyanda bulunma, hatalı veya yanıltıcı beyan verme, gizliliğin ihlâli veya meslekî hizmeti yerine getirmeme nedeniyle meydana gelmiş,

- *Poliçe süresi* içinde yapılmış ve *sigortacıya* “poliçe süresi” veya “uzatılmış ihbar süresi” içinde yazılı olarak ihbar edilmiş ve

- Söz konusu ihmâl, hata ya da eksiklik ilk olarak “geriye dönük teminat başlangıç tarihinde” ya da bu tarihten sonra ancak, poliçe bitiş tarihinden önce meydana gelmiş ise; gerçek ya da iddia edilen yasal yükümlülükten doğan kayıp için “üçüncü şahıslar” tarafından “sigortalıya” yapılan herhangi bir tazminat talebiyle ilgili olarak *sigortacı*, *sigortalı avukatın* zararını tazmin edeceğini kabul ve beyan etmektedir.

Ayrıca poliçede; *sigortacının*, bu poliçenin teminat başlangıç tarihinden önce *sigortalı avukat* tarafından bilinen ya da *sigortacının* mâkul görüşüne göre *sigortalı avukat* tarafından öğrenilmiş olabilecek ya da bu poliçenin teminat başlangıç tarihinden önce başka bir sigorta kapsamında *sigortalı avukat* tarafından önceki *sigortacıya* bildirilen ya da sigorta başvurusu esnasında *sigortacıya* sunulan soru formunda ifşa edilen herhangi bir *tazminat talebi* ya da *durumla* ilgili olarak bu sigorta kapsamında herhangi bir şekilde yükümlü olmayacağı belirtilmektedir.

4.5. SAĞLANAN EK TEMİNATLAR

“*Ek teminatlar*”; Türk Ticaret Kanunu, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları ve MSSGŞ Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu’na göre poliçede verilmesi zorunlu olmayıp, sigorta ettiren avukat tarafından seçimlik olan teminatlardır. Örnek poliçe incelendiğinde, söz konusu ek teminatlardan bir bölümü için sigortacı tarafından bazı koşullar getirildiğini, bazıları için ise, herhangi bir koşul veya ek prim ödeme zorunluluğunun getirilmediğini görmekteyiz.

4.5.1. Koşulsuz Ek Teminatlar

Sigortacı, poliçe ile *sigortalı avukata* MSSGŞ A.1./b maddesinin yanı sıra, MSSGŞ A.1./a hükümlerini de uygulayarak “uzatılmış ihbar süresi” avantajını sağlamaktadır.

Buna göre; sigortalı avukatın, poliçe dönemi içinde vefat, sakatlık ya da emeklilik durumuna bağlı olarak meslekî hizmetlere son vermesi durumunda veya poliçe vâde bitim tarihinde poliçeyi yenilememesi durumunda, vâde bitim tarihi itibarıyla 24 ay süreyle “uzatılmış ihbar süresi“ teminatı söz konusudur.

“Uzatılmış ihbar süresi” geriye dönük teminat başlangıç tarihi ve sonrasında gerçekleşen bir kusur veya ihmâlden doğan tazminat talebinin, poliçe vade bitiminden sonra yapılması durumunda, söz konusu tazminat talebinin sigortacıya ihbar edilebileceği ek süre anlamındadır.

Poliçe ile sağlanan diğer bir ek teminat, *sigortalı avukatın* meslekî faaliyetin icrası esnasında kasıtlı olmayarak, üçüncü şahıslara “*hakaret*” etmesi ya da iftirada bulunması nedeniyle yapılacak tazminat talepleri teminat altına alınmış olmasıdır.

Sigortacı, poliçe ile MSSGŞ A.4.2 maddesi “Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Tazminat Talepleri” başlığı altında yer alan “mânevî tazminat talepleri”ni de teminat kapsamına ilave etmiştir. Buna göre; *sigortalı avukatın* poliçede tanımlı “*meslekî hizmet*” faaliyetinin icrası esnasındaki bir kusur ve ihmâli sonucu üçüncü kişilerin; haksız tutuklama, alıkoyma, kasıtlı kovuşturma, hakaret,

iftira ya da diğerk küçük düşürücü eylemler, bireysel gizlilik hakkının yazılı ya da sözlü olarak ihlâli, haneye tecavüz durumlarına mâruz kalması nedeniyle üçüncü şahısların uğradığı elem, üzüntü ve acı nedeniyle yapılan mânevî tazminat talepleri teminat kapsamındadır.

Sigortacının sağladığı diğerk ek bir teminat ta, *sigortalı avukatın* ilgili vekâletnamesinde “*tevkil*”³⁰⁹ yetkisi uyarınca sigortalı olmayan yetkili kıldığı avukatların kusur ve ihmâlınden kaynaklanan tazminat talepleridir.

4.5.2. Koşullu Ek Teminatlar

Koşullu ek teminatlardan birincisi “*yargı benzeri giderler*” dir. Bu kapsamda olan *savunma giderleri*, *sigortalı avukata* karşı soruşturma yetkisine sahip ya da bu gibi durumlarda hüküm verme yetkisine sahip herhangi bir kamu kuruluşu ya da meslek birliği tarafından yapılan herhangi bir şikâyetin, *sigortalı avukat* tarafından ya da *sigortalı avukat* adına araştırılması, savunması, dâva açılması ya da temyizi safhasında yapılan her türlü makul ücret, harcama ve masrafları kapsayacak şekilde düzenlenmiştir. Bu ek teminat, 50.000 TL tutarında bir alt limite tâbi tutulmuştur. Söz konusu alt limit, poliçe teminat limitinin bir parçası olup, bu limite ek olarak verilmemektedir.

Koşullu ek teminatlardan ikincisi “*iletişim giderleri*” dir. Sigortacı, poliçe vâdesi içinde *sigortalı avukat tarafından*;

- Poliçe teminat kapsamı altında olan bir tazminat talebi nedeniyle *sigorta ettiren avukatın* itibarına gelen zararı hafifletmek için ya da,

- Sigorta ettiren avukatın herhangi bir ortak ya da çalışanın beklenmedik ölümü ya da mâlûliyeti hâline bağlı olarak sigorta ettiren avukatın katlanacağı herhangi potansiyel iş durması masraflarını hafifletmek amacıyla yapılan iletişim masrafları teminat kapsamında yer almaktadır. Bu ek teminat ta 50.000 TL tutarında

³⁰⁹ **Tevkil etme:** “Vekillik verme; bir kimseyi vekil olarak atamadır”. Tevkil yetkisi: “Bir başkasının adına bir kimseyi vekil tayin edebilme izni; vekil olarak tayin edilen kişinin, örneğin bir avukatın (kendi) vekillik yetkisini bir başkasına devretme yetkisidir; AKCAN, Recep. Vekilin Başkasını Tevkil Etme Yetkisi”, SÜHFD, Cilt 9, Sayı 3-4, Yıl 2001, [7-28], s.8.

bir alt limite tâbi tutulmuştur. Söz konusu alt limit, poliçe teminat limitinin bir parçası olup, bu limite ek olarak verilmemektedir.

Poliçede, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarının A/A.4.1 maddesinin (a) bendi aksine, “*belge kayıpları*”, belirli şartlar altında teminat kapsamına alınmıştır.

Buna göre; poliçe vâdesi içinde, *sigortalı avukatın* veya *sigortalı avukatın* meslekî hizmet faaliyetleri sırasında emanet ettiği, koruma ya da emanet altına almasını istediği başka bir şahsın, koruması altında olduğu sanılan veya olduğuna inanılan, *sigortalı avukatın* yasal olarak sorumlu olduğu belgelerden herhangi birinin tahrip edildiğini, hasar gördüğünü, kaybolduğunu, tahrif edildiğini, silindiğini ya da unutulduğunu *sigortalı avukatın* fark etmesi ve *sigortacıya* bildirmesi durumunda, *poliçe dönemi* süresinde, söz konusu belgelerin ikame edilmesi ve geri getirilmesi için makul surette yaptığı tüm harcamalar ve masraflar teminat altına alınmaktadır.

Kayıp doküman teminatının geçerli olabilmesi için poliçede yer alan şartlar şunlardır;

- Söz konusu tahrip, belgeler nakil hâlindeyken ya da *sigortalı avukatın* veya *sigortalı avukatın* işlerinin normal seyri çerçevesinde emanet ettiği herhangi bir şahsın koruması altındayken gerçekleşmelidir ve kaybedilen ya da unutilan belgeler, *sigortalı avukat* tarafından dikkatli bir araştırmaya tâbi tutulmuş olmalıdır.

- Bu teminat kapsamında bahsi geçen harcamalar ve masraflar için yapılan herhangi bir *tazminat talebi*, *sigortacı* tarafından tayin edilen yetkili bir kişinin onayına tâbi tutulmuş faturalar ve belgelere bağlı olmalıdır.

Bu ek teminat, olay başına ve yıllık toplamda 100.000 TL alt limite tâbi tutulmuştur. Söz konusu alt limit, poliçe teminat limitinin bir parçası olup, bu limite ek olarak verilmemektedir. Poliçe teminat limitinin 100.000 TL’den az olduğu durumlarda, bu ek teminat için herhangi bir alt limit uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Poliçede, *kayıp dokümanlar* ek teminatı ile ilgili olarak aşağıdaki istisnalar yer

almaktadır. Sigortacı:

- Herhangi bir konşimento ya da sevkiyat belgesiyle sınırlı olmamak kaydıyla, herhangi bir menkul kıymetin ya da kıymetli evrakın kaybindan, tahribinden, çalınmasından, kötüye ya da hileli kullanımından doğan, söz konusu durumlara dayandırılan, atfedilebilen ya da söz konusu durumları dolaylı ya da dolaysız herhangi bir şekilde içeren herhangi bir tazminat talebinden kaynaklanan, “tazminat” ya da “savunma giderlerinden”,

- Yıpranma ve zaman içinde bozulmadan, güve ve haşarattan kaynaklanan tazminat taleplerinden,

- İsyan ya da sivil ayaklanmadan kaynaklanan tazminat taleplerinden,

- Belgelerin değiştirilmesi ya da yenilenmesinden kaynaklanan ve söz konusu ek teminat için geçerli olan alt limiti aşan tazminat taleplerinden sorumlu değildir.

Söz konusu ek teminatın konu olduğu “belge” tanımı; tüm anlaşmalar, plânlar, kayıtlar, kitaplar ve mektuplar anlamındadır. Ancak, bir üçüncü şahsın malı olan ve sigortalı avukatın yasal olarak sorumlu olduğu menkul kıymetleri, kâğıt para, senet ya da döviz ve damgaları bu tanımın dışında tutulmuştur.

4.6. SİGORTA TEMİNAT LİMİTİ

“Beher tazminat talebi” ve poliçe dönemi için toplamda sigortacının yükümlülüğü, sigortacı ve sigorta ettiren avukat arasında poliçe tanziminden önce anlaşılan teminat limiti miktarına kadardır.

Şemsiye poliçe teminatına eklenmiş birden çok avukatın aynı olay veya dâva üzerinde çalıştığı durumlarda, söz konusu olay veya dâva ile ilgili meslekî faaliyetlerin icrasında meydana gelen kusur veya ihmâl nedeniyle, sigortacı tarafından sadece kusur veya ihmâli gerçekleştiren avukatın poliçesi ile ilgili olarak tazminat ödemesi yapılmaktadır.

4.7. TENZİLİ MUAFİYET TUTARI

Poliçede, “*beher tazminat talebi*” için *sigortacının* yükümlülüğü, yalnızca “*beher olay*” başına belirlenen 1.000 TL tenzili muafiyet³¹⁰ tutarını aşan miktar kadar belirlenmiştir.

Tenzilî muafiyet, sigorta ettiren avukat tarafından ödenecektir. Tenzilî muafiyet “*beher tazminat talebi*” için geçerli ve tazminat tutarı ile savunma masrafları toplamı üzerinden uygulanmaktadır. Örneğin *sigortalı avukat*, 1.500 TL tutarında bir tazminat ödemesiyle karşılaşır, bunun 1.000 TL’sini kendisi, 500 TL’sini sigortacı ödeyecektir.

4.8. TAZMİNAT TALEBİ İSTİSNALARI

Örneğimizdeki poliçe, aşağıda belirtilen durumlardan doğan herhangi bir “tazminat talebi” ya da ” savunma masrafları” için teminat sağlamamaktadır.

- *Sigortalı avukatın* meslekî faaliyetin icrası esnasındaki kusur ve ihmâlinden kaynaklanmayan, doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir “*kişisel zarar*” ya da “*mal kaybından*” kaynaklanmış, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan *tazminat talepleri*,

- *Sigortalı avukat* ya da adına hareket eden kişiler tarafından, *meslekî hizmetlerin* verilmesinden doğan ücretin doğru olarak tahmin edilememesi sonucu olan *tazminat talepleri*,

- Bir *sigortalı avukat* tarafından başka bir *sigortalı avukata* yönelik olarak yapılan *tazminat talepleri*,

- Doğrudan ya da dolaylı olarak, haksız işten çıkarma, bir çalışanın sözleşmesi

³¹⁰ Tenzilî Muafiyet: Hasarın belli bir miktarının sigortalı tarafından yüklenilmesini ifade eder. Bu miktar sigorta bedelinin veya hasarın belli bir yüzdesi veya maktu bir bedel olabilir. Sigorta dönemi içerisinde meydana gelen bir hasar için olabildiği gibi, toplam hasar miktarı içinde söz konusu olabilmektedir. Tenzilî muafiyet oranı veya miktarını yüksek olması, sigortalının ödeyeceği prim miktarını azaltan bir etkidir.

ya da anlaşmasının tanınmaması veya ihlâl edilmesi, bir eğitim sözleşmesinin sonlandırılması, tâciz, ayrımcılık ya da benzeri bir tutumdan kaynaklanmış, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan tazminat talepleri,

- Doğrudan ya da dolaylı olarak aşağıdaki hususlardan kaynaklanmış, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan tazminat talepleri;

a) Herhangi bir *sigortalı avukatın* ticarî veya kişisel borcu ya da faaliyetleri süresince ürün veya hizmetlerin tedarik edilmesi ya da kullanımı için düzenlenen bir kontrat veya anlaşma şartlarının ihlâli,

b) *Sigortalı avukatın* doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir finansman, mal, destek ya da başka bir fayda veya avantaj elde etmek amacıyla vermiş olduğu garanti, güvence veya taahhütler,

- İdarî, adlî para cezaları ve vergi cezaları dâhil her türlü ceza ve cezaî şartlar (ancak, işbu istisna *hakaret* sebebi ile *sigortalı* avukata verilebilecek adli para cezaları için geçerli değildir) ya da; *sigortalı avukata* ödenen ücretler ya da masrafların iadesi, tazmini ya da mahsup edilmesi durumları veya kanunen sigorta teminatı altına alınamayacak diğer tazminatlar,

- *Sigortalı avukatın* meslekî tutumuna yönelik herhangi bir şikâyet veya meslekî tutumunun soruşturulmasına ilişkin olarak şikâyetçi, düzenleyici devlet kurumu, soruşturma görevlisi ya da cumhuriyet savcısı tarafından yapılan şikâyetle ilgili masrafların ödenmesine ilişkin hüküm ya da yapılan anlaşmalar,

- *Sigortalı avukatın* yaptığı ya da göz yumduğu veya yaptığı ya da göz yumduğu iddia edilen kastî, aldaticı, hileli ya da suç teşkil eden eylemlerden kaynaklanmış, bunlara dayalı ya da atfedilebilir veya bunların bir sonucu olarak ortaya çıkan *tazminat talepleri*,

- *Tazminat talebine* neden olan ihmâl, hatâ ya da kusurun *sigortalı avukatın* sahibi olduğu herhangi bir tüzel kişiliğin yöneticisi sıfatıyla vermiş olduğu yönetsel kararlardan kaynaklanması durumunda *tazminat talebi*,

- *Sigortalı avukatın* bu poliçe teminatına konu olan bir hasar için tazminat ödemesini hak ettiği başka bir poliçe varsa, bu poliçe ile sağlanacak tazminat ödemesi, (ancak, diğer poliçe limitini ve bu poliçe muafiyetini aşan tutarlar için geçerli olabilecektir)

- Terörizm, savaş ya da diğer düşman hareketleri ve/veya asbest veya asbest kullanımı, bulundurulması, tespiti, nakli, eliminasyonu ya da asbeste maruz kalınmasına dair herhangi bir gerçek ya da iddia edilen yaralanma ya da zarar, (bu istisna *sigortalının* meslekî faaliyetleri içinde yer alan uygulamalarından kaynaklanan zararlar için geçerli değildir.)

- Rekabet ve ticaretin engellenmesi, haksız rekabete ilişkin yasa ve kuralların ihlâl edilmesinden kaynaklanan ya da buna ilişkin diğer hususlardan doğan *tazminat talepleri*,

- *Meslekî hizmeti* yerine getirirken, hukuken gerekli ilgi, özen ve uzmanlık standartlarının ötesinde herhangi bir sözleşme gereği yüklenilen sorumluluklardan doğan *tazminat talepleri*,

- Herhangi bir garanti, kefalet, teminat veya benzeri durumlardan kaynaklanan sorumluluklardan doğan *tazminat talepleri*,

- *Meslekî hizmetin* yerine getirilmesinde, gecikme yaşanması ve/veya yükümlülüğün yerine getirilmemesinden doğan, buna dayalı, atfedilebilir ya da bunun sonucu olarak ortaya çıkan herhangi bir *tazminat talebi*,

- *Sigortalı avukatın* aciz hâlimden kaynaklanan *tazminat talepleri*,

- Mekanik arıza, elektrik kesintisi, elektrik akımı veya gücünün süratle artması veya yükselip düşmesi, kısmi veya tam kesinti dâhil olmak üzere her türlü elektrik arızası veya telekomünikasyon, uydu sistemleri arızaları gibi hususlardan kaynaklanan ve bunlara dayanan veya bunlarla ilişkili *tazminat talepleri*,

- Telif hakkı ihlâli, patent, ticarî marka, marka, ticarî sır, bilgisayar

programları, müşteri bilgileri ya da diğer fikrî mülkiyet haklarına izinsiz erişim ya da bunları zimmete geçirme nedeniyle ortaya çıkan bir tazminat talebiyle doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı olan, bu tazminat talebine atfedilebilir ya da bir şekilde bağlantılı olan *tazminat talepleri*,

- *Sigortacıya* bildirilmeden, *sigortalı avukatın* bir parçasını teşkil ettiği herhangi bir ortak girişim amacıyla diğer başka şirketler, firma(lar) ya da kuruluşlar için veya bunlar adına *sigortalı avukat* tarafından yürütülen işlerle ilgili *tazminat talepleri*,

- Menkul kıymetler ve/veya gayrimenkuller dâhil olmak üzere yatırımların *sigortalı* tarafından verilen herhangi bir tavsiye veya tahmin veya alınan fon yönetim kararı uyarınca performans göstermemesine doğrudan veya dolaylı olarak dayanan, atfedilebilen, bundan doğan, kaynaklanan ya da herhangi bir biçimde bununla ilgili olan *tazminat talepleri*,

- *Sigortalı avukatın* üçüncü kişi hesaplarını kendi hesabı ile ortak hesapta değerlendirmesi sonucu, bundan doğan ya da herhangi bir biçimde bununla ilgili olan *tazminat talepleri*,

- *Sigortalı avukatın* meslekî hizmet faaliyeti çerçevesinde ödemekle yükümlü olduğu her türlü vergilerden kaynaklanan *tazminat talepleri*.

4.9. SİGORTALI AVUKATIN POLİÇE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Sigortalı avukatın, ortaya çıkan bir hasarın ihbarı ile ilgili olarak, örnek poliçeye göre yerine getirmek zorunda olduğu yükümlülükleri şunlardır:

- *Sigortalı avukat*, kendisine yapılan herhangi bir “*tazminat talebini*” *sigortacıya* yazılı olarak 5 (beş) gün içinde bildirmek zorundadır.

- *Sigortalı avukat*, sanki sigorta sözleşmesi yokmuş gibi gerekli kurtarma ve koruma önlemlerini alacak ve bu amaçla *sigortacı* tarafından verilecek mâkul talimatlara uymak zorundadır.

- *Sigortalı avukat, sigortacının talebi üzerine, olayın ve zararın nedeni ile hangi hâl ve şartlar altında gerçekleştiğine ilişkin ve sonuçlarını tespiti, tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına yararlı, elde edilmesi mümkün bilgi ve belgeleri gecikmeksizin vermek zorundadır.*

- Bahsi geçen bilgi ve belgeler; olaya karışan kişiler, tazminat talebine neden olan durum hakkında detaylı bilgi, mağdur olan kişilerin isimleri, adresleri, var ise tanıkların isimleri, adresleri vb. durumları saptamaya yararlı mahiyette olmalıdır.

- *Sigortalı avukat, sigortacının yazılı onayı olmadıkça, sorumluluğu veya “tazminat talebini” kısmen veya tamamen kabul etmeyecek, ödeme taahhüdünde bulunmayacak, zarar görenlere herhangi bir tazminat ödemesi yapmayacaktır.*

- “*Tazminat talebine*” ve varsa cezaî kovuşturmayaya ilişkin olarak almış olduğu ihbarname, dâvetiye ve benzeri tüm belgeleri gecikmeksizin *sigortacıya* verme zorunluluğu vardır.

- *Sigortalı avukat’ın, sigorta konusu ile ilgili başka sigorta sözleşmesi varsa bunları sigortacıya bildirmek zorundadır.*

SONUÇ

Gelişmiş ülkelerin birçoğunda, avukatlık mesleğine başlarken, avukatın “Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası” olması bir ön koşul olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde, çok yakın bir zamana kadar, “Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Poliçesi” bilinen ve yaygın bir poliçe türü değildi. Özellikle ülkemizde faaliyet gösteren çok uluslu şirketler, Türk avukatlık bürolarıyla çalışan yabancı ülke avukatlık büroları ve ülkemizde gayrimenkul sahibi olan yabancı ülke vatandaşları, çalışacakları avukatın – bir yönüyle garanti niteliği taşıması nedeniyle-, meslekî sorumluluk sigortasının olmasını talep ve tercih etmeye başlamışlardır. Gerek bu yöndeki talep ve tercihler, gerekse günümüzün karmaşık yapıdaki iş hayatı ve insan ilişkilerinin sonucu olarak, sigortanın ortaya çıkması muhtemel büyük tazminat taleplerine karşı bir güvence oluşturması nedeniyle, ülkemiz avukatları her yıl artan oranda “Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası” yaptırmaya başlamışlardır.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasının, geçmiş yıllara göre daha çok yaptırılmasının nedenleri arasında, yasal mevzuatta yapılan değişiklik ve düzenlemelerin önemli bir paya sahip olduğu söylenebilir. Bu yasal değişiklik ve düzenlemeler; 2011 yılında yürürlüğe giren 6102 sayılı “Türk Ticaret Kanunu”, bu kanun hükümlerine paralel düzenlemeleri içerecek şekilde 2006 yılında hazırlanan, 2013 yılında yeniden gözden geçirilen “Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları”; ilk defa 2009 yayımlanan, 2013 yılında revize edilen “Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu” ve 2007 yılında yürürlüğe giren 5684 sayılı “Sigortacılık Kanunu” olarak sıralanabilir.

Şüphesiz ki, insanların haklarını arama bilinçlerinin artması ve toplumda sorumluluk hukuku bilincinin de oluşması ve gelişmesiyle, avukatların meslekî sorumluluk sigortası yaptırma düşünceleri giderek artacaktır.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası hâlen isteğe bağlı olarak yapılmaktadır. Türkiye Barolar Birliği tarafından, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu’nda, 2006 yılından

bu yana, yapılması düşünölen tüm değişiklik teklifi metinlerinde yer aldığı şekliyle bir düzenleme yapılması durumunda, ölkemizdeki tüm avukatların meslekî sorumluluk sigortası yaptırması zorunlu hale gelecektir. Zorunlu hale gelmesi durumunda, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, çok geniş bir kitleye ilgilendirecek, birçok yönüyle daha çok dikkat çekecek ve tartışılır hale gelecektir.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, asıl olarak avukatı tazminat ödemelerine karşı korumaya yönelik olarak düzenlenmiş olsa da, avukatın bir kusur veya hatasından dolayı zarar gören müvekkilin ya da hukuki bilgi verdiği üçüncü kişinin de zararının karşılığını bu yolla alabilmesine ve böylece de korunmasına imkân tanımaktadır.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasının sağladığı güvence, yalnızca maddi veya manevi tazminat taleplerine ilişkin sorumluluğu; yani özel hukuk içerikli kuralların öngördüğü sorumluluğu içermektedir. Bu kapsama kasıtlı olarak verilen zararlar girmez; ancak, haksız fiil sorumluluğundan ve kanundan dolayı ortaya çıkan tazminat talepleri kapsama dâhildir. Avukatlık meslekî sorumluluk sigortası ile, avukatın cezaî sorumluluğu güvence altına alınamaz.

Avukatlık meslekî sorumluluk sigortasında, zarara neden olay veya işlemleri önceden belirlemek mümkün olmadığı için, sorumluluğu doğuran her durumun teminat kapsamında olduğu kabul edilmekte ve teminat dışı haller belirlenmek suretiyle teminata bir sınır çizilmeye çalışılmaktadır.

Sonuç olarak, avukatlık meslekî sorumluluk sigortası, hem mesleğini icra ederken avukata, hem de müvekkiline, güven veren, risk endişesi taşımadan işlerini daha rahat yapmalarına yarayan çağdaş bir araç olarak görölmekte ve sigortacılık sektöründe giderek daha fazla ilgi gören bir sigorta türü haline gelmektedir.

KAYNAKÇA

- [1] ADAY, Nejat. “Türk Hukukunda Avukatın Yükümlülükleri”, İstanbul Barosu Dergisi, Temmuz, Ağustos, Eylül, Cilt:68, Sayı: 7-8-9, İstanbul, Ufuk Matbaası, (t.y.), s. [477-500]. (*Avukatın Yükümlülükleri*)
- [2] ADAY, Nejat. Avukatlık Hukukunun Genel Esasları, İstanbul, Beta Yayınları, Ocak 1994. (*Avukatlık Hukuku*)
- [3] AKCAN, Recep. “Vekilin Başkasını Tevkil Etme Yetkisi”, SÜHFD, Cilt 9, Sayı 3-4, 2001, s. [7-28].
- [4] AKİL, Cenk. “Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Kararları Işığında Avukatın Görevini Özenle Yerine Getirme Yükümlülüğü”, HÜHFD, 2(1) 2012, s. [11-26].
- [5] ALGANTÜRK LIGHT, Didem. “Sigorta Sözleşmesi Süresi İçinde Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri”, “10. Yıl’a Armağan” İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:11 Sayı: 22, Güz 2012/2, s.[1- 8].
- [6] ARAS, Ecehan Y. ve YEŞİLOVA, Bilgehan. “Sigortacılık Tahkimi-Sigorta Tahkim Usulü ve Ayırdedici Özellikleri”. http://journal.yasar.edu.tr/wp-content/uploads/2014/01/9-Ecehan-Bilgehan-YE%C5%9E%C4%B0L_OAVA.pdf (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 05.01.2015)
- [7] ARSEVEN, Haydar. Sigorta Hukuku, Ana Prensipler-Genel Hükümler, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1987.
- [8] AYDIN, Necmettin. “Avukatlık Mesleğinin Niteliği”, Genç Hukukçular, İstanbul, Hukuk Okumaları, 17 Ekim 2003, s. [509-518].
- [9] AYLI, Ali. Zarar Sigortalarında Prim Ödeme Borcu, İstanbul, Vedat Kitapçılık, 2003.
- [10] BAHTİYAR, Mehmet. “Sigorta Poliçesi Genel Koşulları”, BATİDER, Cilt XIX, S. 2, Aralık 1997, s. [85-108].
- [11] BAŞPINAR, Veysel. “Avukatın Özen Borcu”, GÜHFD C. XII, 2008, S. 1-2, s. [39-62]. (*Avukatın Özen Borcu*)

- [12] BAŞPINAR, Veysel. Vekilin Özen Borcundan Doğan Sorumluluğu, Ankara 2004. (*Vekilin Özen Borcu*)
- [13] BOZER, Ali. Sigorta Hukuku, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma, Enstitüsü Yayınları, 2007.
- [14] BOZKURT, Tamer. Sigorta Hukuku, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 8. Baskı, Aralık 2014.
- [15] CAN, Mertol. Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına Genel Bir Bakış, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayın No: 431, (t.y.). (*Genel Şartlar*)
- [16] CAN, Mertol. Sigorta Hukuku, Ankara, İmaj Yayıncılık, 2009. (*Sigorta Hukuku*)
- [17] ÇAL, Sedat. “Kamu Hizmeti Kavramı Üzerine Kimi Düşünceler”, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan, İstanbul, Vedat Yayıncılık, 2009, s.[1829-1906].
- [18] ÇEKER, Mustafa. Sigorta Hukuku, Adana, Karahan Kitabevi, 3.Baskı, 2011.
- [19] DESCHENAUX, H. & TERCIER, P., Sorumluluk Hukuku, Çev. Salim Özdemir, Ankara, Kadıoğlu Matbaası, 1983.
- [20] DEYNEKLİ, Adnan. “Aciz Hâli ve İflasın İşçi Alacaklarının Tahsiline Etkisi”, Ankara Barosu Dergisi, Yıl:67, Sayı: 2, Bahar 2009, s. [43-47].
- [21] DOĞANAY, İsmail. Türk Ticaret Kanunu Şerhi, İstanbul, 3. Cilt, 4. Bası, 2004.
- [22] DONAY, Süheyl. Meslek Sırrının Açıklanması Suçu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sulhi Goran Matbaası, 1978.
- [23] DURAN, Lütfi. İdare Hukuku Ders Notları, İstanbul 1982.
- [24] ELDELEKLİOĞLU, İrem ARAL. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Sigorta Ettirenin Prim Ödeme Borcu”, “10. Yıl’a Armağan” İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 11, S.22, Güz 2012, s. [203-222].
- [25] ERDOĞAN, Şirin Mehmet. “Avukatlıkta Tekel Hakkı”, Hukuk Kurultayı 2004, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, s.[137-155].
- [26] EREM, Faruk. Meslek Kuralları Şerhi, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2002.

- [27] FİDAN, İsmail. “Sorumluluk Sigortalarında Rizikonun Gerçekleşmesi”, Ankara Barosu Dergisi, S. 2005-2, s. [33-56].
- [28] GÜNER, Semih. Avukatlık Sözleşmesi ve Ücreti, Ankara, Yetkin Yayınevi, 2014. (*Avukatlık Sözleşmesi*)
- [29] GÜNER, Semih. Avukatlık Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınları, 5. Baskı, 2011. (*Avukatlık Hukuku*)
- [30] GÜNERGÖK, Özcan. “Avukatın Sır Saklama Yükümlülüğü”, AÜEHFD, C. VII, S. 1-2, Haziran 2003, s. [655-667]. (*Sır Saklama*)
- [31] GÜNERGÖK, Özcan. Avukatlık Sözleşmesi, Ankara, Yetkin Yayıncılık, 2013. (*Sözleşme*)
- [32] GÜRSELLER, Güneş. ”Baroların Bağımsızlığı”, Hukuk Kurultayı 2004, Bildiriler Kitabı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, s. [4-14].
- [33] GÜVEL, E. Alper ve GÜVEL, Ö.G.A. Sigortacılık, Ankara, Seçkin Yayınları, 2002.
- [34] HANAĞASI, Emel. Avukatlık Hukuku Ders Notları, [http://hukuk.emu.edu-tr/6.pdf](http://hukuk.emu.edu.tr/6.pdf) (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 05.01.2015).
- [35] HIZIR, Serdar. “Türk Ticaret Kanunu’nda Yer Alan Mal Sigortalarına İlişkin Muhtelif Hüküm ve İlkelerin Sorumluluk Sigortasına Uygulanabilirliği”, TBB Dergisi, Sayı 86, 2009, s. [268-312].
- [36] http://aabsigorta.com/aabsigorta/sunumlar/AVUKATLAR_MESLEKİ_SORUMLULUK_SUNUMU-CHARTIS_ABSIGORTA1.pps (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 03.02.2015)
- [37] İYİMAYA, Ahmet. “Avukatlık Tekeli”, Hukuk Kurultayı 2004, Bildiriler Kitabı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, s. [157-170].
- [38] KABUKÇUOĞLU ÖZER, F. Dilek. Mukayeseli Hukukta ve Uygulamada Hayat Sigortası, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 2005.
- [39] KARAHANOGULLARI, Onur. Kamu Hizmeti (Kavramsal ve Hukuksal Rejim),Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2001.

- [40] KARATEKE, Songül. Avukatlık Sözleşmesinde Ücret, Ankara, Turhan Kitabevi, 2006.
- [41] KARAYALÇIN, Yaşar. “Sorumluluk (Mesuliyet) Sigortaları”, SHD, Sayı:1–2,Cilt: II, 1984.
- [42] KAYIHAN, Şaban. Sigorta Sözleşmesinde Prim Ödeme Borcu, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2004.
- [43] KENDER, Rayegân. “Mesuliyet Sigortasının Mahiyeti ve Türleri”, Teori ve Uygulama Açısından Mesuliyet Sigortaları, III. Sigorta Semineri, I. Bildiri, 4-7 Nisan 1977, İstanbul, s.[1-32].(*Mesuliyet Sigortası*)
- [44] KENDER, Rayegân. Türkiye’de Hususi Sigorta Hukuku, 14. Bası, İstanbul, On iki Levha Yayıncılık, 2014.(*Hususi Sigorta*)
- [45] KORKUSUZ, Refik ve KORKUSUZ, Halit. Avukatlık Hukukuna Giriş, Bursa, Ekin Basım Yayın Dağıtım, 3. Baskı, 2014.
- [46] KUBİLAY, Huriye. “Avukatlık Kanununun Avukatlık Ortaklıklarına İlişkin Hükmünün Eleştirisi”, Prof. Dr. İrfan BAŞTUĞ Anısına Armağan, Cilt: 7 Özel Sayı, 2005, s. [133-172].(*Avukatlık Ortaklığı*)
- [47] KUBİLAY, Huriye. Uygulamalı Özel Sigorta Hukuku, İkinci Baskı, İzmir, 2003.(*Özel Sigorta*)
- [48] MAHMUTOĞULLARI, Serhal Nur. Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2007.
- [49] METEZADE, Zihni. “Meslekî Sorumluluk Sigortaları Hekimlerin Meslekî Sorumluluğu ve Değerlendirme”, Birlik’ten, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Yayını, S.12, 2008, s. [23-32].
- [50] MUTLU, Ahmet. “Avukatın Sorumluluk Sigortası Genel Olarak Avukat, Avukatlık ve Avukatlık Sözleşmesi”, Hukuk Gündemi Dergisi, S. 2007-7, s. [33-46].
- [51] MÜDERRİSOĞLU Feridun. Avukatlıkta Vekâlet ve Ücret Sözleşmesi ve İçtihatlar, Ankara, Ayyıldız Matbaası A.Ş, 1974.
- [52] OMAĞ, Meriç Kemal. “Sigortacı Açısından Sigorta Sözleşmesinin Hükümleri”, Prof. Dr. Fahiman TEKİL’ in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s. [25-41].

[53] ÖNTÜRK, Özgür. “Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Meslekî Sorumluluk Sigortası ve Yöneticinin Sorumluluğu”, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, Sayı: 2014-1/Ağustos 2014.

[54] ÖZBAY, İbrahim, “Avukatlık Hukukunda Uzlaştırma ve Uzlaştırma Tutanağının İlam Niteliği”, EÜHFD, 2004/3-4, s. [387-418].

[55] ÖZDAMAR, Mustafa. “6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Bağlamında Sözleşme Öncesi Aydınlatma Yükümlülüğünü İhlâl Eden Sigortacıya Uygulanacak Yaptırım Sorunu”, İÜHFM C. LXXI, S. 2, 2013, s. [347-360].(*Aydınlatma*)

[56] ÖZDAMAR, Mehmet. “Sigorta Hukukunda Uyuşmazlıkların Çözümünde Tahkim Sistemi”, GÜHFD, Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan, C. XVII, Y. Ocak-Nisan 2013, S. 1-2, s. [831-856].(*Tahkim*)

[57] ÖZDAMAR, Mehmet. “Sigortacının Sorumluluğu İle İlgili Gelişmeler (Sigortacının Aydınlatma Yükümlülüğünden Doğan Sorumluluğu)”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sorumluluk ve Tazminat Hukuku Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara 2009, s. [409-447].(*Sorumluluk*)

[58] ÖZKAN, Meral Sungurtekin. Avukatlık Mesleği: Avukatın Hak ve Yükümlülükleri, İzmir, Barış Yayınları, 4, Bası, 2013.

[59] ÖZKENT, Ali Haydar. Avukatın Kitabı, İstanbul, Arkadaş Basımevi, 1940 (Tıpkı Basımı, İstanbul Barosu Yayını, 2002).

[60] ÖZTAN, Fırat. Sigorta Akdinin İnikadında İhbar Mükellefiyeti, Ankara, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ayyıldız Matbaası, 1966.

[61] SAYHAN, İsmet; Sigorta Sözleşmelerinin Konusu, Ankara, Yetkin Yayınları, 2001.

[62] SERGİCİ, Erdoğan. “Mesuliyet Sigortası Türleri”, Teori ve Uygulama Açısından Mesuliyet Sigortaları, III. Sigorta Semineri, Ankara 1977, s. [65-84].

[63] Sigorta Tahkim Komisyonu, Yıllık Rapor (2009, 2010, 2011, 2012, 2013 Yılı Raporları)

[64] SOMER, Mehmet. “Başkası Hesabına Sigortanın Gerçekleşme Şekilleri”, Prof. Dr. Fahiman TEKİL’in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s. [43-62].

[65] Sorumluluk Sigortası; <http://sigortaversicherung.blogspot.com.tr/2010/08/sorumluluksigortasi.html> , (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 03.11.2014)

[66] ŞEHİRALİ, Feyzan Hayal. “Avukat-İş Sahibi İlişkisinde Sigorta”, Hukuk Kurultayı 2004, Bildiriler Kitabı, Ankara, Ankara Barosu Yayınları, 2004, s. [423-454].

[67] ŞENOCAK, Kemal. Meslekî Sorumluluk Sigortası, Ankara, Turhan Kitabevi, 2000.

[68] ŞENOCAK, Zarife. “Avukatın Akdî Sorumluluğunun Şartları”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı:1998/2, s. [5-33].

[69] ŞENOL, Talay. Bağımsız Avukatlık, TBB Dergisi, Sayı 54, 2004, s. [269- 291].

[70] T.C.BAŞBAKANLIK HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI Sigorta Denetleme Kurulu, Sigortacılık ve Bireysel Emeklilik Faaliyetleri Hakkında Rapor (2009, 2010, 2011, 2012, 2013 Yıllarına Ait Raporlar)

[71] TAN, Turgut. “Anayasa Mahkemesi Kararlarında Kamu Hizmeti Yaklaşımı”, Anayasa Yargısı Dergisi, 8. Cilt, 1991, s. [233-252].

[72] TDK Türkçe Sözlük, Ankara 2005.

[73] TURANBOY, Asuman, “Avukatlık Ortaklığı”, AÜHFD, Cilt: 50, 2001, Sayı:4, s. [41-63].

[74] Türk Hukuk Lügati, 3. Baskı, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 1991.

[75] Türkiye Barolar Birliği, “Avukatlık Kanununda Yapılması Gerekli Değişiklikleri Hazırlama Komisyonunun 1136 Sayılı Avukatlık Kanunu Değişiklik Önerisi Çalışma Metni, 2014 Mayıs”; <http://www.barobirlik.org.tr/dosyalar/duyurular/avkanununda-yapilacakdegisiklikler.pdf> (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 12.04.2015)

[76] Türkiye Barolar Birliği; http://www.barobirlik.org.tr/mevzuat/avukata_ozel/-meslek_kurallari/CCBE_-avukatlik_-meslek_kurallari.pdf (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 11.02.2015)

[77] Türkiye Sigorta, Reasürans ve Emeklilik Şirketleri Birliği; <http://www.tsb.org.tr/sigorta-branslari.aspx?pageID=622> (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 23.12.2014)

[78] ULAŞ, Işıl. Uygulamalı Zarar Sigortaları Hukuku, Ankara, Turhan Kitapevi, 8. Bası, 2012.

[79] ÜNAN, Samim. İsteğe Bağlı Sorumluluk Sigortasında Riziko, İstanbul, Beta Yayınları, 1998.(*Sorumluluk Sigortasında Riziko*)

[80] ÜNAN, Samim. “Türk Sigorta Hukuku Bakımından Sorumluluk Sigortalarının Değerlendirilmesi”, Sorumluluk Sigortaları Semineri, İstanbul 2006, İktisadi Araştırmalar Vakfı Yayınları, s. [29-51].(*Sorumluluk Sigortalarının Değerlendirilmesi*)

[81] YALTI, Başar. “Avukatlık ve Felsefe”, İBD, Cilt. 79, S. 2005/1, s. [3-13].

[82] YAZICIOĞLU, Emine ve ATAMER, Kerim. Sigorta Hukuku Ders Notları, İstanbul 2011.

[83] YILMAZ, Dilşat. “Türk Hukukunda Kamu Hizmeti Kavramı ve Kriterleri”, GÜHFD, C. XII, 2008, Sa. 1-2, s.[1215-1234].

[84] YILMAZ, Ejder. “Kamuda Çalışan Avukatlar”, AÜHFD 2008, C.57 Sa.3, s. [733-751].

EKLER

MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARI

A. SİGORTANIN KAPSAMI

A.1. Sigortanın Konusu

Bu sigorta sözleşmesi ile sigortalının poliçede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen meslekî faaliyeti ifa ederken;

a) Sözleşme süresi içinde meydana gelen olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri uyarınca tazmini sözleşme süresi içinde ya da sonrasında talep edilen zararlara karşı veya

b) Sözleşme yapılmadan önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen olay nedeniyle, sadece sözleşme süresi içinde sigortalıya karşı ileri sürülebilecek taleplere karşı,

sözleşmede belirtilen miktara kadar isteme ilişkin makul giderleri de içerecek şekilde teminat verilir. Taraflar, (a) ve (b) bentlerinden birini içerecek şekilde sözleşme yapabilecekleri gibi, her ikisini içerecek şekilde de sözleşme yapabilir.

Sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşmede aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işletmenin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılar.

A.2. Sigortanın Coğrafi Sınırı

Bu sigorta, sigortalının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ifa ettiği meslekî faaliyetler için geçerlidir; ancak, taraflar sigortalının yurtdışında yürüteceği meslekî faaliyetlerin de sigorta kapsamına alınmasını kararlaştırabilir.

A.3. Teminat Dışında Kalan Hâller

Aşağıdaki hâller teminat kapsamı dışındadır:

a) Sigortalının, poliçede belirlenmiş ve sınırları hukuk kuralları veya etik kurallar ile tespit edilen meslekî faaliyeti dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan tazminat talepleri,

b) Meslekî faaliyetin ifası sırasında sigortalı tarafından kasten sebep olunan her tür olay ile davranışları,

c) Sigortalı veya çalıştırdığı kişilerin, poliçede belirtilen meslekî faaliyeti ifa ederken alkol, uyuşturucu ya da narkotik maddelerin tesiri altında bulunması sonucunda meydana gelen olaylar.

A.4. Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Hâller, Tazminat Talepleri ve Ödemeler

A.4.1 Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Hâller

a) Herhangi bir bilgisayar esaslı veya elektronik ortamda saklanabilir, yazılı, basılmış veya herhangi bir yöntem ile (veya benzer bir şekilde) tekrar çoğaltılmış olsun veya olmasın her tür belge kaybı veya sigortalının bakım, gözetim ve kontrolüne verilmiş bilgi ve malzemenin kaybı veya imha edilmesi;

b) Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri haricinde bir mahkemede açılan tazminat dâvaları ve tahkim;

c) Her türlü haksız rekabet.

A.4.2 Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Tazminat Talepleri

a) Her tür patent, telif hakkı ile ticaret unvanı, marka ve benzeri fikrî mülkiyet hak ihlallerinden kaynaklanan tazminat talepleri;

b) Sigortalının meslekî faaliyeti ifası sırasında anne, baba, kardeş, eş ve çocuklarına karşı sorumluluğundan doğan tazminat talepleri;

c) Her türlü çevre kirliliğinden doğrudan veya dolaylı olarak doğan sorumluluklar nedeniyle yapılan tazminat talepleri;

ç) Niteliği ne olursa olsun aşağıdaki hâllerden doğrudan veya dolaylı olarak kaynaklanacak tazminat talepleri:

aa) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu meydana gelen nükleer atıklardan kaynaklanan iyonize ışınım ve kirlilik,

bb) Radyoaktif, zehirli, patlayıcı veya herhangi bir patlayıcı nükleer bileşim veya bunun nükleer bir parçasının tehlikeli özellikleri,

cc) Diethylstilbesterol (DES), dioxin, urea formaldehide, asbest, asbestli ürünler veya asbest içeren ürünlerin varlığından, üretiminden, elleçlenmesinden, işlenmesinden, satış, dağıtım, depolama, bırakılma veya kullanımından kaynaklanan her tür hastalık (kanser dahil) veya asbestten kaynaklanan bütün tazminat talepleri.

d) Bir sözleşmenin ifasına veya özel bir anlaşmaya dayanıp, sigortalının yasal sorumluluk ölçüsünü aşan her tür talepleri;

e) Mânevî tazminat talepleri.

A.4.3 Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Ödemeler

a) İdarî ve adli para cezaları dahil her tür ceza ve cezaî şartlar;

b) Sigortalının iflasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek her tür zarar;

c) Sigortalının aleyhine cezaî takibata geçilmesi hâlinde, bu takibattan doğan diğer bilimum masraflar;

ç) İsteme ilişkin sigorta bedelini aşan giderler.

A.5. Sigortanın Başlangıcı ve Sonu

Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile öğlen saat 12.00'de başlar ve öğlen saat 12.00'de sona erer.

B. ZARAR VE TAZMİNAT

B.1. Rizikonun Gerçekleşmesi

Sözleşmenin;

- **A.1.**'in (a) bendinde belirtilen şekilde yapılması hâlinde, sigortalının, sözleşme süresi içinde yürüttüğü meslekî faaliyeti dolayısıyla, gerek sözleşme dönemi gerekse sözleşmenin bitiminden itibaren iki yıl içinde başkalarının zarara uğraması sonucunda,

- **A.1.**'in (b) bendinde belirtilen şekilde yapılması hâlinde bir yıldan az olmamak kaydıyla sözleşme yapılmasından önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen olaya bağlı olarak;

a) Sigortacının bilgisi ve yazılı muvafakatı dahilinde olmak koşuluyla sigortalı tarafından ödeme yapılması veya,

b) Sigortacının, sigortalıya ayrıca hukukî yardımda bulunmayı da üstlendiği meslekî sorumluluk sigortalarında, tebligat ile dâvanın veya hukukî takibin öğrenilmesiyle,

c) Zararın gerçekleştiğinin ve bu zararın sigortalının sorumluluğundan kaynaklandığının mahkeme tarafından karar altına alınması hâllerinde riziko gerçekleşmiş olur.

B.2. Rizikoya İlişkin Olarak Sigorta Ettirenin ve Sigortalının Yükümlülükleri

Sigortalı ve sigorta ettiren, aşağıdaki hususları yerine getirmekle yükümlüdür:

- a) Sigortalı sorumluluğunu gerektirecek olayları, on gün içinde, sigortacıya bildirmek,
- b) Haberdar olduğu andan itibaren rizikonun gerçekleştiğini, derhâl sigortacıya ihbar etmek,
- c) Sigorta sözleşmesi yokmuş gibi, imkanları ölçüsünde zararın önlenmesi, azaltılması ve artmasının önlenmesi için gerekli her türlü önlemi almak ve bu amaçla sigortacı tarafından verilecek meslekî faaliyet dışındaki sigortacılıkla ilgili makul talimatlara uymak,
- ç) Sigortalının talebi üzerine, olayın ve zararın nedeni ile hangi hâl ve şartlar altında gerçekleştiğinin ve sonuçlarının tespitine; tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına yarayacak, elde edilmesi mümkün bilgi ve belgeleri makul sürede vermek,
- d) Zarardan dolayı, dâva yolu ile veya başka yollarla bir tazminat talebi karşısında kaldığı veya aleyhine cezaî kovuşturmayla geçildiği hâllerde, durumdan sigortacıyı derhâl haberdar etmek ve tazminat talebine ve cezaî kovuşturmayla ilişkin olarak almış olduğu ihbarname, davetiye ve benzeri tüm belgeleri gecikmeksizin sigortacıya vermek,
- e) Sigorta konusu ile ilgili başka sigorta sözleşmesi varsa bunları sigortacıya bildirmek.

B.3. Rizikoya İlişkin Olarak Sigortalının Hak, Borç ve Yükümlülükleri

B.3.1. Giderlerin Ödenmesi

Sigortacı, zararı önleme, azaltma, artmasına engel olma ve rücu haklarının korunmasına yönelik sigortalının yaptığı makul giderleri, bunlar faydasız kalmış olsalar bile, sigorta. tazminatından ayrı olarak tazmin eder. Sigortacı, sigorta ettirenin istemi üzerine giderlerin karşılanması amacıyla gerekli tutarı avans olarak ödemek zorundadır.

B.3.2. Tazminata İlişkin Avans Verilmesi

Sigortacı, sigortalının talebi üzerine, tazminat talebine ilişkin giderler için avans vermek zorundadır.

B.3.3. Tazminatın Ödenmesi

Rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, özel durumlar hariç olmak üzere, hangi belgelerin istenileceği poliçe ekinde açık ve anlaşılır şekilde yer almak zorundadır.

Sigorta tazminatı, rizikonun gerçekleşmesini müteakip ve rizikoyla ilgili belgelerin sigortacıya verilmesinden sonra sigortalının edimine ilişkin araştırmaları bitince ve her hâlde rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirim yapılmasından kırkbeş gün sonra muaccel olur. Sigortacıya yüklenemeyen bir kusurdan dolayı inceleme gecikmişse süre işlemez.

Araştırmalar, rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirim yapılmasından ya da zarar görenin doğrudan sigortacıya başvurmasından başlayarak üç ay içinde tamamlanamamışsa; sigortacı, tazminattan mahsup edilmek üzere, tarafların mutabakatı veya anlaşmazlık hâlinde mahkemece yaptırılacak ön ekspertiz sonucuna göre süratle tespit edilecek hasar miktarının en az yüzde ellisini avans olarak öder.

Borç muaccel olunca, sigortacı ihtara gerek kalmaksızın temerrüde düşer.

Sigortalının temerrüt faizi ödeme borcundan kurtulmasını öngören sözleşme hükümleri geçersizdir.

Zarar, sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılandığı ölçüde sigortalının sorumluluğu sona erer.

B.3.4. Sigortalıya Yardım

Sigortacı, sigortalı tarafından usulüne uygun olarak bildirimde bulunulması ya da zarar gören tarafından kendisine doğrudan talepte bulunulmasından itibaren beş gün içinde, zarara uğrayanın istemleriyle ilgili olarak ve sigortalının adına, fakat sorumluluk ve tüm giderler kendisine ait olmak üzere, gerekli hukukî işlemlerin gerçekleştirilip, kararların alınmasını ve ayrıca savunmaya yardımda bulunmayı üstlenip üstlenmeyeceğini

sigortalıya bildirir. Bu sürenin sonuna kadar yapılması zorunlu işlemleri sigortalı yürütür. Sigortacı yaptığı işlemlerde sigortalının hak ve menfaatlerini gözetir.

Sigortacı bildirimde bulunmamışsa, sigortalı aleyhine kesinleşen tazminatı öder. Ancak, sigortalının sigortacının onayını almadan yaptığı sulh sözleşmesi, bildirimden itibaren on beş gün içinde onay verilmemişse, sigortacıya karşı geçersizdir; sigortacı haklı olmayan sebeplerle sulhe onay vermekten kaçınmaz.

B.3.5. Sigortacının Zarar Görenden Bilgi Alma Hakkı

Sigortacı, zarara sebep olan olayın ve zarar miktarının belirlenmesi amacıyla, zarar görenden bilgi isteyebilir. Zarar gören, sağlanması ihtimali bulunan ve istenilmesi haklı görülebilecek ilgili tüm belgeleri sigortacıya vermek zorundadır. Zarar görenin bu zorunluluğa uymaması hâlinde, durumun zarar görene yazılı bildirilmiş olması kaydıyla, sigortacının sorumluluğu, zorunluluk yerine getirilmiş olsaydı ödemek zorunda kalacağı miktarla sınırlıdır.

B.4. Halefiyet

Sigortacı, ödediği tazminat tutarınca, hukuken sigortalının yerine geçer.

B.5. Doğrudan Dâva Hakkı

Zarar gören, uğradığı zararın sigorta bedeline kadar olan kısmının tazminini, sigorta sözleşmesi için geçerli zamanaşımı süresi içinde kalmak şartıyla, doğrudan sigortacıdan isteyebilir.

C. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

C.1. Sigorta Priminin Ödenmesi ve Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması

Sigortacının sorumluluğu, primin ödenmesi ile başlar. Aksi kararlaştırılmadıkça, primin ödenmemesi hâlinde, poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğu başlamaz ve bu şart poliçeye yazılır.

C.2. Sigortalı ve Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigorta ettiren sözleşmenin yapılması sırasında bildiği veya bilmesi gereken tüm önemli hususları sigortacıya bildirmekle yükümlüdür. Sigortacıya bildirilmeyen, eksik veya yanlış bildirilen hususlar, sözleşmenin değişik şartlarda yapılmasını gerektirecek nitelikte ise, önemli kabul edilir. Sigortacı tarafından yazılı veya sözlü olarak sorulan hususlar, aksi ispat edilinceye kadar önemli sayılır.

Sigortacı sigorta ettirene, soru listesi vermişse, listedeki sorular dışındaki hususlarda sigorta ettirene hiçbir sorumluluk yüklenemez; meğerki, sigorta ettiren önemli bir hususu kötü niyetle saklamış olsun.

Sigortacı için önemli olan bir husus bildirilmemiş veya yanlış bildirilmiş olduğu takdirde, sigortacı onbeş gün içinde sözleşmeden cayabilir veya prim farkı isteyebilir. İstenilen prim farkının on gün içinde kabul edilmemesi hâlinde, sözleşmeden cayılmış kabul olunur. Önemli hususun sigorta ettirenin kusuru sonucu öğrenilememiş olması veya sigorta ettiren tarafından önemli sayılmaması durumu değiştirmez. Ancak, bildirilmeyen veya yanlış bildirilen bir hususun ya da olgunun gerçek durumu sigortacı tarafından biliniyorsa, sigortacı beyan yükümlülüğünün ihlâl edilmiş olduğunu ileri sürerek sözleşmeden cayamaz. İspat yükü sigorta ettirene aittir.

Sigortacı, cayma hakkının kullanılmasından açıkça veya zımnen vazgeçmişse veya caymaya yol açan ihlâl kendisi sebebiyet vermişse ya da sorularından bazıları cevapsız bırakıldığı hâlde sözleşmeyi yapmışsa sözleşmeden cayamaz.

Cayma hâlinde, sigorta ettiren kasıtlı ise, sigortacı rizikoyu taşıdığı süreye ait primlere hak kazanır.

Rizikonun gerçekleşmesinden sonra, sigorta ettirenin ihmâli ile beyan yükümlülüğü ihlâl edildiği takdirde, bu ihlâl tazminatın miktarına yahut rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmâlin derecesine göre tazminattan indirim yapılır. Sigorta ettirenin kusuru kast derecesinde ise beyan yükümlülüğünün ihlâli ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacının tazminat ödeme borcu ortadan kalkar; bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını öder.

C.3. Sözleşmenin Devamı Sırasındaki Beyan Yükümlülüğü

Sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasından sonra, sigortacının izni olmadan rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasını etkileyici davranış ve işlemlerde bulunamaz.

Sigorta ettiren veya onun izniyle başkası, rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunursa yahut sözleşme yapılırken açıkça riziko ağırlaşması olarak kabul edilmiş bulunan hususlardan biri gerçekleşirse derhâl; bu işlemler bilgisi dışında yapılmışsa, bu hususu öğrendiği tarihten itibaren en geç on gün içinde durumu sigortacıya bildirir.

Sigortacı sözleşmenin süresi içinde, rizikonun gerçekleşmesi veya mevcut durumun ağırlaşması ihtimalini ya da sözleşmede riziko ağırlaşması olarak kabul edilebilecek olayların varlığını öğrendiği takdirde, bu tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkı isteyebilir. Farkın on gün içinde kabul edilmemesi hâlinde sözleşme feshedilmiş sayılır. Meğer ki, rizikonun artmasına, sigortacının menfaatiyle ilişkili bir husus ya da sigortacının sorumlu olduğu bir olay veya insanî bir görevin yerine getirilmesi sebep olmasın.

Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden önce, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünü kasıtlı olarak ihlâl ettiğini öğrenince, birinci fıkraya göre sözleşmeyi feshetse bile, değişikliğin meydana geldiği sigorta dönemine ait prime hak kazanır.

Rizikonun gerçekleşmesinden sonra sigorta ettirenin ihmâli belirlendiği ve değişikliklere ilişkin beyan yükümlülüğünün ihlâl edildiği saptandığı takdirde, söz konusu ihlâl tazminat miktarına ya da rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmâlin derecesine göre, tazminattan indirim yapılır. Sigorta ettirenin kastı hâlinde ise meydana gelen değişiklik ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacı sözleşmeyi feshedebilir; bu durumda sigorta tazminatı ödenmez. Bağlantı yoksa, sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını öder.

Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden önce, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünü kasıtlı olarak ihlâl ettiğini öğrenince, sözleşmeyi feshetse bile, değişikliğin meydana geldiği sigorta dönemine ait prime hak kazanır.

Sigortacıya tanınan feshin bildirim süresi veya feshin hüküm ifade etmesi için verilen süre içinde, yapılan değişiklikle bağlantılı olarak rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta tazminatı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oran dikkate alınarak hesaplanır.

C.4. Sigorta Ettirenin ve Sigortalının Durumu

Sigorta ettirenin bilgisine ve davranışına hukukî sonuç bağlanan durumlarda, sigortadan haberi olması şartı ile sigortalının bilgisi ve davranışı da dikkate alınır.

C.5. Tebliğ ve İhbarlar

Sigortalının ve sigorta ettirenin bildirimleri, sigorta şirketinin merkezine veya sigorta sözleşmesi yapan ya da yapılmasına aracılık eden acenteye yapılır.

Sigortacının bildirimleri de sigortalıya karşı yapılacaksa sigortalının, sigorta ettirene karşı yapılacaksa sigorta ettirenin son bildirilen adresine noter eliyle veya taahhütlü mektupla yapılır.

Taraflara imza karşılığı elden verilen mektup veya telgrafla yapılan bildirimler de taahhütlü mektup hükmündedir.

Güvenli elektronik imza kullanılarak elektronik ortamda yapılan ve sigortacıya, sigortalıya ve sigorta ettirene ulaştığı kanıtlanabilen bildirimler de geçerli sayılır.

C.6. Sigorta Sözleşmesinin Son Bulması

Sigorta sözleşmesi; poliçede tanımlanan meslekî faaliyete son verilmesi, sigortacının iflası, sözleşmenin feshi ve sözleşmeden cayılma hâllerinde son bulur.

Mevzuattan kaynaklanan özel hükümler saklı kalmak kaydıyla sözleşmenin son bulması durumunda işlemeyen günlere ait prim sigorta ettirene iade olunur.

C.7. Özel Fesih Nedenleri

Sigorta ettiren, sigortacının sorumluluğu başlamadan önce, kararlaştırılmış primin yarısını ödeyerek sözleşmeden cayabilir.

Sigortacının, konkordato ilan etmesi, ilgili sigorta dalına ilişkin ruhsatının iptal edilmesi veya sözleşme yapma yetkisinin kaldırılması gibi hâllerde; sigorta ettiren, bu olguları öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sigorta sözleşmesini feshedebilir.

Sigorta ettiren, aciz hâline düşen veya hakkında yapılan takip semeresiz kalan sigortacıdan, taahhüdünün yerine getirileceğine ilişkin teminat isteyebilir. Bu istemden itibaren bir hafta içinde teminat verilmemiş ise sigorta ettiren sözleşmeyi feshedebilir.

C.8. Ticarî ve Meslekî Sırların Saklı Tutulması

Sigortacı ve sigortacı adına hareket edenler bu sözleşmenin yapılması dolayısıyla sigortalıya ve sigorta ettirene ilişkin öğreneceği sırların saklı tutulmamasından doğacak zararlardan sorumludur.

C.9. Zamaşımı

Sigorta sözleşmesinden doğan bütün istemler, alacağın muaccel olduğu tarihten başlayarak iki yıl ve sigorta tazminatına ilişkin istemler her hâlde rizikonun gerçekleştiği tarihten itibaren on yıl geçmekle zamaşımına uğrar.

C.10. Klozlar ve Özel Şartlar

Bu genel şartların eki niteliğindeki klozlar genel şartlara göre özel düzenlemeler içerebilir. Taraflar, sigorta ettiren ve sigortalının aleyhine olmamak üzere özel şartlar kararlaştırabilir.

C.11. Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

16/3/2006 tarihli ve 26110 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları ve bu Genel Şartların eklerini oluşturan; 21/9/2006 tarihli ve 26296 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Hekim Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu, 3/5/2007 tarihli ve 26511 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Malî Müşavir ve Yeminli Malî Müşavir Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu, 3/2/2009 tarihli ve 27130 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Avukatlık Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu, 1/6/2010 tarihli ve 27598 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Sigorta Acenteleri Meslekî Sorumluluk Sigortası Klozu; bu Genel Şart ve eki Klozların Resmî Gazete’de yayımı tarihinde yürürlükten kalkar.

MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARI AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI KLOZU

I. Kapsam

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına bağlı olarak verilen bu kloz ile sigortacı, sözleşmedeki şartlara tâbi olmak kaydı ile sigortalının poliçede konusu belirlenmiş meslekî faaliyeti ifa ederken görevini gereği gibi yapmamasından, müvekkiline karşı özen borcunu yerine getirmemesinden veya diğer kusurlu davranışlarından doğan zararlar nedeniyle ödemek zorunda kaldığı veya kalacağı tazminat tutarları ile kararlaştırılmışsa yargılama giderleri ve avukatlık ücretlerini poliçede yazılı limitler dahilinde temin eder.

II. Teminat Dışında Kalan Hâller

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın "A.3. Teminat Dışında Kalan Hâller" maddesinde yer alan düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla, müvekkille bağlantılı sırların saklanmaması veya kötüye kullanılması sonucu meydana gelebilecek zararlar teminat dışındadır.

III. Ek Sözleşme ile Teminat Altına Alınabilecek Tazminat Talepleri

Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nın "A.4. Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Hâller, Tazminat Talepleri ve Ödemeler" maddesinde yer alan düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla;

1. Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı dışındaki kanunlar çerçevesinde yapılabilecek tazminat talepleri,
2. Sigortalının fiillerinden sorumlu olduğu kişilerin kasıtlı hareketlerinden kaynaklanabilecek tazminat talepleri,
3. Yabancı mevzuatın yanlış yorumlanması veya uygulanması ya da bunlara uyulmamasından kaynaklanan tazminat talepleri, aksine sözleşme yoksa teminat dışındadır.

**AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI
BİLGİLENDİRME FORMU**

En az iki nüsha olarak düzenlenen bu form, sigorta sözleşmesine taraf olmak isteyen ve sigortadan menfaat sağlayacak diğer kişilere, yapılacak sigorta sözleşmesine ilişkin önemli bazı hususlarda genel amaçlı bilgi vermek amacıyla 28.10.2007 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirmeye İlişkin Yönetmeliğe istinaden hazırlanmıştır.

A- SİGORTACIYA İLİŞKİN BİLGİLER (İlgili alanlar sigortacı ve acente tarafından doldurulacaktır.)

1. Sözleşmeye aracılık eden sigorta acentesinin:

Ticaret Unvanı :
Adresi :
Tel & Faks No :

2. Teminatı veren sigortacının:

Ticaret Unvanı :
Adresi :
Tel No :
Web Adresi :

B- UYARILAR

1. Sigorta hakkında daha ayrıntılı bilgi almak için talep hâlinde sigortacı tarafından verilecek Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarını, poliçede yazılı özel şartları ve klozları dikkatlice okuyunuz.
2. Sigorta priminin tamamının veya taksitle yapılan ödemelerde primin ilk taksidinin, teslim edildiği an ödenmesi gerekir. Primin ödenmemesi durumunda, aksi kararlaştırılmadıkça, sigortacının sorumluluğu başlamaz.
3. İleride doğabilecek birtakım ihtilâfları önlemek için prim ödemelerinizde (peşin veya taksitle) ödeme belgesi almayı unutmayınız.
4. Prim ödemesinde, ‘mutlaka’, ‘kesin’ gibi ifadelerle kesin vadenin kararlaştırıldığı hâllerde (Borçlar Kanunu md. 107), primin veya prim taksidinin zamanında ödenmemesi durumunda ihtar olmaksızın sözleşme sona erer.
5. Sözleşmenin feshedilmesi hâlinde, sigortacının sorumluluğunun devam ettiği süreye tekabül eden prim gün sayısı üzerinden hesap edilerek fazlası sigorta ettirene iade edilir veya bu tarihe kadar ödenmeyen eksik prim, gün sayısı hesap edilerek sigortacıya ödenir.
6. Sözleşmenin kurulması sırasında sigorta süresince ve rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortacıya eksik veya yanlış bilgi vermektan kaçınınız. Aksi takdirde, tazminat ödeme süresi uzayabilir, tazminatı eksik alma veya alamama hâlleri ortaya çıkabilir.

C- GENEL BİLGİLER

1. Bu sigortayla aşağıdaki teminatlar tarafların anlaşmasına bağlı olarak sağlanabilecektir. Sigortalının poliçede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen meslekî faaliyeti ifa ederken; sözleşme süresi içinde meydana gelen olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri uyarınca tazmini sözleşme süresi içinde ya da sözleşmenin sona erdiği tarihi takip eden âzami 2 yıl içerisinde talep edilen zararlara karşı teminat verilir.
2. Sigortalı aleyhine ileri sürülmüş olan haksız ya da aşırı tazminat taleplerine karşı sigortalının yapacağı savunmaya yardımcı olunması teminata dâhildir. Herhangi bir tazminat talebine karşı hukukî savunma yapılması sonucunda ortaya çıkacak avukatlık ücretleri (Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Asgari Ücret Tarifesine göre) ve yargılama masrafları poliçede belirtilen teminat limitinin %10’u ile sınırlıdır. Sigortacının, teminat verdiği dönem içinde karşılaştığı tüm taleplerle ilgili sorumluluğu avukatlık ücretleri ve yargılama giderleri dâhil poliçede belirtilen yıllık âzami tazminat limitini aşamaz.

3. Tarafların, sigorta genel şartlarına ek olarak, kanuna, ahlaka aykırı bulunmamak ve sigortalı aleyhine olmamak üzere özel şart kararlaştırabilme hakkı vardır.
4. Teminat dışı hâller için Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarına ve poliçe özel şartları ile istisnalarına bakınız.

D- RİZİKONUN GERÇEKLEŞMESİ

1. Tazminat başvurusu için gereken bilgi ve belgelere ilişkin listeyi, poliçenin hazırlanmasını müteakip sigortacınızdan isteyiniz.
2. Rizikonun gerçekleşmesi durumunda 5 iş günü içinde gerekli bilgi ve belgelerle birlikte ön sayfada adres, telefonları yer alan sigortacıya başvuruda bulununuz.
3. Bildirim esnasında, sigortacı tarafından verilen talimatlar çerçevesinde hareket ediniz.
4. Rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, tazminat ödeme borcu sigortacıya aittir.

E- TAZMİNAT

1. Sigorta bedeli (teminat limitleri) poliçede yazılı olan ve rizikonun gerçekleşmesi hâlinde sigortacının ödemeyi taahhüt ettiği tazminatın âzami tutarıdır. Bu bilgilendirme formuna konu olan sözleşmenin sigorta bedeli (teminat limitleri) sigorta ettiren tarafından belirlenerek sigortacıdan talep edilmiştir. Sigorta bedelinin tespit edilmesinde sigortacının bir etkisi ve sorumluluğu bulunmamaktadır. Sigorta ettiren tarafından belirlenen ve rizikonun gerçekleşmesi durumunda sigortacının tazmin etmekle yükümlü olacağı âzami teminat miktarının karşı karşıya kalılabilecek olası tazminat taleplerini tam olarak karşılayacak miktarda olmasına dikkat edilmelidir. Sigorta bedelinin sigorta ettirene karşı ileri sürülecek tazminat talepleri karşısında yetersiz kalmasından doğacak sorumluluk tamamıyla sigorta ettirene aittir.

2. Rizikonun gerçekleşmesi durumunda, sigortacı eksper tayin edebileceği gibi sigortalının da eksper tayin edebilme hakkı vardır. Ekspere ücreti, eksperin tayin eden tarafça ödenir. Yetkili sigorta hasar eksperlerinin isim ve adres bilgileri Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin internet sitesinden (<http://www.tobb.org.tr>) temin edilebilir.

F- TAZMİNAT ÖDEMESİ

1. Akdedilecek sözleşmede muafiyet mevcut ise poliçede öngörülen şekli ile uygulanır.
2. Tam hasar durumunda tazminat, Poliçede belirtilen sigorta bedeli (kişi başına ve / veya olay başına teminat limiti) ile sınırlı olarak ödenecektir.
3. Sigortacı tahkim sistemine üyedir.

G. ŞİKÂYET VE BİLGİ TALEPLERİ

1. Sigortaya ilişkin her türlü bilgi talepleri ve şikâyetler için aşağıda yazılı adres ve telefonlara başvuruda bulunulabilir. Sigortacı, başvurunun kendisine ulaşmasından itibaren 15 iş günü içinde talepleri cevaplandırmak zorundadır.

Adresi :
Tel No :
e-mail Adresi :

Sigorta Ettirenin Adı / Soyadı ve İmzası

.....

Sigortacı veya Acentenin Kaşesi ve Yetkilinin İmzası

.....

AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI FERDİ POLİÇE ÖRNEĞİ

Bu Poliçe Hasar İhbar Esaslıdır.

Lütfen bütün poliçeyi dikkatlice okuyun.

BU POLİÇE HASAR İHBAR ESASLI BİR POLİÇEDİR. SİGORTALIYA YAPILAN TAZMİNAT TALEPLERİNİN POLİÇE DÖNEMİ İÇİNDE GERÇEKLEŞMESİ VE SİGORTACIYA YAZILI OLARAK İHBAR EDİLMESİ, İŞBU POLİÇE TAHTINDAKİ HERHANGİ BİR YÜKÜMLÜLÜK İÇİN ÖN KOŞULDUR. SAVUNMA MASRAFLARI TEMİNAT LİMİTİNE DÂHİL OLACAK, ÖDENDİĞİ ORANDA TEMİNAT LİMİTİNİ DÜŞÜRECEKTİR.

İŞBU POLİÇE MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTASI GENEL ŞARTLARI VE AVUKATLIK MESLEKÎ SORUMLULUK SİGORTA KLOZU İLE POLİÇE ÜZERİNDE BELİRTİLEN ÖZEL ŞARTLARA DAYANIR. POLİÇE ÜZERİNDE BELİRTİLEN ÖZEL ŞART HÜKÜMLERİ, GENEL ŞARTLARA TERS DÜŞMEDİĞİ ÖLÇÜDE ÖNDE VE ÜSTÜN GELİR.

TEMİNAT ÖZETİ

Poliçe No: 11-3-3798-

1. Sigorta Ettiren

2. Meslekî Hizmetler

Sigortalının, işbu poliçenin Tanımlar kısmında belirtilen **meslekî hizmetleri** anlamına gelir.

3. Poliçe Dönemi

Başlangıç Tarihi:

Bitiş Tarihi:

Geriye dönük teminat başlangıç tarihi: Poliçe başlangıç tarihinden 5 Yıl öncesidir.

Geriye dönük teminat, bir ihmâl, hata ya da eksikliğin tarihinde ya da bu tarihten sonra gerçekleşmesi ve poliçe dönemi veya **Uzatılmış İhbar Süresi** içinde bir **Tazminat Talebine** yol açması gerektiği anlamına gelir.

Poliçe bir yıllık olup, genel şartlarda belirtilen hâllerde vade bitiminden önce iptal edilmedikçe, teminat vade bitim tarihinde **Sigorta Ettirene** herhangi bir özel tebligat yapılmaksızın kendiliğinden sona erecektir. Tarafların poliçeyi yenilemek istemesi durumunda bu hususta tarafların yazılı olarak açıkça anlaşması gerekecektir.

Sigorta Ettiren tarafından işbu poliçe, **Poliçe Dönemi** içinde herhangi bir zamanda yazılı olarak postayla veya işbu poliçeyi **Sigortacıya** veya onun yetkili acentesine teslim etmesi yoluyla fesih edebilir. Böyle bir durumda, iptal işleminden önce herhangi bir hasar talebi yapılmamışsa veya herhangi bir hasara yol açabilecek durum bildirilmemişse, **Sigortacı** gün esasına göre primin o zamana kadar işleyen kısmını gönderme masrafları da düşülmüş olarak alıkoyabilir. Aksi takdirde prim iade edilmez ve poliçe iptal edildiğinde tamamen kazanılmış sayılır.

4. Teminat Limiti

Savunma Masrafları da dahil olmak üzere, tüm tazminat taleplerinden kaynaklanan beher **hasar** için ve **Police Dönemince** toplamda TL.

5. Tenzili Muafiyet

Beher **hasarda** uygulanacak muafiyet: 1,000 TL

6. Coğrafi Sınır

Türkiye

7. Uygulanacak Kanun

Türkiye Cumhuriyeti Kanunları

8. İşbu Police Kapsamındaki Ek Teminatlar

Mânevî Tazminat Talepleri
Hakarete Dayalı Tazminat Talepleri
Uzatılmış İhbar Süresi
İletişim Masrafları
Belge Kayıpları
Tevkil Yetkisi
Yargı Benzeri Masraflar

9. Prim

Police Dönemi için toplam

Net prim :

Vergi (5%) :

Brüt Prim :

10. Tanzim Tarihi:**11. Ödeme Şekli:**

Sigorta ücretinin tamamı veya taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa ilk taksit (peşinat) poliçenin tesliminde ve kalan taksitler de poliçede belirtilen tarihlerde nakden ödenir. Sigorta ücretinin tamamı veya taksitle ödenmesi kararlaştırılmıyorsa ilk taksit (peşinat) poliçenin teslimine rağmen ödenmemişse sigortacının sorumluluğu başlamaz. Rizikonun gerçekleşmesi hâlinde vadesi gelmemiş taksitlerin, sigortacının ödemekle yükümlü olduğu tazminat miktarını aşmayan kısmı muaccel olur. Taksitle ödeme hâlinde, aşağıda belirtilen peşinatın ya da taksit miktarlarından birinin kendisi için karşısında belirtilen ve sigorta ettiren / sigortalı ile kesin olarak kararlaştırılmış bulunan nihai ödeme tarihinde ödenmemesi hâlinde sigorta sözleşmesi ayrıca bir ihbara gerek kalmaksızın Borçlar Kanunu'nun 107. maddesinin 3. bendi uyarınca derhâl feshedilmiş olur.

Tanzim Yeri:

Tanzim Tarihi:

SİGORTALI:

SİGORTACI

**Meslekî Sorumluluk Sigortası
Avukatlar**

Sigorta Ettiren tarafından yazılı ve imzalı olarak Sigortacıya iletilen soru formunda yer alan beyan ve Sigorta Ettirenin verdiği diğer tüm bilgiler işbu sözleşmenin temelini oluşturur.

1. Teminat Tazminat Talebi:

a. Sigortalının, Poliçede tanımlı Meslekî Hizmetlerini ifa ederken gerçekleşen ya da iddia edilen ihmâl ya da eksikliğinden doğan görev aksatma, hata, yanlış beyanda bulunma, hatalı veya yanıltıcı beyan verme, gizliliğin ihlâli veya meslekî hizmeti yerine getirmeme nedeniyle meydana gelmiş,

b. Poliçe Süresi içinde yapılmış ve Sigortacıya Poliçe Süresi veya Uzatılmış İhbar Süresi içinde yazılı olarak ihbar edilmiş ve

c. Söz konusu ihmâl, hata ya da eksiklik ilk olarak Geriye Dönük Teminat Başlangıç tarihinde ya da bu tarihten sonra ancak, poliçe bitiş tarihinden önce meydana gelmiş ise; gerçek ya da iddia edilen yasal yükümlülükten doğan kayıp için Üçüncü Şahıslar tarafından Sigortalıya yapılan herhangi bir Tazminat Talebiyle ilgili olarak Sigortacı Sigortalının zararını tazmin edeceğini kabul ve beyan eder.

Sigortacı, bu poliçenin teminat başlangıç tarihinden önce Sigortalı tarafından bilinen ya da Sigortacının makul görüşüne göre Sigortalı tarafından öğrenilmiş olabilecek ya da bu poliçenin teminat başlangıç tarihinden önce başka bir sigorta kapsamında Sigortalı tarafından önceki Sigortacıya bildirilen ya da sigorta başvurusu esnasında Sigortacıya sunulan soru formunda ifşa edilen herhangi bir Tazminat Talebi ya da Durumla ilgili olarak bu sigorta kapsamında herhangi bir şekilde yükümlü olmayacaktır.

2. Ek Teminatlar

Hakaret

Sigortalının meslekî faaliyetin icrası esnasında kasıtlı olmayarak, üçüncü şahıslara hakaret etmesi ya da iftirada bulunması nedeniyle yapılacak Tazminat Talepleri teminat altında olacaktır.

Uzatılmış İhbar Süresi

Sigortası'nın, Poliçe vade bitim tarihinde poliçeyi yenilememesi hâlinde, vade bitim tarihi itibarıyla 24 ay süreyle Uzatılmış İhbar Süresi teminatı geçerli olacaktır.

Sigortası'nın, Poliçe Dönemi içinde vefat, sakatlık ya da emeklilik durumuna bağlı olarak meslekî hizmetlere son vermesi durumunda 24 ay süreyle Uzatılmış İhbar Süresi teminatı geçerli olacaktır.

Uzatılmış İhbar Süresi; geriye dönük teminat başlangıç tarihi ve sonrasında gerçekleşen bir kusur veya ihmâlden doğan Tazminat Talebinin, poliçe vade bitiminden sonra yapılması hâlinde, söz konusu Tazminat Talebinin Sigortacı 'ya ihbar edilebileceği ek süre anlamına gelir.

Yargı Benzeri Masraflar

Savunma Masrafları, Sigortalı 'ya karşı soruşturma yetkisine sahip ya da bu gibi durumlarda hüküm verme yetkisine sahip herhangi bir kamu kuruluşu ya da meslek birliği tarafından yapılan herhangi bir şikâyetin, Sigortalı tarafından ya da Sigortalı adına araştırılması, savunması, dâva açılması ya da temyizi safhasında yapılan her türlü makul ücret, harcama ve masrafları kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Bu ek teminat, 50.000 TL tutarında bir alt limite tâbidir. Söz konusu alt limit, poliçe teminat limitinin bir parçası olup, bu limite ek olarak verilmemektedir.

İletişim Masrafları

Sigortacı, poliçe vadesi içinde Sigortalı tarafından

(a) Poliçe teminat kapsamı altında olan bir Tazminat Talebi nedeniyle Sigorta Ettirenin itibarına gelen zararı hafifletmek için ya da,

(b) Sigorta Ettirenin herhangi bir ortak ya da Çalışanının beklenmedik ölümü ya da maluliyeti hâline bağlı olarak Sigorta Ettirenin katlanacağı herhangi potansiyel iş durması masraflarını hafifletmek amacıyla yapılan iletişim masrafları teminat kapsamında olacaktır.

Bu ek teminat, 50.000 TL tutarında bir alt limite tâbidir. Söz konusu alt limit, poliçe teminat limitinin bir parçası olup, bu limite ek olarak verilmemektedir.

Kayıp Dokümanlar

Poliçe vadesi içinde, Sigortalının veya Sigortalının Meslekî Hizmet faaliyetleri sırasında emanet ettiği, koruma ya da emanet altına almasını istediği başka bir şahsın koruması altında olduğu sanılan veya olduğuna inanılan Sigortalının yasal olarak sorumlu olduğu Belgelerden herhangi birinin tahrip edildiğini, hasar gördüğünü, kaybolduğunu, tahrif edildiğini, silindiğini ya da unutulduğunu Sigortalının fark etmesi ve Sigortacıya bildirmesi hâlinde, Poliçe Dönemi süresinde, Sigortalının söz konusu Belgelerin ikame edilmesi ve geri getirilmesi için makul surette yaptığı tüm harcamalar ve masraflar teminat altında olacaktır. Bu teminatın geçerliliği için;

1. Söz konusu tahrip, Belgeler nakil hâlindeyken ya da Sigortalının veya Sigortalının işlerinin normal seyri çerçevesinde emanet ettiği herhangi bir şahsın koruması altındayken gerçekleşmelidir ve kaybedilen ya da unutulmuş Belgeler, Sigortalı tarafından dikkatli bir araştırmaya tâbi tutulmuş olmalıdır.

2. İşbu teminat kapsamında bahsi geçen harcamalar ve masraflar için yapılan herhangi bir Tazminat Talebi, Sigortacı tarafından tayin edilen yetkili bir kişinin onayına tâbi tutulmuş faturalar ve belgelere bağlı olmalıdır.

Bu ek teminat olay başına ve yıllık toplamda 100.000 TL alt limite tâbi olacaktır. Söz konusu alt limit, poliçe teminat limitinin bir parçası olup, bu limite ek olarak verilmemektedir.

Poliçe teminat limitinin 100.000 TL'den az olduğu durumlarda, bu ek teminat için herhangi bir alt limit uygulanmayacaktır.

Kayıp Dokümanlar ek teminatı ile ilgili olarak aşağıdaki istisnalar geçerli olacaktır;

(i) Sigortacı, herhangi bir konşimento ya da sevkiyat belgesiyle sınırlı olmamak kaydıyla herhangi bir menkul kıymetin ya da kıymetli evrakların kaybindan, tahribinden, çalınmasından, kötüye ya da hileli kullanımından doğan, söz konusu durumlara dayandırılan, atfedilebilen ya da söz konusu durumları dolaylı ya da dolaysız herhangi bir şekilde içeren herhangi bir Tazminat Talebinden kaynaklanan, Tazminat ya da Savunma Masrafları için hiçbir ödeme yapmaya işbu Poliçe tahtında yükümlü olmayacaktır.

(ii) Sigortacı, yıpranma ve zaman içinde bozulmadan, güve ve haşarattan kaynaklanan Tazminat Taleplerinden işbu Poliçe tahtında yükümlü olmayacaktır.

(iii) Sigortacı, isyan ya da sivil ayaklanmadan kaynaklanan Tazminat Taleplerinden işbu Poliçe tahtında yükümlü olmayacaktır.

(iv) Sigortacı, Belgelerin değiştirilmesi ya da yenilenmesinden kaynaklanan ve söz konusu ek teminat için geçerli olan alt limiti aşan Tazminat Taleplerinden işbu Poliçe tahtında yükümlü olmayacaktır.

Söz konusu ek teminatın konu olduğu Belge tanımı; tüm anlaşmalar, plânlar, kayıtlar, kitaplar ve mektuplar anlamına gelir, ancak, bir Üçüncü Şahsın malı olan ve Sigortalının yasal olarak sorumlu olduğu menkul kıymetleri, kağıt para, senet ya da döviz ve damgaları bu tanımdan hariç tutacaktır.

Mânevî Tazminat Talepleri

Sigortalı'nın poliçede tanımlı Meslekî Hizmet faaliyetinin icrası esnasındaki bir kusur ve ihmâli sonucu üçüncü şahısların

- (a) Haksız tutuklama; alıkoyma;
- (b) Kasıtlı kovuşturma;
- (c) Hakaret, iftira ya da diğer küçük düşürücü eylemler;
- (d) Bireysel gizlilik hakkının yazılı ya da sözlü olarak ihlâli,
- (e) Haneye tecavüz

Hâllerine mâruz kalması sebebiyle üçüncü şahısların uğradığı elem, üzüntü ve acı nedeniyle yapılan mânevî tazminat talepleri teminat kapsamındadır.

Tevkil

Sigortalının ilgili vekâletnamesinde tevkil yetkisi uyarınca Sigortalı haricinde yetkili kıldığı avukatların kusur ve ihmâlinde kaynaklanan Tazminat Talepleri teminat kapsamında olacaktır.

3. Teminat Limiti

Beher Tazminat Talebi ve Poliçe Dönemi için toplamda Sigortalının bu Poliçe tahtındaki yükümlülüğü Sigortacı ve Sigorta Ettiren arasında poliçe tanziminden önce anlaşılan teminat limiti miktarını geçmeyecektir.

Şemsiye poliçe teminatına eklenmiş birden çok avukatın aynı olay veya dâva üzerinde çalıştığı durumlarda, söz konusu olay veya dâva ile ilgili meslekî faaliyetlerin icrasında meydana gelen kusur veya ihmâl nedeniyle, Sigortacı tarafından sadece kusur veya ihmâli gerçekleştiren avukatın poliçesi ile ilgili olarak tazminat ödemesi yapılacaktır.

4. Tenzili Muafiyet

Beher Tazminat Talebi için Sigortalının bu Poliçe tahtındaki yükümlülüğü yalnızca poliçe üzerinde belirtilen tenzili muafiyeti aşan miktar kadar olacaktır.

Tenzili Muafiyet, Sigorta Ettiren tarafından ödenecektir. Tenzili muafiyet beher Tazminat Talebi için geçerli olacak ve tazminat tutarı ile savunma masrafları toplamı üzerinden uygulanacaktır.

İstisnalar

Bu poliçe aşağıda belirtilen hâllerden doğan herhangi bir Tazminat Talebi ya da Savunma Masrafları için teminat sağlamayacaktır.

5.1. Doğrudan ya da dolaylı olarak herhangi bir Kişisel Zarar ya da Mal Kaybından kaynaklanmış, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan tazminat talepleri söz konusu kişisel zarar ve mal kaybı, Sigortalının meslekî faaliyetinin icrası esnasındaki kusur ve ihmâlinde kaynaklanmadığı sürece teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.2. Sigortalı ya da Sigortalı adına hareket eden kişiler tarafından, Meslekî Hizmetlerin verilmesinden doğan ücretin doğru olarak tahmin edilememesi sonucu olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.3. Bir Sigortalı tarafından başka bir Sigortalıya yönelik olarak yapılan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.4. Doğrudan ya da dolaylı olarak, haksız işten çıkarma, bir Çalışanın sözleşmesi ya da anlaşmasının tanınmaması veya ihlâl edilmesi, bir eğitim sözleşmesinin sonlandırılması, taciz, ayrımcılık ya da benzeri bir tutumdan kaynaklanmış, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır. Bu istisna, hâli hazırda işveren olan ya da Potansiyel İşveren konumundaki Sigortalıya yönelik Tazminat Talepleri için uygulanır.

5.5. Doğrudan ya da dolaylı olarak aşağıdaki hususlardan kaynaklanmış, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır;

(a) Herhangi bir Sigortalının ticarî veya kişisel borcu ya da

(b) Sigortalının faaliyetleri süresince ürün veya hizmetlerin tedarik edilmesi ya da kullanımı için düzenlenen bir kontrat veya anlaşma şartlarının ihlâli ya da

(c) Doğrudan veya dolaylı olarak Sigortalının herhangi bir finansman, mal, destek ya da başka bir fayda veya avantaj elde etmek amacıyla vermiş olduğu garanti, güvence veya taahhütler.

5.6. Aşağıdakilerden herhangi biriyle ilgili olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

(a) İdari, adli para cezaları ve vergi cezaları dâhil her türlü ceza ve cezaî şartlar (ancak, işbu istisna Hakaret sebebi ile Sigortalı 'ya verilebilecek adli para cezaları için geçerli olmayacaktır) ya da

(b) Sigortalıya ödenen ücretler ya da masrafların iadesi, tazmini ya da mahsup edilmesi hâlleri veya kanunen sigorta teminatı altına alınamayacak diğer Tazminatlar.

Sigortalının meslekî tutumuna yönelik herhangi bir şikâyet veya meslekî tutumunun soruşturulmasına ilişkin olarak şikâyetçi, düzenleyici devlet kurumu, soruşturma görevlisi ya da cumhuriyet savcısı tarafından yapılan şikâyetle ilgili masrafların ödenmesine ilişkin hüküm ya da yapılan anlaşmalar.

5.7. Sigortalının yaptığı ya da göz yumduğu veya yaptığı ya da göz yumduğu iddia edilen kasti, aldatıcı, hileli ya da suç teşkil eden eylemlerden kaynaklanmış, bunlara dayalı ya da atfedilebilir veya bunların bir sonucu olarak ortaya çıkan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.8. Tazminat Talebine neden olan ihmâl, hata ya da kusurun Sigortalının sahibi olduğu herhangi bir tüzel kişiliğin yöneticisi sıfatıyla vermiş olduğu yönetsel kararlardan kaynaklanması durumunda Tazminat Talebi teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.9. Sigortalının bu poliçe teminatına konu olan bir hasar için tazminat ödemesini hak ettiği başka bir poliçe varsa, bu poliçe ile sağlanacak tazminat ödemesi ancak, diğer poliçe limitini ve bu poliçe muafiyetini aşan tutarlar için geçerli olabilecektir.

5.10. Doğrudan ya da dolaylı olarak aşağıdaki hususlardan kaynaklanan, bunlara dayalı, atfedilebilir ya da bunların sonucu olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

(a) Terörizm, savaş ya da diğer düşman hareketleri ve/veya

(b) Asbest veya asbest kullanımı, bulundurulması, tespiti, nakli, eliminasyonu ya da asbeste mârüz kalınmasına dair herhangi bir gerçek ya da iddia edilen yaralanma ya da zarar. Bu istisna Sigortalının meslekî faaliyetleri içinde yer alan uygulamalarından kaynaklanan zararlar için geçerli değildir.

5.11. Amerika Birleşik Devletleri ya da Kanada kanunlarına göre yapılan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır

5.12. Rekabet ve ticaretin engellenmesi, haksız rekabete ilişkin yasa ve kuralların ihlâl edilmesinden kaynaklanan ya da buna ilişkin diğer hususlardan doğan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.13. Meslekî Hizmeti yerine getirirken, hukuken gerekli ilgi, özen ve uzmanlık standartlarının ötesinde herhangi bir sözleşme gereği yüklenilen sorumluluklardan doğan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.14. Herhangi bir garanti, kefalet, teminat veya benzeri durumlardan kaynaklanan sorumluluklardan doğan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.15. Meslekî Hizmetin yerine getirilmesinde, gecikme yaşanması ve/veya yükümlülüğün yerine getirilmemesinden doğan, buna dayalı, atfedilebilir ya da bunun sonucu olarak ortaya çıkan herhangi bir Tazminat Talebi, yaşanan bu gecikme ya da yerine getirmeme durumu, Sigortalının gerçek ya da iddia edilen ihmâli, hatası ya da eksikliğinden kaynaklanmadığı sürece teminat kapsamı dışındadır. İşbu poliçede, gerçek ya da iddia edilen bir gecikmenin tek başına bir ihmâl, hata ya da eksiklik teşkil etmeyeceği kabul edilmektedir.

5.16. Sigortalının aciz hâlinde kaynaklanan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.17. Aşağıdaki hususlardan kaynaklanan ve bunlara dayanan veya bunlarla ilişkili Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

(a) Mekanik arıza,

(b) Elektrik kesintisi, elektrik akımı veya gücünün süratle artması veya yükselip düşmesi, kısmi veya tam kesinti dahil olmak üzere her türlü elektrik arızası, veya,

(c) Telekomünikasyon veya uydu sistemleri arızaları.

5.18. Telif hakkı ihlâli, patent, ticarî marka, marka, ticarî sır, bilgisayar programları, müşteri bilgileri ya da diğer fikri mülkiyet haklarına izinsiz erişim ya da bunları zimmete geçirme nedeniyle ortaya çıkan bir Tazminat Talebiyle doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı olan, bu Tazminat Talebine atfedilebilir ya da bir şekilde bağlantılı olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.19. Sigortacıya bildirilmeden, Sigortalının bir parçasını teşkil ettiği herhangi bir ortak girişim amacıyla diğer başka şirketler, firma(lar) ya da kuruluşlar için veya bunlar adına Sigortalı tarafından yürütülen işlerle ilgili Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.20. Menkul kıymetler ve/veya gayrimenkuller dahil olmak üzere yatırımların Sigortalı tarafından verilen herhangi bir tavsiye veya tahmin veya fon yönetim kararı uyarınca performans göstermemesine doğrudan veya dolaylı olarak dayanan, atfedilebilir, bundan doğan, kaynaklanan ya da herhangi bir biçimde bununla ilgili olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.21. Sigortalının 3.kişi hesaplarını kendi hesabı ile ortak hesapta değerlendirmesi sonucu, bundan doğan ya da herhangi bir biçimde bununla ilgili olan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

5.22. Sigortalının meslekî hizmet faaliyeti çerçevesinde ödemekle yükümlü olduğu her türlü vergilerden kaynaklanan Tazminat Talepleri teminat kapsamı dışında kalacaktır.

6. Şartlar

6.1. Hasar İhbarı

Sigortalı,

- a) Kendisine yapılan herhangi bir Tazminat Talebini Sigortacıya yazılı olarak 5 (beş) gün içinde bildirecektir.
- b) Sigorta sözleşmesi yokmuş gibi gerekli kurtarma ve koruma önlemlerini alacak ve bu amaçla Sigortacı tarafından verilecek makul talimatlara uyacaktır,
- c) Sigortacının talebi üzerine, olayın ve zararın nedeni ile hangi hâl ve şartlar altında gerçekleştiğine ilişkin ve sonuçlarını tespiti, tazminat yükümlülüğü ve miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına yararlı, elde edilmesi mümkün bilgi ve belgeleri gecikmeksizin verecektir.

Bahsi geçen bilgi ve belgeler, aşağıda belirtilen hususları saptamaya yararlı mahiyette olmalıdır.

1. Olaya karışan kişiler,
2. Tazminat Talebine neden olan durum hakkında detaylı bilgi,
3. Mağdur olan kişilerin isimleri, adresleri,
4. Var ise tanıkların isimleri, adresleri.

d) Sigortacının yazılı onayı olmadıkça, sorumluluğu veya Tazminat Talebini kısmen veya tamamen kabul etmeyecek, ödeme taahhüdünde bulunmayacak, zarar görenlere herhangi bir tazminat ödemesi yapmayacaktır

e) Tazminat Talebine ve varsa cezaî kovuşturmayaya ilişkin olarak almış olduğu ihbarname, davetiye ve benzeri tüm belgeleri gecikmeksizin Sigortacıya verecektir,

f) Sigortalı, sigorta konusu ile ilgili başka sigorta sözleşmesi varsa bunları Sigortacıya bildirecektir.

6.2. Sigortacının Bilgilendirilmesi

Sigortalı, bir Hasara ya da Tazminat Talebine yol açabilecek herhangi bir durumu fark ettiğinde bunu derhâl yazılı olarak Sigortacıya bildirecektir.

Yazılı bildirim, söz konusu durumun detaylı açıklaması, taraflar, tarihler, Sigortalının durumdan haberdar olduğu ilk tarih, haberdar oluş şekli, Tazminat Talebi beklentisi içinde olma nedenleri dâhil konuyla ilgili tüm detayları kapsayacak şekilde olmalıdır.

Sigortacıya bildirim yapılmasından sonra bildirilen duruma dayalı ya da bununla ilgili olarak, Sigortalıya gelecek ve Sigortacıya yazılı olarak bildirilecek Tazminat Talepleri, durumun ihbarı Sigortacı tarafından ilk alındığında yapılmış olarak düşünülecektir.

6.3. Tazminat Ödemeleri ve Tenzili Muafiyet

Sigortacı yalnızca belirlenen tenzili muafiyeti aşan bir Tazminat Talebi için ödeme yapabilecektir.

6.4. Tazminat Ödemeleri ve Anlaşmalı Ödemeler

6.4.1. Sigortacı, ödenecek Tazminat tutarının uygulanan tenzili muafiyeti aşmasının beklenmesi durumunda, Sigortalı adına, Sigortalıya karşı yapılan herhangi bir Tazminat Talebini ödemeyi taahhüt eder.

6.4.2. Tazminat Talebine konu talep yazısıyla beraber vekâletname ve dosya fotokopisinin Sigortacıya iletilmesini takiben, Sigortacı onayıyla belirlenecek tazminat tutarı üzerinden sulh yoluyla ödeme yapılacaktır

6.4.3. Sigortacı ile Sigortalı arasında ödenecek tazminat tutarı konusunda ihtilâfa düşülmesi hâlinde, ödenecek tazminat tutarı mahkeme, adli makam ya da tahkim kurulu nihai kararına göre belirlenecektir.

Sigortacının Mahkeme kararı olmaksızın ödemeyi kabul ettiği ancak, Sigortalının itiraz ettiği bir tazminat talebinin varlığı hâlinde, Sigortacının hasar ve savunma masraflarına ilişkin toplam ödemeleri, Sigortacının ödemeye ilk onay verdiği tarihte mevcut olan hasar ve savunma masrafları tutarı ile sınırlı olacaktır.

6.4.4. Sigortalının Savunma Masraflarına ilişkin olarak atadığı Avukatın avukatlık ücretleri, poliçeye konu dâvanın açıldığı tarihte yürürlükte olan Türkiye Barolar Birliği tarafından yayınlanan Avukatlık Asgari Ücret tarifesinde belirtilen oranlara göre hesap edilmek, vekilin Sigortalı adına tanzim ettiği serbest meslek makbuzunu ibraz etmek ve aynı şekilde yargılama masrafları da belgelenmek sureti ile teminata dâhildir. Avukatlık ücreti ve/veya yargılama masrafı olarak, belirtilen şartlar ve limitler çerçevesinde yapılan her ödeme muafiyete tâbi olacak ve işbu poliçe ile verilen teminat limitini düşüreceklerdir.

6.4.5. Avukat seçimi Sigortalıya aittir.

6.5. Sigortalının İşbirliği

Sigortalı şahıs, gerçekleri ve durumu incelemede, Sigortacıya yardımcı olmakla ve Sigortacının haklarını azaltan ya da azaltabilecek herhangi bir ihmâl ya da harekette bulunmamakla mükelleftir. Sigortalının bu yükümlülükleri, kusur teşkil edecek şekilde ihlâl etmesi durumunda, Sigortacı bu ihlâle atfedilebilecek hiçbir sonuçtan sorumlu olmayacaktır. Sigortalının tazminata hak kazanabilmesi için, Sigortacının ihtiyaç duyabileceği bilgileri ve işbirliğini, masraflar kendisine ait olmak üzere Sigortacıya vermesi şarttır.

6.6. Çoklu Tazminat Talepleri

Aynı Üçüncü Şahıs tarafından yapılmak kaydı ile önceden Sigortacı 'ya ihbar edilen bir Tazminat Talebine yol açan kusur ve ihmâl ile ilişkili olduğu iddia edilen diğer bir Tazminat Talebi ilk talepten bağımsız olarak kabul edilmeyecek ve söz konusu talepler tek bir Tazminat Talebi olarak kabul edilecektir.

6.7. Dâva

Sigortalı aleyhine bir kamu dâvası açılması durumunda Sigortalı, görevlendirdiği avukata gerekli vekâletnameyi çıkaracaktır. Sigortacı görevlendirilen avukatın ücretini madde 5.4.4'de belirtilen şekilde tenzili muafiyeti aşan kısım için yüklenmeyi taahhüt eder.

6.8. Denetim ve İnceleme

Sigortacı, herhangi bir Tazminat Talebi ya da Tazminat Talebine yol açabilecek

Durumla ilgili olduğu sürece, Sigortalıya makul bir süre öncesinde bildirimde bulunmak kaydıyla dilediği zaman Sigortalının defterleri, kayıtları, bilgileri ve işlemleri üzerinde denetim ya da inceleme yapabilecek ve bunların kopyalarını alabilecektir.

6.9. Poliçe Dönemi

Aksi kararlaştırılmadığı sürece Poliçe Dönemi bir yıldır. Sigorta, poliçede başlama ve sona erme tarihleri olarak yazılan günlerde, aksi kararlaştırılmadıkça, Türkiye saati ile öğlen saat 12.00'de başlar ve öğlen saat 12.00'de sona erer.

6.10. Halefiyet

İşbu poliçe ile herhangi bir şahıs ya da kuruma Sigortacı tarafından yapılan tazminat ödemeleri sonrasında, Sigortalının bu ödemelerden doğan tazminat ve rücu hakları Sigortacıya geçer. Sigortalı, Sigortacının rücu hakkını kullanması için, ihtiyaç duyulan tüm desteği makul ölçülerde verecektir. Devredilen bu haklar öncelikle Sigortacı daha sonra Sigortalının menfaatine olacaktır.

Tazminat Talebinin, Sigortalının yöneticilerinin ve/veya Çalışanlarının aldattıcı, hileli, sorumsuz, cezaî ya da kötü niyetli davranışından dolayı yapılmış olması hâlinde, Sigortacı, Sigortalıya karşı Halefiyet hakkını kullanacak, bu hâller dışında kullanmayacaktır.

6.11. Poliçede Değişiklik Yapılması

Bu Poliçenin koşulları ve şartları yalnızca Sigortacı tarafından düzenlenen zeyilnameler ile değiştirilebilir.

6.12. Teminata konu Riskin Değişmesi

Sigorta Dönemi boyunca aşağıdaki durumlar ve benzeri hâllerin olması durumunda, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Madde C.3. hükümleri uygulanır;

- (a) Sigorta Ettiren ödediği maaşları %10'dan fazla arttırır ya da Çalışan sayısında 25 kişinin üzerinde bir artış yaparsa ya da,
- (b) Sigorta Ettiren herhangi bir birleşme ya da satın alma gerçekleştirirse

6.13. Hileli Tazminat Talepleri

Sigortalının tazminat tutarı veya tazminatla ilgili herhangi bir diğer konuda yanlış ya da hileli olduğunu bildiği bir ödeme ya da talepte bulunması hâlinde, bu poliçe geçersiz hâle gelecek ve poliçe kapsamındaki tüm tazminat hakları kaybedilecektir.

6.14. Sigortalının Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

Sigortalının, Sigorta sözleşmesi yapılmadan önce Sigortacıya yaptığı riziko ile ilgili beyanın yanlış veya eksik olduğunun anlaşılması hâlinde, Meslekî Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Madde C.2. hükümleri uygulanır.

6.15. Kanun ve Mahkeme

Sigortacı ve Sigortalı arasında, işbu Poliçeden doğan tüm ihtilâflar için, Türk hukuk ve kanunları uygulanacak, Türk Mahkemeleri görevli ve yetkili olacak ve Türk Mahkemelerinin vereceği kararlar geçerli olacaktır.

7. Tanımlar

7.1. Durum, herhangi bir Tazminat Talebine yol açabilecek her türlü olay, konu, fiil ya da eksiklik anlamına gelecektir.

7.2. Tazminat Talebi, Sigortalının Meslekî Hizmetlerini icrası esnasında vukuu bulduğu iddia edilen herhangi bir ihmalkâr davranış, hata ya da eksikliğin neden olduğu kayıpların tazmini ile ilgili şikâyete dayalı hukukî muameleler, kamu dâvası, tahkim veya başka bir alternatif ihtilâf giderme yöntemi dâhil ancak, bunlarla sınırlı olmamak kaydıyla Sigortalıya yapılan her türlü yazılı talep anlamına gelecektir.

7.3. Savunma Masrafları, Sigortalı tarafından üstlenilen dâhili ya da genel harcamalar veya giderler ve Sigortalının ya da Çalışanlarının maaşları hariç olmak üzere herhangi bir Tazminat Talebinin soruşturulması, savunulması ve tasfiyesi için gerekli ve makul olarak üstlenilen tüm hukukî giderler ve harcamalar anlamına gelecektir.

7.4. Çalışan

Bir iş akdine göre, Sigorta Ettiren 'in bir çalışanı olarak açıkça görevlendirilen, işe alımı Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirilen gerçek kişiler ve stajyer avukatlar anlamına gelecektir. Ofis elemanları bu tanım içinde yer alırken, Sigorta Ettiren 'in yanında çalışan diğer avukatlar, geçici sözleşmeli işçiler ve taşeronlar bu tanım içinde kabul edilmez.

7.5. Sigorta Ettiren

İşbu poliçenin Teminat Özeti kısmında belirtilen Avukat ya da Hukuk Bürosu.

7.6. Sigortalı

Sigortalı, ayrı ayrı belirtilmiş aşağıdaki şahısların her biri ya da hepsi anlamına gelir.

- (a) **Sigorta Ettiren**
- (b) **Poliçe Dönemi** boyunca **Sigorta Ettiren** 'in **Çalışanı** olan her bir **Çalışan** ve her bir eski Çalışan,
- (c) Paragraf (a) veya (b)'de söz edilen kişilerin merhum ya da yasal olarak ehliyetsiz olması hâlindeki yasal şahsi temsilciler.
- (d) **Sigorta Ettiren** ile veya **Sigorta Ettiren** için çalışan ortak avukat, avukat ve stajyer avukatlar.

İşbu poliçe teminatı bağımsız çalışan avukatlar ve/veya bir hukuk (avukatlık) bürosunda çalışan avukatlar için geçerli olup, bir hukuk (avukatlık) bürosu dışında bir şirkette, işletmede, kurum veya kuruluşta bordrolu olarak çalışan avukatlar **Sigortalı** tanımına dâhil değildir.

7.7. Sigortacı Sigorta A.Ş. anlamına gelecektir.

7.8. Hasar, Mahkeme, Tahkim Kurulu ve benzeri adli mercilerce belirlenmiş ve kesinleşmiş ya da **Sigortalının**, **Sigortacının** da önceden rızasını alarak üçüncü şahıslarla anlaşma yoluyla belirlendiği tazminat tutarı olup, bu tanımın içine **Savunma Masrafları** girmez.

7.9. Kişisel Zarar, bedeni yarananma, psikolojik zarar, şok, rahatsızlık, hastalık ya da ölüm anlamına gelecektir.

7.10. Poliçe Dönemi, Poliçenin teminat başlangıç tarihinden bitiş tarihine veya fesih ya da iptal tarihine kadar geçen dönem anlamına gelecektir.

7.11. Meslekî Hizmetler, **Sigortalının** Türkiye sınırları dâhilinde, Türkiye Cumhuriyeti Kanunları uyarınca avukatlık mesleği çerçevesinde yürüttüğü faaliyetler ve her türlü yargı mercii önünde, kanunun kendisine verdiği yetkiler çerçevesinde icra ettiği bilirkişilik ve benzeri görevlerdir.

7.12. Mal Zararı, değeri ölçülebilir herhangi bir maddî kıymetin kaybı, zarar görmesi ve tahribi ve bunların sonucunda meydana gelen kullanım kaybı ve netice zararlarıdır.

7.13. Başvuru Formu, **Sigorta Ettiren** tarafından doldurulan ve imzalanan herhangi bir başvuru formu ve bunun ekleri dâhil olmak üzere **Sigortacıya** temin edilen her türlü bilgi ve/veya beyanat ya da materyal anlamına gelecektir.

7.14. Üçüncü Şahıs, **Sigortalı** ile herhangi bir yönetsel ya da finansal menfaati olan tüm kişi ve kurumlar hariç olmak üzere, tüm gerçek kişi, kurum, ortaklık ve organizasyonlar anlamına gelir.

AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTASI TALEP FORMU

ADI SOYADI							
ADRESİ							
TEL/FAX/GSM/EMAIL							
TC KİMLİK NO				VERGİ NO			
BAROSU				BAROSİCİL NO			
VERGİ LEVHASI SAYISI		SİGORTALI AVUKAT SAYISI		SİGORTALININ AVUKAT HARİCİ ÇALIŞAN SAYISI			
Lütfen kapanmış son finansal yıla ait ciro bilgilerinizi veriniz							
*Lütfen aşağıdaki faaliyet kollarından sizinle ilgili olanları, toplam cironuzu oluşturan yüzdesel kırılımları ile belirtiniz.							
hukuk: %		ceza : %		idari : %		icra:%	
						*diğer: %	
lütfen detay verin							
*Lütfen geçen yıl içinde bakılan dosya adedini belirtiniz:		0-50 dosya		50-100 dosya		100 >	
*Yukarıda sorulan ciroyu oluşturan faaliyetler ve dosya adedi bilgileri Sigortacının rizikoyu kabul ya da reddi için bir etken oluşturmayıp, sadece bilgi amaçlı olarak sorulmaktadır.							
Son 5 yıl içinde Hasar talebi oluşmasına sebep olabilecek herhangi bir olay fark edilmiş midir?						EVET ☐	HAYIR ☐
Cevabınız evet ise lütfen detaylı bilgi veriniz.							
Son 5 yıl içinde Herhangi bir hasar talebi ile karşılaştırdı mı?						EVET ☐	HAYIR ☐
Cevabınız evet ise lütfen detaylı bilgi veriniz.							
Türkiye hukuk ve mevzuatı dışında hukuksal faaliyetiniz mevcut mu?						EVET ☐	HAYIR ☐
Türk hukuk ve mevzuatı dışındaki faaliyetler teminat kapsamı dışında kalacaktır.							
Daha önceden meslekî sorumluluk sigortası yaptırdınız mı?						EVET ☐	HAYIR ☐
EVET ise detaylarını belirtiniz.							
Tarih		Sigortalı		Limit		Sigorta Şirketi	Prim
Lütfen talep ettiğiniz teminat miktarını işaretleyiniz. (primler net prim olup %5 BSMV ilave edilecektir.)							
Teminat	Net Prim	BRÜT PRIM:					
25.000 TL	420 TL	Ödeme Seçenekleri					
50.000 TL	450 TL	PEŞİN		6 TAKSİT		8 TAKSİT	10 TAKSİT
100.000 TL	550 TL	NOT: TAKSİTLER SADECE KREDİ KARTINA VE BLOKELİ OLARAK YAPILMAKTADIR.					
150.000 TL	750 TL	Kredi Kartı Ödeme Bilgileri					
200.000 TL	850 TL	Kredi Kart Sahibinin Adı Soyadı:					
250.000 TL	950 TL						
25.000 TL	1.050 TL	Kredi Kart Numaraları:					
300.000 TL	1.100 TL						
350.000 TL	1.250 TL	Güvenlik Numarası (CVV):			Son Kullanma Tarihi:		
450.000 TL	1.300 TL	Kredi Kartının Cinsi			MASTER ☐	VİSA ☐	
500.000 TL	1.350 TL	Banka Adı:			İMZA		
MUAFİYET (Olay Başına)		1.000 TL					
İşbu başvuru formuyla verilen tüm bilgilerin kontrol edilmiş olduğunu ve doğruluğunu beyan ederim. İşbu başvuru formunun Sigortacı ile aramdaki Sigorta Sözleşmesine temel teşkil edeceğini kabul ederim. Sigorta poliçesinin tanziminden önce, Sigortacıya verdiğim bilgilerde herhangi bir değişiklik olması ya da poliçe teminatına konu hâllerde yeni hususların ortaya çıkması durumunda, Sigortacıyı bu değişiklik ve hususlar hakkında bilgilendireceğimi taahhüt ederim.							
İşbu soru formunun doldurulmasını takiben Sigortacı tarafından sağlanacak olan teminat sadece cirosu 500.000 TL'ye kadar olan Sigortalılar için geçerlidir. Cirosu 500.000 TL üzerindeki Sigortalılar için başka bir soru formu doldurularak ayrı bir riziko kabul prosedürü izlenecektir.							
Sigorta Ettiren Adı Soyadı							
Tarih							
İmza							

AVUKATLIK MESLEKİ SORUMLULUK SİGORTALARINDA HASAR ÖRNEKLERİ³¹¹

ÖRNEK 1: Sigortalının müvekkili X. Üniversitesinde öğrenci olup sınav döneminde gözetmenin yanlış tutumu nedeniyle kopya çektiği iddiası ile idare tarafından 1 yarıyıl okuldan uzaklaştırma cezası verilmiş ve müvekkilinin idare mahkemesine başvurusu üzerine işlemin iptaline karar verilmiştir. Kesinleşen karar üzerine müvekkili tazminat dâvası açması yönünde sigortalıya vekâletname vermiş ancak, avukat süresinin yanlış hesaplanması nedeniyle dâvayı süresinde açmamıştır. Bu nedenle süre yönünden ret edilen dâva nedeniyle yapılan hasar başvurusu neticesinde sigortalının zamanında dâva açsa idi Yargıtay içtihatları gereğince dâvayı kazanacağı yönünde olduğundan, sigortacı tarafından sigortalıya 6 aylık asgari ücret üzerinden maddî ve- TL mânevî olmak üzere tazminat ödemesi yapılmıştır.

ÖRNEK 2: EPDK'nın bir benzin istasyonu ile ilgili olarak lisans taşınamaması nedeni ile kestiği idari para cezasına istinaden açılan idare mahkemesinde verilen dâvanın reddine ilişkin kararı sigortalı avukatın temyiz süresinin kaçırması nedeni ile şirkete, TL idari para ceza kesilmiştir ve yapılan incelemelerin ardından sigortalı avukatın, temyiz süresini kaçırmayı şirketin söz konusu idari para cezasına mâruz kalmayacağı ve de kararın müvekkil şirket lehine sonuçlanacağı yönünde olduğundan sigortacı tarafından tazminat ödemesi yapılmıştır.

ÖRNEK 3: Sigortalı, dâva aşamasında dâvanın sigorta şirketine (trafik sigortasından dolayı) ihbarı yapmamış olmasından dolayı sigorta şirketi dâva sonrası yapılan ihbar nedeniyle sadeceTL asıl alacağı ödemiş, sigortalı TL bakiyenin ödenmediğini belirterek talepte bulunmuştur. Ayrıca, zamanında sigorta şirketine dâvanın ihbarı yapılmış olsa idi tüm tazminat bedelinin alınacağı belirlenmiş olup avukatın hatası söz konusu olduğu için sigortacı tarafından TL tazminat ödemesi yapılmıştır.

ÖRNEK 4: Sigortalı müvekkilinin idare tarafından verilen atama kararının iptaline ilişkin açılan dâvanın kazanılması ardından müvekkilinin eksik maaş ve hakedişlerinin tahsili talebi ile açması gereken dâvanın süresini kaçırmış olması sebebiyle yapılan hasar başvurusu neticesinde dâvanın süresinde açılmış olması hâlinde sigortalı avukatın dâvayı kazanacağına kanaat edilmiş ve eksik maaş ve hakedişleri sigortacı tarafından tazminat olarak ödenmiştir.

ÖRNEK 5: Sigortalının Ağır Ceza Mahkemesinde görülmekte olan dâvada müvekkili aleyhine çıkan kararı süresi içinde temyiz etmediğinden karar kesinleşmiş ve müvekkili hapis cezası almış ve hapse girmiştir. İlk temyiz incelemesi sonunda Yargıtay "Sanık müdafinin kusur oranına, eksik incelemeye, hapis cezasının adli para cezasına çevrilmemesine..... ilişkin itirazların reddi;" ile sanığın lehine olan yasanın tespiti ile lehe olan yasanın bir bütün olarak uygulanması ve bu durumun gerekçeye yansıtılması suretiyle hüküm kurulması yönünden bozulmasına karar verilmiştir. Bozma kararı üzerine yapılan yargılama neticesinde mahkemece yeniden bozma gerekçesi ile bağlı kalınmak üzere inceleme yapılmış ve bir önceki hükmün bozma ilamı kapsamında uygun olduğu tespit edilerek aynı hüküm belirtilen eksiklikler giderilmek suretiyle tesis edilmiştir. Her ne kadar ceza yönünden karar kesinleşmiş de olsa bu kararın temyiz süresi kaçırılmasa idi müvekkilinin temyiz süresi içinde hapse girmeyecek ve hapse girme süresi uzayacaktır. Dosyanın karar tarihi itibari ile ceza zamanaşımı süresinin dolmasına 11 ay kalmış olması da dikkate alınmış olup, sigortacı tarafından maddî ve mânevî tazminat dahil- TL ödenmiştir.

³¹¹http://aabsigorta.com/aabsigorta/sunumlar/AVUKATLAR_MESLEKI_SORUMLULUK_SUNUM_U-CHARTIS_AABSIGORTA1.pps (Çevrimiçi, Erişim Tarihi: 03.02.2015)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Soy isim, İsim : BAL, Mine
 Uyuğu : T.C.
 Doğum Tarihi ve Yeri : 17.11.1988/ Ankara
 Medeni Hali : Bekar
 Tel : 0506 776 3412
 E-Posta : minebal06@gmail.com

EĞİTİM

DERECE	KURUM	MEZUNİYET TARİHİ
Lisans	Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2012
Lise	Ankara Tınaztepe Lisesi	2005

İŞ DENEYİMİ

YIL	YER	POZİSYON
2012 - 2013	Koroğlu Hukuk Bürosu	Stajyer Avukat

YABANCI DİL

İngilizce - Orta